\3]: ARTIS MEDICAE. LIBER 7. DE MORBIS VENTRIS

Andrea Cesalpino,
Lorenzo : de Rossi

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
12
17 C
1

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

ANDREAE CAESALPINI ARTIS MEDICAE. LIBER VII.

DE MORBIS Ventris.

Ex legato D. [illegible]

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

ROMAE,
Ex Typographia Aloyſii Zannetti.
MDCIII.

Superiorum permiſſu.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

Digitized by Google

ANDREAE CAESALPINI ARTIS MEDICÆ LIBER SEPTIMVS DE MORBIS VENTRIS.

Partium naturalium apparatus. Cap. I.

FACVLTAS naturalis eſt potentia animæ vegetatiuę, cuius actio eſt generatio ſibi ſimilis, auctio, & nutritio; Opera ſunt particulæ omnes, earundem perfecta magnitudo, & conſeruatio. Materia generationis quidem appellatur ſemen; auctionis autem & nutritionis alimentum. Effi-

ciens calor innatus, ſeu ſpiritus animæ particeps: Calore fit alteratio, ratione animæ perfectio. Animæ vegetatiuæ quatuor facultates famulantur, naturales appellatæ: Attractrix alimenti, Retentrix, Concoctrix, & Expultrix inutilium. horum gratia multorum inſtrumentorum apparatu opus fuit. Quæ trium generum ſunt: Quædam ad coctionem alimenti, quædam ad ductum, quædam ad excrementorum ſeparationem. Ad Coctionem ventres dati ſunt, quorum primus Ventriculus, quem ventrem ſuperiorem vocat Galenus, ad ductum alimenti. Inteſtina, qui venter inferior à Galeno dicitur, (nã in ductu etiam coquitur alimentum) ſimul & continent excrementa craſſa, vt triplicem vſum præſtent. Primum ad diſtributionem alimenti veluti via quædam publica, in-

1. fac. na. 10.

4. vſ. pa. 17.

quam

quam frequentes venæ perueniunt, ad ſugendum alimentum. Alterum ad coctionem, quæ in tranſitu fit. Tertium ad expulſionem excrementorum, quæ relinquuntur poſt ſuctionem à venis factam. Vt autem eorum longitudo in aluo contineri poſſet, circularibus circumuolutionibus accommodata ſunt, per Meſenterium pendentia ex dorſo; partim gracilia, partim craſſa. Gracilia ſuperiora, Duodenum ex ore inferiori ventriculi exortum: Ieiunum, Ileon iuxta Vmbilicũ replicata vſque ad pubem. Craſſa interiora iam fæces continent. Cæcum, quod nothæ tantum gratia hominibus datum eſt, Exiguum. Colon ſinuoſum ne citius defluant excrementa, incipit ab Ileo iuxta renem dextrum, inde anterius ſub Ventriculo veluti cingulum tendit ad renẽ ſiniſtrum. Rectum ſubſtantia

Digitized by Google

Teſticulis excremẽtũ id ſeparatum fuerit, excernatur per vaſa eiaculantia in pudendũ. Continentur hæc omnia ſub ſepto Tranſuerſo intra Abdomen. Totam cauitatem ambit Peritonæum membrana admodum dura, quam tegunt muſculi Abdominis ad expreſſionem fæcum neceſſarij. Ventriculo data eſt prima coctio alimenti, quæ elixationi ſimilis eſt. Ariſt. Ideo eget pituita ex Capite, quæ proxima eſt ſanguinis materia. & cibi duriores egent potu, vt ſoluantur in Chylum, quæ ſpecies eſt pituitæ. Cum autem ventriculi ſubſtantia alba ſit, frigida & exanguis: Coctio autem à calore fiat: Calorem natiuũ habet à corde per Arterias: fouet pinguedo Meſenterij, Omenti, Abdominis. Hepar amplectens in dextris, Lien in ſiniſtris. Os ſuperius, qui ſtomachus vocatur, quà

4. vſ. pa. 1. 4, Mete. 3.

4. vſ. pa. 9. 8.

datur

datur cibi ingreſſus per Oeſo phagum, prope cor eſt; Os inferius, vnde datur exitus in Inteſtina, ſub Hepate ſitū eſt. Media cauitas, quæ fundus Ventriculi vocatur, ſub mucronata cartilagine pectoris eſt ad dorsū ſupra Renes. Sed oritur dubitatio circa Vētriculi & Inteſtinorum nutritionem. Cum enim neceſſe ſit omnes partes nutriri ſanguine, Venæ meſeraicæ non poſſunt illis ſanguinem tribuere, quia datæ ſunt vt ſugant Chylū, & ferant ad Hepar: ſimul autem per eaſdē ferri ſurſum Chylū & ſanguinem deorſum, abſurdum eſt; neque diuerſis temporibus: numquam enim Venæ meſeraicæ repertæ sūt chylo plenæ, ſed ſemper ſanguine: quomodo igitur ſugūt Chylū vt omnes fatentur? Præterea, ſi concoctio ab vnoquoque fit, vt fruatur materia quæ cōcoquitur: Ventriculus & In-

De Ventriculi & Inteſtinorum affectibus & dolore. Cap. 2.

VItia Ventriculi alia ſunt in ingreſſu cibi, id eſt Oeſophago, & ore ſuperiori; alia in egreſſu, id eſt ore in-
3.loc.af.5 feriori; alia in fundo. Oeſophagi affectus, quibus impeditur deuoratio, vel eſt tumor, vel compreſſio à vertebris luxatis, vt in Angina: vel obſtructio, vt ex duro aliquo impacto, aut ſpina; vel vlcus: vel ſola intemperies ſicca: vel frigida, qua redditur imbecillis ad deuorandum, vt quibuſdam contigit ex potu aquæ frigidæ: alijs ex febre. Sed hæc pertinent ad morbos Thora-
13 Met.17 cis; nam remedia externa ad ſpinam dorſi applicanda ſunt: licet ſtomachus aliquando vocetur.

5.lo.af.7. Oris ventriculi affectus.

Car-

Cardialgia, id eſt Cordis dolor (nam antiquis ob affinitatem Cor appellatum eſt) Syncope ſtomachica, Singultus, Conuulſio, Comitiales, Melancholiæ, Sopores: Suffuſiones potius imaginationes ſuffuſionum ob communionem per neruos cum cerebro. Amplius appetẽtiæ deprauatæ cibi aut potus, Fames canina, Bulimus, Sitis, Pica, Nauſea, Diminutæ, quæ inappetentia. In fundo ventriculi Cruditas, Tarda coctio, Ciborum corruptio. In *P*iloro id eſt oſtio inferiori irritationes ad expellendum nũc per alui fluxum, nunc per vomitum, nunc per vtramque partem, qui morbus Cholera vocatur. Aut tardus deſcenſus ciborum, vnde aluus ſicca. Sed prius de Dolore agamus. 5.lo. af.5.

Ventriculi dolor in ore ſuperiori magis fit, vbi ſenſus exquiſitior, ſæpe Cordi adſcri-

bitur

De Ventriculi & Inteſtinorum affectibus & dolore. Cap. 2.

VItia Ventriculi alia ſunt in ingreſſu cibi, id eſt Oeſophago, & ore ſuperiori; alia in egreſſu, id eſt ore inferiori; alia in fundo. Oeſophagi affectus, quibus impeditur deuoratio, vel eſt tumor, vel compreſſio à vertebris luxatis, vt in Angina: vel obſtructio, vt ex duro aliquo impacto, aut ſpina; vel vlcus: vel ſola intemperies ſicca: vel frigida, qua redditur imbecillis ad deuorandum, vt quibuſdam contigit ex potu aquæ frigidæ: alijs ex febre. Sed hæc pertinent ad morbos Thoracis; nam remedia externa ad ſpinam dorſi applicanda ſunt: licet ſtomachus aliquando vocetur.

3. loc. af. 5

13 Met. 17

5. lo. af. 7. Oris ventriculi affectus. Car-

Cardialgia, id eſt Cordis dolor (nam antiquis ob affinitatem Cor appellatum eſt) Syncope ſtomachica, Singultus, Conuulſio, Comitiales, Melancholiæ, Sopores: Suffuſiones potius imaginationes ſuffuſionum ob communionem per neruos cum cerebro. Amplius appetẽtiæ deprauatæ cibi aut potus, Fames canina, Bulimus, Sitis, Pica, Nauſea, Diminutæ, quæ inappetentia. In fundo ventriculi Cruditas, Tarda coctio, Ciborum corruptio. In *P*iloro id eſt oſtio inferiori irritationes ad expellendum nũc per alui fluxum, nunc per vomitum, nunc per vtramque partem, qui morbus Cholera vocatur. Aut tardus deſcenſus ciborum, vnde aluus ſicca. Sed prius de Dolore agamus. 5.lo.af.5.

Ventriculi dolor in ore ſuperiori magis fit, vbi ſenſus exquiſitior, ſæpe Cordi adſcri

bitur

De Ventriculi & Inteſtinorum affectibus & dolore. Cap. 2.

VItia Ventriculi alia ſunt in ingreſſu cibi, id eſt Oeſophago, & ore ſuperiori; alia in egreſſu, id eſt ore in-
3.loc.af.5 feriori; alia in fundo. Oeſophagi affectus, quibus impeditur deuoratio, vel eſt tumor, vel compreſſio à vertebris luxatis, vt in Angina: vel obſtructio, vt ex duro aliquo impacto, aut ſpina; vel vlcus: vel ſola intemperies ſicca: vel frigida, qua redditur imbecillis ad deuorandum, vt quibuſdam contigit ex potu aquæ frigidæ: alijs ex febre. Sed hæc pertinent ad morbos Thora-
13 Met.17 cis; nam remedia externa ad ſpinam dorſi applicanda ſunt: licet ſtomachus aliquando vocetur.

9.lo.af.7. Oris ventriculi affectus. Car-

Cardialgia, id eſt Cordis dolor (nam antiquis ob affinitatem Cor appellatum eſt) Syncope ſtomachica, Singultus, Conuulſio, Comitiales, Melancholiæ, Sopores: Suffuſiones potius imaginationes ſuffuſionum ob communionem per neruos cum cerebro. Amplius appetẽtiæ deprauatæ cibi aut potus, Fames canina, Bulimus, Sitis, Pica, Nauſea, Diminutæ, quæ inappetentia. In fundo ventriculi Cruditas, Tarda coctio, Ciborum corruptio. In *P*iloro id eſt oſtio inferiori irritationes ad expellendum nũc per alui fluxum, nunc per vomitum, nunc per vtramque partem, qui morbus Cholera vocatur. Aut tardus deſcenſus ciborum, vnde aluus ſicca. Sed prius de Dolore agamus. *5.lo. af.5.*

Ventriculi dolor in ore ſuperiori magis fit, vbi ſenſus exquiſitior, ſæpe Cordi adſcribitur

ciens calor innatus, ſeu ſpiritus animæ particeps: Calore fit alteratio, ratione animæ perfectio. Animæ vegetatiuæ quatuor facultates famulantur, naturales appellatæ: Attractrix alimenti, Retentrix, Concoctrix, & Expultrix inutilium. horum gratia multorum
1. fac. na. 10. inſtrumentorum apparatu opus fuit. Quæ trium generum ſunt: Quædam ad coctionem alimenti, quædam ad ductum, quædam ad excrementorum ſeparationem. Ad Coctionem ventres dati ſunt, quorum primus Ventriculus, quem ventrem ſuperiorem vocat Galenus, ad ductum alimenti.
4. vſ. pa. 17. Inteſtina, qui venter inferior à Galeno dicitur, (nã in ductu etiam coquitur alimentum) ſimul & continent excrementa craſſa, vt triplicem vſum præſtent. Primum ad diſtributionem alimenti veluti via quædam publica, in

quam

quam frequentes venæ perueniunt, ad ſugendum alimentum. Alterum ad coctionem, quæ in tranſitu fit. Tertium ad expulſionem excrementorum, quæ relinquuntur poſt ſuctionem à venis factam. Vt autem eorum longitudo in aluo contineri poſſet, circularibus circumuolutionibus accommodata ſunt, per Meſenterium pendentia ex dorſo; partim gracilia, partim craſſa. Gracilia ſuperiora, Duodenum ex ore inferiori ventriculi exortum: Ieiunum, Ileon iuxta Vmbilicũ replicata vſque ad pubem. Craſſa interiora iam fæces continent. Cæcum, quod nothæ tantum gratia hominibus datum eſt, Exiguum. Colon ſinuoſum ne citius defluant excrementa, incipit ab Ileo iuxta renem dextrum, inde anterius ſub Ventriculo veluti cingulum tendit ad renẽ ſiniſtrum. Rectum ſubſtantia

Digitized by Google

craſſiori conſtat, ſub rene ſini ſtro ex Colo naſcitur, inde fle-ctitur ad ſpinam, & deorſum prorepit ad exitum excremen torum. Conſtant tam Inteſti-na, quàm Ventriculus duplici tunica, quarum interna villis rectis conſtat ad attractionẽ: externa villis tranſuerſis ad retentionem & expulſionem. Neruos habent, quibus ſen-tiunt, à ſexto pari neruorum cerebri. Alterum genus vaſo-rum datum eſt, quod ſimul fa-cit ad ductum alimenti, & co-ctionem in tranſitu, Venæ & Arteriæ. Venæ latæ duæ, à q-bus multi rami ſparguntur. Porta & Caua, quarum veluti radicatio in Hepate eſt. Ex Porta ramuli multi ad inteſti-na, & ventriculum tẽdunt vnà cum Arterijs per meſenteriũ; vnde venæ meſeraicæ vocan-tur, ſugentes Chylum, vt ferãt ad Hepar, & interim in ſangui nem conuertunt. Ex ijs quæ-

dam

Digitized by Google

dam fæcem ſanguinis ſeparãt, ducentes ad Lienem, vt ex Liene partim in Inteſtina craſſa exonerent, partim ad os Ventriculi ſuperius, vt ad cibi appetentiam excitentur. Ad tenue autem excremẽtum, quod in generatione ſanguinis fit, natura inſtituit Veſicam fellis ſub Hepate, vt inde exoneretur ad Duodenũ inteſtinũ, & ad excretionem irritet. Vena autem Caua ramos in totum corpus diſpergit, vt ſimul cum Arterijs vniuerſas partes nutriant. Ab eadem Caua rami quidam inſignes ad renes tendunt, Venæ emulgentes vocatæ, per quas ſuperflua ſanguinis aquoſitas excernitur, vt per vaſa vrinaria in Veſicam feratur, vnde vrina redditur. Prope emulgentes alij rami cum Arterijs ad Teſticulos deſcendunt, materiam ſeminis ferentes, ideo vaſa ſpermatica vocata, vt poſtquã in

Teſticulis excremẽtũ id ſeparatum fuerit, excernatur per vaſa eiaculantia in pudendũ. Continentur hæc omnia ſub ſepto Tranſuerſo intra Abdomen. Totam cauitatem ambit Peritonæum membrana admodum dura, quam tegunt muſculi Abdominis ad expreſſionem fæcum neceſſarij. Ventriculo data eſt prima coctio alimenti, quæ elixationi ſimi-
4. vſ. pa. 1. lis eſt. Ariſt. Ideo eget pitui-
4. Mete. 3. ta ex Capite, quæ proxima eſt ſanguinis materia. & cibi duriores egent potu, vt ſoluantur in Chylum, quæ ſpecies eſt pituitæ. Cum autem ventriculi ſubſtantia alba ſit, frigida & exanguis: Coctio autem à calore fiat: Calorem natiuũ habet à corde per Arterias: fouet pinguedo Meſen-
4. vſ. pa. 9. 8. terij, Omenti, Abdominis. Hepar amplectens in dextris, Lien in ſiniſtris. Os ſuperius, qui ſtomachus vocatur, quà

datur

datur cibi ingreſſus per Oeſo phagum, prope cor eſt; Os inferius, vnde datur exitus in Inteſtina, ſub Hepate ſitũ eſt. Media cauitas, quæ fundus Ventriculi vocatur, ſub mucronata cartilagine pectoris eſt ad dorsũ ſupra Renes. Sed oritur dubitatio circa Vẽtriculi & Inteſtinorum nutritionem. Cum enim neceſſe ſit omnes partes nutriri ſanguine, Venæ meſeraicæ non poſſunt illis ſanguinem tribuere, quia datæ ſunt vt ſugant Chylũ, & ferant ad Hepar: ſimul autem per eaſdẽ ferri ſurſum Chylũ & ſanguinem deorſum, abſurdum eſt; neque diuerſis temporibus: numquam enim Venæ meſeraicæ repertæ sũt chylo plenæ, ſed ſemper ſanguine: quomodo igitur ſugũt Chylũ vt omnes fatentur? Præterea, ſi concoctio ab vnoquoque fit, vt fruatur materia quæ cõcoquitur: Ventriculus & Inteſti-

teſtina nutriẽtur Chylo: quod à quibuſdam conceditur. Nã infantes in vtero reperiuntur pituitam in ventriculo habere: quod ab auctore, qui librum de Principijs cõſcripſit,
2.Ge.an.5 adſcriptum Hippocrati, putatum eſt, quia infans ex vtero labijs ſugit: quam ſententiam Ariſtoteles tribuit Democrito. Sed pituita huiuſmodi ex capite colligitur, vt Venæ meſeraicæ materiam ſanguinis habeãt, quæ feratur ad Hepar. Quod autem ſanguis ſemper reperiatur in venis illis, numquam autẽ materia alba: cauſa eſt, quia Arteriæ cũ Venis delatæ per anaſtomaſim ſanguinem in Venas trãsfundũt, vnde Chyli fit cõuerſio in ſanguinem, vt vinum facit aquæ mixtum. Hoc modo nulla difficultas relinquitur: nutritur enim Ventriculus & Inteſtina ex chyloſa ſubſtantia, quam in concoctione eliciunt ex cibis

bis, ſed admixtione ſanguinis arterialis, ſine quo nulla fit nutritio. Continue autem fertur ſurſum per Venas meſeraicas ad Hepar materia ſanguinis; & deorſum per Arterias ſanguis perfectiſſimus. Huius gratia Arteriæ numeroſiores his datæ ſunt, quam ceteris partibus, & Omentum retis ſimilitudine ex ijs contextum eſt, non ſolum vt nutrirentur Inteſtina & Vētriculus, ſed etiā vt in illis inciperet ſanguinis generatio, quam neque Venarum tunicæ, neque Arteriarum, neque Ventriculi, & Inteſtinorum ſubſtantia alba efficere poſſunt: ſed ſola ſanguinis arterialis ſubſtātia ex fonte caloris innati emanans.

Digitized by Google

De Ventriculi & Inteſtinorum affectibus & dolore. Cap. 2.

VItia Ventriculi alia ſunt
in ingreſſu cibi, id eſt
Oeſophago, & ore ſuperiori;
alia in egreſſu, id eſt ore in-
5.loc.af.5 feriori; alia in fundo. Oeſo-
phagi affectus, quibus impe-
ditur deuoratio, vel eſt tu-
mor, vel compreſſio à verte-
bris luxatis, vt in Angina: vel
obſtructio, vt ex duro aliquo
impacto, aut ſpina; vel vlcus:
vel ſola intemperies ſicca: vel
frigida, qua redditur imbecil-
lis ad deuorandum, vt quibuſ-
dam contigit ex potu aquæ
frigidæ: alijs ex febre. Sed hæc
pertinent ad morbos Thora-
13 Met. 17 cis; nam remedia externa ad
ſpinam dorſi applicanda ſunt:
licet ſtomachus aliquando vo-
cetur.

5.lo.af.7. Oris ventriculi affectus.
Car-

Digitized by Google

Cardialgia, id eſt Cordis dolor (nam antiquis ob affinitatem Cor appellatum eſt) Syncope ſtomachica, Singultus, Conuulſio, Comitiales, Melancholiæ, Sopores: Suffuſiones potius imaginationes ſuffuſionum ob communionem per neruos cum cerebro. Amplius appetẽtiæ deprauatæ cibi aut potus, Fames canina, Bulimus, Sitis, Pica, Nauſea, Diminutæ, quæ inappetentia. In fundo ventriculi Cruditas, Tarda coctio, Ciborum corruptio. In Piloro id eſt oſtio inferiori irritationes ad expellendum nũc per alui fluxum, nunc per vomitum, nunc per vtramque partem, qui morbus Cholera vocatur. Aut tardus deſcenſus ciborum, vnde aluus ſicca. Sed prius de Dolore agamus. 5. lo. af. 5.

Ventriculi dolor in ore ſuperiori magis fit, vbi ſenſus exquiſitior, ſæpe Cordi adſcribitur

bitur ob propinquitatem: vnde Cardialgia vocatur, ſi cum
12. Met. 7. febre, Aet. Cauſa Solutio continui vel alteratio: licet omnis ad ſolutionem continui re-
2. Catat. 1 ducatur à Gal. Solutionis ſpecies, Ruptio, quæ ob diſtenſionem fit ab humore, vel flatu replente: vel ob ſiccitatem immodicam, at non ſine motu diſtendente, vt à cibis aſſumptis.

Contuſio ab ictu externo, aut duro corpore incũbente; vt facit lapis in Veſica. Eroſio ex mordente ſucco, Vermibus. Trall. Alteratio confertim facta à refrigerante, aut calefaciente, aut ſiccante vel ſpiritu, vel humore, vel medicamento: per eſſentiam, ſi in ventriculo geniti ſint, aut maneant. Per conſenſum, ſi aliunde ferantur, aut ſola qualitas communicetur: vt contingit aliquando ex vulnere

capitis

capitis cum fractura oſſis: ſignum enim eſt fracti oſſis, dolor Ventriculi, aut vomitus per neruos communicato ſolo dolore, non materia. Simili modo aliquando conuulſiones fiunt per conſenſum.

Ex quibus colligi poſſunt differentiæ. Exempla: Quidam corripiuntur dolore Ventriculi ante cibum, ſedatur aſſumpto cibo. contingit in Picrocholis ob bilis effuſionē in ieiunio. Cum enim Venæ meſeraicæ ſugant, nec cibum inueniant, replentur bile, quā transfundunt in Vētriculum: vnde dolor. Quidam ſtatim aſſumpto cibo dolent, quod contingit in ſicco ventriculo, aut vlcere, quia ex motu excitatur ſolutio continui. Quidam paulo poſt cibum, nec ſedatur, niſi poſt coctionem: Contingit hoc in Hypochondriaca paſſione ob flatum.

Qui-

Quidam poſt cibum tribus aut quatuor horis, aliquando tardius aduenit ob cibi corruptionem: ſedatur vomitu: aliquando perſeuerat, quando imbibitur in tunicis. Quidam poſt ſomnum ob deſcenſum à capite, ſedatur vomitu. Quidam continuus eſt, cum in tunicis continetur: cũ febre in inflammatione Ventriculi. Quidam per circuitus in febrium acceſſionibus, aut ſine febre ob motũ humoris, aut flatus à quacunque cauſa.

12. Met. 8 Signa doloris habentur ex relatu ægri, niſi infans ſit, aut mens laboret. In infante, eiulatus cum vomitu aut ſingultu, aut motus labij inferioris: Pulſus afflictatio. Diſtinguitur à Colica loco ſupe-
8. lo. af. 5. riori. Si in Oeſophago, anguſtia in deglutiendo, dolor prope dorſum Si in ore ventriculi: in ſiniſtra parte, videtur in Corde ſyncope ſtomachica:

Pul-

Pulſus afflictatio, Conuulſio. Si in fundo, dolor ſub mucronata cartilagine; ambigit cum Colica Si in oſtio inferiori, dolor in dextra: ambigit cum Hepate Ileo. Si in anteriori parte, tactu ſentitur. Si in poſteriori, communicatur Dorſo. Signa affectus Tenſionis, Tumor, Durities in Hypochondrio. Si inflammatio, dolet ad tactum; ſi ex flatu, Rugitus, Ructus, Mobilitas, non Grauitas: infeſtat per acceſſiones. Ex humore pituitoſo, grauitas noctu magis, Pulſus tardus, rarus, paruus. Vomitus acidus. Ex inflammatione, calor, febris non admodum ardens, ſitis, deiecta appetentia, Pulſus durus, dolor cõtinuus, exacerbatur aſſumpto cibo: Vomitus vel deiectio Singultus. Extremorum refrigeratio inſequitur magnas inflammationes internas. Eroſionis, morſus, ſingultus, ſyncope, ſu- 12. Met.

do-

dores frigidi, pulſus valde par ui: Ex bile, vomitus amarus,
12.Met.8 æruginoſus, porraceus. Ex
5.lo. af.6. atra bile, Vomitus fuſcus, acerbus, acris, obſtupefaciẽs dentes. Ex pituita ſalſa, ſitis ingens, oris ſalſedo. Ex vermibus, fætor oris peculiaris, vt in pueris. Vlceris, irritatio ab
5.lor. aff. acidis, auſteris. Ex ſiccitate extenuatio Abdominis, aliquando totius. Sentitur pulſa-
1. dig.pu. 8. tio ſub Vẽtriculo, in plano habitu nequaquam, Clydones, ideſt fluctuatio cum ſonitu tãquam in vtre, quia vitiatur amplexus: & ciborum corruptio. Si ex proprio affectu, irritatur
5.lo.af.6. à quacunque vel minima cauſa, vt Venere, Vino: imbecillitas, nimius ſenſus. Per conſenſum, affligi cum partibus conſenſum facientibus. Prognoſtica. Inflammatio periculoſa, vbi ſyncopen facit, lethalis. Singultus malus. Ex ſic-
12. Met.3 *7.Aph.5.* citate, incurabilis ſi ex febre

ortum

ortum ducit. Ceteri difficillimi. Vlcera difficillime & longo tempore ſanantur. Natu maiores omnes pereunt. Ex ceteris cauſis ſanantur, breuius ex bile, tardius ex pituita, difficilius ex atra. *5.lo.af.5.*

Curatio doloris Ventriculi. *Cap.* 3.

CVratio vna ad Symptoma per mitigantia Anodina: altera ad affectus per ſanãtia. Anodina vera tutiora calida in primo gradu tenuium partiũ, rarefaciẽtia, nullum aſtringẽs etiãſi affectus requirat. Chamæmelum, Anethũ, Althæa, Fœnogræcum. Ex aqua, aut oleo dulci fouere, irrigare, inungere. Intus oleũ Amygdalarum dulcium vncijs quatuor vſq; ad ſex ſimul emollit aluum, aut cochlearibus ad ſolam mitigationem in omnibus; magis in frigidis. Anodina falſa periculoſa: vbi *5.Simp.19*

vrget

12.Meth.8 vrget vehementia, in calidis magis. Obſtupefacientia frigida in 4. non valde humida: Cicuta ſicca, Mãdragoræ cortex, Hyoſcyami ſemen, Opiũ: admiſcenda ſiccantia calida, & odorata ad correctionem. Theriaca recens, Philoniũ Romanum, ſcrupulo vno. Trociſci de ſtella drachma vna vſq; ad duas. Raſ. cum vino ad profundos dolores, ad affectus Digerentia flatus, Euacuantia humores, Alterantia qualitates excedentes: Eligenda quæ Ventriculo familiaria Stomachica vocata non ſine aſtrictione ad robur ob neceſſitatem coctionis: odorata propter Cordis & Cerebri affinitatem. *11.Meth. 16.* Inter calida Abſynthiũ, Spica, Cinnamomum, Macis, Aloes, Maſtiche. Inter frigida Roſæ, Flores Labruſcæ, Mala cotonea.

Ad flatus digerendos calida; & ſiccantia, vulgo Carminati-

natiua, Semen Dauci, Ameos, Cymini, Aniſi, Fæniculi, Coriandri, Seſeli, Sampſucum, Chamæmelum, Anethum, Lauri folia, Baccæ, Ruta. Intus in potu pulueres, vel decocta in vino generoſo. Electuaria Diatrion pipereon Dianiſum, Diacyminum, Diagalunga, Cibus paucus, nullus in acceſſione, Carnes toſtæ, Auiculæ cùm pipere, Gariophyllis. Extra fomentum ex aqua & vino generoſo incoctis ſupradictis, & additis Stomachicis aſtringentibus Sacculi. Mica panis calidi ex oleo nardino aſperſo cumino: Cucurbitula magna cum multa flãma per horã illico ſanat quaſi incantamentum. An aliquando flatus per repellentia propelluntur? præcipue ſi aliunde aduenjant? Ad Pituitam calefacientia conuenirent, ſed nocent; quia pituitam in flatũ conuertunt: Incidentia, & cõ- *12. Met. 8*

co-

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

coquentia non multum calida, attenuantia. Oxymel 5. Comp. Scylliticum, Decoctum Hyſſopi, Origani, Thymi, Euacuatio per vomitum ex decocto Anethi, vel Raphani cum oxymelite. Hiera ad imbibitos in tunicis, non ea, quæ trahunt a lõginquis. Terebynthinæ vncia ſemis, vt ſuperbibat vinum generoſum. Aqua Tectuccij tribus diebus. Ad reliquias in hyeme Aquæ ardentis vncia vna cum vino maluatico. Decoctio ligni ſoi ſafras. Extra fouere multum oleo Abſynthij, Nardino Maſtichino: Inunctio ex oleo nucis muſcatæ, Aniſi. Panis toſtus, & imbutus vino maluatico inſperſo puluere Gariophyllorum, Abſynthio: Ad bilẽ & omnes humores tenues & aeres, Euacuatio per vomitum abſtergentibus ſine morſu: aqua tepida, aqua Hordei. Ad eos qui in villis: nil

præ-

præſtantius Hiera, 5. Aſcle- 8. Catat. 5
piades exhibebat. Specierum drachmam vnam cum aqua frigida vncijs ſex ne fieret ſubuerſio, non cum melle: Galenus exhibet in pillulis ob amaritudinem drachmas tres. Si 12. Met. 8
non ſuccedat euacuatio, ſanandum per Epicraſim: Alterantibus frigidis & humidis modice aſtringentibus ad robur, & repellendum. Aquæ frigidæ vnciæ quatuor vel ſex per interualla bis vel ter. Poſtea cibis reuocandus ſi perduret cum animi deliquio: Succus 8. catat. 4
aſſidue dandus ex Malis cotoneis, Pyris Meſpilis, baccis Iuniperi, Pãpinis roſis, Mali punici nucleum non habentis. Omphacij ſuccus ex aqua. Trociſcos ex nucleis pineis, ſeminibus Cucumeris, Myrthi baccis, croco, roſis, bibat ex aqua. Nardus, & roſæ cum aqua frigida. Semina Portulacæ, Atriplicis, Rumicis ſyl. la-

ctucæ

ſtucæ, althææ, Maſtiche. Syruppus de Ribes de Agreſta, Oxyſacchara. Extra folia vitis viridia,& trita, Mala cotonea, Meſpila cum cerato, Oleũ roſaceum omphacinum. Myrthi folia, Rubi, Lentiſci. Portulaca ſubacta cum polenta frigida. Si nimium æſtuoſi, aqua frigida in Veſica: Nix, Cucurbitarum ramenta, ſed nõ diutius. Si non ſuccedat per Epicraſim, confugiendum ad obſtupefacientia: Aſter ſtomachicus: qui hodie Trociſci de
8.catat.3 ſtella. Auic.ad atram bilem.

De paſſione Hypochondriaca. *Cap. 4.*

IN paſsione Hypochondriaca, quam Diocles de-
8.lo. af.7. ſcribit in hunc modum. Aſſumpto cibo coctu difficili, & cauſtico, ſuccedit ſputum humidum & multum, ructus acidus, flatus, æſtus in præcordijs

dijs

dijs, poſtea fluctuatio, aliquando Ventriculi vehementes dolores, qui cõcoctis cibis quieſcũt. ſed alijs indigeſtis reuertuntur aliquando ieiunis. Euomunt cibos crudos, pituitam ſubamarã, calidã & acidã, vel quæ aliquando obſtupeſacit dentes: Morbus diuturnus, incipit aliquando ab ineunte ætate. Contingit ob vehemẽtem caliditatem, in Venis meſeraicis adurentem ſanguinẽ. Idem traditur ab Hippocrate Auante ab eo vocatur, ideſt morbus ſiccatorius: de quo inquit: Neque ſine cibo eſſe, neque cibum acceptum tolerare poteſt: Nam ſine cibo viſcera ſugunt, os Ventriculi dolet, alias alia vomit, exſpuit, à quibus aliquantiſper melius habere videtur, ſed vbi cibum aſſumpſit, ructus, ardor, rubor, deijciẽdi cupiditas, ſolus flatus prodit, dolor capitis, punctio veluti ab aciculis mo- *2. Morb.*

do in vna parte, modo in alia. Crurum grauitas, cōſumptio, & imbecillitas. Curat autem in hunc modum. Purgandus prius per inferiora, poſtea per ſuperiora, & à capite. Vomat poſt cibum: Abſtineat à dulcibus, & oleoſis, & pinguibus, ab ebrietate. Lac, & Serum aſininum præbe. Lauit in æſtate aqua frigida. Paulo inferius ſimilem morbum tradit, quem vocat Morbum nigrũ, & ſimilem curationem adhibet. Iterum in libro de Internis affectionibus in Icteritia nigra poſt purgationem Serũ, & Lac Bubulum, aut Caprarũ exhibet. Sed libro 2. de Morbis Lac, & Serum prohibet
8.Catat.4 ſpleneticis. Galenus Lac Aſininum, aut Muliebre, aut Bubulum ſilicibus incoctum potandum tradit ad atram bilẽ temperandam, & abluendam. Vnguentum Nardinum ex aqua potatum, Decoctum
floris

floris Iunci odorati & Roſarũ flore inſperſo: Portulacæ ſuccus per ſe, & cum Nardo oui Vitellum toſtum, & in farinã comminutum cum polenta. Amaræ Nuces, Pineæ, ſemina Cucumeris. Extra ad mitigãdas exacerbationes, & diſtenſiones in Hypochondriacis, Spõgia ex aceto calido, Atramentum ſutorium, & Alumen cum melle. Aloes cum cerato Myrthino: Hederæ folia in vino cocta: Bouinum ſtercus cũ vino. Plantago cum ſale, Marrubium cum Pane & Roſaceo. Si nimis diſtendatur, ſanguinis miſſio, Alui ſubductio cũ glande: poſt Hiera in potu. Hodie purgamus ex ſyruppo de Polypodio: efficacius pillulis de lapide Lazuli. Antimonio præparato, vt poſtea Sero, aut Lacte mitigetur noxa. Victus ex ijs quæ difficulter corrumpuntur, & ſunt boni ſucci. Panis parum fermentatus, aut 8. *Catat.* 4

nihil: Ex carnibus Venter, Roſtra, Pedes, Turdi, Perdices, Teſtacea, Cochleæ, Siſarum coctum, Bulbi cocti, Beta, Braſſica, Oriza: Ex crudis Cicorium, Lactuca, Mala, Melapia, Mala cotonea, Meſpila, Punica, Panis infuſus in vino Granatorum, Ptiſana cum eodem, Vinum dulce in atra bile, auſterum in flaua.

De Curatione inflammationis Ventriculi, ſiccitatis, & Vlceris. Cap. 5.

12.*Met.*8 AD inflammationem, Venæ ſectio, vbi vires valēt. An vires non valent in ſyncope? Paul. Aet. Trall. non ſecāt. Raſ. & Auic. ſecant Baſilicam iteratis vicibus. Vbi non liceat, reuellendum in contraria, aut deriuādum in propinqua. Clyſteribus, frictionibus
1.*Gla.*14. extremorum, Hirudinibus, Cucurbitulis. Si dolor perſiſtat,

ſtat, ſignum eſt impactum eſſe humorem, qui digerentia requirit, non euacuantia per pharmacum ob cruditatem: niſi ſua ſponte concitata id natura experat. Non vomitu Auic. ſed leniẽtibus in initio: 8.Catat.3
Caſſiæ drachmæ tres, Olei Amygdalarũ dulcium drachmæ duæ cum aqua Endiuiæ, Solatri, Abſynthij. Raſ. cum ſucco Endiuiæ ſingulis diebus vſque in finem. Syruppi, refrigerantes vſque ad 7. De Endiuia Roſatus, de ſucco Acetoſæ. Non acida intus, quia mordent. Poſt 7. digerentia, aqua Fæniculi, Apii, cum ſucco Abſynthii, Trociſci de Roſis, Spica. Cum deſinit inflammatio, Syruppus acetoſus. Concocta materia, Gal. exhibet Hieram. 8.Cat.3.1
Extra digerentibus admiſcenda aſtringentia, alioqui periculum de vita. In principio ſola aſtringentia ad repellendum: At ſola non per-

meant ob profunditatem, ideo præferuntur mixta amaritudini. Abſynthium Ponti-
11.Met.16 ritudini. Abſynthium Ponticum in oleo Omphacino, Melino, Maſtichino, Lentiſcino. Nardinum cum Roſaceo: non Myrthinum ob craſſitiem Ce-
8.Cat.1.5 ratum, Ceræ, Nardini vtriuſque vncia vna, Aloes, Maſtiche vtriuſque drachma vna: Omphacii drachma vna: miſce cum cerato deraſo, cui admiſceantur Hypociſtis Oenanthæ, ideſt Labruſcæ germina cum flore. Rhois ſuccus, Cataplaſma ex Oenanthe, Croco, Roſis, Mililoto, Maſtiche, Succino, Dactylis cum vino Myrthino, & cerato. Aliud ex Malis cotoneis in Vino, aut Aceto coctis, Melle addito, Pipere, Zinzibere. Vigente inflammatione minuenda aſtringentia, addēda acria,
11.Met.16 & amara, vt digerant, & euocent: Nardus Cyperus, Iris, Myrrha, Melilotum, Crocum.

Ad

Ad inueteratam,& duritiem: Malagma ex Meliloto. Hodie Emplaſtrum de Meliloto, ſed præcedant fomenta, ſequãtur Vnguẽta. Victus tenuiſſimus, ne augeatur inflammatio, vel cibus corrumpatur. Raſ. ſolo potu aquæ Hordei, ſuccus Granatorũ. Rob.& fructibus. Prohibet confectiones ex melle, Auic. concedit Cucurbitam, Atriplicem. Ad vlcera, ſi purulenta, abſtergere ſine morſu, non Melle, ſed lacte extinctis calculis, aut Calybe. Dioſc. Si prohibet febris, ex aqua Hordei, Ptiſana: ſucco Plantaginis. Eadem ad venena erodentia,& ad oleum Vitrioli hauſtum. 8. *Catat*. 5 11. *Met*. 17

Cũ ceſſauerit inflãmatio, Glutinantia. Bolus Armenus cum Sacchato roſaceo, Thure, Maſtiche, Aloe. Trociſci de Spodio, de Charabe, Cibi difficilis corruptionis ex Vẽtribus, Pedibus, Teſtaceis. Ad ſolam

ſiccitatem, ſi ex frigore, Fométa calida ex Aqua & Oleo. Frictiones Ventriculi. Emollientia, Galbanum, Bdellium ex vino ſolutum & impoſitũ: oleum Nucis muſcatæ, Balſamum. Si ex humiditatis conſumptione in Atrophia, Febre. Nutrimentum humidum nullum auſterum, Lac aſininũ, Ptiſana, Iuſcula: In cœna reliqua cibaria, Teſticuli gallorum, Aloæ, Piſces laxatiles, Auiculæ. Vinum nõ vinoſum, nam ferit vires imbecilles: Olygophorũ, tenue vt penetret anguſta. Extra oleum Amygdalarum dulcium, irrigatio Ventriculi ex Oleo dulci, aut decocto Ventrium, capitis Caſtrati.

7. Met. 6.

De Colica & Iliaca pulſione. Cap.6.

COlica à loco dicta, tranſfertur tamen ad dolores quo-

quoque tenuium Inteſtinorũ. Propria, eſt conſtitutio plenio- 2.*lo. af.*5.
ris Inteſtini diuturna, in qua
per interualla fiunt cruciatus *li. Def.*
intolerabiles. reſpirationis
difficultas, ſudores, & perfri-
ctiones. In dextris magis,
forte ob Cæcum Inteſtinum. 6.*lo. af.*2.
Cauſa, pituita frigida, vi-
trea, quæ vel tactu frigida. 9.*Met.* 1.
Flatus in craſſis tunicis com-
prehenſus. Ex potu aquæ fri-
gidæ, cibis flatuoſis in intem-
perie frigida. Putata Colica,
dolor Inteſtinorum ex mor-
dentibus ſuccis. In tenuibus 1.*lo. af.*4.
Inteſtinis magis ob fellis vici- 12.*Met.*7
nitatem. Iliaca paſsio, Ileos
ab Ileo Inteſtino iuxta os Ilij,
quod vulgo appellatur *Fian-
co:* vnde *Mal di Fianco.* Vol- 2. *Met.* 2.
uulus à Symptomate dictus 6.*lo. af.*2.
Chordapſos. Tumor in tenui
Inteſtino, vt videatur chordæ
modo conuolui: vnde dolo-
res vehementiſsimi, grauiter
vomitibus cruciantes, vt in ſi

Digitized by Google

ne ſtercus quoque vomant, vulgo Miſerere mei. Nam clauſio deſcenſum prohibet.
II. Def. Eſt phlegmone Inteſtinorum, quo nec flatus infra, nec deiectiones tranſmittũtur, ſequuntur tormina vehementia, & cruciatus intolerabiles. Proprie eſt tenuioris Inteſtini morbus, aliquãdo Craſsi. Cau
2. in 3. Epi. 6. ſæ, inflammatio, vel aridi ſtercoris obſtructio. Hipp. inquit:
6. lo. aff. 2. de Aff. Morbus acutus, & periculoſus fit, cum ſtercus aceruatim cõbuſtus in Inteſtino pituitam collegerit, vnde intumeſcit Inteſtinum, neque pharmaca ſuperne ſuſcipit, ſed euomit, neque infuſa inferne admittit. Aliquãdo Hernia in cauſa eſt, cum deſcendit in ſcrotum clauditur Inteſtinum in loco anguſto, vnde collectio Chyli. Aliquando ſtillicidium vri
6. Aph. 44. næ. Sed modũ non videt Gal. quo vel à pituita fieri poſsit obſtructio in amplo meatu Inteſti-

teſtinorum, vel compreſsio à Veſica in ſtillicidio. An Chordapſos dictus eſt, cum intorquetur Inteſtinum conuulſis villis, aut per ſe à pituita, aut per conſenſum à ſtillicidio; Ideo febris ſuperueniēs, & à conuulſione liberat, & à ſtillicidio. Contingit in Autumno ob prauos humores in profundum detruſos. Alibi Hipp. tres ſpecies Voluuli tradit, Icterodes, Hæmatodes, & Cachexiæ ſpecies: quia in illis ſuperuenire ſolet. Signa, Dolores Ventris ſublimes leuiores, qui non ſublimes fortiores. Galenus inquit: Qui in Inteſtinis & Ventriculo nō ſublimes, ſed profundi: qui ſupra Abdominis membranam ſuperficiales ſunt. Veræ Colicæ. dolor veluti à terebra perforante, aut palo infixo. quod in tenuibus non contingit. Diſtinguitur à Nephriticis difficillime, quia ſimul af-

3. Aph. 22. *Inſt. aff.* *6. Aph. 7.* *2. lo. a. 5. Re. af. 3.*

ficiuntur ob nexum, & quia tenduntur partes veluti funiculus, vnde nec ſupra ructus; nec infra flatus, quaſi principium ſit Ilei. In Colica dolor minus fixus, occupans etiam ſupra renes, & ad ſiniſtrum ex dextris iuxta fundum Ventri-
6. lo. af. 2. culi. Excrementa flatuoſa, aquæ ſupernatantia, ſimilia ſtercori Bubulo, Nauſea, Vomitus aſsidui, pituitoſi magis quam in Nephriticis. Cruditas præcedens, & ſequens.
2. lo. af. 5. Iuuantur Clyſteribus, & euacuationibus pituitæ vitreæ.
12. Met. 8 Circuitus ob flatus. In ſuperiori Inteſtino dolor remiſſior: Circa Vmbilicum magis & inferius, mordens. Excrementa biliosa, ſitis, deſinere ſolet in dyſenteriam. Contingit tamen e conuerſo: à frigidis in ſuperiori, à calidis in inferiori. Signa Ilei, dolor profundus in Vētre infra è regione Ventriculi: Vomitus multi,

ti,potum non continent,quod 2. 13. Epi.
ſignum non perpetuum, ſed 6.
malum. 7. Aph. 10. Sed nihil
deſcendere ſignum eſſe perpe
tuum tradit Galenus, pauca
tamen deſcendebant in mulie
re, quam Hipp. recenſet in E-
pidemijs. Si Stercus vomant,
clariſsimum indiciũ eſt ſubti
lia eſſe Inteſtina, nam chyloſa
ſunt, non craſſa. Deiectiones
paucæ, crudæ: Extrema fri-
gida,Inſomnes,non ſitibundi.
Signum inflãmationis,febris.
Obſtruentis ſtercoris duri-
ties, quæ deprehendi poteſt
Celſ. ſi vtraque manus ſupra de Affe.
ſummumVẽtrẽ imponatur,
& deducatur paulatim. Quod
in craſsis Inteſtinis magis.
Prognoſtica. Colica vera diu-
turna eſt: aliquando ſyncopẽ
& mortem inducit. In tenui- 2. 10. af. 1.
bus deterior,quam in craſsis:
quia afficit Hepar,& Lienem.
Quibus tormina,& circa Vm 2. 13. Ep. 6.
bilicum dolores, & Lumborũ
dolor

dolor, qui neque à medicamē-
4.Aph.11 tis, neque aliter ſoluitur, in Hydropem ſiccam terminatur. Voluulus omnis periculoſus, ſed lethalis, ſi ſtercora vomant; vix aliquis ſeruatus.
6.lo.af.2. Quibus ex ſtillicidio Ileos ſuperuenit, in 7. diebus pereunt,
6.Aph.44 niſi febre ſuperueniente ſatis Vrina fluxerit: quia febris cō-
4.Aph.57 uulſionem ſoluit. Ab Ileo vomitus, ſingultus deſipientia,
7.Aph.10 vel conuulſio malum: quia replentur ſuperiora Inteſtina. Si Vuluulo amoto febris corripiat, deſperata ſalus, nam
3.Morb. forte aluus ſoluta ipſum occidet.

Curatio Colicæ, & Iliacæ. *Cap. 7.*

11.Met.16 AD Colicam ex flatu diſſipantia calida, & ſicca tenuium partium non aſtringentia, ſed rareſacientia, vt ſpiritus efflent: calida in primo

mo vera Anodyna. Chamæmelum, Anethum, Althæa, Fænograecum, ſemen Lini, Sapa dulcis, Oleum dulce, Aqua calida, pinguedines recentes non ſalitæ. In fomentis, Clyſteribus, & Cataplaſmatis, additis digerentibus, quæ flatum diſſoluunt: Semina Dauci, Seſeli, Siſonis, Ameos, Apij, Aniſi, Fæniculi, Ruta: Allium, Caſtorium, Angelicæ radix, Imperatoriæ. Diacyminum, Theriaca: in potu ex vino, aut aquis ſtillatitijs, ex Chamæmelo, Anetho. Iniectiones ex ijſdem oleo incoctis, aut ſolutis, addita pinguedine Anſerina recenti, aut Gallinacea. Fomenta Ventri imponenda humida ex Lixiuio incoctis prædictis. Sacculi ex Milio, Sale, Furfure & Seminibus digerentibus. Aut Cinis calidus in teſta, ſuperpoſita Ruta, Sampſuco: Tandem Cataplaſma ex ſtercore Columbino cocto in vino.

12. *Met.* 8 no. Si dolor non ceſſet, Cucurbitula cum flãma copioſa ad Vmbilicum illico ſanat: vbi ex flatu. Si ex vſu calidorũ nõ ceſſat dolor, ſed irritatur amplius, cõfugiendum ad Obſtupefacientia, Colica appellata ceteris opiatis efficaciora:
9. *Cat.* 4. Opij, Caſtorei, vtriuſque fabæ magnitudine, diſſolue in lib. vnam Olei, & pinguedine pro Clyſteri: Aut Lanula excipiatur, quæ filo appenſa intromittatur penitiſſime. Philonium Tarſenſe efficaciſsimum fabæ magnitudine. Philonium Romanũ drachmæ duæ ex aqua calida potum. Ad humores craſſos, & frigidos attenuantia, & euacuantia, non vehementer calida, ne in flatum conuertant: ſed ſiccantia mediocriter calida in victu magis, Oxymel 5. Comp. cum decocto Hyſſopi, Origani, Serpilli. Euacuantia per Clyſteres, oleum Rutaceum, nam

trahit

Digitized by Google

trahit pituitam vitream, addita Sapa, aut Vino generoſo: Centauri decoctum, Colocynthis, Agaricus, Diaphinicon, Benedicta, Hiera picra; Hieralogodion addita in Clyſteri. In potu Diaphinicon cum aqua Chamæmeli. Pillulæ aggregatiuæ, Aqua Porrettæ, Tectuccij abluunt & ſiccant Inteſtina. Galenus inquit: Generoſi, & fortes abſtinent à Cataplaſmate & Clyſteribus ſolo victu contenti. Panis decoctus cum Aniſo, Anetho, Apij radice, Pipere, Auiculæ montanæ, Ptiſana cum Pipere, Amygdalis, Porro. Ruſtici remedium. Cingere Ventrem, comedere Allia cum Pane, nihil bibere, labores cõſuetos exercere: veſperi Vinum bibere generoſum meracius, ſine cibo dormire. Ne reuertatur affectus. Gallinarum interanea omnia in fictili aſſata, trita, & repoſita. doſis drachma vna

12. Met. 8

9. Cat. 4.

Digitized by Google

vna. & ſemis cum Dauci Cretici tantundem ex aqua mulſa in potu. Aliud. Ameos drachmas ſex: Apij drachmas quinque: Dauci Cretici drachmas duas: Piperis albi drachmam vnam: puluere vtatur in condimentis. Potio ex Salice bibenda per annum in ſingulis menſibus triduo. Recipit Corticis Salicis viridis drachmas quinque, Zinziberis, Piperis albi vtriuſque drachmas quatuor, Dactylorum numero tres, Rutæ viridis ramos quinque, coque in aqua pluuia ad tertias. Doſis vnciæ quatuor. Allia in Vino Falerno cocta Recipit. Cornu cerui tenerrimi vſti cochlearia tria: Piperis albi grana decem, Myrrhæ parum odoris gratia: Cochlearum teſta: omnia trita decoquantur: bibitur tribus diebus. An valide ſiccantia ſine morſu cũ quadam aſtrictione, Inteſtina

tuen-

tuentur? Ad Colicam ex Calidis humoribus, & mordentibus, contemperantia per frigida & humida: & Euacuantia ſæpius repetita. Alterant cibi actu & poteſtate frigidi, & qui difficiles ad corrumpēdum: Halica magis quam Ptiſana: Intubus Lactuca. Punica, Pira, Cucumis. Piſces duræ carnis, Polypus: Oſtracodermata, pedes Bubuli Paul. Vinum Auſterū, Rhois cremor dilutus, vbi ſuſpitio eſt Dyſenteriæ. Sy. roſatus, Violatus, de Papauere, Acetoſus. Aqua Hordei, Capillorū Veneris: Aqua frigida in Aeſtate ſitibundis: Opiata tum ratione doloris, tum cauſæ. nam irritantur á calorificis tum intus, tum extra, etiam ſi ſint vera Anodyna. Euacuantia ex Hieracurauit Galen. quendam diebus quindecim. Caſsia cum ſpeciebus Hieræ. Sy. roſatus ſolutiuus. Sena in

12. Met. 7

Ibid. 7. 8.

1. lo. af. 4.

Sero

Sero Lactis, Aqua Tectuccij; Serum vaccinum, Clyſteres ex decocto Violarum, Maluæ, Betæ, Parietariæ.

6. Aph. 36 Ad Voluulum ex inflammatione, Venæ ſectio: Ex pedis interna, quæ ſimul ad ſtillicidium facit, vel ex poplite, ſed ab initio ex interna cubiti ad reuellendum: poſtea etiã ex Hæmorrhoidibus, Cucurbitulis in Dorſo, Clyſteres ex oleo Roſaceo, Chamæmelino, vel decocto Fænograeci, Altheæ, Caſsia. Exterius inungere ex Oleo roſaceo Chamæmelino, Pinguedine Anatis. Per ſuperiora nec medicamenta, nec alterantes potiones ob vomitum. Sed victus virium ratione tenuiſſimus, Ptiſana, aqua Hordei. Si ex ſtercore duriori, Lubricantia: Clyſteres ex Oleo, Butyro, oleum ſeminis Lini. Victus humidus ex Malua cum Oleo, Ius Galli. Trall. Catapotia ex Plumbo,

bo, vt pōdere deuoluatur deorſum. Intromiſſio flatus per fiſtulam, vt diſtendantur Inteſtina, mox Clyſter intromittatur ex hydræleo, ac nitro. Idē Hipp. inquit: Hunc humectare oportet, & intrinſecus & extrinſecus, & multa calida lauare, & bibenda dare quæ aluum mouent, & vrinam ſubducunt. Eundem morbum curat in Cholera arida, inquit enim: Ab arida Cholera Venter inflatur, ſtrepitus fiunt, & dolor tum laterum, tum lumborum, nihilq. aluus deijcit, ſed aſtringitur. Ita affectum ne vomat, ſeruato, venterque ſubducatur. Clyſterē ergo ex calido & perquam pingui adhibebis, perunctumque in calidam aquam demittes, & quāplurimam in Scapha reclinās ſenſim perfundes. Perfuſio enim efficacior eſt quam ſimplex lauatio. Facit & ad inflammationem, vt in Peripneumo-

De Aff.

4. Acu. 103 104.

mo-

monia. Si ex ſtillicido, aut neruis contractis: Oleum dulciſſimum valde calidum bibitũ, & infuſum præcipue oleum Amygdalarum dulcium, addita Terebinthina vſque ad vnciam ſemis: Balneum relaxãs in Hydræleo incoctis Anodynis. Liber de Paratu facilibus ad Solonem, tradit ſanatum quendam, qui ſtercora vomebat, balneo: & oleo Anethino bibito, vt poſtea eſitaret micas calidas, ne euomat. Sic ſanatum principem in Aſia. Si calfacto Venter ſubducitur, morbus ſolutus eſt.

2. Pa. fa. 32.

De vitÿs appetentiæ. Cap. 8.

APpetentia pertinet ad facultatem attractricem cibi vel potus. Fames & ſitis. vtriuſque inappetentia innominata eſt. Symptomata ſunt facultatis naturalis, quæ ſine co-

Sy. dif. 4.

cognitione agit. Animalis *1. Sy. ca. 1*
quoque. Nam quinque *Sym*
ptomata ordine ſequuntur.
Vacuatio: vacuatorum appetentia naturalis; Ventriculi ſuctus, ideſt vehemens attractio; nam in ieiunio viſcera *2. Mor.*
ſugunt, Hipp. Suctionis ſenus. Appetentia animalis. Inappetentiæ cauſa, ſeu amiſſæ, ſeu diminutæ, amiſsio, aut diminutio, ſenſus, vel ob magnam intemperiem in febre maligna, in inflammatione Ventriculi, in Paralyſi. Non fieri ſuctum, aut imbecillem, ob flauam bilem relaxantem; Nauſeam, Vlcus. Non euacuari corpus ob denſitatem, ocium, victũ delitioſum. Appetentiæ vitioſæ excedentis modum ſecundum quantitatem, quæ fames Canina vocatur, & Bulimus; cauſa eſt, vel ſola frigiditas, vel ſuccus acidus in ore Ventriculi, qui affectum ſuctui ſimilem facit, & appeten-

tiam

tiam calidi, & ſicci, quæ fames eſt, non frigidi, & humidi, quæ ſitis eſt. Aut immodica digeſtio in toto ob caloris ro
2.Aph.21 bur, raritatem corporis, vnde fames naturalis, vt inſtauretur deperditum. Vel ob vermem latum Trall. abſumentem alimentum; Aut ob retentricis imbecillitatem, in Lienteria.
1.Gla.14. Vulimus, ſeu Vulimia adiunctum habet animi deliquium; indigentia ſimul, & imbecillitas, & refrigeratio oris Ven
1.Sy.ca.7 triculi. Trall. calorem, vt in febre aliquando voracitas, quia expetunt expleri, ſed virium imbecillitas non fert.
2.Aph.21 Gal. inquit, vehemens eſuritio, quam Græci Bulimon vocant, eſt caſus potentiæ ex frigore exteriore, quæ a fame quidem ortum duxit, ſed eam amplius non habet. Definit autem fames, vt reliquæ facultates ob magnam intemperiẽ
4.in 6.Epi.18. quamcumque. Hipp. inquit,

Aqua,

Aqua edax, vigilia edax. Aqua quidem ob refrigerationem Ventriculi: Vigilia ob totius euacuationem. ſic labores. Appetentia excedens modum in qualitate Citta, Græce vocatur, Cittaſis Celſo, Latine Picatio. Appetunt aliena maxime acuta, acerba, acria, vt Carbones, Terram, Cimoliam, Teſtas: Obnoxiæ vtero gerentes à ſecundo menſe, vſque ad tertium: Pueri, aliquando viri Lienoſi ob ſuccos vitioſos, putantur ob ſimilitudinem cum ſuccis appeti: An quia ſentiunt aliquam vtilitatem: vt aues ex lapillis? Sitis imminutæ, aut deperditæ cauſa: vel ſenſus læſio in febribus malignis, vel exceſſus humoris frigidi in diſtillationibus pituitæ. Deprauatæ in quantitate: Feruor, aut ob ſuccum bilioſum, aut ſalſum: aut febrilem caliditatem. Nimia humidi reſolutio, euacua- 1. ſy. c. 7.

tio in ſudoribus, purgationibus, Diabete. Inexplebilis ſitis ex Dipſade, Vipera, comeſtis, aut ictu. Ex Vino veteri ad ebrietatem, Aqua marina, Febre ardente. Deprauatæ in qualitate, vt cupiant aliena in potu, ſuccorum prauitas in cauſa eſt, vt qui longo tempore vſi ſunt vitioſis. Intemperies calida Ventriculi inappetentiam cibi facit, laxando ſolida, vnde imbecilliora ad trahendum, & liquando replet. Appetentiam autẽ potus, qui feruorẽ extinguat. Frigiditas oppoſita præſtat appetentiam cibi exprimendo, & vt calefiat. Inappetentiam potus, quia frigiditas
5.10. af.6. lædit. Intemperies, vel ſimplices, vel cũ humore circa os Ventriculi, cuius Symptomata ſũt fames, & ſitis, aut quantitate, aut qualitate deprauatæ. Quæ vero rõne totius corporis cõtingũt fames & ſitis, natura-

naturales ſunt. Signa inappetẽtiæ ob ſenſus læſionem: etiam guſtus læſus eſt, ratione intemperiei calidæ in febribus: vitio neruorum in Paralyſi. Ratione humorum calidorũ in Ventriculo: Oris amaritudo, Nauſea: contingit in conualeſcentibus non purgatis. *2. Aph. 8.* Non euacuari: Corpus oſtendit habitus pituitoſus, pinguis: victus delitioſus, ociũ.

Totius frigiditas, Senectus: denſitas cutis. Famis caninæ ſigna ob Ventriculi frigiditatem: multa deiectio ſumptorum: ſi ob ſuccum acidum, *1. ſy. ca. 7.* deprehenditur vomitu poſt cibum, & morſu. Si ob immodicam conſumptionem, adeſt paucitas excrementorum: arguitur ex præcedentibus euacuationibus, longis inedijs, vigilijs, laboribus: Ob robur caloris, ætas in augmentum tendens. Ob vermem latum: Atrophia, imbecil-

becillitas, etiã ſi multa ingerãtur. Bulimi ſigna, ſi nõ aſſumant, incidunt in animi deliquium. Picationis ſigna patent ſenſui.

Sitis deperditæ aut imminutæ ob læſionem ſenſus, in febre lingua arida ſine ſiti: Ex humiditate, diſtillatio. Ob frigiditatem Fames. Immodicæ ex ſola caliditate, Æſtus, Vini generoſi potus, Comeſtio calidorum, ſalſorum. Dipſadis, aut Viperæ cum humore: Salſedo oris, amaritudo: excreta. Ex humidi reſolutione, febris: Euacuationes præcedentes. Prognoſtica. Magna auerſatio tũ cibi, tum potus mala, nam ſignificat magnam intemperiem, & peſtilentem. Fames Canina longo tempore ſanatur Gal. Vulimus lethalis eſt.

2. *Aph.* 21

Cura-

Curatio Inappetentiæ: Famis Caninæ, & ſitis. *Cap. 9.*

AD Inappetentiam ex intemperie calida Ventriculi, qua prohibetur ſuctus refrigeratio, & aſtrictio oris Ventriculi. Si cum humore relaxante euacuatio. Hipp. Si quis à morbo non corroboratur, cibum non aſſumẽs, purgatione egere ſignificatur, Gal. per vomitum, & deiectionem ex Hiera. Nos per aquam Tettuccij prius ad abſtergendum, poſtea ex Aqua Villenſi, aut Ficoncellæ ad refrigarandum & aſtrigendũ. Bilis repercuſſio & oris aſtrictio intus Oxyſacchara, Acetoſus ſ. ſy. de ſucco Acetoſæ, de Limonibus, de acido Citri: de Ribes, de Agreſta, Aqua Endiuiæ, Roſarum. Cibi boni ſucci ex acidis condi- 2. *Aph.* 8.

ti. Fructus autumnales, Mala, Pyra, Cucumeres, Pepones, Fraga, Punica. Potus aquæ frigidæ ante cibum. Vinum rubrum aſtringens. Ex-
4. *in 6. Ep. 18.* tra inunctiones ex Roſaceo, Melino, ablutio in aqua frigida.

Ad Inappetentiam ex impedita reſolutione. Inedia, Frictiones, Exercitatio: Balnea calida. Vigilia. Intus de obſtruentia ex Oxymelite. Abſynthio, Menta, corticibus Citri conditis. Aquæ ardentis modicum cum melle roſaceo. Victus extenuans, Auiculæ montanæ, Bulbi, Allia, Cœpæ, Capparis. Salſamenta. Decoctio ligni Saſſafras.

2. Aph. 21 Ad Famem Caninam ex ſola frigiditate Vētriculi, Thorexis, ideſt larga vini potio: Gal. eligendum vinum ſufficienter calidum, ſubrubrum, vel rubrum non aſtringens:

Nam

Nam alba frigidiora ſunt: Fulua & Flaua calidiora. Rubra in medio. Præſumant pinguia edulia, Carnem ſuillam & fercula ex multo oleo: nil auſterum, nec aſtringens: poſtea vinũ abundanter bibant: cogantur, ſi non ſitiant. Oui vitellus aſſus poſt cibum. Auic. Vinum etiam ieiunis exhibet, & calidum: Vitat in ſolutione Ventris, quia non auſterum auget ſolutionem. An in plerisque deiectio multa crudorum fit, quia alimentum non fertur in corpus: remedium eſt vinum tenuius. Hoc victu ſtatim mitigantur, & longo tempore in totum ſanantur. Ex ſucco acido, euacuatio per vomitum poſt cibum, & per Hieram. 5. Alterarantia prædicta, nã qualitate magis peccat quã multitudine. Cõtemperatur pinguibus, digeritur vino, & expurgatur.

3. *Acn.6.*

12. *Met.4.*

Ad Famem Caninam ex nimia reſolutione, aut euacuatione, permittit Gal. vt multa aſſumant, quia egent refectione, niſi peruenerint ad triplum, aut quadruplum conſuetorum ciborum. Non conuenit his vini repletio; nec ante cibum, nam minatur de-
2. Aph. 21 liria, & conuulſiones. Magis aquæ frigidæ potus. Cibis autem replendi ſunt pro virium ratione. Nam quæ longo tem-
2. Aph. 7. 22. pore extenuata ſunt, lente reficere oportet, quæ vero breui, breuiter. Quia vel ſpiritus, vel humores, vel ſolida conſumpta ſunt. Similiter, quæ vniuerſim, & velociter nutriunt, celeres fiunt excre-
2. Aph. 18 tiones. Cum ſolida reddita ſunt imbecillia, non licet cito reficere. Ad magnam diſſipationem ſolidorum conueniunt cibi craſſi, Omaſum, Vuluula, Pedes vaccini Trall. Cochleæ, Teſtudines. An

lac

lac Bubulinum ad habitum refrigerandum? Pororum aſtrictio Balneũ aluminoſum, ferreum. Inunctio ex Oleo Myrthino. Opium ex aqua frigida ante cibum. Ad Bulimum. Reuocandi à deliquio animi odoramentis aceti, Pulegij, terra aceto macerata, Malis, Pyris, & alijs, quæ ad manum ſunt, olfactu. Frictionibus extremorum, Punctura maxillarum, tractione Capillorum, Aurium. 8. *Cat.* 4.

Exhibendus panis in vino diluto, oua ſorbilia: Bulbi, Cochleæ, Caro ſuilla aſſa nidoroſa, & bene condita. Gal. Calefacientibus curandum: 1. *Gla.* 14. Vino calida temperato cibis calefacientibus. Fricatio & calefactio ad ignem. Fouentriculum Menta, Abſynthio, Meliloto, Gariophyllis, Cinnamomo: Oleo nucis Muſcatæ. Cataplaſma ex medulla panis, ex vino, & Gariophyl-

 lis.

Digitized by Google

lis. Trall. Adhibet refrigerantia, & Opium ex aqua frigida. An hæc ad nimiam totius caliditatem diſſipantem?

Ad Picationem: humoris praui euacuatio per vomitū, & deiectionem. Coctio, & Cibi abſtinentia Vomitorium. Auic. Sumat Piſces ſalitos, & Raphanum infuſum in Oxymelite, poſtea bibat decoctū Phaſeoli rubei, Anethi, ſeminis Naſturtij, Erucæ. Vtatur ſemel in menſe, vel bis. Purgatio ex Hiera, Mirabolanis, Turbit. Digeſtio ex Ameos, Cumino, Cardamomo, Cubebæ, Saccharo, ad pondus omnium: fiat puluis omni hora lingendus.

1. ſy. c. 7.

Cibi difficilis corruptionis. Pulli Columbarum. Meſ. Electuarium componit. Recipit Capulorum glandium drachmas duas, Aniſi drachmas tres: Myrrhæ drachmas duas: Mirabolanorum nigrorum, Embli-

Digitized by Google

Emblicorum, Belliricorum, ſingul. drachmas ſex. Scoriæ ferri infuſæ in aceto ſiccatæ, & torrefactæ drach. octo. Cardamomi maioris, Cubebe vtriuſq; drach. tres. Sacchari quantum ſufficit fiat Electuarium, cuius Doſis, drach. vna & ſemis cum aqua floris roſmarini ieiuno Ventriculo.

Ad ſitim excitandam, calefacientia & ſiccantia: Acria Salſa. Medicamenta purgantia, labores, Vigiliæ.

Ad ſenſum autem deperditum, vt in cibi Inappetentia. Quemadmodum ex diuturna vel magna fame perit aliquãdo appetentia, vt in Bulimo. Sic qui perpeſſi ſunt ſitim, ijs aliquando perit ſitis ob nimiam ſiccitatem.

Forte & qui à cane rabioſo demorſi ſunt, auerſantur potum ob magnam intemperiem ſiccam. Si verò hi ſitiãt,

Digitized by Google

deuorare nequeunt potum; aut quia gula affecta eſt, aut quia Ventriculus abhorret. Hi cogendi ſunt.

Ad ſuperfluam ſitim ex ſola intemperie, refrigerantia, vel humectantia, vel vtraque. Si ex humore ſalſo, euacuantia. Quos ſitis infeſtat, cibos
Sal. die 31 & labores minuant, bibant aquam cum vino quam frigidiſſimam. Qui noctu bibere
5. Aph. 27 appetunt, ijs admodum ſitientibus, ſi ſuperdormierint, bonum. Gal. Si modice ſitierint, abſtineant à potu, nam ſomnus ſufficit. Si immodice ob feruorem, aquæ frigidæ potio: Si ex defectu humidi, vinum. Archigenes ad ſitim poſt cibum, frigidam ſuper bibere, ne vratur cibus: Perfecta coctione, affatim bibendum, ideſt vinum, vt diſtribuatur cibus. Ad defectum humidi, humectantia tantum. Vinum dilutum, Mulſa, Gly-
ciriza

ciriza decocta in aqua. Si ex toto corpore, Balneum aquæ dulcis temperatum. Si ex Renibus, aut Pulmone, potus largior. Ex Hepate, ventriculo parcior. Si ex lingua, faucibus, Gula: Catapotia tenenda ſub lingua: ex ſeminibus communibus, Portulacæ, Tragacantho, Gũmi, ſucco Glycirizæ, Albumine oui. Saccharum Candium violatum. Ad feruorem refrigerantia ſolũ, Acetum, Omphacium, Punica: Limonum ſuccus. Si ex toto corpore, Balneum frigidum: ferreum, Si ex Pulmone, aeris frigidi inſpiratio. Si ex labore, Quies, potus parcior. Ex ardore Ventriculi, aquæ frigidæ potus per interualla, Succus Malorum, Pyrorum, Punicæ. Exterius Folia vitis viridia imponenda, Cucurbitæ ramẽta. Si ex lingua, faucibus: lapilli aqua refrigerati, Corallium, Achates, Iaſpis

8. Catat, 9

5. Sym. 29

Sal. Di. 23

8. catat. 4.

ſpis viridis ſuper linguam tenendi. Iaſpis etiam ad os Ventriculi ſuſpenſus Aet. Auic.
19. Simpl. defendit à morſu: Nuclei in ore detenti prunorum, Amarenarum. Frigida & humida
2. Sip. 20. in febre, æſtu. Aqua cum aceto, Diamarenata. Aqua hor
4. Acu. 71 dei, Albumen oui conquaſſatum in aqua frigida. Hipp. Ad
3. Mer. linguam aridam Mucillago, Pſyllij, Seminum Cotoneorũ, Ramenta, Cucumeris, lactucæ: frequens ablutio.

Ad humorem ſalſum, vel acrem in diſtillationibus. Hydrope, Contemperantia ex decocto iuiubarum, aut Eclegmate. Euacuantia per ſerum lactis, Vrinam impuberis, Succum Ireos, Mecioacam. Siccantia. Trall. Cibis ſalſis, ſalſamentis, Capparis, Aqua Tettuccij. Decoctio Salſeparillæ.

De

De Cruditate. Cap. 10.

COctio alimenti ad alteratricem facultatẽ pertinet præcipue in ſundo Vẽtriculi: fit & quædam in Inteſtinis, vnde & Clyſteres nutriũt. Coctioni ſubminiſtrat retentrix. Finis eſt humidi terminatio Ariſt. Dulcedo, Craſis, Hipp. ideſt temperatio: in Chylum conuerſio de genere pituitæ. Vitia coctionis Cruditas, Apepſia, cum cibi inalterati manent, actio abolita. Tarda coctio Bradipepſia, difficilis mutatio in bonam qualitatem, actio diminuta. Prauitas, Diſpepſia, mutatio in alienam qualitatem, actio deprauata: vocatur aliquando Apepſia, ideſt Cruditas nomine communi. Inquit enim Gal. Apepſia alia priuatio eſt, alia deprauatio: Hæc vel im.mi-

5. lo. af. 6.
4. vſ. pa. 9.
4. Mete 3.
1. Sy. c. 1.

imminute, vel corrupte. Ariſt.
4. Met. 2. Coctioni opponitur Apepſia. Elixationi Molynſis, cum alteratur quidem, ſed imperfecte ob frigiditatem. Cauſa immediata Alteratricis fruſtratio, vel ob affectum Ventriculi; vel ob externos errores. Affectus Ventriculi, defectus caloris innati, vel ob frigidam intemperiem, vel
3. Sy. c. 1.
calidam. Retentrix imbecillis, vel ob humidam intemperiem, vel Siccitatem ſuperfluam, nam ob duritiem complecti nequit cibum. Si vero non complectitur, aut imbecillius, aut breuius, coctio minuitur. Amplius vitia inſtru-
Sy. dis. 4.
menti, Tumores, Vlcerca.

Expultrix irritata ante coctionis tempus à mordente aliquo, aut grauante. Errores externi ſunt, Sonni diminutio, Ciborum quantitas,
2. lo. af. 2.
aut qualitas, vt aciditas, durities: multus receſſus à dulci:

Ordo

Digitized by Google

Ordo ciborum molliorum, & duriorum. Tempus ante prioris coctionem. Permixtio excrementorum frigidorum, vel calidorum. Actionis igitur abolitæ, aut diminutæ cauſæ ſunt. Intemperies frigida magis minus. Retentrix imbecillis, Expultrix irritata; Somnus breuis, cibi multi, frigidi, duri. Excrementa frigida commixta. Deprauatæ, intemperies calida, Retentricis diuturnitas, Expultricis tarditas, in ſicca intemperie, ſenſu diminuto, obſtructionibus. Somnus longior, Cibi & potus corruptioni obnoxij, halituoſi, fœtentes, putres. Admixtio bilioſi excrementi, aut atri, ſalſi. *1, lo. af. 3.*

Ordo deprauatus ciborum, ſi olera ex Oleo, & quæ ex lacte parantur, vltimo loco ſumantur: duriora autem & aſtringentia primo loco. Intempeſtiuitas: ſi antequam prior *3. Sy. c. 1.*

deſcen-

deſcendat, alter ingeratur: ſi ante exercitationem.

Conuerſio in acidum ambigit. Nam Gal. Vult à frigore Trall. à calore, inter deprauatos. An vt Acetum partim à frigore, partim à calido? nam calor extraneus diminuit innatum. Symptomata Cruditas, Atrophia, Gracilitas, Obſtructiones, Lienteria, Rugitus. Corruptelæ, praui habitus, Morſus, Inflationes, putredines.

Sy.dif. 4.

Signa cruditatis, ciborum ipſorum qualitates penè ſeruantur, ſiue ructare, ſiue vomere velint. Tardæ coctionis, immutatio aliqua, vt Aciditas. Corruptelæ, fumoſus ructus, vel tanquam virus redolens, vel lutum, crudos piſces, indicibilem alienam qualitatem. Ex intemperie ventriculi frigida ſi cibi cõſueti & mediocres inalterati manét, aut aceſcunt etiam aſſumpto melle,

3. *Sy.ca.* 1.

le, aut ijs, qui ſolent in nidorē conuerti. Sine ſiti, cum fame. Ex intemperie calida, corruptio non ſolum ciborum, qui ſua natura nidoroſi ſunt, vt Oua, Mel; ſed etiam Panis, Halicæ: cum ſiti ſine fame, interdum febricula adeſt Hectica. Ob mixtionem humoris, ſi in cauitate, patet in vomitu, ſi in villis, ſingultus aut Nauſea. Ex toto corpore in prauo habitu. Ex Hepate flaua bilis: ex Liene, atra obſtupefaciens dentes: ex Capite, Pituita, Salſedo, noctu magis. 1.lo.aff.

Ob retentricem non amplectentem, aut debiliter, aut nō ex toto: Clydones, ideſt Fluctuationes cum ſonitu ex potu, aut humore aliunde tranſlato. Poſt cibum aſſumptum ſingultus, aut diſplicentia, grauitas, labor, ructus, debilem amplexum ſignificant cum tremore. Flatus, ſeu inflationes aliquando ob debilem 3.Sy.ca.2

ample-

amplexum, aliquando inſe-
D.4. S.7.4. quuntur debilem coctionem, ſæpe cum corruptela cibi.

Irritari expultricem ante tempus debitum ſignificat exitus celer excrementorum: Deiectionis humiditas, Lienteria, Atrophia in cruditatibus magis contingit. Tarda excretio & ſicca in corruptela magis, quia retinetur longiori tempore vel in Vẽtriculo, vel in Inteſtinis: nam contingit in inferiori ventre corrumpi cruditates. Ab externa cauſa fieri cognoſcitur ex mutatione ciborum, ordinis, Tẽporis, Somni. Prognoſtica:
1. lo. aff. 4. Quæcumque ab externo errore fiunt cruditates, facile curantur. Quæ ex humorum mixtione difficilius, pro mandãtis affectus grauitate, vt ex diſtillatione. Nam calida diſtillatio in Vẽtriculum frigidum difficilis eſt, Frigida in
2. Th. Sa. 19. calidum difficilior: ob repu-
gnan-

gnantiam remediorum. Quæ ex proprio vitio adhuc diffici ciliores ſunt, origo fermè omnium morborum.

Deſectus calidi innati ob frigiditatem facilius reſtituitur, nam calorifica proſunt. Defectus autem ob caliditatem diſsipantem, difficilius: frigida enim non reſtituunt calidũ innatum, ſed prohibent, ne diſſipetur, præſertim aſtringentia. Quæ cum vltimo virtutis collapſu fiunt, in Lienteriam deſinunt, aut Tympaniam. In Lienteriam fruſtrata coctione; in Tympaniam, quia arteriæ non reperientes materiam concoquendam in ſanguinem, ſuum ſpiritum transfundunt in Ventrem. 3. ſy. ca. 1

Curatio Cruditatis. Cap. II.

CIbi crudi ſi multi vel praui, aut corrupti, euacuandi 8. Caſat. 4

di vomitu ex aqua tepida. Si moderata cruditas, perficienda coctio quiete, ſomno longiore, aut longiore decubitu: Inedia, non Ira, non Curæ. Potio Vini veteris calidi cum Pipere: nam promouet in venas, vt coctio inibi perficiatur. Ad intemperiem frigidam, cibi pauci facilis coctionis: Ptiſana cum Pipere, aut Cinnamomo: Mel deſpumatum, Salſamenta, Auiculæ montanæ, Diatrion pipereon: Dioſpoliticum componitur à Gal. ex Cumino, Pipere, Ruta, Nitro, æquis portionibus: pro Nitro nos Tartarū ſumimus, quod prouocat ad deiectionē. Zinziber conditum, Citri cortices conditi, folia Cardui ſancti deuorata, Abſynthium: Coriandrum cochleari menſura ante reliquum cibum, & Merum ſuperbibat, confert ijs qui acidum ructant. Piper in cibis craſsius contuſum, ne

7. Met. 4. 7

4. tu. ſa. 5

Hé-

Hepar ſupercaleſaciat, ſic e- *4.in.ſa.7.6.5.*
nim non permeat in Venas an
guſtas: Extinguitur eius ca-
lor circa primas Venas, nec
in totum corpus fertur. Com-
modum, vbi humores crudi in
primis venis circa Hepar, &
Meſenteriũ. At humores crudi
non multum caleſaciendi, ſed
incidendi ex Oxymelite, & vi
ctu extenuante. Extra, Oleum
Nardinum, Maſtichinum, Bal
ſamum cum Lana, aut Purpu- *7.Met.7.9*
ra: Fomenta ex Abſynthio,
Menta, Meliloto in Vino. Vn-
guentum Marciaton, Puellus,
aut Catulus pinguis. Si hæc
non proſecerint, rubifican-
tia ex Thapſia, Sinapi. At re- *7.Met.4.*
ſoluunt vires Ventriculi, vlti-
mo Balnea naturalia, niſi ob-
ſtet ſiccitas, in qua fugienda
quæ multum digerunt, & quæ
multum aſtringunt. Commo-
diſſimum eſt Balneum de Aui
nione in Senenſi, valde calidũ,
ſed ferreũ. Irrigatio ad Ven-

triculum efficacior eſt, ſeu ex Oleis, ſeu ex Balneo.

Ad Corruptelam, Cibi corrupti per vomitum educendi
8. Cat. 4. ex aqua tepida; Caput obducere mollibus linteolis calidis; Præcordia molliter fricare, faſcia obducere: Quieſcere in lecto. Inedia in alterum diem, aut moderati cibi in tertium. Ad calidam intemperiem, frigida potio aquæ fontanæ, aut decoctæ, & refrigeratæ in niue, puteo. Cibi refrigerati Ptiſana, Spuma La-
7. Met. 4. ctis, quam vocant Aphrogala, nos Recocta in Melca, ideſt Lac aceto præparatum, vt antiqui Schiſtum parabant, non per coagulum, ſed coctione Lactis cum pauxillo aceti. Fructus frigidi Cucumis, Mala, Pyra. Alica, Panis ex aqua frigida & aceto: Carnes duriores: non oua, non frixa vlla: Vinum aquoſum. Extra,
Ant. Med. 62. Oleum Melinum, Omphacinum

num, Roſaceum: Irrigatio frigida infra ſeptum propè Vmbilicum, ne offendatur ſeptum. Balneum de aquis in Piſano. Tutius longiori tempore mitioribus refrigerare: nam quidam ex frigidæ potu deglutire non potuit. *7. Met. 8.*

Ad læſionem coctionis, ex intemperie humida, vel ſicca: quia humiditas debilem complexum facit, & celerem deiectionem: ſiccitas debilem complexum, & tardam deiectionem. Ad humidam intẽperiẽ, Siccantia, Cibi aſſi, Potus modicus Vini auſteri. Diacitonium Mina, cũ ſpeciebus. Aqua Tettuccij. Balneum ferreum de Aquis de Auinione. Ad ſiccam intemperiem, humectantia ex Lacte, & Melle. Cibi elixi. Nil auſterum: Vinum dulce. Olera cum multo Oleo, Malua, Beta, Oleum Amygdalarum dulcium, & Butyrum ante cibũ. *7. Met. 6.*

Si in his tarda deiectio, non irritanda ex Aloe, neque ex alijs ſiccantibus; Sed lubricantia conueniunt, & lenientia, ex Manna, aut Caſſia cum iure pingui ante cibum: Mercurialis cum oleo multo decocta. Ad expultricem irritatam ante debitum tempus remedia dicenda in alui fluxu. Vitia organica explicata ſunt in inflammatione Ventriculi. Ad errores externos, vt ſomnum, Cibi quantitatē, qualitatem, ordinem, & tempus non indicantur remedia, ſed ijs mutatis cauere oportet. Sed mixtio excrementorum eget remedijs, ſeu genita in Ventriculo ex prauo victu, ſeu aliunde fluxerint. Si Pituita, quæ lenta eſt, incidenda ex Oxymelite, Origano, Thymo, Serpillo. Euacuanda vomitu ex Oxymelite; & Radicula purgatione, ſi ex capite deſcendat, ex Agarico,

Hic-

Digitized by Google

Hiera , Coloçynth. Pillulis Cocchijs. In quibus adiuncta eſt Ventriculi intemperies frigida, nulla adeſt repugnantia. Vbi calida difficilior curatio, prius ad humorem deſcendentem, poſtea ad intemperiem calidam Ventriculi.

Si humores fuerint ſeroſi, vel Melancholici, aduſti. Vomitus ex cremore Ptiſanæ multæ. Poſtea exhibenda multa in cocto Abſynthio. Purgatio ex Hiera. ſ. Serum Lactis vaccini, & remedia dicta in paſſione Hypochondriaca. *7. Met. 11* Ad bilioſos humores, vomitus ex aqua tepida: Purgatio ex Hiera drachmæ duæ cum aqua tepida. Rhabarbarum. *7. Met. 11* Repellentia & aſtringentia ad Ventriculum: Vinum Granatorum. Vbi adiuncta eſt intemperies calida, ſimul vtrique proſpici poteſt: Vbi frigida, prius purgandum, poſtea intemperies frigida,

tollenda. Vtrũque facit aqua Tectuccij.

De Lumbricis. *Cap.* 12.

EX Cruditatibus in Inteſtinis putreſcentibus oriuntur vermes, qui Lumbri-
3. *Aph.* 26 ci, Græce Helminthes vocan-
1. *lo. af.* 5. tur. Ariſt. in inferiori Ventre
4. *Met.* 3. ſolum, vbi continetur excrementum putrefactum, non in ſuperiori, vbi fit coctio, licet aſcendant ſurſum. Vidimus tamen in Lactentibus per vomitum excerni globulos veluti acicularum, quos ex inferioribus aſcendiſſe non eſt veriſimile, adeo exiguos.
3. *Catat.* 1 Oriuntur & in auribus vermes. Aliquando intra cutem in partibus muſculoſis Brachij, Femoris, Tibiæ, Laterum: In India & ſupra Aegyptum Dracunculi, ſimiles Lũbricis, Paul. Vidi in rene cuiuſdam canis macilenti longiſ-

giſſimum Serpentis magnitudine conuolutum. Sæpe & in abſceſſibus purulentis non bene expurgato pure, vermes oriri videmus. Intra cuticulam aliud genus vermium oritur, quos pediculos vocamus. Morbus eſt in numero toto genere præter naturam: Aliquando cauſa, cum obſtruendo lædunt. Nam per ſe lædunt morſu, putredine, abſumptione alimenti. *1. Catat. 3* *Dif. Mor. 8*

Symptomata etiam ſunt coctionis vitiatæ. Aliquando nulla læſio, accidentia dicuntur in ſanis. Tria genera Lumbricorum ponit Gal. Helminthes, ideſt Lumbrici teretes, ſeu rotundi in Inteſtinis gracilibus magis, vnde in Ventriculum feruntur. Aſcarides tenues Lumbrici in inferiori parte Inteſtini Craſſi, & intra Muſculum Sphinctirem. Ceria ſunt lati & longi Lumbrici longiſſimi ſæpe per tota *14. Met. 18* *3. Aph. 26*

Inteſtina ex interna membrana tenuium Inteſtinorum. Paul. Aet. Auicenna quartum genus eſſe Cucurbitinos, qui parui, & lati inſtar ſeminis
1.lo.af.5. Cucurbitæ. Gal. Hos eſſe indicium lati vermis. An latus coagmentatus eſt ex Cucurbitinis glutinante mucco? Forte & Aſcarides ijdem cum rotundis, ſed non perueniunt ad incrementum ceterorum ob velocem exitum cum excrementis: aut quia ex materia ſicciori orti ſunt, quæ non patitur multum incrementũ. Auicenna rotundos viſos eſſe cubitali longitudine in Colo, & Cœco. Cauſa materialis eſt pituita putredini obnoxia, non bilis flaua, nec atra. Paul. Rotundorum in ipſis fæcibus: Lati, quæ adhæret Inteſtinis: imò fæces ipſæ, vt putet aliquãdo gigni extra paulo poſt deiectionem: Cibi praui ſucci, frumentacei. Aet. Fru-

ctus

ctus æſtiui, Olera. Efficiens Caliditas extranea: Coctionis imbecillitas: Balnea poſt prandium, Naturæ calidæ, & humidæ. Puerüli poſt dentitionem obnoxij rotundis, & Aſcaridibus, vſque ad pubertatem. Lati grandioribus, *3. Aph. 26* ſed raro viſuntur, & poſt diuturnos morbos. Hipp. Gigni *4. Mor.* in infantibus in vtero ob diuturnam moram excrementorum, augeſcere in dies, vt tota Inteſtina occupet: prominet aliquando ex podice inflatus ex itinere.

Signa Lumbricorum lædentium ob putredinem. Febris maligna cum extremorum frigiditate ter, aut quater die ac nocte exacerbatur ſine ratione ex motu vermium. Pulſus inæqualis, Sopores, Deliria, Taciturnitas: Genæ alternatim rubent, & liueſcunt breui tempore: Oculi ſplendentes: Fœtor oris proprius:

Digitized by Google

Alui deiectio corrupta & fœtens: Ventris inflatio. Ob morſum autem deficiente proprio alimento, quod contingit in febre. Auic. Dolores Ventris, aut Ventriculi acuti permutabiles: perturbatio in ſomno, tremitus, dentium ſtridor, anxietas, animi deliquium, ſudores frigidi, nauſea, vomitus, vix deglutiunt. Ob globum obſtruentem nulla deiectio, dolor Iliacus. Aſcarides pruritum tantum faciunt in ſede, & deijciendi cupiditatem. Lati aliquando cum febre, aliquando ſine febre: noſcuntur excrementis
1.lo.af.5. ſimilibus ſemini Cucurbitæ, & raſuræ Inteſtinorũ. Pariunt
4.Morb. continuum ſtomachi morsũ, Appetentiam caninam. Sequitur cita excretio cibi: gracilitas, pulſus inæqualis.

In ieiunio aſcendit ad Hepar & dolorẽ inducit, & quandoque ſputa multa: ſi fortiter

irruat,

irruat, vocem intercipit, dein de tormina in Ventriculo, aut ad dorſum . Prognoſtica . Lumbricos deſcendere cum excrementis, morbo eunte in iudicationem, bonum. Per vo mitum, vel per nares egredi malum: nam multi conuulſi interierunt. Exiſſe aliquando ex Inguinibus, teſtatur Paul. Tanta eſt eorum vis perforan di. Si exeant mortui, deterio res ſunt. Auic. Sed Aetius mor tuos meliores eſſe tradit: An ſi medicamentis mortui deij- ciantur, bonum eſt, non ſi vi morbi? Lati difficiliores ob magnitudinem, & quia vehe- menter adhærent, & ducunt ad Atrophiam. Habentibus Latum, in toto corpore nihil admodum graue contingit: ſed vbi quis imbecillis factus fuerit, vix reualeſcit, quia ſemper abſumit partem ali- menti; ſi non curetur, ſponte non exit, mortem tamen non

2. Prog. 18

4. Mor.

d 5 indu-

inducit, ſed conſeneſcit. Non ſanantur, niſi medicamento exeat conuolutus in globum: Nam ſi exeant ramenta recta ſeu duorum cubitorum longitudine, ſeu amplius: ſignificat abruptum eſſe: quod autem remanet, augeſcit. At videtur impoſſibilis inſectorum auctio tam diuturna. An per ſobolem propagatur ab eodẽ principio, vt in plantis quibuſdam, & in genere Buccinis & Purpuris, exeunte muc-
3. *Ge. an.* coſa ſubſtantia? Eodem mo-
10. do Cucurbitini ſunt fœtus lati.

Curatio Lumbricorum, vt morbum faciunt in numero,
14. *Met.* 18 per ablationem: At educi nequeunt, niſi mortui aut ſtupidi; nam vigentes reſiſtunt expulſioni, inhærẽtes Inteſtinis.

Enecant vermes, quæcunque valenter exſiccant aduerſa putredini, à qua pendet eorum generatio: vt Amara, acria,

acria, ſalſa, valido odore: Et quæ conſtant aerea ſubſtantia, imputreſcibili, vt Oleum. Inquit enim Ariſt. Tactu Olei intereunt inſecta omnia. 8. *Hiſt.* 27. Ad rotundos igitur enecandos, Amara Abſynthium, Abrotonum, Santonicum, Semen ſanctum, Aloes, Rhabarbarũ, Gentiana, Perſici folia, Nuclei, Amygdalæ amaræ, Chamæleon, Dictami albi radix, Eupatorium. Meſues Lupinũ, Securidacæ ſemen, Braſſicæ, Nigella, Cardamomum, Corallina: Cornu cerui vſtum, Vermes terreni, Graminis radix, Oleum Omphacinum, Petroleum, Gutta vna Olei Sulphuris, Vitrioli, in aqua graminis. Argenti viui Granum milij magnitudine per ſe deuoratũ. Quædam ex his ſtatim enecant, quæ efficaciora ſunt in potu: aut extrinſecus Epithematis ad Vmbilicum, Ventriculum ex ijs quæ

amariora ſunt; vt ex Aloe Abrotono, Farina Lupinorum, Felle, Oleum Rhododaphne. Paul. Petroleum; Oleum de Scorpionibus compoſitum. Mattheoli.

At in Febre vehementi, & in puerulis periculoſa ſunt, quæ vehementer calida. Mortui cito educendi, ne corruptos vapores tranſmittant: Glãde iniecta, Oleo bibito: catapotijs ex Aloe, Hiera, Colocynthide. Sed febricitantibus optimum Rhabarbarum, Polypodium. Ad putredinem frigida, & ſicca, Acetoſus Simp. Citri aciditas, Limonum, Vinum Granatorum. Radix Tormentillæ, Graminis, Terra ſigillata, Melitenſis, Alicornum. Lapis *Bezaar*. Hæc Tutiora ſunt vrgente febre, abſtinendum à calidioribus. Paul. Ad morſum, propellere deorſum, & ferociam mitigare. Propelluntur

inſua-

inſuauibus per os aſſumptis, Theriaca, etiam exterius illita naribus, palato, Ventriculo: vel Aloe, Myrrha ex aceto & oleo.

Alliciuntur deorſum ſuauibus iniectis, Mulſa, Lacte. Mitigant ferociam cibi dulces, non inedia. Aetius Oleum ſæpe exhibet.

Ptiſana cum Oleo, Halica. Auic. Lacte, vel carne toſta duobus diebus, poſtea admiſcet medicamenta enecantia, vt decipiat: ſal in ore detentum. Infantes mitioribus medicamentis tractandi, & inſtatu: potus decoctionis Sebeſten vermes terreni cum Sapa delingendi. In febricitantibus igitur initio enecare ex Oleo Omphacino cochlearibus aſſumpto ante cibum, Ptiſana, aut Halica, Panis ex iure adiecto ſemine Braſſicæ: Potus decoctionis Graminis, cum Vino Granatorum, vel

ſucco Limonum: ſi efficacius oporteat, enecare guttis duabus Olei Sulphuris in iure pingui ante cibum, non Oleũ Vitrioli, nec Argentum viuum; quia deleteria magis ſunt. Enecatos cito ducere ex Rhabarbaro.

Ad Aſcarides, Clyſteres acres, Calamenti ſuccus, Cedria, Colocynthis, Muria, Aqua marina, Caro ſalita ſuppoſita Peroleum cum Lanula filo appenſa. Poſtea aſtringentibus ſananda vlcera ex pruritu & morſu concitata: Malicorium, Balauſtium, Alumen, Plantago. Rhus.

Ad Latos enecandos valentiora neceſſaria ſunt, acria. Euphorbij drachma vna per interualla, ſed corrigatur eius vehementia ex Ptiſana, aut Lacte. Centaurij ſuccus, Dictamum, Coſtum, Heleniũ, Anchuſæ puluis cum decocto Mentaſtri, Filicis radix, Cortex

tex Mori, Nitrum, Cardamomum, Piper, Vermes terreni, Sinapi, ſemen Naſturtij, Chamæmelum.

De Cholera. Cap. 13.

CIrca os inferius Ventriculi, quod Pyloron vocatur, viget Expultrix, cuius gratia meatus fellis in duodenum Inteſtinum mittitur. Error aut non agendo, aut deprauate: ſi deficiat in Expulſione, inſequitur tardus deſcenſus, & corruptio ciborũ. Si deprauate ante tempus perfectæ coctionis, Lienteria: Si concitatius per inferiora, fit Diarrhœa, per ſuperiora, Vomitus, *S*ubuerſio, Supinitas. Cholera vtrinque: Eſt affectus acutus, ac grauis, qui per vomitum in Alui fluxum protinus ducit.

5. vſ. pa. 4.

8. Cat. 3.

li. Def.

Aut ex profluuio Alui, & multa excretione in tormina,

&

& non multo poſt in febres malignas. Aliter. Eſt affe-ctus acutus cum vomitibus bilioſis multis, Aluiq. deie-ctionibus, ſuriſque ſe contra-hentibus, frigeſcentibus ex-tremis, pulſibus minoribus,
2. Met.2. obſcuris. Nomen à cauſa putata. Trall. Non humore Cholerico, nam fit & ab alijs cauſis: ſed ab Inteſtinis, quæ
4.Acu.103 Cholades antiquis. Eſt & Cholera arida Hipp. Cũ nihil ex-cernitur, ſed dolor adeſt; & inflatio, quam Galenus puta-uit ab acri ſpiritu fieri: Nos oſtendimus inter Voluulos. Cauſa: id quod contriſtat ſti-
3.Sy.ca.2 mulans ad expulſionem; Cru ditates Ventriculi, & corrup-telæ. Pepones, Porcellorum
2. Ali.2. Ci. bo. & ma.4. caro; Fungi. Lac Caprinũ, cum paſcuntur Elleborum, Tithymalum; Frigidæ potus. Trall. Excrementa totius cor
1. Met.11 poris certis interuallis, aut in Criſi. Bilis, humor ſeroſus medi-

medicatus ſupinitates & volſuulosas ſubuerſiones facit: Totius corporis humiditates, & colliquationes: Aliquando ſanguis ex Hepate, vel Liene, vitia Ventriculi, quibus, vel coctio fruſtratur, vel impeditur alimenti diſtributio. In Aeſtate, Iuuenibus ob bilem: in declinanti ætate ob cruditates.

8. Cat. 9. 3. Sy. ca. 2 5. lo. af. 6. 3. Aph. 21 30.

Locus affectus in vomitu os ſuperius relaxatum, in deiectionibus os inferius. In Cholera per totum: Humor in cauitate vergit ad inferna, vel quia eo inclinat humor, vel ob robur ſuperioris. Ad ſuperna è conuerſo. Aliquando motus fit ſurſum ex Inteſtinis concitatis: viſum eſt enim aliquando Clyſteres per vomitum excerni. Signa Choleræ patent ex eſſentia. Vomitus, & Alui profluuium: tormina, & ſuffocatio: Pulſus parui, obſcuri, ſeu languidi, ob Ventriculi

3. ſy. ca. 2. 8. Cat. 3. 4. Acu. 110.

4. ca. pu. 23. culi morſum: Extremorum frigiditas, Surarum contractio, febris. Aquoſa deiectio cruditatem ſignificat: aut vi-
2.Prog.20 tium Hepatis non deducentis alimentum ob frigiditatem, aut obſtructionem. Aut tranſ-
2.Aph.20 mitti humiditates corporis, quod aliquando bonum. Sine
2.Prog.14 morſu excerni, ſignificat Retentricis imbecillitatem: con-
1.Cri.11. tingit in Hydrope, Fluxu Hepatico. Prognoſtica. Quæ fit à natura ſe exonerante, ſalutaris: cognoſcitur ex facili tole-
1. Aph. 2. rantia: nam confert, & leuiter ferunt. Vomitio vtiliſſima, ſi pituita ac bile permixta quam maxime ſit, ſi non
2.Prog.38 42. multa, non craſſa. Deterior ſincera, porracea, liuida, nigra, varia, Fœtens quæcũque, liuida, & graueolens citiſsimam abolitionem ſignificat: contingit in Voluulo Deie-
2.Prog.14 ctio humida ex vſu eſt, ſi neque ſtridet, neque crebro, & pau-

paulatim excernitur, neque vniuerſim & ſæpe. illud inſomnium, hoc animi deliquiũ facit: Symptomaticæ ſunt. Corpulenta reddatur morbo eunte in iudicationem: ſubrufa, non admodum graueolens, Lumbrici inferne: Venter mollis & plenus. Mala aquoſa multum: candida, aut valde crocea, ſpumans, exigua glutinoſa, læuis. Nigra, Opima, Fœtida, Verſicolor diuturnior eſt & exitalis: Strigmentoſa cruenta, quod contingit in dyſenteria: Peruenit ad quartam, vel ſeptimam diem. Si trãſmigret ad caput, Deliria fiunt, & ſopores, ſurditas. Si ad renes, ſtillicidium, vt ad Inteſtina dyſenteria. Morbis quibuslibet incipientibus ſi atra bilis vel ſupra vel infra exierit, lethale. Deiecti ones nigræ qualis ſanguis niger, Gal. aliquando bonum, ſi cum ſignis coctionis. At ægro

2. Prog. 23

4. Aph. 28
22. 21. 24.

gro iam debili, poſtridie moriuntur. Si parit dyſenteriam, lethale.

Curatio Choleræ.
Cap.14.

1.*Aph.20*

SI à natura bene agente, fiat, ſinere, neque mouere, neque nouare aliquid. Sola victus ratio, primo inedia, poſtea ad ſorbitiones tranſire. Si non integre, perficien-
2.*Aph.12.* da euacuatio, ne recidiuam faciat. Quieſcere, Mulſam bibere, vomere. 4.Acu.110. Gal.non vomere, ſed per inferiora ducere. An quo natura vergit? Raſ. Aqua calida mul toties tribuatur in potu, & ſi perſeuerauerit vomitus, & alui deiectio, iterum detur ad abluendum: Pro mulſa ad cõtemperandam acredinem,
4. *Acu.* Aqua Hordei. Gal. inquit,
110. Valenter auxiliatur is, qui va

lenti

lenti medicamento Cacoctrimiam affatim purgat, inſpectis viribus habitu, ætate, tempore, conſtitutione. Hoc modo fluxus fluxu curatur, & vomitus vomitu, & tandem per ſimilia, vt tradit Hipp. Huic ſententiæ videtur repugnare, quod ſcribit Gal. Si fuerit febris cum profluuio Alui, non opus eſt alia euacuatione, ſed hæc ſola ſufficit, quamuis non ſit pro multitudinis ratione, alioqui in grauiora pericula ducuntur. Oppoſitum tamen videtur ſtatuere, cum inquit: Si non ſufficiat, ſupplendum. An in omni magno ſymptomate abſtinendum à magnis & integris euacuationibus? Sed prius Ventrem confirmare oportet, poſtea auferre: aut venæ ſectione, aut purgatione. Si moderate fluat, & os Ventriculi non valde afflictum, conuenit medicamentũ purgans, immo expetendum cor-

de lo. in ho.

1. Glo. 14.

9. Meth. 8

4. Ac. 116

2. *Aph.9.* corpus fluidum. Si totius plenitudo, etiam venæ ſectio. Contra, omnis euacuatio facta à natura in principio ante coctionem mala eſt, & Symptomatica, ergo compeſcenda.
3. *Cri.* 10. An turget in Cholera? Nam ex motu concitato periculum eſt, ne ruant humores ad partes principes. In medicationibus autem talia educere oportet, qualia & ſponte prodeuntia, vtile. Quæ vero contrario modo prodeunt, cohibere oportet. Sed ſi ſponte
4. *Aph.2* hæc fiant in principio morbi, ſignum eſt prauæ diſpoſitionis, irritantis ante coctionē: ſi vero à medicamento fiat, bonum eſt, quia euacuantur
4. *Aph.21* humores noxij. Si ſola cruditas Ventriculi, Hiera Themiſonis, quæ eſt ſimplex. Gal. Si bilis aliunde allata, Rhabarbarum, Mirabolani Citrini. Si Seroſa humiditas, *Sy.* Roſatus ſolutiuus: Caſsia

cum

cum ſpeciebus Hieræ. Si labor ſit & nihil excernatur, quæ Cholera arida vocatur, ne vomat, Venter ſubducatur Clyſteri pingui: & reliqua facienda, quæ in Voluulo dicta ſunt. *4. Acu. 104*
Ad fluxum Symptomaticum, ad quē non ſequitur conferentia, vel quia cibi incocti exeũt in Lienteria. Vel totius corporis colliquationes in febribus malignis; vel quia humores praui ante coctionem in Diarrhœa; vel ſanguis, in fluxu Hepatico; In omnibus cōpeſcere oportet. Ad Diarrhœam Hipp. Si liquidam aluum habenti Cauſus ſuperuenerit, ſi purgatio idonea videatur, eam non primis tribus diebus adhibebis, ſed quarto; vt ſcilicet interim aliqua coctio habeatur. Cum autem purgaueris, ſorbitionibus quibuſdam vtitor, obſeruatis febrium acceſſionibus, vt nunquam cum adſunt, *4. Acu. 38*

neque

neque cum futuræ ſunt, exhibeas; ſed cum ceſſant, vel quieuerunt. Frigentibus autem pedibus neque potum, neque ſorbitionem, neq; aliud quippiam huiuſmodi dabis. Et paulo poſt inquit.

Quibus Aluus per febres perpetuo liquida eſt, cuſtodito ne pedes frigidiores ſint reliquo corpore: Calefaciens, & Ceromatis, ac faſcijs integens. Potu quam minimo vtendum, aqua frigida, vel mulſa. Gal. Variam conuenire cũ rationem; Nam concoctio molienda leui nutrimento, Somno per Opiata, Balneo. Inter Opiata hodie in vſu sũt Pillulæ de Cynogloſſa, ſcrupulus vnus veſperi poſt cœnam. Balneum commodiſſimum eſt ad fluxiones ad Ventrem, nam reuellit ad exteriora; at non in ſanguinis fluxu.

1.Ol.14. Non obſtat, quod ſcribit Hipp. Non ſunt lauandi, qui in

in morbis Aluum plus iuſto humidiorem habent, neque quibus nimis aſtricta, neque bilioſa eructantibus; quia vt Gal. in commento, non bonũ eſt reuellere in corpus humores prauos, ſed melius eſt per inferna euacuari. At quando poſt purgationem ſiſtere oportet, non inutile eſt reuellere; aut ad ſuperiora vomitu in Alui fluxu; aut ad inferiora per Clyſteres in vomitu: aut ad habitum corporis in vtroque. Deriuatio ad vrinã, ex Aſaro, Nardo, ſucco Citoniorum, Seminibus communibus, Cucurbitula magna Ventri medio. Medicamentum purgans per interualla, & refectio ad vires inſtaurandas, non aſtringentia intus præter quam ad robur Ventriculi, & Hepatis. Ad colliquationem, extinctio feruoris, potu frigidæ, & Balneo frigido.

3. Acu. 19

Para. ſec. 25.

10. Met. 10

Ad Choleram, lauacrum frigidum, in quo diutius permaneat, ſi quadrato habitu ſit. Si vero gracilis, ex balneo temperato modice ad frigidum ducendus. Cibi actu frigidi Ptiſana, Halica, Lactuca. Fructus, Lac Schiſtum. Trall. Hipp. Quibus per febres Aluus liquida, & mens turbatur, & Venter contabeſcit, ſorbitiones frigidiores & craſſiores: potus vinoſiores aſtringentes. Recentiores in diuturnis Alui fluxibus vtuntur lotionibus aſtringentibus ad crura, & brachia. Reprehendit Galenus, quia aſtringentia externa repellũt ad Ventrem, & adaugent fluxum. An hæc conueniunt ad Retentricem imbecillem externarum partium in inueteratis fluxibus?

De pa. fa. 25.

4. Acu. 41

1. Gla. 14.

Ad Retentricem autem imbecillem internarum partiũ, aſtringentia intrinſecus conueniunt,

ueniunt, & extrinſecus ad Vẽtriculum, & totum Ventrem: quod præcipue in Lienteria, opportunum eſt. Ad Lienteriam ſine morſu ex debilitate caloris concoquentis: Calefacientia dicta in Cruditate. cum aſtrictione: Miua Citoniorum cum ſpeciebus, cibi facilis coctionis. Ex debili autem complexu ob inflammationem, Tumores, Vlcera, Siccitatem, dicta ſunt remedia in dolore Ventriculi.

Ob humiditatem autem relaxantem, ſi ex diſtillatione, quod ſæpius contingit: Capiti proſpicere oportet, purgatione ſuperiorum partium. Hipp. Capite autem à pituita purgato; Ventrem quoque Lacte cocto eluito. Deinde reliqua cibis, & potibus curato, a quibus Venter, & totum corpus reſiccetur. Nos Ventrem eluimus ex aqua Tettuccij primum, deinde *De aff.*

 aquis

aquis aſtringentibus ferreis, vt eſt Aqua Villenſis, Ficoncellæ, Borræ in agro Florentino: Aqua Calybeata, Vina Auſtera: Cidonium, Rhus. Sy. Roſatus ſiccus, Myrthinus, de Portulaca, cum aqua Plantaginis, Roſarum. Gal.

8. Cat. 3. Ad Ventriculi diſſolutionem ob ſuperfluam humiditatem, exhibet ſuccum Mali Punici cum nucleis inſpiſſatum, addito ſucco Mẽthæ: Aliud Cotonea, Meſpila, Corna, Myrthilli, Pruna ſilueſtria, Rhus.

Horum decoctio inſpiſſata, ſumitur ante cibum. In febre Ptiſana cum granis Mali punici, ſemina Acetoſæ, Plantaginis, Portulacæ, Corallium. Extrinſecus ad Ventriculum relaxatũ Cataplaſma ex Malo Cotoneo cocto in vino auſtero, Abſynthio, Roſis, Myrthillis, Cruſta panis.

Fomenta ex decocto eorundem: Inunctio ex Oleo

Nar-

Nardino, Maſtichino, Abſyn thij, Roſaceo, Melino. Ad totum Ventrem, aut ad ſolum Ventriculum in vomitu.

Ex irritata autem Expultrice ante tempus debitum, vnde Lienteria cum morſu, non multum aſtringere oportet, ſed euacuare, quod irritat, abſtergentibus ſine morſu, vt ex lacte cocto, aut ſero Calybeato. Repellere acres humores aliunde fluentes. Contemperare cibis morſu carentibus, qui difficillime corrumpuntur. Vt Omaſum, pedes, & fructus aſtringentes. Si non ſufficiat ſenſus obſtupefaciendus, præcipue in quibus eſt nimium exquiſitus, Trociſci ſtellæ, Pillulæ de Cynogloſſa veſperi. *1. lo. af. 4.* *12. Met. 8*

Ad ſanguinis excretionem explicabuntur remedia in fluxu Hepatico.

Digitized by Google

De Dyſenteria. Cap. 15.

DYſenteria, Inteſtinorum difficultas. Communiter
2. lo. af. 5. eſt omnis cruenta excretio.
6. lo. af. 2. Proprie eſt vlcus Inteſtinorũ. Eſt Inteſtinorum exulceratio cum Phlegmone, & ſecretione cruentorum, ac ſtrigmẽtorum fæci ſimilium, non ſine morſu, & cruciatu Alui, & In-
li. Def. teſtinorum. Alia in gracilibus alia in craſſis. Quæ in recto Inteſtino Teneſmus vocatur: mordicatio recti Inteſtini ex bilioſis, & acribus humoribus, cum crebra ſurrectione, & cupiditate egerendi, pauca
5. aſ pa. 10 tamen. Cauſæ ſola bilis ſincera, ſiue flaua, ſiue atra: prius abradit, poſt erodit. Pituita
3. Aph. 11. 12. ſalſa putreſcens, vt Aphthæ in pueris. Gal. Medicamenta valde acria, vt Elaterium, Scamonium, Colocynthis.
3. Acu. 32 Oxymel abradit Inteſtina in

ſicci-

ſiccitatibus. Autumno. In æ- *3.Aph.16*
tate declinante: ob bilis acri- *22.30.*
moniam. Signa manifeſta ab
eſſentia. Antecedit excretio
mordacium, vnde ſequuntur
abraſiones, poſtea excernitur
paulum cruoris, cruſtula: Fe-
bris ex motu ob frequentiam
deſidendi. Gal. An & ex Vlce-
re inflammato? Vigiliæ ob
continuam deſidendi cupidi-
tatem, & dolorem. Diſcerni-
tur ſanguinolenta excretio à
fluxu Hepatico, abraſionibus
& frequentia. Si in gracilibus *3.Aph.30*
Inteſtinis, mixtus valde ſan-
guis, aut raſura cum fæcibus,
dolor acrior. Si in craſſis, pars
aliqua ſupernatat fæcibus,
præcipue ſanguis: Pingue
quoddam coniunctum, quod
ſublinit totum Inteſtinum, ſi-
mile pinguedini. Poſt pun- *1.Io.af.4.*
ctionem ſtatim ſubſequitur
excretio. Teneſmi ſigna. Ve-
hemens tenſio, magna cupidi
tas deijciendi, ſed pauca ex-

cretio. Pondus in extremo Inteſtino, vnde vulgo Ponderi. Initio pituitoſa, & pinguia, poſtea ramentoſa per totum morbi decurſum impermixta. Aiunt lapidem aliquando

6.lo.af.2. calloſum excretum. Progno-

4.Aph.24 ſtica. Si incœperit ab Atra bile, lethalis: nam fit veluti cancer exulceratus. Si ſuccedat in Dyſenteria nigra deiectio, non lethalis. Aet. Diſcernitur Atra bilis ab humore nigro, colore ſplendente, & ſi in terram decidat, bullas attollit.

Ibid. 23. Gal. Humor niger à ſanguine

atr.bi.3.5 nigro: quia humeſcit, non concreſcit. Si à flaua bile, dif-

7.Aph.23 ficilis. Deterior ſi à Porracea, Sincera mala, ideſt non permixta cum aquoſa humiditate. Gal. Si à pituita ſalſa, facilis, ſed diuturna. In ieiuno

6. Aph.4. Inteſtino difficilior, ob tenuitatem, ob vicinitatem Veſicæ fellis, ob multitudinem vaſorum. Ob hæc vulnera letha-

thalia. Idem de Ileo dicendũ. In craſſis facile ſanatur. In recto facillime. Teneſmus periculum affert retentionis vrinæ ob compreſſionem colli Veſicæ. Hinc forte aliquando lapis Veſicæ excretus eſt eroſo Veſicæ collo in rectum Inteſtinum. Si veluti carunculæ exeant in Dyſenteria, lethale. In longis dyſenterijs inediæ ex faſtidio malum. Cum febre peius, ob inflammationem effatu dignam. Si in longum protrahitur, quæ Cæliaca paſsio vocatur, in Lienteriam, aut in Aquam intercutem tranſit, & moriuntur. Si quidem robuſto adhuc corpore curetur, ſpes eſt fugæ. Si vero colliquato iam, & Ventre omnino exulcerato, nulla vitæ ſpes ſupereſt. A furore dyſenteria bonum. Lienoſis difficultas Inteſtinorum, bonum.

5. Aph. 56
4. Aph. 26
6. Aph. 3.
Ibid. 43.
de Aff.
7 Aph. 5.
6. Aph. 48

quo vtebantur antiqui per ſu periora, nos ſimplici vomitorio vtemur, ex aqua Hordei calida adiecto Oleo. Trall. duobus primis diebus inediã præcipit, & ſanguinem mittit. Tertia die Lac exhibet coctum cyathis tribus, & poſt duas horas, totidem, aliquando, & tertia vice, vt integra Hemina abſumatur. Altera die Heminæ dimidium pro vice: Tertia Heminam integram: tribus horis poſt Lactis aſſumptionem pulticula exhibenda aut alius cibus. Hæc ratio curandi facit & ad abluenda Inteſtina, & ad acrimoniam contemperandam, præterquam quod Lac ſanat omnia vlcera interna. Hodie vtimur aquis metallicis ad abluenda Inteſtina, & vlcera ſiccanda, aqua Tettuccij, vel Balneoli quæ mitior eſt, vtræque ſalſæ, aut per Clyſteres vbi affectio eſt in craſsis inteſtinis;

aut in potu pōdere librarum quinque, vt deſcendat vbi ſuperiora Inteſtina laborant. Mirum cum ſalſæ ſint, abſtergere ſine morſu, & dolorem mitigare. In febre, & pueris, & mulieribus, vtimur mitiori, quæ Balneoli eſt. Si aquæ huiuſmodi non adſint, Sero Vaccino vtendum, aut Caprino, aut Lacte Aſinino, extinctis calculis ignitis, aut Chalybe. Sed aquæ prædictæ citius deſcendunt ad Inteſtina ob naturam Salis. Ad vlcus, ſi valde inflammatum, mitiganda inflammatio repellentibus, deinde digerentibus. Sed eligenda quæ illinendi vim habent, vt hæreant, & tectorij modo partem tueantur ab humorum tranſitu. Repellunt Plantago, Rubus, Polygonū, Portulaca, Solanum, Hyoſcyami folia, Cucurbitæ, Succi vel decoctiones in Clyſteribus ad Inteſtina craſſa, Aquæ

ſtil-

ſtillatitiæ in potu ad gracilia, cum ſy. de Endiuia, ſucco Acetoſæ, Violato, de Portulaca, Ptiſana cum aqua pluuia: faciunt & ad febrem. Oleum Roſatum Omphacinum, Melinum, in potu, aut Clyſteribus; & extra ad totum ventrem. Illinentia Anodyna, Albumen oui, Vitellus, ſepumH ircinum: Mucillago Pſylli, Foeno græci, Altheæ, Cera Gummi. Ex his quædam repellunt, quædam digerunt. Cera, & Sepum Oleo Roſaceo ſoluenda, vt liquida permeent. Ad

4.Meth.7. Vlcus ſimplex: ſiccantia, auſtera, acerba, non quæ inimica, ſed familiaria, tum cibi tũ potus. Medicamenta: Hypociſtis, Balauſtium, Cytini Punicorum, Galla, Malicorium, Acacia, Rhus, Roſa, terra Samia ſigillata: ex decocto Mali Cotonei, foliorum Lentiſci, Rubi, Vitis, Myrthorũ in Vino auſtero, vbi non adeſt

in-

inflammatio, addenda glutinoſa, vt hæreant, Gummi, Tragacantha. Ad Vlcus ſordidum, quod dignoſcitur pure cum fæcibus exeunte, abſtergentia efficaciora, dein Sarcotica, & Epulotica. Abſtergũt Mel crudum, Mel Roſaceum, ſed efficacius ad Nomas Dioſcor. Muria. Gal. generoſum remedium tradit: Cæpa cum pane eſitata, poſtridie infuſa Muria acerrima: at quoſdam vi medicamenti cõuulſos interijſſe, alios vna die ſanatos. Mitius igitur, & tutius, infundãtur Muriæ ex piſcibus ſalitis vnciæ duæ, Ptiſanæ ad mitigandum vnciæ ſex: & augeatur in dies Muria, donec ferre poſsit. Poſtea exhibeatur Lac extinctis calculis, vel ferro: Addẽda Sarcotica, Thus, Myrrha: & Cicatricem inducentia auſtera: aliquando Opiũ ad dolorem mitigandum. Cõpoſita multa extãt apud Gal. in-

12. Met. 1.

9. Cat. 5.

ſtillatitiæ in potu ad gracilia, cum ſy. de Endiuia, ſucco Acetoſæ, Violato, de Portulaca, Ptiſana cum aqua pluuia: faciunt & ad febrem. Oleum Roſatum Omphacinum, Melinum, in potu, aut Clyſteribus; & extra ad totum ventrem. Illinentia Anodyna, Albumen oui, Vitellus, ſepumH ircinum: Mucillago Pſylli, Foeno græci, Altheæ, Cera Gummi. Ex his quædam repellunt, quædam digerunt. Cera, & Sepum Oleo Roſaceo ſoluenda, vt liquida permeent. Ad

4.Meth.7. Vlcus ſimplex: ſiccantia, auſtera, acerba, non quæ inimica, ſed familiaria, tum cibi tū potus. Medicamenta: Hypociſtis, Balauſtium, Cytini Punicorum, Galla, Malicorium, Acacia, Rhus, Roſa, terra Samia ſigillata: ex decocto Mali Cotonei, foliorum Lentiſci, Rubi, Vitis, Myrthorū in Vino auſtero, vbi non adeſt

in-

inflammatio, addenda gluti-noſa, vt hæreant, Gummi, Tragacantha. Ad Vlcus ſordidum, quod dignoſcitur pure cum fæcibus exeunte, abſtergentia efficaciora, dein Sarcotica, & Epulotica. Abſtergũt Mel crudum, Mel Roſaceum, ſed efficacius ad Nomas Dioſcor. Muria. Gal. generoſum remedium tradit: Cæpa cum pane eſitata, poſtridie infuſa Muria acerrima: at quoſdam vi medicamenti cõuulſos interijſſe, alios vna die ſanatos. Mitius igitur, & tutius, infundãtur Muriæ ex piſcibus ſalitis vnciæ duæ, Ptiſanæ ad mitigandum vnciæ ſex: & augeatur in dies Muria, donec ferre poſsit. Poſtea exhibeatur Lac extinctis calculis, vel ferro: Addẽda Sarcotica, Thus, Myrrha: & *Cicatricem* inducentia auſtera: aliquando Opiũ ad dolorem mitigandum. Cõpoſita multa extãt apud Gal. in-

12. Met. 1

9. Cat. 5.

ſtillatitiæ in potu ad gracilia, cum ſy.de Endiuia,ſucco Acetoſæ, Violato,de Portulaca, Ptiſana cum aqua pluuia: faciunt & ad febrem. Oleum Roſatum Omphacinum,Melinum,in potu,aut Clyſteribus; & extra ad totum ventrem. Illinentia Anodyna,Albumen oui, Vitellus, ſepumHircinum: Mucillago Pſylli,Foeno græci, Altheæ, Cera Gummi. Ex his quædam repellunt, quædam digerunt. Cera, & Sepum Oleo Roſaceo ſoluenda, vt liquida permeent. Ad

4.Meth.7. Vlcus ſimplex: ſiccantia, auſtera,acerba, non quæ inimica, ſed familiaria,tum cibi tũ potus. Medicamenta: Hypociſtis,Balauſtium, Cytini Punicorum,Galla, Malicorium, Acacia, Rhus, Roſa, terra Samia ſigillata: ex decocto Mali Cotonei, foliorum Lentiſci, Rubi, Vitis, Myrthorũ in Vino auſtero, vbi non adeſt

in-

inflammatio, addenda glutinoſa, vt hæreant, Gummi, Tragacantha. Ad Vlcus ſordidum, quod dignoſcitur pure cum fæcibus exeunte, abſtergentia efficaciora, dein Sarcotica, & Epulotica. Abſtergũt Mel crudum, Mel Roſaceum, ſed efficacius ad Nomas Dioſcor. Muria. Gal. generoſum remedium tradit: Cæpa cum pane eſitata, poſtridie infuſa *12. Met. 1.* Muria acerrima: at quoſdam vi medicamenti cõuulſos interijſſe, alios vna die ſanatos. Mitius igitur, & tutius, infundãtur Muriæ ex piſcibus ſalitis vnciæ duæ, Ptiſanæ ad mitigandum vnciæ ſex: & augeatur in dies Muria, donec ferre poſsit. Poſtea exhibeatur Lac extinctis calculis, vel ferro: Addẽda Sarcotica, Thus, Myrrha: & Cicatricem inducentia auſtera: aliquando Opiũ ad dolorem mitigandum. Cõpoſita multa extãt apud Gal. *9. Cat. 5.*

in-

Digitized by Google

cretio. Pondus in extremo In
teſtino, vnde vulgo Ponderi.
Initio pituitoſa, & pinguia, po
ſtea ramentoſa per totum
morbi decurſum impermix-
ta. Aiunt lapidem aliquando
6.lo.af.2. calloſum excretum. Progno-
4.Aph.24 ſtica. Si incœperit ab Atra bi-
le, lethalis: nam fit veluti can
cer exulceratus. Si ſuccedat
in Dyſenteria nigra deiectio,
non lethalis. Aet. Diſcernitur
Atra bilis ab humore nigro,
colore ſplendente, & ſi in ter-
ram decidat, bullas attollit.
Ibid. 21. Gal. Humor niger à ſanguine
atr.bi.3.5 nigro: quia humeſcit, non
concreſcit. Si à flaua bile, diſ-
7.Aph.23 ficilis Deterior ſi à Porracea,
Sincera mala, ideſt non per-
mixta cum aquoſa humidita-
te. Gal. Si à pituita ſalſa, faci
lis, ſed diuturna. In ieiuno
6. Aph.4. Inteſtino difficilior, ob tenui-
tatem, ob vicinitatem Veſicæ
fellis, ob multitudinem va-
ſorum. Ob hæc vulnera le-
tha-

thalia. Idem de Ileo dicendũ. In craſſis facile ſanatur. In recto facillime. Teneſmus periculum affert retentionis vrinæ ob compreſſionem colli Veſicæ. Hinc forte aliquando lapis Veſicæ excretus eſt eroſo Veſicæ collo in rectum Inteſtinum. Si veluti carunculæ exeant in Dyſenteria, lethale. In longis dyſenterijs inediæ ex faſtidio malum. Cum febre peius, ob inflammationem effatu dignam. Si in longum protrahitur, quæ Cæliaca paſsio vocatur, in Lienteriam, aut in Aquam intercutem tranſit, & moriuntur. Si quidem robuſto adhuc corpore curetur, ſpes eſt fugæ. Si vero colliquato iam, & Ventre omnino exulcerato, nulla vitæ ſpes ſupereſt. A furore dyſenteria bonum. Lienoſis difficultas Inteſtinorum, bonum.

5. Aph. 56

4. Aph. 26

6. Aph. 3.

Ibid. 43.

de Aff.

7 Aph. 5.

6. Aph. 48

Digitized by Google

Curatio Dyſenteriæ. Cap. 16.

IN curatione Dyſenteriæ primum Vlceris cauſæ tollendæ ſunt, poſtea vlcus ipſum cito ſiccandum, ne profundius corrodat: amplius ſedanda Symptomata, dolor & febris. Ad cauſas humores abradentes euacuare, & contemperare. Abſtergere eos, qui iam inhærent Inteſtinis. Euacuatio, ſi cum plenitudine ſit, per venæ ſectionem. At in fluxu Alui, praui humores non trahendi in Venas. Trall. Venam ſecat, ſi inflammatio Inteſtinorum vrgeat, & febris: præcipue in Teneſmo, vbi ex tumore Inteſtini comprimitur collum Veſicæ. Sed prius Clyſteri abluendum Inteſtinum, & dolor mitigandus. Ex ijs quæ ſine morſu abſtergunt, optimum eſt ex Ptiſana cum

Oleo

Oleo Roſaceo, & pinguedine Hircina in Oleo liquata: ſine ſale, eius loco Saccharum: itẽ oui Vitellus, aut etiam cum Albumine, vt adhæreat Inteſtino, & ab humoribus fluentibus protegat. Purgatio prauorum magis conuenit. Hipp. inquit. Huius vbi purgaueris caput pharmaco in potu exhibito, quod ſurſum pituitam purgat, & Aluum Lacte cocto elueris, reliquum corpus curato, & ſiquidem febre caruerit, pinguibus, & dulcibus, ac liquidis ſemper ea quæ inſunt ex Aluo ſubducito: & multa calida partes ſub Vmbilico lauato, ſi dolor affuerit. Potus autem & ſorbitiones ac cibos exhibeto, vt ſcriptum eſt in medicamentario libro: at liber hic deſideratur. Iubet autem purgandum per ſuperiora, ne praui humores trahantur ad partem affectam. Sed loco medicamenti purgantis, *de Aff.*

quo vtebantur antiqui per ſuperiora, nos ſimplici vomitorio vtemur, ex aqua Hordei calida adiecto Oleo. Trall. duobus primis diebus inediā præcipit, & ſanguinem mittit. Tertia die Lac exhibet coctum cyathis tribus, & poſt duas horas, totidem, aliquando, & tertia vice, vt integra Hemina abſumatur. Altera die Heminæ dimidium pro vice: Tertia Heminam integram: tribus horis poſt Lactis aſſumptionem pulticula exhibenda aut alius cibus. Hæc ratio curandi facit & ad abluenda Inteſtina, & ad acrimoniam contemperandam, præterquam quod Lac ſanat omnia vlcera interna. Hodie vtimur aquis metallicis ad abluenda Inteſtina, & vlcera ſiccanda, aqua Tettuccij, vel Balneoli quæ mitior eſt, vtræque ſalſæ, aut per Clyſteres vbi affectio eſt in craſsis Inteſtinis;

aut

aut in potu pōdere librarum quinque, vt deſcendat vbi ſuperiora Inteſtina laborant. Mirum cum ſalſæ ſint, abſtergere ſine morſu, & dolorem mitigare. In febre, & pueris, & mulieribus, vtimur mitiori, quæ Balneoli eſt. Si aquæ huiuſmodi non adſint, Sero Vaccino vtendum, aut Caprino, aut Lacte Aſinino, extinctis calculis ignitis, aut Chalybe. Sed aquæ prædictæ citius deſcendunt ad Inteſtina ob naturam Salis. Ad vlcus, ſi valde inflammatum, mitiganda inflammatio repellentibus, deinde digerentibus. Sed eligenda quæ illinendi vim habent, vt hæreant, & tectorij modo partem tueantur ab humorum tranſitu. Repellunt Plantago, Rubus, Polygonū, Portulaca, Solanum, Hyoſcyami folia, Cucurbitæ, Succi vel decoctiones in Clyſteribus ad Inteſtina craſſa, Aquæ

ſtil-

ſtillatitiæ in potu ad gracilia, cum ſy. de Endiuia, ſucco Acetoſæ, Violato, de Portulaca, Ptiſana cum aqua pluuia: faciunt & ad febrem. Oleum Roſatum Omphacinum, Melinum, in potu, aut Clyſteribus; & extra ad totum ventrem. Illinentia Anodyna, Albumen oui, Vitellus, ſepum Hircinum: Mucillago Pſylli, Foeno græci, Altheæ, Cera Gummi. Ex his quædam repellunt, quædam digerunt. Cera, & Sepum Oleo Roſaceo ſoluenda, vt liquida permeent. Ad

4. Meth. 7. Vlcus ſimplex: ſiccantia, auſtera, acerba, non quæ inimica, ſed familiaria, tum cibi tũ potus. Medicamenta: Hypociſtis, Balauſtium, Cytini Punicorum, Galla, Malicorium, Acacia, Rhus, Roſa, terra Samia ſigillata: ex decocto Mali Cotonei, foliorum Lentiſci, Rubi, Vitis, Myrthorũ in Vino auſtero, vbi non adeſt

in-

inflammatio, addenda glutinoſa, vt hæreant, Gummi, Tragacantha. Ad Vlcus ſordidum, quod dignoſcitur pure cum fæcibus exeunte, abſtergentia efficaciora, dein Sarcotica, & Epulotica. Abſtergũt Mel crudum, Mel Roſaceum, ſed efficacius ad Nomas Dioſcor. Muria. Gal. generoſum remedium tradit: Cæpa cum pane eſitata, poſtridie infuſa Muria acerrima: at quoſdam vi medicamenti cõuulſos interijſſe, alios vna die ſanatos. Mitius igitur, & tutius, infundãtur Muriæ ex piſcibus ſalitis vnciæ duæ, Ptiſanæ ad mitigandum vnciæ ſex: & augeatur in dies Muria, donec ferre poſſit. Poſtea exhibeatur Lac extinctis calculis, vel ferro: Addẽda Sarcotica, Thus, Myrrha: & Cicatricem inducentia auſtera: aliquando Opiũ ad dolorem mitigandum. Cõpoſita multa extãt apud Gal.

12. Met. 1. *9. Cat. 5.*

in-

inter cetera. Gallæ, Fructus Ericæ, Opij, ſingulorũ drachmæ quatuor, formentur paſtilli ex aqua Doſis ſcrupulus vnus ex aqua vel vino. Ad Teneſmum acriora, quæ alibi in-
4. Met. 7. tus prohibentur. Carta combuſta, Alumen, Auripigmentum, Sandaraca, Squama æris, Calx viua, Sulphur, Fæx vini vſta, Cadmia, Gallæ vſtæ, Suber vſtus, Ceruſſa. Fiunt ex ijs paſtilli diuerſi, qui inijciuntur ex vino, aut ſucco Plãtaginis, aut Ptiſana, Decocto ſeminis Lini, Fænogræci: in pueris cyathus vnus, vel duo, in feminis tres, in viris quatuor. Tralkianus fomenta, & ſuffitus ad ſedem adhibet, ex decocto anodynorum, aut digerentium, & ſiccantium, vt fumus excipiatur in ſella perforata: aut Pix brutia ſuper carbones. Alij Nuces pineas imponunt: vt fumus excipiatur: poſtea inungatur ex Bu-

tyro

tyro, aut Ceruſſa, aut Lithargyro ex Oleo Roſaceo: Verbaſcum cerato Roſaceo intromiſſum. Vitia in ſede mitioribus tractanda ob ſenſum. Loci caliditas, & humiditas requirit frigida, & ſicca ſine morſu. Aluus ſeruanda humida, ne ob fæcum ſiccitatem irritetur: ex Damaſcenis coctis, Ferculis ex Malua. Victus dum viget inflammatio tenuiſsimus, in Teneſmo plenior, Hipp. inquit Inedia auget tormina, cũ cibi adſunt, minorem mordacitatem Inteſtinis inferunt, quæ præterfluunt. Ptiſana ex Hordeo torrefacto: Oriza, Lẽticula decorticata, Quinquefolii radix Celſ. & Dioſc. potus aquæ Calybeatæ, vel vini auſteri, vbi febris non adeſt. de Aff.

De

De Hepatis conſtitutione, & affectibus. Cap.17.

6.*Pla.*8. HEpar, Iecur, principium ponitur à Galeno animæ vegetatiuæ concupiſcibilis, ideo & ſanguinis, & Venarũ Hip. *de Alim.* Eſt Venarũ radicatio, ideſt Cauæ, & Portæ. Caro valde ſanguinea, vnde iudicat 4.*vſ.pa.*12 Gal. oriri ſanguinẽ, & venas.

In ſimis vena Portæ per Meſenterium, & Omentum, ramos multos fert in Ventriculum, Inteſtina, & Lienem, comitantibus arteriis etiam *Ibid.*13. in Hepate. In Gibbis radices cauæ ſine arteriis: Quia vena Portæ, quæ alimentum in Hepar fert, eget multitudine calidi innati, vt alimentum in venas trahatur, & conuertatur in ſanguinem. Vena autem Caua paucioribus arteriis eget, vt ſanguis iam concoctus diſtribuatur in ſingulas

las

las partes. Fellis meatus inter vtriuſque venæ ramos excrementum bilioſum in Veſicam fellis reponunt, vt inde feratur ad Inteſtinum Duodenum. Alterum vero ſanguinis excrementum craſſius, qui veluti fæx ſanguinis eſt per ramum venæ portæ fertur in Lienenem, vt inde per Inteſtina craſſa expurgetur. Vult Gal. non coniungi ramos venæ cauæ cum ramis venæ portæ in Hepate, licet fines vtrorũq. ob exilitatem non pateant ſenſui. Sed Ariſt. aſſerit continuas eſſe omnes venas cum corde, vt ſanguis eius calore foueatur. Galeno ſatis fuit continuas eſſe cum Hepate; at quæ in Pulmonẽ ex corde feruntur, non coniunguntur cum Hepate. Tegitur Hepar extrinſecus membrana tenui ex Peritoneo, in quam neruulus exiguus inſeritur. Plato Hepar tanquam pecus agreſte

3. Part. 4. & 2. par. 9

ſte in quo ſola cibi concupiſcentia adeſt, alligari oportuit neruo, vt obediret vſui animalis: Quaſi nutritio in animali non fiat ſine aliquo ſenſu. Hepatis opus eſt Chylum in ſanguinem conuertere pro totius alimento, quod per ſecundam coctionem fit, dum alimentum per venas tranſit, non in communi Ventre. Id efficit calore inſito, ſed calore cordis ad actũ redacto, quod eſt vitam participare. Situs in dextro Hypochondrio Ventriculum amplectitur, & fouet. Hepatis vitia, quibus læditur ſanguificatio, & reliquæ facultates naturales, ſunt intemperies quæcumque, Tumores, obſtructiones. Ob principatum autem læſio communicatur toti corpori ratione alimenti. *S*anguificatio diminuta aut abolita ex frigiditate, Atrophiam parit, aut Hydropem ſanguine aquoſo, &

5. lo. af. 7
8. Cat. 6.

pitui

pituitoſo. Deprauata autem ob caliditatem, ſanguinem bilioſum, aut melancholicũ facit, vnde Scabies, Lepræ, & alia huiuſmodi. Attractio imbecillis Aluum liquidam facit, & totius nutritionem diminutam. Deprauata cum attrahit etiam praua, Aluum ſiccam reddit, & venas totius prauis humoribus replet: vnde praui habitus, aliquando Icteritia. Retentio imbecillis Alui fluxus, aliquando ſanguinis excretionem, quæ paſſio Hepatica vocatur. Deprauata, cum ampliori tempore retinetur alimentum, ſanguis aſſatur, vnde paſſiones Hypochondricæ fiunt. Expultrix diminuta excrementorũ efficit, vt excrementa regurgitent in varias partes, aut putrefacta febres varias excitet. Deprauata, ex qua multa excretio aut per Aluum, aut per vrinam: aliquando ſanguinis fit 3. Sy. ca. 1.

ſit, irritata plus quam oportet facultate expultrice.

De Hepatis inflammatione. *Cap. 18.*

Int. aff. TVmores Hepatis cum febre, inflammationes ſunt vel Eryſipelata, aut ex ſolo ſanguine, vel bile, aut cum cæteris excrementis. Hipp. morbum Hepaticum vocat, cuius tres ſpecies tradit. Primus ab atra bile fit, cum influxerit ad Hepar: accidit autem maxime in Autumno, in mutationibus anni: Æger hæc patitur, Dolor acutus ipſi in Hepar incidit, & ſub vltimis coſtis, & ad humerum, & in clauiculam, & ſub mammam, & ſuffocatio fortis tenet, & aliquando liuidam bilem reuomit, & rigor, & febris primis diebus debilior habet, & dum tractatur, Hepar dolet, & color ipſius ſubliuidus eſt,

&

& cibi quos prius comedebat, ſuffocant ipſum, & ingeſti vrunt., ac torquent Ventrem: Morbo progrediente febres remittunt, & à paucis cibis repletur. in ſolo Hepate dolor reſtat aliquando fortis, aliquando quietus, aliquando adeo acutus, vt æger de repente animam efflauerit. Secundus morbus Hepaticus. Dolores eodem modo premunt in Hepar, & color differt à priore, nam Malicorii formã habet, maxime incidit in tempore æſtatis: fit autem & à Bubulæ carnis eſu, & Vini potu nimio: Hæc enim omnia in æſtate infeſtiſſima ſunt Hepati, & bilem maxime ad Hepar adducunt. Vnde dolores acuti incidunt, & nõ deſinunt vlla hora, ſed ſemper magis premunt. Aliquando vomit bilem pallidam, vnde melius ſibi habere videtur. Si vero non vomuerit, bilis ad oculos

los

los peruenit, & fiunt valde pallidi, & pedes intumeſcunt. Tertius Hepaticus morbus. Reliqua quidem patitur æger, vt priores: Color autem niger eſt. At Hepatis fel pituita, & ſanguine repletum, vt ratiocinamur, dirumpitur, & vbi diruptum fuerit, celerrime inſanit, & indignatur, & loquitur ſtulta, & latrat veluti canis: & vngues punicei fiunt, & oculis videre non poteſt, & pili in capite erecti ſtant, & febris acuta corripit. Signa ex dictis manifeſta
5. lo. af. 7. ſunt. Gal. Hæc tradit. Dolor grauis in dextro Hypochondrio, trahens tota præcordia, aliquando extenditur vſque ad iugulum tenſa Vena Caua, aliquando ad coſtas nothas:
1. lo. af. 3. Archigenes dolorem Holcimon vocat, ideſt tractorium, Tuſſis exigua, ſicca, vnde ambigit cum Pleuritide, Febris, Reſpiratio parua, & crebra
ob

Digitized by Google

ob compreſſionem ſepti trãſuerſi. Pulſus frequens, durus, veluti ſerrinus, vibratus. Linguæ color rubens, deinde niger. Cibi faſtidium ingens, ſitis inexhauſta. Vomitus bilis ſinceræ, vitellinæ, æruginoſæ. Aluus ſicca. Sed Hepate debilitato, liquida deiectio, ſanguinolẽta. Singultus: Gal. In maximis inflammationibus ob conſenſum, in Gibba parte cognoſcitur viſu, ſaltem tactu. Diſcernitur ab affectis muſculis, quia Tumor in Hepate circumſcriptus & coactus: in muſculis fuſus, ſecundum torum ductus. Non poteſt deprehendi in Hydrope, aut intenſione muſculorum. Communicat magis ſuperioribus ex vrinis. In Sima parte non cognoſcitur, nec viſu, nec tactu, conſentit magis cum interioribus, Ventriculo, Meſenterio. Deiectionibus ſanioſis. Prognoſtica:

4. Ca. pa. 7 *5. Aph. 58*

f eſt

eſt inter acutos, ſi vires imbecillæ, omnino morietur. Si valentiores, difficile euadet. Vires ſuccumbere indicium, Pulſus mutatio ad magnam
12. Met. 3 imbecillitatem, Syncope, Sudores circa gulam & frontẽ:
4. Aph. 48 Extrema frigida, interna vri. Eryſipelata magna ex parte, in Tabem: Quædam in Scyrrum, Hydropem, Atrophiam, Hepaticam paſſionem. Sanantur paruæ inflammationes, quæ non ſemper ab initio febrem coniunctam habent. Trall. Quæ in *Sima* parte, per Alui deiectionem, aut
7. Met. 13. vomitum. Accedente coctione ſanguis vitioſus, cœnoſus, & putris deijcitur, quo diſtin
3. lo. af. 7. guitur ab Hepatica paſſione. Quæ in parte Gibba, ſoluitur per vrinam: Aliquando redditur peſſima colore, & odore, purgante ſe viſcere; vnde imperiti decepti putantes periculum ſubeſſe. Aliquando
per

per abſceſſum in pudendum, 4. Acu. 19
Teſticulos, Crus. Quorum Hepar ſuppuratum aduritur, ſi pus purum fluxerit, & albũ, euadunt: quia in tunica pus continetur, Si qualis amurca, 7. Aph. 45
pereunt. Sciſſio Hepatis le- 6. Aph. 12
thalis.

Curatio inflammationis Hepatis. Cap. 19.

AD inflammationis cauſas fluxionem & plenitudinem ſecanda Vena cubiti dextri interna, aut media, aut externa, ſi aliæ non apparuerint, aut ex dextra manu: nõ 12. Met. 11
puero, aut ſeni, neque viribus imbecillis. Statim ante vſum 11. Met. 15
localium, Reuulſio per vincula ad actus: Cucurbitulas in Dorſo, ad Nates. Hirudines ad ſedẽ loco ſectionis Venæ, & pro ſupplemento in valentioribus. Purgatio non conuenit in principio, quia auget in-

flammationem. Clyſteres cōceduntur ex ſale, vel nitro cū aqua mulſa. Auic. ex decocto betæ, ſale vel Saccharo rubeo.
14. Met. 3. Repellētia poſt ſanguinis miſſionē cum facultate aſtringendi, duplici ratione: Vena ad
11. Met. 15. 16. robur particulæ ne recipiat fluxionem, & concoquat ſanguinem pro toto corpore: Altera ad exprimendum id, quod illapſum eſt. Non actu frigida, neque craſſarum partiū, quia in altum non deſcendunt, vt Oleum Myrthinum. Extrinſecus perfundere oleo Omphacino, Roſaceo, iniecto Abſinthio Pontico non alio ob nimiam amaritudinem: Melino, Maſtichino, Lentiſcino, Nardino cum Roſaceo. Cataplaſma ex Cotonei carne cocta in Vino auſtero, vel aqua addito Cerato ex dictis, admixtis quibuſdam acribus vel amaris ad penetrationem, vt radice Iridis. Vnguentum
San-

Sandalinum. Meſ. præcedant fomenta ex decocto Roſarũ, Labruſcæ, Abſinthij, herbæ ſanctæ Mariæ. Intus non aſtringentia, vt Malum Punicum, quia coarctant meatum bilis, & non ſinunt ſaniem expurgari ex inflammatione genitam: nocent magis, vbi inflammatio eſt in Simis: Conueniunt attenuantia ſine morſu, & detergentia non calida, quia non repellunt, & inflammationem augent: ſed frigida non actu: Oxymel cum aqua Auic. aqua Endiuiæ, Solatri, Hordei, Virgæ paſtoris, ideſt Polygoni, Plantaginis, Alchechengi, Cucurbitæ, Cucumeris, Cuſcutæ, cum Acetoſo ſ. in calidioribus: Miſcet calefacientia & Aromatica ad refractionem, & ad penetrationem: Abſinthium, Calamum aromaticum. Ad humores impactos digerentia, quæ euacuant inſenſibiliter

13. *Met.* 14.

per tranſpirationem. Calida tenuium partium, relaxantia, quo nocent robori Hepatis, ob id miſcenda aſtringentia, contra quam in ceteris partibus. Ex ſolis relaxantibus interijt Theagenes Philoſophus obortis ſubito ſudoribus paruis, & lentis. Ad humorem ſanioſum ex inflammatione reſudantem, bilem, & cetera excrementa, digerentia magis, cum ſunt in ſubſtantia; abſtergentia, & obſtructiones auferentia cum ſunt in vaſis: quorum vſus eſt cũ ceſſauerit fluxio, paulatim minuendo aſtringentia, augendo digerentia: vt in principio vincant aſtringentia, in fine vincant digerentia, & aperientia: numquam ſincera, vt in ceteris. Digerentia extra: Oleum Nardinum, Abſynthinum ad perfundendum Cataplaſma ex Glande vnguentaria expreſſo prius Oleo, Abſyn-

11. Met. 16.

11. Met. 16.

ſynthio tuſo, Iride, Schænantho, Spica, Cypero, Vini fæce, Hyſſopo ex Vino aſtringẽte, in quo incocta Mala Cydonia, aut Struthia, & Ceſtiana, Lentiſcus, Myrthus, Rubus, Labruſca. Sublato Cataplaſmate, ſuper Viſcus imponenda Cerata, & Epithemata ex Oleo, in quo eadem iniecta ſint. Intus digerentia ſine morſu non dulcia, quia illis intumeſcit, non Mulſa, ſed Oxymel cum aqua, Ptiſana: decoctio Acetoſæ, Cicorei Abſynthii ſyruppi in pauca quãtitate ob dulcedinem: Poſt principia: Trociſci ante potionem dandi de Abſynthio, de Rhabarbaro, de Eupatorio: & quæ mouent vrinam. Si in Gibbis læſio fuerit, Apii decoctum, & cum apparuerint coctionis aliqua ſigna: Aſarũ Nardus Celtica, Phu, Smyrnium, Meu. Nos ſyruppum acetoſum de duabus radici-

 bus.

13.Me.15

bus.Si in ſimis & Meſenterio, quæ Aluum mouent:Cnicum, Vrtica, Mercurialis, Epithimum, Polypodium, Cortex Ellebori nigri cum Ptiſana, vel aqua incoctus,vel inſperſo puluere. Nos tutius vtimur Rhabarbaro, aut ſy. de Cicorea Niccoli. Clyſteres primo leuiores,poſtea ex Hyſſopo,Origano,Colocynthide, Centaurio minori. Valet præcipue,vbi relictus tumor ſcirroſus.

Ad Eryſipelas Hepatis A-
uic.ſimilem curationem con-
uenire,vt in inflammatione.
At in omni Eryſipelate reme
dia ad feruorem magis requi
runtur, quam ad tumorem.
13.Met.8. Prius extinguere poſtea dige
rere: differt & Euacuatione.
Non enim Venæ ſectio, ſed
14.Met. 3 purgatio bilis conuenit. Raſ.
in dolore Hepatis ex bile,tan
tum refrigerat, & purgat. An
in omnibus febribus putridis

ſal-

ſaltem ad euentationem ſaluberrimum eſt Venam ſecare ? *11. Me. 15*
& in febribus ardentiſſimis etiam vſque ad animi deliquium ? Conuenit autem ferуente in Venis bile, non ſi extra tantum: Cognoſcitur, ſi vrina rubea, & craſſa. Nam ſimul cum feruore ſignificatur plenitudo in Venis. Si prauus color in vultu, Raſ. non conuenit, quia ſignificatur paucitas ſanguinis: ſed eius loco purgatio ex ijs, quæ non trahunt à longinquo: in initio antequam figatur humor, quia turget: Ex decocto Prunorum, Tamarindorum, ſingulorum vnciis tribus. Sy. Roſatus ſolutiuus cum aqua Endiuiæ: Lac aſininum coctum, Clyſteres ex Caſſia: Cucurbitulæ ad reuellendum in Dorſo. Facta euacuatione, ad humores relictos extinctio ferуoris etiam ante purgationē ex aquæ frigidæ potu quam-
1. Aph. 23

primum, ſi fuerit ſimplex Eryſipelas, non aliter ſanaueris: Si cum Phlegmone, expectandæ coctionis nothæ. Poteſtate frigida aqua Cicorii, Endiuiæ, Sonctri, Acetoſæ, Hordei, cum ſy. Violato, Extra Epithemata actu frigida etiam in Niue refrigerata Auic. niſi cũ Phlegmone fuerit. Ex aqua Roſacea, Acetoſæ, Lactucæ, Violarum cum modico Aceto, Agreſta, Speciebus frigidis Epithematis Hepatis: Imponantur lintea madida, & cum tepere inceperint, renouentur. Raſ. Cataplaſma ex Semperuiuo, Solano, Portulaca, Vmbilico Veneris, Pſyllio, Lẽticula paluſtri: Cerata infrigidans Gal. Roſatum, Sandalinum, ex aqua frigida. Poſt extinctionem digerentia, vt in inflammatione: Chamæmelum, Abſynthium. Intus mouentia vrinam, ſed frigidiora. Semina communia;

9. Met. 5.

14. Met. 3

Ca-

Capillus veneris. Trociſci de Berberis cum Acetoſo. ſ. Mouentia Aluum ex Rhabarbaro. Victus tenuiſſimus magis quam in ceteris partibus, ne Phlegmone augeatur, & ne alimentum præ ceteris corrumpatur tenuium partium, ſine lentore, vt per anguſtos meatus tranſeat, & abſtergat. Non Halica; ſed Ptiſana aut Auenæ cremor. Trall. Mica panis cocta, vel lota non copioſa. Amygdalarum ſuccus non Oua, quia craſſi ſucci, & flatuoſa. In Eryſipelate Intubus, Cicorium, Troximus, Sonchus, tenera Beta, Piſces cum iure decocti: non dulcia, non vinum. Raſis concedit vinum Granatorum ad repellendum quod Gal. & Trall. damnant propter aſtrictionem. An modica aſtrictio non incommoda, ſed iuuat vt in Abſynthio? Succus Limonum magis extenuat, & minus aſtringit: Ace-

11. Me. 17

5. Sim. 12.

tum multa aqua dilutum ne mordeat. Cibus, & potus actu frigidus in Eryſipelate. In declinatione vinum album tenue. Paulo diuerſa eſt Curatio apud Hippocratem, ſed efficacior. Prius dolores mitigat per fomenta tepefactoria, vt in Pleuritide. Sedato dolore multa aqua calida lauat, ideſt perfuſionibus, vt docuit in Peripneumonia: & Mulſam præbet in potu, aut Vinum ſeu dulce, ſeu auſterū vtrum profuerit: & ſorbitiones qualis in Pleuritide. Potione præterea vtitur ad dolorem ſedandum ex ouo cocto Gallinaceo, à quo trito ſuccū exprimit, cui addit Succi Solani vncias quatuor, aquæ mulſe, vncias duas, detur in potu quotidie donec dolor conquieſcat. hoc remedium refrigerat, & redellit. Aliud degerens recipit Sylphij ſuccum erui magnitudine, & O-

Int. aff.

riga-

riganum tritum in Vino albo, ieiuno Ventriculo. Purgat autem aut Scamonio in ea quæ fit à flaua bile, aut Clyſteri: aut ſolo Lacte, quod omnibus confert. Nam ſingulis diebus mane exhibet Lac Aſininum, aut Caprinum coctum, aut Bubulam crudum, admixtũ cum melle, aut aqua mulſa, ſingulis diebus, & abſtineat à cibis donec morbus iudicetur. *Si* interim adueniat ſuffocatio, vomitum prouocat, ex melle, aqua, aceto, & ſale, tepefactis cum ramulo Origani, quo in potu dato, ægrum ſtragulis operiat, vt ſudet, & cum vomitus prorumpit, adiuuandus cum penna: & noua potione Mulſæ tepidæ: *Si* bilis, & pituita eruperit, iterũ poſt quatuor horas repetenda potio eadẽ eſt, vt perficiatur vomitio. Poſt morbi indicationem vtatur cibis puris, & modicis, nec timendum,

vt

vt reuertatur morbus. Alioqui grauis eſt, & diuturnus. Si ex his non ſedetur dolor, Vena dextri cubiti ſecanda: & ſorbitionibus, vt in Pleuritide: Poſtquam vero ex vſu Lactis craſſefactus fuerit, & Hepar in magnum humorem elatus, inurere oportet per buxeos fuſos feruenti Oleo tinctos, aut fungis: octo cruſtis: hoc enim modo ſanus fiet: quod ſi hæc non proſint, omnino morietur.

De Tumore Hepatis ſine febre. Cap.20.

TVmores Hepatis ſine febre, alij ratione Vaſorũ ſunt, alij ratione ſubſtantiæ. In vaſis obſtructiones ſunt à craſsis, & viſcoſis humoribus, quibus impactis neceſſe eſt vaſa dilatari. Cauſæ ſunt Cibi craſſi, vt legumina, Caro Bubala, Vina dulcia, nigra. Exer-

xercitatio violenta poſt cibũ, nam diſtribuit cruda: Potus aquæ frigidæ ex niue, nam poros conſtringit, & indurat. aquæ paluſtres, Auſtrales, ſalſæ, metallicæ. In ſubſtantia tumores molles, vel duri. Oedemata, Scirri, Inflationes. ob impeditam diſtributionẽ alimenti collectis humoribus aut pituitoſis in Oedemate, aut Melancholicis in Scirrho, aut flatu in inflatione. propter obſtructiones, aut Hepatis imbecillitatem. Ad ſurroſam diſpoſitionem, vt plurimum perueniunt ex inflammatione & Eryſipelate refrigerato, ob Iecinoris ſubſtantiam veluti lutoſam, præcipue ſi interim cibis craſſis, & viſcoſis vtantur. Ad Oedematoſam ex aquoſo ſanguine, potu multo, ad Flatuoſam ex cibis flatuoſis. *Signa*: Grauitas in dextro Hypochondrio in omnibus. Sed Flatuoſi, & Obſtru-

de Ae.aq.

13.Met. 16.

5.lo. af.7.

ſtructionis etiam tēſionis ſenſus. Si in Gibba, tumor tactu cognoſcitur durus, vel mollis, Tenſio. Anhelatio cum ad accliuem locum aſcendit, aut in curſu ob ſepti tranſuerſi cō preſſionem. In Sima affligitt magis aſſumpto cibo, quia Ventriculum comprimit. Aliquando vomitus bilis cōpreſſa veſica fellis: Comprimitur & Aorta, vnde pulſatio ſentitur ſub Ventriculo. Prognoſtica. Scirri confirmati incurabiles, reliqui tumores difficile curantur. Diuturnitate tranſeunt in Hydropē Fluxū Hepaticum. Obſtructio meatus fellis parit morbum Regium. Curatio obſtructionis ex craſſis, & viſcoſis humoribus. Incidere, abſtergere per acria, amara non ſine aſtrictione. Decoctio Hyſſopi, Origani, Calamenti, Thymi, Serpilli, Iridis, Polii, Marrubii, Eupatorii, Abſinthii, ex Mul-

ſa.

ſa, Oxymelite, ſy. de duabus radicibus, de quinque radicibus cum aceto. Aromatizentur cum Spica. Aetius Pelecini ſemen cochleari menſura cum Vino, aut aqua mulſa, Capnii ſuccus, quæ Chelidonia appellatur, circa ſepes addenſatus in paſtillos, ſemel exhibitus dolorẽ aufert, ter, liberat in totum ab obſtructione. Trociſci de Abſinthio de Eupatorio, de Rhabarbaro. Euacuatio per interualla ex Rhabarbaro, Agarico, Aloe, Colocynthide. Extrinſecus fomenta ex Abſinthio, Meliloto, cortice Citri, Spica, Cerata ex oleo Nardino, & Cinnamomo. Ad Flatus: Semina Dauci, Aniſi, Apij, Ameos, Piper Zinziber. Cardamomũ, Amomum, Cinnamomum, intus in cibis, extra in Ceratis, & Epithematis. Guttæ tres Olei ex Aniſo diſtillati cum Vino, aut Mulſa in potu.

Ad

Ad Oedema, calida, & ſicca eadem quæ ad obſtructiones. Aqua Tettuccii, Ferreæ, ſcilicet Villenſis, Ficoncellæ: Scoria ferri, vel Scobes aceto præparata in Vino: ſufficiunt vnciæ quatuor in Vini flaui libris quinque, infundantur per dies tres: Aſſumat mane vncias duas præſumpto Diarhodon, aut cortice Citri condito: poſtea exerceatur per duas horas. Cum prope fundum fuerit, abiiciatur. Ad tumorẽ ſcirroſum prius emollire, poſtea diſſecare, & diſſoluere al-
14. Met. 5 ternatim ſæpius. Non valde calida nec ſicca, nam indurāt magis & incurabilem reddūt. Quæ ob nimiam ſiccitatem
5. Sim. 7. emolliri nequeunt, vt lapidea ſubſtantia: egent iis quæ diſſecent, & frangant. Reperti ſunt Calculi in veſica fellis. dicentur remedia in Calculis Renum, & Veſicæ. Intus diſſecantia validiora abſque mul
ta

ta caliditate: Capparis ex 13.Me.17
Oxymelite: Oxymel compo
ſitum: Sy. Biſantinus: Poliũ,
Marrubium, Chauæ Pitis, Ru
bia, Aniſum, Amygdalæ ama- 6.in.ſa.3.
re, Piſtacea, Grana Pini Auic.
Trociſci de Lacca, Raſ. Alter-
nare ex Oleo Amygdalarum
dulcium Terebynthina. Vinũ
album tenue, non dulce. Non 5.in.ſa.8.
Lac, non balnea poſt cibum,
neque exercitatio. Clyſteres
ex decocto Hyſſopi, Origani
Colocyntidis, Centaurii. Ex-
tra emollire calidis, & humi- 13.Me.13
dis. Altheæ radix cum ſeuo,
Maluæ ſyl. folia: Pinguedines
Medullæ: Cucumeris ſyl. ra- 5.Simpl.8
dix. Hammoniacum, Galba-
num, Bdellium, Styrax cum 7.Cata.2
aceto. Pyrites, aut lapis mo-
laris in aceto extinctus, vt va-
por excipiatur, & puluis Em-
plaſtro additus. Omnibus ad-
denda aſtringentia aromati-
ca. Emplaſtrum de Meliloto.

De

De Hepatica paſſione. Cap. 21.

5. lo. af. 7. APpellatur Hepatica paſſio Hepatis imbecillitas ob ſolam intemperiem, ex qua deijciuntur ſanguinolenta. Trall. Dyſenteriam
8. Catal. 6 Hepaticam vocat: vulgo fluxus Hepaticus. Alius eſt morbus Hepaticus apud Hipp. Et Celſum, ideſt Hepatis inflammatio. Quæcunque Hepatis intemperies aut cum humore, aut ſine, imbecilles facultates reddit, aut omnes, aut quaſdam, ſi diuturna fuerit, aut magna: qualis eſt venenoſa in peſtilentia, aut ex morſu Hæmorrhi ſerpentis, in quo omnes Venæ ſanguinem fundunt. Quamuis autem omnes imbecillitates ſub Hepatica paſſione intelligantur, præcipue tamen dicitur, cum læditur coctio ſanguinis, vnde

de cruenta fit excretio, quod potius vitium Venarum eſt, quam ſanguinis. Initio egreditur veluti lotura carnis, quod imperfectam coctionē ſignificat ex frigiditate: aut ob paruam moram, quod vitium eſt Retentricis ex humiditate, aut Expultricis ob caliditatem magis. Poſtea ſuccedit niger, aſſato ſanguine & corrupto ob caliditatem cum febre: aliquando tamen ob frigiditatem fit ſanguis niger, aut veluti ſanguis: vt Gal. teſtatur. Auic. Vtrunque, ideſt ſanguinem tenuem, & craſſum & à calido, & à frigido fieri, tendere etiam ad vrinam. An excretio ſanguinis prius fit per Diapedeſim tenuiori parte tranſcolante, poſtea per Anaſtomoſim, aut corroſionem, vnde ſanguis craſſior? *4. Aph. 21.*

Omnis autem excretio ſanguinis ſiue per Diapedeſim,

ſiue

ſiue per Anaſtomoſim, ſiue per eroſionem ſequitur calorem rarefacientem, aperientem, aut corrodentem.

Omnino autem irritātem, & magis humiditatem relaxantem. Sine cruenta autem excretione ob Attractricem imbecillem ex frigiditate, deiectiones chyloſæ proueniunt coctæ iam in Ventriculo, & Inteſtinis. Colliquationes autem ex calida intemperie primo humorum, deinde Hepatis ſubſtantiæ. Vnde per Aluum bilis craſſa, graueolens, abunde colorata, vt in peſtilentibus contingit. Humida autem intemperies Retentricem imbecillem facit, & putredinem. Sicca auctam Attractricem, vnde Aluus ſicca: & praui habitus totius.

8. Catat. 6

Signa Caliditatis. Color ad flauum vergens. Auic. An & rubedo in facie Eryſipelatoſa? Deiectiones frequentiores

tiores fœtidæ, Colliquatæ, Frigiditatis, Color albus, Deiectiones bilioſæ, vomitus bilis, Deiectio appetentiæ, ſitis, non aſſiduæ, neque multæ: ſed diuturnæ, minus foetentes pituitam aut Melãcholiam refe runt, veluti limus. fames. Humiditatis, excrementa humidiora, oculi tumidi.

Siccitatis, excrementa ſicciora, Macies, Prognoſtica.

Difficilis curatu, quia intemperies confirmata. Deterior, in qua ſanguis tranſmutatur in peregrinam qualitatem: Mitior, in qua diminuta fit coctio.

Curatio per alterantia ad quancunque intemperiem. 8. Cat. 7. Ad calidam ex Aſclepiade: Succi Cicorij, aut Endiuiæ, aut Picridis, ideſt Chondrillæ vnciæ duæ cum aqua calida, Melle, Mulſa, Vino; ſi non adſit febris: Oxymelite. Senecionis decoctum, Trifolij

aceto-

acetoſi ex Archigene. Chamæpitys cũ Cichorij radice, refrigerant cum abſterſione, attenuatione, & aſtrictione.

Extrinſecus Vnguentum, Roſatum, Sandalinum Epithemate. Si cum humore, Purgatio ex Tamarindis, Diaprunis. Sy. Roſato ſolutiuo, Rhabarbaro. Ad calidam & humidam Pentaphyllon tum folia tum radices, Agrimonia, Lichen in petris naſcens, ideſt Hepatica: pulueris drachma vna ex aceto mulſo: in victu Ptiſana, non Halica, non oua. Trall. Piſces ſaxatiles. Auic. Ad frigidam intemperiem ex Andromacho: plures compoſitiones ex Aromatibus: Cyphoides conſtat ex moderate aſtringentibus & reſiccantibus & diſcutientibus vitioſos humores, ſeroſos: aduerſus putredinem, & malitiam humorum, Caſia, Nardus, Iuncus odoratus, Calamus,

Myr-

Myrrha, Aſpalathus, Crocus, aſtrictionis, quid poſſident. Concoquunt vua paſſa ob familiaritatem, & vim concoctricem: Vinum, Mel ad abſtergendum: Bdellium & Terebinthina ad emolliendum. Quidam addunt Opium, Hyoſcyamum ad ſedandam irritationem fluxus. Sic Philonium vnica vice ſedauit Hepaticam paſſionem. Hepar Lupinum ſiccum drachma vna cum Pipere & Myrrha in Paſſo, proprietatem habet à tota ſubſtantia in omni intemperie tum calida, tum frigida: aut ſolum Hepar cum aqua, aut vino. Pharmacum ex Cochleis, Aſclepiadis. Recipit trium Cochlearum carnem valde tritam, diſſolue in vini nigri cyathis tribus, & calefactum bibat: Si febricitent, ex aqua Cicorei. Oleum ex Electro guttæ duæ cum ſucco Cicorei. Extra Oleum Nardi-

Digitized by Google

num: Balſamum.

*S*ed calorifica, vt iuuant ad frigidam intemperiem Hepatis, ſic nocent effuſioni ſanguinis. Vrgente igitur hoc Symptomate, comprimendus eſt prius ſanguis, ſeu excernatur per vomitum, ſeu per ſedem.

Reuulſio ſecta vena interna in brachio, ſi vires valent: Cucurbitulæ medio Ventri. Dentur in potu Trociſci de Charabe, de Spodio, de terra ſigillata: Hæmatites cum aqua Plantaginis, Palygoni, vel ſucco, Acacia, Hypociſtis.

Exterius Cataplaſma: Re-
8. *Cat.* 5 cipe Oenanthe, ideſt Labruſcæ floris, vnciam vnam, Croci drachmas duas, Roſarum, Meliloti, Maſtiches, Succini. ſing. Drachmas quatuor. Dactylorum vncias tres. Arida cribrata excipiantur Vino Myrthino. Poſtea adde carnem

nem Dactylorũ, vltimo ceratum Roſaceum quantum ſufficit. Alterum. Recipe ſemina Hyoſcyami, Apij, vtriuſque vnciam ſemis, Roſarum, Aniſorum, Hypociſtidis, Myrrhæ. ſing. drach. duas, Croci, Opij, vtriuſque drach. vnam, fiant paſtilli ex vino Myrthino, qui triti ex melle imponantur. Succus Burſæ paſtoris cum aceto impoſitus, vel per ſe hauſtus. Victus refrigerans, vt in ſputo ſanguinis. Sedato ſanguinolento fluxu, remedia ad Hepatis imbecillitatem.

De Morbo Regio. *Cap.* 22.

MOrbus regius, Arquatus, Icterus, Icteron, Icteritia, Celſ. Aurigo ab Au. Origobolo appellato, vulgo *ſparſo il fiele* Hipp. inquit, fit, cum bilis commota ſub cuutẽ

conuertitur Commouetur autem aut inuiolenta exercitatione, aut ſponte in Criſi,aut impedita expurgatione. Eſt
li. Def. bilis refuſio in cutem, vnde ſuperficies tingitur luteaque fit. Symptoma in qualitate
4.Aph.62 mutata: cuius cauſa Expulſio in Criſi, aut à cauſa procatartica in curſu Commotio Symptomatica eſt, quia non per loca conferētia impedito trāſitu ad Duodenum, vnde regurgitat in venas. Impeditur autem tranſitus naturalis in Tumoribus Hepatis præcipue in inflammationibus ob cōpreſsionem: in obſtructionibus aut meatus ferentis ad Duodenum, aut aliorum, qui ſanguinem expurgant in veſicam fellis, vtroque enim modo bilis invenā Cauam transfluit. Aliquando imbecillitas veſicæ fellis cauſa eſt, vt neq; expellat interius cum nimiū repleta eſt, neque attrahat

ab

ab Hepate, vnde bilis non ſe- *5. lo. aff.*
paratur à ſanguine, Contin- *vlt.*
git autem id ob copiam bilis, cum ſanguinis fit cõuerſio in bilem, in febribus ardentibus & venenis quibuſdam. Lædit autem nutritionem ob prauitatem: vnde ſequitur imbecillitas, aliquando febris ſuperuenit. Celſus inquit ex Diocle: Si poſt febrem oritur, prodeſſe, ſi poſt hunc febris, occidere. *S*igna. Incipit color ſublũteus in albo oculorum: ſitis, dolor capitis, frequens ſingultus, difficultas reſpirandi in curſu, & aſcenſione, quæ compreſſionem ſepti tranſuerſi: & membrorum reſolutio. In progreſſu totum corpus cũ pallore quodam inalbeſcit. Celſ. Ex cauſa procatartica, habetur ex relatu. Ex Criſi, ſi in febre. Ex Tumore Hepatis, tenſio, durities, & grauitas in dextro Hypochondrio. Ex obſtructione Veſicæ fellis. Ex

 cre-

crementa Alui alba ſunt, vt Canum ſtercora: quia non fertur bilis tingens.

Contra autem vrina redditur lutea, & craſſa, vt aliquando tingat colore Croceo, quod ſignum bilem trāſfuſam eſſe in venam cauam. Ex imbecillitate attractricis: aut conuerſione ſanguinis in bilem, vt nequeat ob copiam vniuerſa tranſire ad Inteſtina: omnia apparent lutea, tam excrementa, quam vrina, & totum corpus. Hipp. inquit: Quædā lutea eſt, quæ-
Int.aff. dam ex luteo & nigro, venis quibuſdam pallidis, quibuſdam nigris, ex quibus inciſis ſanguis exit vel pallidus, vel niger. Quādam etiam tradit albam ex Pituita, videtur Leucem ſignificare. Et libro. 2. de Morbis Icterum quendam eſſe nigrum, cuius color niger circa faciem, & maxime circa partes occultatas: Ocu-

li autem cum virore pallidi, itemque lingua inferne, & venæ ſub lingua craſſæ & nigræ, ſine febre, vrinam mingit craſſam, bilioſam. Alterum ſubiungit luteum. Alius eſt morbus niger, de quo agit in fine, incipit cum vomitu nigro, ſignificat Hypochondriacam paſſionem. Et 3. de Morbis deſcribit quendam acutum, qui cito occidit. Color totius vt Malicorium videatur, & cum virore pallidus, vt lacerti. In vrina ſubſidet veluti Eruum fuluum, febris & horror debilis, halet, veſtimenta ferre nequit, nam mordetur, & roditur.

Mane ante cibum viſcera plerunque lancinantur, non patitur alloqui. In 14. diebus plerunque moritur; ſi effugerit, ſanus euadit. De Icteritia nigra meminit Gal. Fieri ex imbecillitate lienis non expurgantis atram bilem à ſanguine. *5. lo. af. 7.*

guine. Porro eædem cauſæ, quæ impediunt expurgationem fellis in Duodenum, prohibent ne per venam tendentem ad Lienem fiat ſeparatio Atræ bilis; immo ſimul vtrunque meatum impediri oſtendunt excreméta alba. vt enim bilis colore croceo tingit, ſic atra colore nigro, & vrinam craſſities cum colore ad nigrum tendentem ſimul cum pallore, idem oſtendunt.

9. Aph. vl. Auic. inquit aliquando cum dolore colico eſſe. At Hipp. inquit: Icterici nō admodum flatuoſi ſunt ob naturam bilis, vt Gal. Prognoſtica. In

4. Aph. 12 64. febribus ſi ante ſeptimam adueniant, malum; Si 7. vel 9. vel 11. vel 14. bonum, niſi dextra Hypochondria obduruerint. Curatio ad Icteritiam ex Criſi relictam, aut ex cauſa procatartica non exiſtente vitio in viſcere.

Sola digeſtio bilis ſub cu-

te.

te. Balnea aquarum dulciū, *9. Cat. 1.*
& Olea diſcuſſoria affricata,
Chamæmelinum, Anethinum
Vnguentum Gleucinum, Cro
cinum, Irinum, Amaracinū.
Alia remedia conueniunt ad
Ictericos ex vitio Hepatis,
quæ dicta ſunt ad obſtructio-
nes, Tumores, & imbecillita-
tes. Gal. Quibus citra febrem *5. lo. af. 7.*
morbus regius accidit cum *in fi.*
grauitatis ſenſu in dextro Hy
pochondrio: ijs omnibus ape
ries obſtructionem, & cibis,
& potibus, & medicamentis
extenuantibus; deinde medi-
camentum bilem educens ex-
hibitum vna die ſanauit. Qui
liberari non potuerunt, ijs
rurſus validiore ad aperien-
dum data potione, medica-
mentum, quod vehementius
purgaret, exhibitum, ſub fine
purgationis viſa eſt cærulea
potius quam flauabilis cum
acri mordacitate excreta:
Quod ſignum ob diuturnita-
g 5 tem

tem retentionis bilem huiuſmodi genitam fuiſſe. Hipp. inquit: Cum ſuſceperis curandum, nutrito & humectato balneis & pinguefacientibus, & cibis, & potibus per tres, aut quatuor dies. Poſtquam humectatum fuerit corpus, purgato, & reſiccato, & repente pinguedinem exhaurito vndequaque medicamentis digerentibus. Ad caput purgatorio debili vtitor, & vrinam cientia ante cibos propina: poſtea abſtineat à potu. Cum attenuatum fuerit, etiam balneis purgato, lauato ex aqua, in qua radix Cucumeris. Syl. Contuſa ſit. Eo tempore abſtineat à medicamentis bilem ducentibus, & ijs, quæ vrinam cient. Sed nutrito, & Vinum vinoſum bibat, vt rubicundior fiat. Quod ſi viridis, ac luteus ſit, rurſus exhaurito, nequaquam vero reſiccato, ne is color ſtabilis

Lo. in ho.

bilis

bilis reddatur. Gal. Si bilis ſub cute craſſior eſt reddita, quod cognoſcitur ſtrigili in ſudoribus tenuibus craſſitiẽ non excipiente: vtendum victu humectante, & balneo natura calido. Quando à repletione & ebrietate fit, Hipp. Venam ſecat in Cubito, ſi febricitent, ſorbitiones dat ex Ptiſana, & Mulſam. Cum Venæ ſub lingua craſſæ fuerint, ſecandæ ſunt. At Gal. in morbo regio ſanguinem mittere eſt in extremam perniciem ducere. An ad bilem euacuandam non confert Venæ ſectio, nam ſanguis bilem contemperat? Sed aliquando confert ad plenitudinem, vel craſſitiem. Celſus ex Aſclepiade, non per vrinam, ſed per Aluũ ducendos eſſe humores, aliquando ex aqua ſalſa. Hodie ex Aqua Tettuccij. Victus varius nunc extenuans, ad obſtructiones, nunc validiori-

5. lo. af. 7.

Int. Aff.

2. Morb.

de pur. af. 2.

bus cibis ad reficiendum. Per omne tempus exercitatio, frictio, Balneum. In conclaui vti ludis, laſciuia, per quæ exhilaretur: vnde putat dictum morbum Regium.

De Hydrope.
Cap. 23.

HYdrops, Hydropiſis, Aqua intercutem, Intercus. Celſ. Vult Gal. Eſſe Hepatis refrigerati affectionem, cum non poteſt in ſanguinem cibum conuertere, ſed in humorem aquoſum. Oriri & ex alijs partibus affectis, Pulmone, Liene, Ieiuno, Colo, Meſenterio, Renibus, Vtero, nullo tumore exiſtente in Hepate, ſed tantum refrigerato per conſenſum: vt in fluxu immodico ſanguinis per Hæmorrhoidas, aut Menſes: aut propter retentionem. Aut ex potu aquæ frigidæ. Tres Hydropis

5. lo. af. 7.

ſpecies

ſpecies eſſe: Vnam quæ ex Pituita in omnes venas Anaſarca, & Leucophlegmatia vocatur.

Alterã ex Aqua inter Peritonæum, & Inteſtina, quæ Aſcites dicitur. Tertiam ex flatu, quæ Tympanites, ex minori frigiditate, quia flatus generatio aliquam caliditatem requirit. Hipp. Aliter ſtatuit. Nam Leucophlegmatia, ideſt Pituita alba non inter Hydropis ſpecies ponitur, ſed quæ facile in Hydropem tranſit, niſi curetur, nec eſt lethalis; Corporis color albidior eſt, & intumeſcit albo colore alius in alia parte magis & minus, cum pituita ad carnes conuerſa fuerit ex febribus diuturnis non purgata, ſanguis enim aquoſior fit, à copia pituitæ. Si curatus fuerit inchoante morbo, ſanus fit: Sin minus in Hydropem tranſit: & hominem corrumpit. de Aff. Int. Aff.

4.Acu.iii rumpit. Hydropis autem duas ſpecies tradit: quarũ Hypoſarcidios ineuitabilis eſt, ideſt incurabilis: Significat Aſcitem, non Leucophlegmatiã, vt putauit. Gal. Miratus dereliquiſſe Aſcitem. Alter flatuoſus egens multa & bona fortuna, vt curetur: quæ Tympanites dicitur, alibi Hydrope ſicca. Circa cauſas præterea magna eſt differentia. Non enim à frigiditate aquam fieri putat Hippocrates, ſed à calore colliquante. Inquit enim. Fit plerumque cum quis ex longo morbo impurgatus multo tempore permanet. Corrumpuntur enim carnes & liquantur, & fit a-
de Aff. qua. Fit etiam à Splene, cum ægrotauerit, & ab Hepate & à Pituita alba, & Dyſenteria,
Int.aff. & Lienteria. A pituita alba maxime in Hydropẽ fit tranſitus: nam pinguedo colliqueſcit, & à calore, qui in Pitui-

ta

ta eſt, fit aqua. Item bibentibus aquas paluſtres, Splenes magni fiunt, & facies attenuata, quia carnes in Splenem colliquantur, & Hydropes lethaliſsimi, ideſt Aſciles. Ventres eorum calidiſsimi, tum inferni, tum ſuperni, ſiticuloſi: colliquationes. *de Ae. aq.*

De ortu autem Tympanitis inquit: Pituita in Hepate calefacta flatum inducit, & in progreſſu aqua impletur ampliori caliditate colliquante. Alio modo in doloribus Lumborum. *Int. aff.* *4. Aph. 11*

Dolores diuturni Lumborum & circa Vmbilicum in Hydropem ſiccam terminantur: quia ad locum dolentem ſpiritus feruntur, relaxatis autem ex diuturnitate arterijs, effunduntur in cauitatē, & replent, quod aliquando repente fit in venenis quibuſdam, & paulo ante obitum: Alexander Trall. Hydropem

cum

cum febre, & qui ſuccedit ad morbos acutos concedit non ſine inflammatione eſſe & ex colliquatione naſci auctorem citat Galenum, ſed Hippocrates eſt. Mirum inquit, aquam non extinguere febrẽ, neque febrem aquam abſumere. Quamuis autem in febre à colliquatione fiat, frigidus tamen affectus dici poteſt, quia materia frigida eſt cum veſtigio tamen caliditatis: frigiditatem quoque Hepatis adeſſe, quia calor innatus diminutus eſt non tamen ab intemperie frigida, ſed à caliditate præter naturam.

Cauſæ & ſigna Hydropis. *Cap. 24.*

De aff. CAuſa Leucophlegmatiæ, Materia Pituita ad carnes conuerſa; Efficiens febres diuturnæ: in pituitoſis non purgatis redditur ſanguis a-

quo.

quoſior: Cum incipit Cachexia vocatur. Paul. & Aet. ideſt prauus habitus. Hipp. Pituitam vulgarem appellat, cum recenteſsima eſt. *Int. aff.*

Pituitam albam, cum antiquior. Nos vulgo *Bolſo.* Oritur & in Tabe, quia ſanguis non tendit in nutrimentum, ſed in excrementum aquosũ. In largo ſanguinis fluxu ſanguis aquoſior redditur ob defectum calidi innati. Ideo affectus frigidi & humidi omnium venarum & Hepatis.

Cauſæ externæ, victus ratio pituitoſa, ſomnus, Balnea, pigritia. Aſcitis cauſæ: materia, Aqua intra peritonæũ transcolans ex Hepate, frequentius ex Liene, nam Lien fons aquæ eſt: Ex Renibus, Meſenterio, Abſceſſu aquoſo Hipp. Non per venas, vt in paſsione Hepatica: eſſet enim aqua ſanguinolenta, non ſubflaua, qualis eſt Hydropico- *4. Mor. Int. aff.*

rum

2. Mor. rum aqua. Aliquando ex Pulmone, in Hydrope Pulmonis: Aliquando ex Capite in
li. de bo. Hydrocephalo. Hippocrates inquit: Ex capite per dorſum defluit in Ventrem, & Hydropem facit. Efficiens potus multus, aut aquæ frigidæ, vnde refrigeratio fiat ſanguinis & Hepatis, vt Gal. vult: aut
3. lo. af. 7. aquæ paluſtris, quæ viſcera indurat, & obſtructiones parit: vnde caliditas colliquans. Febres colliquantes. At cali-
de Ae. aq. ditas debuiſſet potius bilem gignere, quam aquam. An quæ vehementius calefaciũt, Ichorem, ſeu ſaniem ſeparant: vt verè diuretica ſua caliditate ex ſanguine vrinam exprimunt, & puſtulæ aquoſæ ex combuſtione excitantur.

Cauſa Tympanitis, materia, flatus intra peritonæum: aut ex Pituita genitus modi-
Int. aff. ce calefacta: aut ex arterijs tranſfuſus, Efficiens, Dolores

In-

Inteſtinorum, Venena. Signa Leucophlegmatiæ: Color albidior corporis: videtur mortuo ſimile. Paul. Aet. Intumeſcit totum corpus albo tumore, ex cuius compreſſione relinquitur ſouea: Venter craſſus, pedes, & ſemora tument, Tibiæ, & Scrotum. Aceruatim reſpirat, facies rubicunda, os ſiccum, poſt cibum ſpiritus frequens, ſitis: forte ob tumorem Hepatis. Eadem die modo melius, modo peius habet. Pituita vulgaris, quæ recentiſſima eſt: Pituita alba antiquior grauat hominem magis, & ſpeciem habet pallidiorem, totum corpus laxo tumore intumeſcit, & facies rubet. Paul. & Aet. Cachexia dicitur, cum corpus in aquoſitatem conuertitur, redditur laxum & emolleſcit, ex quibus ſignificatur Pituita vulgaris. Alteram vero, ideſt Leucophlegmatiam vocant

2. Met.

Int. aſſ.

Hypo-

Hypoſarca & Sarcitem.

Aſcitis ſigna: Cum quatitur, fluctuat vt in vtre aqua intra Peritonæũ. Trall. Hipp. Inquit. Cum tota pinguedo in pectine abſumpta eſt, prominet vmbilicus, implet aliquando Scrotum, femora & pedes, Cutis pellucida, gracileſcunt partes ſuperiores. Si ex Thorace, tuſſis ſicca, fauces exaſperari videntur, rigor & febris, Orthopnea. Corpus intumeſcit & pedes. Vngues contrahuntur, quamdiu aqua in Ventre ſuperiori eſt, dolor acutus cum deſcenderit ad inferiorem, melius habere videtur.

Int. aff.

Quandoque ad latus intumeſcit, & indicat locum ſectionis. Ex Capite. Fluxione tendente ad vertebras & in carnes, Hydrops fit. Siccæ anteriores partes, Caput, Nares, Oculi, Oculorum habetudo, color pallidus cum

Lo. in ho.

reli-

reliquo corpore : nihil expuit, quia fluxus auertitur ad poſteriora, vnde meatus ad Ventrem fiunt laxiores aſtrictis anterioribus. Ex Hepate aut Liene, tumor earum partium, & dolor: Aluus ſicca. Ex Meſenterio, fluxus, Inteſtinorum Roſio. Trall. Quibus ex parte inani, & lumbis principia Hydropis fiunt, ijs pedes intumeſcunt, & Alui fluor diutinus fit: qui neque exoluit dolorem, neque mollit Ventrem. Quibus à Iecore, aqua intercutem incœpit, tuſſire quidem cupiditas eſt, ſed nihil excreant commentatione dignum, pedeſque intumeſcunt, ac Venter non deijcit, niſi dura, ac pro neceſſitate: atque etiam circa Ventrem oedemata fiunt, partim in dextra, partim in ſiniſtra conſiſtentia deſinentiaque. Tympanitis ſigna. Tenſio reſonãs, flatu replente totum Ventrẽ, deſcen- 2. Pro. 2. 3.

deſcendit aliquando ad femora, & pedes. Aet. ſi prematur, reſilit, non relinquit foueam: In proceſſu ſuccedit aqua: Si ex conuerſione pituitæ in flatum, paulatim: Si ex arterijs ſpiritum tranſmittentibur, cito: aliquando repente in venenis.

8. *Prog.* 1. Prognoſtica. Hydrops ideſt Aſcites, ſi ex morbo acuto mala eſt, quia non ſedat febrem, ſed dolorem admodũ infert ac mortem, fereq. incipit ex parte inani ac Lumbis, & Iecore. Si ex Pulmone, periculum imminet ſuffocationis. Qui ex praua victus ratione, facilius curantur, niſi ſcirrus ortus fuerit. Nam expreſſo tenui humore, viſcera coagulantur in ſcirrum. Periculoſior ex Hepate, quã Liene. Aſcites confirmatus incurabilis eſt, ideſt ob ſcirrum Hepatis. Anaſarca facilius curatur, ante quam tranſeat in

in Aſcitem, magis contingit in pueris. Aet. ob voracitatẽ. Tympanites medio modo ſe habet. Auic. Aetius Tympanitem deterrimum eſſe, ideſt qui ex dolore, aut venenis. Aſcitem facillimum, qui a pũctione aqua extrahi poteſt. At Hipp. Aſcitem, quem Hypoſarcidion vocat, incurabilem eſſe, qui ſcilicet ex vitio viſcerum. Tympanitem egere multa & bona fortuna. Omnes hi morbi niſi cito curentur, longi ſunt, & enecant. 4. Acu. 111

Curatio Hydropi. Cap. 25.

IN curatione cuiuſque ſpeciei Hydropis duo indicãtur: Euacuatio materiæ tumorem facientis: & vitia partiũ generantium corrigere. Gal. tres intentiones ponit. Euacuare, Emollire, & vrinam mouere, quod ſpectat ad eua- 1. Gla. vl.

cua-

cuationem. Ad Leucophlegmatiam, ſi ex plenitudine fiat, vt ex retentione menſtruorum: aut Hæmorrhoidarum, venæ ſectio Gal. licet
4. Ac. 1 11 morbus frigidus ſit, ob copiã. Paul. & Aet. Iteranda in tribus diebus, præcipue in Cachexia. Hipp. Ex dorſo per
Int. aff. Cucurbitulas: & Venæ ſectio in Scroto. Purgatio Pituitæ in Pituita recenti ſolo vomitu poſt cibum, per duos dies, aut tres. Præparatio ad vomitum lauare, edere cibos ex Oleo, & Melle, olera acria, pinguia, & dulcia, & acida permixta: ſæpe bibat inter edendum: in fine placentam inſuper edat, & Mel, & Ficus. Poſtquam cœnauerit, pocula large exhauriat, & vbi large repletus fuerit, parum dormiat. Experrectus vomat, magno Vini poculo epoto cum tepida aqua temperato, donec Ficus euomuerit, qui vltimi prodeunt.

deunt. Hoc remedium magis trahit pituitam, & humores ex carnibus, & corpus magis reſiccat auferendo alimentū: Si pituita in Ventre fuerit, Clyſteri euacuetur. Ad Pituitam inueteratam ſi ſua ſponte Venter turbatus fuerit, ſanatur cito. Sin, purgare oportet ex Cneoro, Hippopheſto, Grano gnidio, lapide Magnete: Poſtea cibis ſiccantibus vtatur, Vino nigro auſtero, allijs coctis: Deambulationes multæ, augendo pro auctione cibi. Satureiam, & Origanum multum edat, & inde Vinum vinoſum ante deambulationes. Nos vtimur Calybe ſcobe, aut Scoria ferri præparata in vino: vt poſtea deābulet. Paul. purgat ex Elleboro, Trall. ex Hiera ſæpius. Succus corticis ſecundi Sambuci expreſſus, Lathyris, Squama æris. Recipe foliorum Chamæleæ drach. vr- *2. Morb.*

h nam

nam, Squamæ æris, Aniſi, vtriuſque drach. quinque. Doſis drach. vnã vſque ad duas cum aqua. Interim aperientia ſingulis diebus.

Confectio ex Amygdalis amaris. Recipe, Aniſi, ſeminis Apij, Amygd. amar. Abſinthij, Gummi, ſingulorum, drach. quatuor: paſtilli fiant ex aqua. Digerentia per frictiones, Balnea ſulphurea, aluminoſa, nitroſa, & vario exercitationis genere, in ſole velato capite. Punctiones plures ſupra talos, ad femora, Scrotum: ſupra Carpum, vt diutius emanent. Aet. Defendenda crura, ne recipiant, faſcia expreſſiua ab imo ſurſum ducta.

Aſſ. Curatio Aſcitis Hipp. A principio antequam ſuper excreſcat, Pharmaca bibenda dato, à quibus aqua & Pituita purgetur: Bilem ne moueto. An ſignificat ex Leucophle-

phlegmatia fieri, ideo Hypoſarcidios cognominatur ab eodē? Bilem ne moueto, quia non peccat. Humiditas enim non ſiccitas lædit. Cibos & potus aſſumat, & labores, & deambulationes, à quibus gracilis & ſiccus euadat, & carnes quam robuſtiſsimæ fiant. Celſus cibos glutinoſos conuenire, ne ſanguis in aquam tranſeat. Si non ſuccedat, ſectione facta emittito, vel iuxta Vmbilicum, vel retro iuxta Lumbos, ſed pauci effugiunt. An quia non ſufficit aquæ extractio, niſi generationis cauſa tollatur, quæ in Scirro fieri nequit? Item inquit Hipp. Siccandus Venter victu, & deambulationibus. Panis furfuracius, caro Leporina aſſa, galli, Ouiculæ, & Suis, omnes aſſæ. Polypi in Vino nigro & auſtero cocti. Vinum modicum bibat nigrum auſterum quam craſsiſ- *Int.aſſ.*

ſimum & acerbiſsimum: iuſcula ne attingat. Piſces ſine ſale elixos, ſed refrigeratos. An ſal inimicum, quia facile humeſcit? Ex oleribus Raphanum, Apium, Lenticulam torrefactam ex aceto. Deambulet quotidie mane, & poſt cœnam. Veſperi dormiat, mane exurgat. Si hæc non ſufficiant, purgandus ex Cneoro, Hippopheſto, Grano gnidio bis in die, donec vacuus ſit. Si tumor in Scroto, femoribus, & tibijs, acuto ſcalpello multa, & frequentia vlcuſcula incutito. Si in Thorace, tertiam coſtam ab inferiori perforato, vt inde paulatim aqua educatur. Interim exhibenda ſiccantia ex Ariſtolochia, Laſerpitio, Eruo, & Lente formatis paſtillis. Si ab Hepate tumefacto, in principio Origanum & Laſerpitium cũ Vino, & Lac Caprinum cum Mulſa coctum: Abſtineat per pri-

primos dies à cibis, ſorbitionibus vtatur Ptiſanæ, & Vino albo. Poſt decem dies tranſeat ad victum ſiccantem. Si morbus non quieſcit, inurito cruſtis octo fungis, cum valde intumucrit. Idem ad Lienem tumefactum, capita eius intercipiendo fungis, aut ferramento cum multa cautione ne tranſuras. Hæc à principio fiant poſt euacuationes, & vſum Lactis Aſinini cum Mulſa. Si vero æger extenuatus fuerit, præhumectare oportet per fomenta, nam præparant ad purgationes. Eadem fere tradit Hipp. alibi. *Lo. in ho.* In potu medicamenta aquam ducentia, & edulia quam pituitoſiſſima: Si non leuetur, inurenda ſuperficies leniſſime, quo aquam continere poſſis, circa Vmbilicum, & intra Vmbilicum, & ſingulis diebus emittere. Cum enim morbus ſit periculoſiſſimus, in

his periclitari oportet, ſi enim ſucceſſerit, ſanum facies, alioqui omnino periturum. Ceterum in puero, partes tumidæ aqua plenæ ſcalpello aperiendæ, & frequenter & parũ educendum eſt, & locum apertũ cum eduxeris, calfactorio medicamento illines. Si ex capite oriatur, intercipiendus eſt fluxus vſtione in collo, vt cicatrice inducta, aſtringatur locus: ad partes autem anteriores auertẽda eſt fluxio. Ad colliquationem autem, quæ Hydropem facit, Hipp. remedia affert, in hunc modũ.

Lo. in ho.

4. Acu. 112. 113.

Qui Ventrem inferiorem calidum habent, ſubeũtq. acres deiectiones, & inæquales, hi à colliquatione id patiuntur. Qui ſi valentes fuerint, reuelles Elleboro albo: ſi non: Cremorem tritici frumentei craſſum frigidumq. dabis, & quod ex Lente conficitur: panemq. ſubcineritium: & piſces febrien-

brientibus quidem elixos, nō febrientibus autem aſſos. Vinum prætereà haudquaquam febrientibus nigrum dabis, alijs verò aquam, aut à Meſpilis, aut Myrthis, aut Malis, aut Sorbis, aut palmulis, aut vitium Oenanthe. Si vero febris non fuerit, vexentq; tormina: primum quidem Lactis Aſinini pauxillum, deinde ſenſim paulatimq. plus bibat: & Lini ſemen, & triticeam polentam mixta Hordeacea, & ſparſa: Faba Aegyptia adēpto amaro, vel oua ſemicocta edat aſſa, & Similam, & Milium, & Chondrum ex Lacte coctum: Cocta hæc, & refrigerata edat, atque his ſimilia tum pocula, tum edulia ingerat. Gal. colliquationem curat in febribus colliquantibus aquæ frigidæ potu, & cibis actu frigidis. At in Hydrope nō aqua, neque cibi tenues & humectantes, ſed craſſi, & 10.*Me.*11

ſiccantes conueniunt: & qui multum nutriant, vt ſufficere poſſint ad arduas inambulationes. Hodie alia genera me-
4. Acu. 11 dicamentorum habemus ad aquas ducendas: mitiſſimum quidem Braſſicam ſyl. quæ vulgo Soldanella dicitur, datur ſuccus, aut puluis: Mecioacan ex Vino. Vehementiora Elaterium, Euphorbiũ: extant pillulæ vtriuſque. Varia digerentia exterius applicanda recenſentur à Gal. Fo-
5. Cat. 5. mentum ex furfure ſicco: arena maris. Experientia comprobatum Thalietri folia cũ farina tritici, aut ouo frixa, mane aſſumpta, nam viſcera emolliunt, & vrinam mouent. Celſus Hydropicorum Ventrem menſurat cingulo, & potus quantitatem, vtrum cum Vrina conueniat. Ad Tympanitem curandam videntur ea referri, quæ Hipp.
4. Acu. 111 dicit. Curatur tolerantia, fotu

tu, & temperantia: Edat ſicca, & acria, ita enim maxime tum minget, tum valebit. Sed Galenus recte communem eſſe omnium curationem: Tolerantiã ſcilicet laborum, fomentis digerentibus, & temperantiã in victu præcipere, potu modico: concedit autẽ carnem Suillam in aceto coctam, ideſt, quam vulgo *Gelatinam* vocamus, vt reſiſtere poſsit aduerſus arduas deambulationes. Conuenire aliquando Venæ ſectionem, ſi difficulter ſpirauerit, annuentibus viribus. Quod Gal. negat in Aſcite & Tympanite. An ad flatuoſos affectus maxime facit Venæ ſectio, vt in Palpitatione, & in Priapiſmo? Nam ex Arterijs flatus communicantur. Poſt Venæ ſectionem exhibet panes calidos ex Vino nigro Oleo tinctos, ad vires reficiendas. Paulus ad Tympanitem exhibet 5. lo. af. 2.

etiam medicamenta aquam ducentia, quia flatus non ſine aqua: poſtea extenuantia, & diſcutientia flatus tum intus, tum extra. Recentiores experimento inuenerunt maxime conuenire Balneum de aquis, in agro Piſano, naturæ ferreæ, quod refrigerat, & aſtringit. Ipſe teſtari poſſum ſanaſſe mulierem in æſtate lauacro frigido in flumine, & victu refrigerante, qua ratione Galenus curauit inflationes linguæ, & pudẽdi. repellẽti
14. Met. 8.
bus ſolis. Sic in Tympanite arteriç relaxatç egẽt aſtrictione & refrigerãtibus. Prohibẽtquoque frigida generationẽ flatus

De Lienis affectibus. Cap. 26.

Lien in ſiniſtra parte ſitus eſt ſub coſtis mendoſis, porrigitur deorſum connexa parte exterius ſpectante, concaua interius è regione Hepatis, vnde Omentum exoritur. Subſtantia limoſa, & fungoſa
6. Ana. ad 5. 10.

ad

ad fæcem ſanguinis expurgã-dam, quam trahit per ramum Venæ portæ ſub Ventriculo tranſeuntem, & partim ad os Ventriculi tranſmittit ad ap-petentiam excitandã, partim excernit ad Inteſtina craſſa. Facit etiam ad concoctionem ſanguinis, Ariſt. vt Hepar in dextris. Affectus iidem fer-me, qui in Hepate: Obſtru-ctio, Inflammatio, Scirrus. Sed magis intumeſcit, quam He-par, ob ſubſtantiam fungo-ſam, quæ auide bibit humidi-tatem corporis, vnde fons a-quæ dicitur 4. de Morbis. Qui bus corpus floret, ijs Lien mi-nuitur: Quibus magnus, & tu mens, ijs corpus minuitur, & cacochymũ redditur. Splene-tici vocantur, & Lienoſi, qui-bus Lien intumuit & indu-ruit; facile autem indureſcit ob ſuccum melancholicum, quo nutritur, & qui difficile expurgatur obſtructionem fa

6.lo.af. 11.

*9.Cat.*2.

ciens. patitur etiam intemperies ſolas, à quibus omnibus læduntur facultates naturales. Imbecillis attractio cauſa eſt, vt tumor Melancholicus non ſeparetur à ſanguine vt decet. Cum igitur regurgitat in venam cauam, totũ corpus nigro colore inficitur morbos melancholicos patitur. Si regurgitet ad Ventriculũ vomitus nigros & vexationes Hypochondriacas inducit, & famem caninam. Si ad Inteſtina craſſa, fluxus Hæmorrhoidarum, qui liberant à multis morbis, ſed ſi retineantur, graues morbos inducũt: mærores, Hydropes, Tumores. Redditur autem Lien imbecillis ad attractionem ex intemperie frigida, aut ex obſtructione, aut tumore. Intumeſcit autem, & obſtruitur præcipue ab aquis paluſtribus & cænoſis. Hepar autem

Ae.aq. magis à frigidis & crudis. Si-

gna

gna inflammationis, dolor acutus, & febris, Aluus ſuppreſſa, inappetentia: in progreſſu color pallidus, aut niger: Vlcera in Tibijs: Gingiuæ à dentibus abſcedunt, maleolent. Tumor nunc minuitur, nunc augetur, in progreſſu durus fit vt lapis: Morbus diuturnus, non lethalis. *de Aff.* *Int. aff.* Sine febre ex humoribus frigidis: ex potu aquæ intempeſtiuæ aut paluſtris. Item à fructibus multis comeſtis, Ficubus, Vua, Muſto. Intumeſcit aliquãdo in Criſi, exonerante ſe natura. Impletur aliquando à bile, vnde vehemẽs caliditas ſentitur. Aliquando *Int. aff.* à ſanguine in Vere, vnde dolores acuti in Splenem, & in Mammam, & Clauiculam, & humerũ pertingũt, & ſub ſcapulam. Vẽter durus, & Splen veluti lapis fit. Hic morbus magis lethalis eſt quam ceteri. A Liene autem maxime Hy- *lo. in ho.*

drops

drops fit in hunc modum. Cũ Splen in febre magnus factus fuerit: & Omẽtum ſimul cum corpore fuerit attenuatum, pinguitudo Omenti colliqueſcit: vbi vero vaſa pinguitudine vacua facta fuerint, & à Splene florente ac augeſcente in Omentum defluxerit, vtpote vicinum maxime exiſtens, & vt vaſa habens, eaq. vacua, excipit, & vbi morbus ſemel in corpore factus fuerit, ad id quod eſt morboſum vertitur, niſi quis probè diſponat, ac curet. Sed videbitur alicui mirum pinguedinem colliquatam in Aquam conuerti, non in ſubſtantiam oleoſam. Hydropis enim humor aqueus eſt non vnctuoſus. Dicendum eſt omnem pinguedinem humiditatem continere aeream, quæ facile in ignem tranſire poteſt, ſed antequam in ignem tranſeat, ſi refrigeretur in aquam conuer-

uer-

uerti, vt ſales, & quæcumque vehementer paſſa ſunt à calido & ſicco. Simili modo pinguedines per colliquationẽ extenuatæ in ſubſtantiam vaporoſam, ſi non comburantur, adepto refrigerationis principio, in aquam tranſeũt. Principiũ refrigerationis accipiunt ex cibis & potibus, præcipue ex aquæ frigidæ potu: & vbi incœperit conuerti, non ceſſat, donec tota pinguedo in aquam cõuertatur: paulatim colliquata; extenuata & in aquam conuerſa. Hinc etiam patet aliquando Tympanitem fieri, & poſt Tympanitem aqua impleri, vt Hippocrates tradit. *Int. aff.* Materia enim pinguedinis, ſcilicet ſanguinis halituoſa ſubſtantia in vaſis continetur, præcipue in Arterijs, eſt enim alimentum optime coctum, extra vaſa autem coagulatur iuxta mẽbranas à frigore. Effluit igitur

tur aliquãdo ex Arterijs ſubſtantia hæc ſpirituoſa, quæ Flatu implet: antequam in aquam conuertatur. Omentum autẽ ex multis Arterijs conſtat, ideo inflatio & Hydrops. In Omento maxime incipit:cui Liẽ coniunctus eſt.

Curatio Lienis tumidi. C.27.

CVM tumor à ſanguine fit, ſeu à ceteris humoribus ſanguini admixtis, Venæ ſectio conuenit ex interna brachij ſiniſtri quæ Vena Splenitis appellatur:quia morbus oritur à ſiniſtra Vena, ideſt, quæ Vena portæ appellatur: *Int.Aff.* non enim aliunde Lien venas recipit. At ſi Bracchij Venæ ex Vena caua producantur, quæ communio eſt cum Vena portæ? An ratione Arteriarum per Anaſtomoſim fit communio? Paul. ex manu ſiniſtra magis reuellit, & minus debilitat. *Aſ.* Bilioſis conducit, vt per victum humectan-

tem

tem Aluum & Veſicam ſubducamus, & de vena Splenitide Aſſ. frequenter ſanguinem mittant: & medicamẽtis vrinam cientibus vtantur, quæ Splenem mollire ſcripta ſunt, & pro anni tempore bilem purgent. Pituitoſis, ſi impurgati ſint, Caput, & reliquum corpus purgare. Si purgatione non egent, Victus ratio conſtituenda, vt corpus exſiccemus & attenuemus: Cibis, & potibus, & vomitibus, & exercitijs plurimis, & deãbulationibus. Et in vere ſurſum per Elleborum purgentur. Tandem, ſi cetera non proſint, inurendus eſt: Cum ex inflammatione ſuppuratus fuerit, inuſtio ſanat. Inurendus & cum valde intumuit, quod ex vſu Lactis fit, oportet enim ante inuſtionẽ prius Lacte craſſefacere. Aliquãdo in principio vrere oportet, cũ timetur, ne materia regurgitet

tet in Pulmonem, quod contingere ſolet, cum ſtatim in principio morbi dolor acutus irruit, nempe ex Vena portæ. Si quidem medicus non intellexerit, priuſquam incubuerit, reſilit in Pulmonem. Huic per fungos, cruſtas octo inurito, capita Lienis quam celerrime intercipiẽs. Et vbicunque alius dolor incubuerit, vrito: ſic enim ſtatim ſanus erit. Si vero non fuerit vſtus, ſanus autem ſponte fiat, plerumque poſt duodecim annos morbus rurſus reuertitur, & ſi Splenem occupauerit, multis aquam intercutem inducit.

Int. aff.

Int. aff. Victus Hipp. Si febris non adeſt, Panis furfuraceus, Caro Canina, Caprina, Ouina. Salſamentum Gaditanum, ideſt quas vulgo Haringas vocamus, aut Saperdam, & acida & ſalſa omnia aſſumat, & acerba: Bibat vinum Coum

ſub-

ſubaſtringens, quam nigerrimum: Abſtineat à dulcibus, pinguibus, & nidoroſis. Non caro Porcina, nec Mugil, nec Anguilla: Nullum olus niſi aceto coctum. An abſtinendum à Vinis tenacibus, & cibis, à quibus intumeſcit Liē? Si adeo validus fuerit, per 30. dies ad ligna ſecanda cogatur. Luctetur ſummis humeris, interdiu deambulet, Veſpere dormiat, mane exurgat, & quæ relata ſunt, edat. Galenus: Lien eget attenuantibus citra manifeſtam caliditatem, ne vehementius incraſſaſcat ſuccus craſſus in ipſo obturatus. Admiſcendum aliquid ex auſteris ad actiones naturales conſeruandas, quibus per accidens totum corpus conſeruatur. Conueniunt valde amara cum quibuſdam auſteris ex aceto. Intus ex Hipp. medicamenta Splenem attenuantia, Aſphodeli 9. Cat. 2.

deli

deli ſemen, Viſci folia, Fænogræcum, ſemen Viticis, Ruta, Mentæ radix, in Vino auſtero trita. dato ſingulis diebus ieiuno. Galenus ex aceto hæc tribuit Myrobalani caro, Hemionitis, Aſplenum, Capparis, radicis cortex, Coſtum, Chamædrys, Polium, Cotyledonis radix, Hederæ corymbi, Ammoniacum, ſemen Hyperici, Galbanum, Periclimeni ſemen & radix, Naſturtium, Scyllæ ſuccus, Chamæ pitrys, Ariſtolochia, Rubia, Panax, Myricæ fructus, folia, lignum. Variæ compoſitiones extant Andromachi, & Aſclepiadæ. Paul. aquam extinctionis ferri propinat in febricitantibus per ſe: in infebricitantibus ex aceto, & Vino. An ferri Scobes, & Scoria ex Aceto præparata, cum vires validæ ſunt ad deambulationes, vel cum Hieræ ſpeciebus in catapoſijs:

Int. Aff.

ſijs: vel in Vino infuſæ? Lienis obſtructiones auferunt, ieiuno Ventriculo ante inambulationes. Extrinſecus Cataplaſmata & inunctiones & Epithemata. Ex Cera, Reſina, Pice, Bitumine, Galbano Ammoniaco, Sambuci folia tenerrima ad inflammationem: Aloes ex Aceto. Marrubium nigrum, Viſcum Quercinum, Calx viua, Auripigmentum, Alumen, ex Aceto & Oleo eliquantur. Sed ſæpius auferenda, ne vrant. interim fouere ſpōgijs calidis ex Aceto. Arabes Vnguentum de Artanita ad Vmbilicum, ex Cyclamino, Brionia, nam mouet Aluum & vrinas.

Hodie quidam Lienem induratum confundunt Securi ſuppoſita lana imponūt emollientia: ſic enim facilius remedijs cedit: contuſus & veluti confractus.

Re-

Renum constitutio, Affectus: de Calculo. Cap. 28.

RENes duo figura Faſeoli Lũbis affixi ad ſeroſum excrementum excernendum è toto corpore, vt tranſmittant in Veſicam per vaſa vrinaria. Subſtantia carnoſa, denſa, fibroſa: In mediam cauitatem venulæ & arteriæ deſinunt vrinam tranſcolatã fundentes, vnde exitus in vaſa vrinaria tendentia in Veſicam. Ingrediuntur in Renes, quà incurui ſunt, Venæ emulgentes amplæ ex Vena caua, & Aorta: inde in dorſum, ideſt eorum gibbum vaſa minuta ſparguntur, quæ reuertuntur in incuruum ad cauitatem, veluti lacunam. Nerui admodum exigui, vnde in carne ſtupidus ſenſus, in membranis & vaſis acutus fit. Patiuntur affectus ſecundum morborum

de Re. aſ. 4.

3. vſ. pa. 5. 9.

borum

borum differentias, intemperiem quamcumque, Inflammationem, Obſtructionem, Calculum, Vlcera: Secundum ſymptomata: Dolores, Vrinæ ſtillicidium, quæ Stranguria dicitur: Retentio, quæ Iſcuria; Mictio cum dolore, quæ Diſuria, *S*anguinis mictio Sanici, Pilorum, Arenularum, ſeu *S*abuli. Humorum, quorum multi communes ſunt cum Veſicæ morbis, aut vaſorum.

Calculus Renum aut vaſorum Nephritis vocatur, Veſicæ lapis Lithiaſis. Morbus eſt in numero, toto genere, præter naturam. Eſt & cauſa Obſtructionis, aut Attritionis: Symptoma autem intemperiei. Cauſa materialis, humores craſſi aut glutinoſi, aut vtroque modo vitiati. Cibi & potus, Lac, Caſeus, Piſces ex lutoſis, Anguillæ, Voracitas, Aquæ ſtagnantes, & quæ *Re. af. 2.*

quæ ex magnis fluminibus.
Ae. aq. Efficiens ſola caliditas etiam naturalis Gal. licet extra quidam à frigore congelentur.

An lapides illiquabiles ab
4. Met. 7. vtroque fiunt? Ariſt. Iudicium. Omnis vrina in matulis derelicta cruſtam lapideam gignit, vt aquæ Thermales. Quod enim aſſatum eſt, in vrina refrigeſcens concreſcit, vt Calx ſoluta in aqua. Quod pueris contingit in veſica, quia membranoſa, frigida, & ampla capacitate conſtat: nõ in Renibus ob velocem exitum. In adultis autẽ prius concreſcit in Renibus, quia materia craſſa in illis magis retinetur, & exuſta magis eſt quam in pueris. Hipp. in Coacis inquit. Nephritis non fit ante pubertatem, ſed ab anno 14. vſque ad 42. omne genus morbi contingit. Poſt hanc ætatem nec ſtrumæ, nec Calculus in Veſica, niſi prius affue-

affuerint. Incipit quibuſdam
concreſcere in Veſica Fellis.
Feruor enim cauſa eſt reten-
tionis Hipp. Oppoſitum vi- *Ae. aq.*
detur ſentire Hipp. vbi in- *2.Nat.hu*
quit, & Calculi pueris pro- *11.*
pter Veſicæ caliditatem,& to
tius corporis fiunt. Viris au-
tem Calculi non generantur
propter corporis frigiditatē:
Quod Gal. inquit verum eſſe
in ſenibus. An frigiditas fa- *3.Aph.26*
ciens ad lapidum illiquabi-
lium concretionem, non eſt
euidens, vt quando glaciei
concretio fit? Non enim Cry-
ſtallus inter Gemmas à vehe
menti frigiditate fit, ſed ſatis
eſt poſt exuſtionem, & ſolu-
tionem modica frigiditas,ſe-
parans ab aqua craſſitiem.
Hæc autem frigiditas in con-
cretione efficit, vt aliqua hu-
miditas glutinans ſiccas par-
tes, retineatur,quæ alteri hu-
miditati prohibet ingreſſum,
quo fit vt ab humido & frigi-

Digitized by Google

do non ſoluantur, neque à calido & ſicco, quia aſſatio coagulauit. Ideo ſecundum ſenſum tam in Renibus, quam in Veſica ſola caliditas lapidem gignit: quæ in pueris maior eſt quam in viris, & in iuuenibus maior quam in ſenibus: quamuis caliditas aduenticia aliquando aliter ſe habeat. Locus igitur exuſtionis materiæ lapideſcentis eſt in Venis, in Abſceſſibus: nam & pus lapideſcit. Concretionis autem locus minus calidus, vt Veſica, Renum lacuna, vaſa in quibus materia retinetur. Veſica pueri magis retinet, quam virorum, & in maſculis magis quam in feminis ob meatus anguſtiam. Qui in renibus coagulantur, quidam numeroſi milij magnitudine ſpectantur, alij par uæ viciæ, alij inſtar Piſeoli omnes læues, quia in vaſis anguſtis fiunt, ſed in progreſſu maiores

Digitized by Google

iores ſpectantur dilatatis vaſis. At qui in lacuna Renum concreſcunt, hiſpidi ſunt, & inæquales, ad lapillum prius genitum inæqualiter agglomerata noua materia, non à continente coërcita: & qui deſcendunt in veſicam, ſi non expurgentur, ſimili modo creſcunt ſecundum cruſtas.

Signa Nephritis. Dolor ſimilis Colico, aliquando ſimul vtraq; pars afficitur, ob conſenſum. Fit repente impacto lapide in cauitate Renũ, vel Vretere, ideo acutus. Renum dolor repentinus cum vrinæ ſuppreſſione, Hipp. in Coacis. Calculorum aut vrinarum craſſarum mictionem ſignificat. Cõmunicatur enim affectio veſicæ. Grauis in ſubſtantia Renum, nullus cum exigui & læues. Fixus in Nephritide communicans cum Vreteribus. Vagus in Colico maior nauſea & vomitus. Vri- 6. lo. af. 3.

næ ſabuloſæ certum iudiciũ:
Re. aſ. 3. At in initio aquoſæ. Calculoſi Vrinam ſplendidiſſimam ad ſimilitudinem Seri, quia
Ae. aq. craſſiſſimum, & bilioſiſſimum
4. Aph. 79 manet. Quibus in Vrinis arenoſa ſubſiſtunt, ijs Veſica calculo laborat. Gal. non ſolum Veſicæ, ſed & Renum ſignum eſſe. Libro de Internis aff. non Veſicæ, ſed Renum. Gal. inquit. Arenulæ prodeunt, dũ fiunt lapides, cum facti ſunt, nõ poſſunt eijci, niſi à natura, aut medicamẽtis atterantur. Pro diuerſitate colorum, diuerſa materia ſignificatur: ſubalbidi, rufi, pallidi, nigri, aliquando ſanguinolenti, cõmixto ſanguine. Stupor in crure eiuſdem lateris, repleta Vena, vnde & nerui compreſſio. Teſtis contractus cõmunicata affectione ſeminalibus, aliquando genitali ſpi-
Int. aff. ritu ex Arterijs tendente. Si-
4. Mor. gna lapidis in Veſica, Frica-

tio

tio pudendi, non in feminis. Stillicidium. Mutata poſitione facilius mingunt. Calculoſi ita figurati, vt lapis ad vrinarium meatum non illabatur, facile mingunt, quod non contingit in Tuberculo. Vrina ſanguinolenta: dolor in mingendo. In Pueris tactu dignoſci poteſt, intromiſſo per ſedem digito medio. In adultis intromiſſa candela in pudendum, aut Siringa, ſed exaſperatio periculoſa. Prognoſtica. Inſanabiles magni, & præduri. Qui in Renibus magis atteri poſſunt. Pericula imminent ex inflammatione: Vlcere, Suppreſſionis Vrinæ, ob dolorem ingẽtem coangustatis meatibus. *Con.*

Curatio calculi. *Cap. 29.*

CVratio præſeruatiua calculi, ne gignatur, ne au- *Re.aſ. 5.*

geatur. Victus extenuans in craſsioribus naturis, mediocris in gracilibus: non valde calidus: Aquam bibere ante cibum, Trall. Fugare ſatietatem, cruditates, & motus vehementes. Abſtinere à cibis duris, & multum nutrientibus, inflantibus, viſcoſis: Vinis nigris, & dulcibus, Aquis paluſtribus, & magnorum fluminum. *S*i cruditas orta ſit in Ventriculo, corrigere ſomno longiore, & calefacientibus. Si humores abundauerint, euacuatio per Venæ ſectionem, & medicamenta purgantia in vere. Renes & Veſicam expurgare poſt totius euacuationem non ijs, quæ vehementer Vrinam impellunt, quia cogunt in lapidem, ſed quæ obſtructiones
10.Cat.1. aperiunt, manifeſte calida amara: & quæ ducunt Vrinas craſsiſsimas, viſcoſas, & fœtétes: Cardui decoctum, Erin-

gij

gij radix, Aſparagus, Betonica, Rubia: Cetrach, Quinquefolij radix, Trall. Ad Calculum iam genitum, eductio, ſi fieri poteſt; ſin, tranſpoſitio ex anguſto in latam cauitatẽ. Melius in ſubſtantia renum, quam in cauitate. Et in lata cauitate Renum, quam in Vretere: & in Veſica, quam in Collo.

Vrgente dolore prius mitigantia, ne inflammatio oriatur, vnde augetur meatuum aſtrictio. Si dolor ſubito inuadat, exiſtente cibo in Ventriculo, vomat ſtatim, deinde fæces educantur clyſteri. Poſtea plenitudo euacuetur, ſi adſit, mediocriter, vt ſufficere poſsit, Venæ ſectio in brachio ad reuellendum. Aliquãdo in Poplite, aut Malleolo, ad deriuandum à partibus propinquis, ſed in virtute imbecilli materiæ alliciuntur ad partem affectam, ideo ſatius *Re. af. 4. 8*

in ſuperioribus , ex manu ; Aet. Medicamenta purgantia ad humores peccãtes poſt Venæ ſectionem interiectis diebus quibuſdam ad vires inſtaurandas. Therebinthinæ vncia ſemis ſaccharo candio fiat bolus , & ſuperbibãtur olei Amygdalarum dulcium vnciæ quatuor , aut Caſsiæ nuper extractæ vncia vna , Diaphiniconis vncia ſemis , fiat bolus cum puluere liquiritiæ . Deinde ad Lumbos, & Ilia Anodyna relaxantia humectantia , per fomenta , Inſeſsiones , & Cataplaſmata : ex Fœnogræco, ſem. Lini, Althea, Anetho, Gummi, incoctis in aqua, & Oleo dulci . Adipe Gallinaceo recenti , Phaſiani, Butyro recenti. Farina tritici Hordei, ſem. Lini, Fœnogræci, radice Altheæ trita , & cribrata , Terebinthina adiecta Cataplaſmati : Addenda ad flatus ſemina

Ane-

Anethi, Apij, Fœniculi, Liguſtici in decocto. Clyſteres ex ijſdẽ. Ne Cataplaſma refrigeretur, fouere oportet ex decocto, & ſæpius renouare. Sacculi etiam ex farinis madidi, Cataplaſma optimum ex Lupini farina decocta cũ muſto, adiecto Peucedano, Chamæmelo. Item panis cũ muſto incoctus. Balnea aquæ dulcis non diuturna, quia vires reſoluunt. Ex Balneo fomenta applicentur, & Cataplaſmata. In dolore vehementiſsimo ſi cetera non proſint, obſtupefacientia. Hipp. curatio prius purgat per ſcamonium fomento ad totum corpus adhibito: poſtera die ſubpurgat duobus congiis ſucci Ciceris albi, ſale iniecto, vt bibatur, facit enim ad detrahendum lapidem: quemadmodum hodie aquæ thermales quædam faciunt: Poſtea cibis, potibus, & balneis cu- *Int. aſſ.*

rat, vt in ſtillicidio. Cum dolor preſſerit, multa calida lauato, & tepefactoria, qua parte maxime dolet, adhibeto. Cum intumuerit, tãquam ſuppuratum ſecat, & extracto pure, arenam per Vrinã cientia ſanat. Si ſectus furit, ſanum fieri ſpes eſt, alioqui com moritur. Ad lapidem detrudendum ex Renibus, Aet. Cucurbitulæ faciunt à Renibus deorſum attractæ ad inguina, dum in balneo, aut inſeſsionibus, & fomentis loca relaxata fuerint. In calidioribus naturis, & ſiti immodica, poſt totius euacuationem aqua frigida ſæpe, & copioſius hauſta lapidem detrudit, ſi æger aſſuetus frigidæ, & nulla in viſceribus fuerit inflammatio. Eadem habentur ex Philagrio. In ceteris autẽ conueniunt aquæ thermales potæ, quæ nitroſæ aut ferreæ ſunt, vt aqua Regii, Villenſis,

Fi-

Digitized by Google

Ficoncellæ. Si nimium impactus, vt nequeat deſcendere: conterendus eſt in arenulas paulatim. Lapidem paulatim conterunt inſidentia tepida, admixtis tamen quibuſdam diureticis ad Ventriculum. nam calida Vrinam mouētia indurant. Videmus ſuccos acidos vt Limonum, Margaritas tabefacere: Salem in fictilibus contentum, cruſtas demere. Explicantur à Galeno Danaconium, Petroſelinum, Polytricon, ex Oxymelite, & ipſum Oxymel, Acetum ſcilliticum, Saccharū. Lapis ſpongiæ, Iudaicus, qui Syriacus mas, & femina: ad Veſicæ lapidem femina, ad Renum, mas. *Re. af. 4.* *6. lo. af. 4.*

Sed concedit quidem Gal. ad lapidem renum multum poſſe, ad Veſicæ lapidem nullum ſe reperiſſe. Sanguis Hircinus præparatus, Vitrum combuſtum, lapis Cappadox, *9. Simpl.*

ideſt Spongiæ. Paliuri ſemen, Graminis radix, Aſparagorũ regalium radix, ideſt Aſphodeli. Semen Altheæ, Milium ſolis, ideſt Lithoſpermon. Betonica, Saxifragia, Pulegium, Capparis radix, Ficuum domeſticorum ſemina, Bdelliũ Arabicum, ſuccus Limonum, Nitrum, Sal, Oleum vitrioli, Sulphuris, cum aqua Capilli veneris, vel Iure. Extant va-
10. Cat. 1. riæ cõpoſitiones. Electuariũ Lithontripton, de Cineribus. Aetius extollit auem Troglodytem: paſſerculus eſt minimus, vt Regulus: totus cum pennis combuſtus vt teri poſſit. Inter prædicta remedia, quædam emolliunt, quædam frangunt emollientia alternatim intermiſcenda, vt Paliuri ſemen, quæ Iuiuba à noſtris dicitur, ſemen Altheæ, Bdellium Arabicum, ideſt Gummi Arabicum, Gummi Ceraſorum. Fiat paſtillus ex pul-

pa

pa Iuiubarum,& Gummi Arabico, & ſemine Altheæ, cũ modico Olei Vitrioli,aut Sulphuris. Diſſoluatur in potu, cum aqua Capilli veneris.

Victus quamdiu dolores vrgent,tenuiſsimus, Ptiſana, emulſio ſeminum communiũ, Amygdalarum, potus aquæ decoctionis Iuiubarum, Liquiritiæ,Capillorumveneris, cum ſaccharo. Mitigato dolore, carnes volatilium elixæ, Vinum album,potus largior, niſi affuerit vrinæ retentio. Si lapides conteri nequeant, vt qui in Veſica ob duritiem, & longinquitatem:& qui in Renibus vetuſtiores fuerint,non mouendi, nec agitandi, ne atterant vicinas partes,& inflamment: atque exulcerent. Extrahuntur lapides Veſicæ inciſione in collo Veſicæ, & qui impacti in pudendo: inciſione ſuperius, ne vrinæ meatus tangatur, fieret.n.fiſtula. *Ren.af. 3.*

De

ideſt *S*pongiæ. Paliuri ſemen, Graminis radix, Aſparagorũ regalium radix, ideſt Aſphodeli. Semen Altheæ, Milium ſolis, ideſt Lithoſpermon. Betonica, Saxifragia, Pulegium, Capparis radix, Ficuum domeſticorum ſemina, Bdelliũ Arabicum, ſuccus Limonum, Nitrum, Sal, Oleum vitrioli, Sulphuris, cum aqua Capilli veneris, vel Iure. Extant va-
10. Cat. 1. riæ cõpoſitiones. Electuariũ Lithontripton, de Cineribus. Actius extollit auem Troglodytem: paſſerculus eſt minimus, vt Regulus: totus cum pennis combuſtus vt teri poſſit. Inter prædicta remedia, quædam emolliunt, quædam frangunt emollientia alternatim intermiſcenda, vt Paliuri ſemen, quæ Iuiuba à noſtris dicitur, ſemen Altheæ, Bdellium Arabicum, ideſt Gummi Arabicum, Gummi Ceraſorum. Fiat paſtillus ex pul-
pa

pa Iuiubarum,& Gummi Arabico, & ſemine Altheæ, cũ modico Olei Vitrioli,aut Sulphuris. Diſſoluatur in potu, cum aqua Capilli veneris.

Victus quamdiu dolores vrgent,tenuiſsimus, Ptiſana, emulſio ſeminum communiũ, Amygdalarum, potus aquæ decoctionis Iuiubarum, Liquiritiæ,Capillorumveneris, cum ſaccharo. Mitigato dolore, carnes volatilium elixæ, Vinum album,potus largior, niſi affuerit vrinæ retentio. Si lapides conteri nequeant, vt qui in Veſica ob duritiem, & longinquitatem:& qui in Renibus vetuſtiores fuerint,non mouendi, nec agitandi, ne atterant vicinas partes,& inflamment: atque exulcerent. Extrahuntur lapides Veſicæ inciſione in collo Veſicæ, & qui impacti in pudendo: inciſione ſuperius, ne vrinæ meatus tangatur, fieret.n.fiſtula. *Ren.af.3.*

De

ideſt *S*pongiæ. Paliuri ſemen, Graminis radix, Aſparagorũ regalium radix, ideſt Aſphodeli. Semen Altheæ, Milium ſolis, ideſt Lithoſpermon. Betonica, Saxifragia, Pulegium, Capparis radix, Ficuum domeſticorum ſemina, Bdelliũ Arabicum, ſuccus Limonum, Nitrum, Sal, Oleum vitrioli, Sulphuris, cum aqua Capilli veneris, vel Iure. Extant va-
10. Cat. 1. riæ cõpoſitiones. Electuariũ Lithontripton, de Cineribus. Aetius extollit auem Troglodytem: paſſerculus eſt minimus, vt Regulus: totus cum pennis combuſtus vt teri poſſit. Inter prædicta remedia, quædam emolliunt, quædam frangunt emollientia alternatim intermiſcenda, vt Paliuri ſemen, quæ Iuiuba à noſtris dicitur, ſemen Altheæ, Bdellium Arabicum, ideſt Gummi Arabicum, Gummi Ceraſorum. Fiat paſtillus ex pul-

pa

pa Iuiubarum, & Gummi Arabico, & ſemine Altheæ, cũ modico Olei Vitrioli, aut Sulphuris. Diſſoluatur in potu, cum aqua Capilli veneris.

Victus quamdiu dolores vrgent, tenuiſsimus, Ptiſana, emulſio ſeminum communiũ, Amygdalarum, potus aquæ decoctionis Iuiubarum, Liquiritiæ, Capillorum veneris, cum ſaccharo. Mitigato dolore, carnes volatilium elixæ, Vinum album, potus largior, niſi affuerit vrinæ retentio. Si lapides conteri nequeant, vt qui in Veſica ob duritiem, & longinquitatem: & qui in Renibus vetuſtiores fuerint, non mouendi, nec agitandi, ne atterant vicinas partes, & inflamment: atque exulcerent. Extrahuntur lapides Veſicæ inciſione in collo Veſicæ, & qui impacti in pudendo: inciſione ſuperius, ne vrinæ meatus tangatur, fieret. n. fiſtula. *Ren. af. 3.*

De

ideſt Spongiæ. Paliuri ſemen, Graminis radix, Aſparagorũ regalium radix, ideſt Aſphodeli. Semen Altheæ, Milium ſolis, ideſt Lithoſpermon. Betonica, Saxifragia, Pulegium, Capparis radix, Ficuum domeſticorum ſemina, Bdelliũ Arabicum, ſuccus Limonum, Nitrum, Sal, Oleum vitrioli, Sulphuris, cum aqua Capilli veneris, vel Iure. Extant va-
10. Cat. 1. riæ cõpoſitiones. Electuariũ Lithontripton, de Cineribus. Actius extollit auem Troglodytem: paſſerculus eſt minimus, vt Regulus: totus cum pennis combuſtus vt teri poſſit. Inter prædicta remedia, quædam emolliunt, quædam frangunt emollientia alternatim intermiſcenda, vt Paliuri ſemen, quæ Iuiuba à noſtris dicitur, ſemen Altheæ, Bdellium Arabicum, ideſt Gummi Arabicum, Gummi Ceraſorum. Fiat paſtillus ex pul-
pa

pa Iuiubarum,& Gummi Arabico, & ſemine Altheæ, cũ modico Olei Vitrioli,aut Sulphuris. Diſſoluatur in potu, cum aqua Capilli veneris.

Victus quamdiu dolores vrgent,tenuiſsimus, Ptiſana, emulſio ſeminum communiũ, Amygdalarum, potus aquæ decoctionis Iuiubarum, Liquiritiæ,Capillorumveneris, cum ſaccharo. Mitigato dolore, carnes volatilium elixæ, Vinum album,potus largior, niſi affuerit vrinæ retentio. Si lapides conteri nequeant, vt qui in Veſica ob duritiem, & longinquitatem:& qui in Renibus vetuſtiores fuerint,non mouendi, nec agitandi, ne atterant vicinas partes,& inflamment: atque exulcerent. Extrahuntur lapides Veſicæ inciſione in collo Veſicæ, & qui impacti in pudendo: inciſione ſuperius, ne vrinæ meatus tangatur, fieret.n.fiſtula. *Ren.aſ.* 3.

De

rat, vt in ſtillicidio. Cum dolor preſſerit, multa calida lauato, & tepefactoria, qua parte maxime dolet, adhibeto. Cum intumuerit, tãquam ſuppuratum ſecat, & extracto pure, arenam per Vrinã cientia ſanat. Si ſectus furit, ſanum fieri ſpes eſt, alioqui com moritur. Ad lapidem detrudendum ex Renibus, Aet. Cucurbitulæ faciunt à Renibus deorſum attractæ ad inguina, dum in balneo, aut inſeſsionibus, & fomentis loca relaxata fuerint. In calidioribus naturis, & ſiti immodica, poſt totius euacuationem aqua frigida ſæpe, & copioſius hauſta lapidem detrudit, ſi æger aſſuetus frigidæ, & nulla in viſceribus fuerit inflammatio. Eadem habentur ex Philagrio. In ceteris autẽ conueniunt aquæ thermales potæ, quæ nitroſæ aut ferreæ ſunt, vt aqua Regii, Villenſis,

Fi-

Digitized by Google

Ficoncellæ. Si nimium impa-ctus, vt nequeat deſcendere: conterendus eſt in arenulas paulatim. Lapidem paulatim conterunt inſidentia tepida, admixtis tamen quibuſdam diureticis ad Ventriculum. nam calida Vrinam mouētia indurant. Videmus ſuccos acidos vt Limonum, Margaritas tabefacere: Salem in fictilibus contentum, cruſtas demere. Explicantur à Galeno Danaconium, Petroſelinum, Polytricon, ex Oxymelite, & ipſum Oxymel, Acetum ſcilliticum, Sacchari̅. Lapis ſpongiæ, Iudaicus, qui Syriacus mas, & femina: ad Veſicæ lapidem femina, ad Renum, mas.

Re. aſ. 4.

6. lo. aſ. 4.

Sed concedit quidem Gal. ad lapidem renum multum poſſe, ad Veſicæ lapidem nullum ſe reperiſſe. Sanguis Hircinus præparatus, Vitrum combuſtum, lapis Cappadox,

9. Simpl.

pa Iuiubarum,& Gummi Arabico, & ſemine Altheæ, cũ modico Olei Vitrioli,aut Sulphuris. Diſſoluatur in potu, cum aqua Capilli veneris.

Victus quamdiu dolores vrgent,tenuiſsimus, Ptiſana, emulſio ſeminum communiũ, Amygdalarum, potus aquæ decoctionis Iuiubarum, Liquiritiæ,Capillorumveneris, cum ſaccharo. Mitigato dolore, carnes volatilium elixæ, Vinum album,potus largior, niſi affuerit vrinæ retentio. Si lapides conteri nequeant, vt qui in Veſica ob duritiem, & longinquitatem:& qui in Renibus vetuſtiores fuerint,non mouendi, nec agitandi, ne atterant vicinas partes,& inflamment: atque exulcerent. Extrahuntur lapides Veſicæ inciſione in collo Veſicæ, & qui impacti in pudendo: inciſione ſuperius, ne vrinæ meatus tangatur, fieret.n.fiſtula. *Rem.aſ. 3.*

De

De Renum inflammatione Vlceribus, & mictu ſanguinis.
Cap. 30.

REnes inflammantur concitata fluxione, aut ob dolorem, aut ob caliditatem, aut propter imbecillitatem. Dolor ex calculo, aut percuſſione, obſtructione. Caliditas ex motu, aut humoribus calidis. Imbecillitas ex qualibet intemperie. Hipp. recenſet quatuor ſpecies. Prima ex calculo. Secunda ex labore, cum ruptæ Venulæ in renibus ſanguinem ſuderint, deinde pus. Tertia ex atra bile mordente, & exulcerante. Quarta ex bile, & pituita maxime in æſtate, aliquando ex Venere. Signa. Dolor cum horrore interpellato, varioq. ad quem febres quædam inordinatæ. Ex venæ diſruptione, ſanguinis

Int. aff. *6. lo. af. 3* *Int. aff.*

nis mictio, deinde puris. Quicumque ſponte ſanguinem mingunt, iis à renibus venulam ruptam ſignificatur. Rũpitur, aut ex motu vehementi, vt in ſaltu, caſu ex alto, aut ob plenitudinem. Contingit & ex Veſica. Si ſanguinem aut pus mingant, aut renum, aut veſicæ exulcerationem ſignificat, Exulceratio aut à lapide fit atterenti, aut ab humoribus mordentibus. Aliquando ſanguis egreditur per anaſtomoſim, quod paulatim incipit, non repente. Gal. Dignoſcitur pars affecta ex dolore, & ijs quæ cum vrina excernuntur. Vult Galenus etiã ex permixtione ſanguinis cũ vrina magis, & minus: at liquida cito permiſcentur, etiã ſi ex loco propinquo exeant. Ex atra bile, vrina oſtendit veluti ex carnibus bubulis aſſatis: dolores in Lumbis, & in veſica, & inter anum & puden-

4. Aph. 78

4. Aph. 78

dendum, & in ipſo rene ad tẽpus modicum, deinde remittit dolor, & rurſus acutus fit breui tempore.

Ex bile, & pituita, dolores in lateris mollitudine, & Lumbos, & Lumborum muſculos. Non poteſt in ſanam partem decumbere, nam valde dolet, & pendere quædam videntur ex mollitudine: Si pronus decumbat, non dolet. Pedes, & Tibiæ ſemper frigent. Vrina vix prodit, craſſa cum ſubſidentia farinæ modo, & ſi bilis præualuerit, ſubfulua, ſi pituita, alba, & craſſa. Si morbus diutius perſeuerat, cum dolore maiore ſuppuratur. Gal. Cum pendere videatur ex Rene dolente quidpiam, abſceſſum concretum ſignificat.

6. lo. af. 3.

Prognoſtica. Inflammatio ex lapide periculoſior, quia aſtrictio augetur, & dolores, vnde vrinæ retentio fit. Suppura-

ra-

ratio ſi extra intumuerit, ſpes ſalutis per inciſionem. Ex ſanguinis mictu periculum ne grumus meatum claudat, & vrina cohibeatur. Tenuis ſanguis, & ſine dolore non periculoſus. 6. lo.af.4.

Curatio inflammationis, ad fluxionem reuulſio per venæ ſectionem in cubitu: Medicamenta purgantia non in principio, quia offendunt partes inflammatas, præcipue Renes, & Veſicam. Trall. magis Clyſteres molles. Præparandi humores humectantibus cibis, & potibus, Ptiſana, Piſces ſaxatiles, Intubus, Mulſa aquoſa, decoctio Liquiritiæ, Iuiubarum: ſy. Violatus, de Ibiſco, de Capillo veneris, Si humor craſſus, admiſcendum aliquid oxymelitis, & aliqua extenuantia, ſemen Apij, ſuccus Limonũ, ſed parcius, ne mordeant, & ne ferãt humores ad partem affectã.

Si humores acres magis moleſtãt, aqua tepida copioſior. Extrinſecus refrigerantia inter initia, & vbi feruor, etiam in ſtatu. Ceratum roſaceum cum modico aceti, aut ſucco Polygoni, Portulacæ. In progreſſu addendum Chamæmelum, adipes recentes: *Diachilon*. Tandem ſola relaxantia, & digerentia: ex decocto Chamæmeli, Meliloti, Abſinthij, Altheæ, Fænogræci, ſem. Lini: Non diutius, ne in pus cõuertatur; Balnea, vbi totum corpus fuerit euacuatum. Celſus inquit: Oportet quieſcere cubare molliter, ſoluere aluum: ſæpe deſidere in aqua calida, neque cibum, neque potum frigidum aſſumere. Abſtinere ab omnibus ſalſis, acribus, acidis. Bibere liberaliter. Adijcere modo potioni, modo cibo; Piper, Porrum, Ferulam, Papauer albũ: inde quæ maxime vrinam mouere

uere conſueuerunt. Ad ſuppuratos renes, ſi extra tumor appareat, ſecandus quamprimũ iuxta renem. Si pus non eruperit, vergit inferius, aut ad Inteſtinum, quod melius eſt, aut ſuperius, vnde tabidi fiunt, & pereunt. Si pus exeat per vrinam, id aut a Renibus venit, aut à ſuperioribus, aut à Veſica. diſcernitur commixtione cum vrina magis, & minus. Abſtergendum ex potu aquæ mulſæ aquoſæ, Ptiſana, Melle roſaceo, aqua Hordei, Capillorum veneris: Semen Cucumeris, Veſicariæ, ſerum & Lac, quæ Hipp. exhibet ad atram bilem in renibus. *Int.aff.* *6.io. af.4.* *Int.aff.*

Ad mictum ſanguinis: Si magna effuſio, venæ ſectio reuellens in cubitu iterata. Aet. ſtatim in principio: & vbi per interualla ex conſuetudine, anticipare paulo ante. Si ab exercitatione, non tutum eſt cohibere: nam alij morbi cõ-

tin-

tingunt, vt ex retẽtis Hæmorrhoidibus; iuuat excretio. Sed in proceſſu debilitantur, quibus multus prorumpit. Cohibetur refrigerantibus & aſtringentibus. Ad renes Poſca in ſpongijs applicata: Vnguentum roſatum cum aceto, Rubi folia, Glandes, Myrthi, & Quercus folia Mulicorium. Intus ſuccus Polygoni Symphiti decoctum, Tragacantha in Vino nigro, ſtratiotes aquaticus, liſimachiæ ſuccus, Salicis folia. Hæmatites. Pæoniæ ſemina fulua 12. in Vino: Cornu Cerui vſtum. Aquæ aluminoſæ, qualis eſt Brandula. Potus aquæ frigidæ extincto ferreo: Cauere nimiam aſtrictionem, ne grumi retineantur diſſoluendi Oxymelite, Poſca, & Lixiuio.

6. lo. af. 3. Vlcera contingunt in Renibus & Veſica, aut ex lapide atterente, aut ex ſuppu-

ratione

ratione, aut humoribus erodentibus: aut medicamentis, vt Cantharidibus. Dignoſcuntur ex vrina conturbata ac ſi farina eſſet inſperſa, quæ reſidet in fundo. Aliquando exiguum pus craſſum, quod nō ſoluitur in vrina: aliquando ramentum particulæ, vt Caruncula ex Renibus, veluti ſquama ex Veſica, aliquando ſanguis ob eroſionem. Dolor creberrime ſentitur, Si ex lapide, arenulæ & reliqua ſigna lapidis. Si ex abſceſſu, quæ præceſſerunt: & copia ſedimentorum, in quibus & humorum veſtigia oſtenduntur. Curantur ſiccantibus & abſtergētibus ſine morſu. Dioſcorides laudat ad omnia vlcera interna, & roſiones Renum & Veſicæ Lac præcipue Aſininū. Trall. vitandum vbi multitudo acrium humorum, quia ſimul corrumpitur. Suſpectum etiam

tiam in Calculo. Tamen Aetius ex Philagrio exhibet in extenuatis calculoſis, at non aliud genus Lactis, quam Aſininum. Qui timent Lactis craſſitiem, exhibeant ſerum per Lactis decoctionem extractum, non per coagulum: ideſt Lac aqua pluuia temperatum & decoctum, poſtea refrigeratum & colatum, Siccantia, Bolus Armenus, Equiſetum, Gramen, ſemina Altheæ, ſem. Lini, Vrticæ, Paliuri. Paſtilli ex his varij componuntur, dantur cum decocto Eringij, aut Graminis, aut Atractylidis herbæ, aut Chryſattico, ideſt Protropo,
10.Cat.1. Vino dulci. Ex Andromacho. Recipe ſem. communia, ſem. Papaueris albi, ſem. Cucumeris, Tragacanthæ, ſingulorum drach. duas, Aniſi drach. quatuor, cum aqua, fiant Paſtilli. Alij etiam obſtupefacientes componuntur

ex

expaſſo. Maſtiche, aut Terebinthina lota in ouo ſorbili ſumpta. Trall. Oua recentia cruda ad ſorbendum præſtantiſſima. Portulacæ ſuccus adenſatus in paſtillos drach. vna cum aqua Calida Aet. Aquæ thermales ferreæ, vt Villenſis, Ficoncellæ.

De Capillitio, & Stillicidio. *Cap.* 31.

PIli in vrina, morbus Pilaris, Capillitium, cuius facit mentionem Hipp. *6. lo. af. 3.* *4. Aph. 76* Quibus in vrina craſſa exiſtẽte carũculæ paruæ, aut veluti capilli vnà exeunt, ijs à renibus excernitur. Gal. fieri à craſſis humoribus & viſcoſis non in Veſica, ſed in Rene. Longitudo aliquando ad dimidium cubitum: ex comeſtione Orobi, Fabæ, Caſei teneri, & duri, & aliis cibis craſsioribus. Putat in venis

eam

Digitized by Google

eam longitudinem procreari: quod mirum in trãſitu per anguſtas venas integritatẽ ſeruari.

An collecta in renibus materia ſequaci veluti Viſcum, dum fertur per vreteres, producitur in eam longitudinẽ, vt ſtamina ſerica ex ſimili materia in ventre ſui vermis collecta? Contingunt ſanis, à quibus periculum imminet obſtructionis, aut lapidis. Curatur per incidentia, & extenuantia, quibus omnes pericula euaſerunt.

Strãguria græce ab expreſſione dicta, Latine ſtillicidiũ: Eſt vrinæ paulatim & guttatim emiſsio cum aſsidua mĩngendi irritatione. Aet. Diſuria, ideſt, vrinæ difficultas, qualis in Inteſtinis dyſenteria, eſt emiſsio vrinæ cum dolore, vel cũ difficultate, Gal. Hipp. ſenibus contingere

3. Aph. 48 Stranguriam & Diſuriam.

Stran-

Stranguria eſt veluti Teneſmus, aſſidua mingendi cupiditas cum expreſſione paucæ vrinæ. Si contingat cum dolore, Diſuria dicitur: vterq; affectus ſimul eſſe poſſunt. Symptomata ſunt Veſicæ, aut propter eius affectum, vt vlcera, inflammatio, imbecillitas: aut ob vrinam mordentem ex ſuperioribus, vt Pure, humoribus acribus. Hipp. 2. de Morbis inquit: Quum repletum fuerit caput, & præcalidũ factum, torpor caput tenet, & frequenter mingit, & alia patitur, quæ in vrinæ ſtillicidio. Poſt nouem dies, ſi per Nares aut Aures aqua & muccus erumpat, à morbo liberatur, & vrinæ ſtillicidium ſedatur, mingitq; citra dolorem vrinam multam, & albam. Item Stillicidij multi modi ſunt & omnigeni. Fit à pituita: & cum Veſica ſiccata fuerit, aut perfrigerata,

6. lo. aff. 4.

Aff.

k aut

aut euacuata, dolorem exhibet. Quum vero humida eſt, & plena, aut etiam diffuſa, minus. Senioribus fit diuturnior, iunioribus breuior: neutris lethalis. Per conſenſum vicinarum partium: ex inflam
5. Aph. 58 matione Inteſtini recti, aut Vteri, & Renibus purulentis ſtillicidium aduenit, vt Hepate inflammato ſingultus. Signa: Fieri ex materia deſcendente à Capite, Capitis læſio: Ex Renibus, quæ excernũtur cum vrina, pus, humores, ramenta. Ex Veſicæ affectu dolor ex lapide, aut
4. Aph. 80 vlcere: Exeuntia: Ex imbecillitate, cum vel à parua quantitate grauatur, ob ſiccitatem: vidimus quendam ob Calculũ Veſicæ, Veſicã in anguſtũ habere contractã, vt modicam vrinam contineret, hic continuo ſtillicidio laborabat. Ob frigiditatem in ſenibus per ætatem coanguſta-

ta

ra Veſica. In Aquilone, in Autũno, Vrinæ albæ. Prognoſtica. Sanantur quæ ex deſcenſu materiæ irritantis: ſi partes mittentes ſanabiles ſunt. Idem ſi fiat per conſenſum. Imbecillitates Veſicæ in ſenibus non curantur. Periculum ex ſtillicidio ob inſomnium ex frequenti irritatione: & ne tranſeat in ſuppreſſionem Vrinæ. Si ex ſtillicidio Ileos ſuperuenit, in ſeptem diebus pereunt, niſi febre ſuperueniente ſatis Vrina fluxerit. *3. Aph. 16 22.* *6. Aph. 44*

Similis affectus eſt Vrinæ incontinentia, cum præter voluntatem emittitur, vel ob vitiũ muſculi claudentis ceruicem, vel nerui in Paralyſi. Et qui in ſomno permingunt, quæ affectio pueris maxime contingit. Aet. muſculo ob ſomnum non fungente ſuo munere, Veſica autem expellente. *6. lo. af. 4.*

Curatio Stillicidij: Con- *7. Aph. 48 Aſſ.*

ducit forinſecus corpus Balneis calidis mollire, intrinſecus humectare, Aluum per cibos fluidam reddere: Veſicam per potus quamplurimũ diffundere copia Vrinæ. Danda & Vrina in cientia, quæ dolorem ſedant. Aet. ad acredinem irritantem, contemperantia & euacuãtia: quamprimum humores noxios euacuare: Sy. roſato ſolutiuo, Caſſia Tamarindis, Sero Vaccino cum ſy. roſato per plures dies. Abſtineat ab omnibus acribus & ſalſis. Bibat aquam calidam dulcem plurimam: Amylum cum Lacte decoctum, Palmarum decoctum, Vinum dulcius, Lac calidum potatum, & per colem infuſum, Trociſci Alchechengi in potu: Continuis fomentis vtatur ex Malua, Parietaria, Violis, Melitoto, Chamæmelo incoctis in Hydreleo. Ad frigiditatem, fo-

uere

uere pectinem ex oleo Rutaceo: Inſidere in decocto Sāpſuci, Rutæ, imum Ventrem contegere & calfacere. In ſedem eadem infundantur. In cibis Vrinam cientia: Aniſum, Foeniculum, Cinnamomum: & in potu. Theriaca cum paſſo, aut Vino mulſo. Hipp. Vrinæ ſtillicidium, & mingendi difficultatem, Vini potio, & Venæ ſectio ſoluit. incidere autē interiores. Sed Gal. reijcit hunc Aphoriſmū, cauillans ſecare interiores. An prius ad reuellendum, interiores malleoli, vt in dolore Coxendicis exteriores? Vini autem potus, ad vrinam promouendam. Ad alia vitia Veſicæ, ad vlcera, & lapidem: & ad partes conſentientes. dicta ſunt remedia. Ad vrinæ incontinentiam, muſculum relaxatum fouere ex oleo Rutaceo ad Perineum: ex Euphorbio & Caſtorio. Ad per- *7. Aph. 48*

mingentes in ſomno, Aet. varia remedia affert ex animalibus. Si mordaciores Vrinæ, Contemperantia: ſemen Lactucæ in potu, & in ferculis. Pudendum illinire ex Cimolia cum ſucco Parietariæ in ſomno. Potus paucus, ſi ſitiant, dormiant. Ad Veſicæ imbecillitatem ex nimia humiditate, ſiccantia: à proprietate, Myrrha, & Calamintha cum Vino ante cœnam. Rutæ ſyl. ſemen torrefactum, Caſtorium: Pulmo hœdi aſſatus comeſtus large ſine pane in cibo.

De ſuppreſſione Vrinæ, & Diabete. Cap. 32.

1.lo. af.1. ISCuria Græce eſt Vrinæ
6.lo. af.4. ſuppreſſio. Contingit, aut quia Vrina nõ perueniat ad Veſicam obſtructis Renibus, Vreterijs à lapide, humoribus craſſis, Pure, Sanguinis

nis grumis. Vel aſtrictis ab inflãmatione tuberculo. Vel præ ſiccitate in febribus malignis, humoribus ad ſuperiora vergentibus. In his omnibus Vrina non fertur ad Veſicam. Aut Veſica plena non reddit Vrinam obſtructo vel aſtricto meatu ab ijſdem cauſis, amplius ex carne ſupercreſcente in collo Veſicæ ex vlcere eius loci. Aliquando nulla exiſtente noxa in meatu, Vrina non redditur, quia Veſica comprimi nequit ad expulſionem naturalem, cum nimirum repleta eſt in diuturna retentione ob negocia; aut ob nerui læſionẽ ex icta ſpina. Quamuis Galenus non putet facultatem naturalem egere neruis ad ſuos motus. Sed ex ictu ſpinæ retineri Vrinam, & Alui excremẽta, quia ijs communicetur inflammatio: at hæc non ſtatim fit, ſed in progreſſu. Signa Veſicæ *3. Art. 51. 33.* *1. lo. af. 6.*

plenæ: tactu dignoſcitur, tenſione, & duritie ſupra pectinem. Non excerni ob vitia in meatu: ex lapide obſtruente, cognoſcitur, mutata figura corporis, qua melius mingit. & intromiſſa Siringa aut candela tangitur carnoſitas aut lapis. Si vitio Renum non transmittentium, nullus tumor nec grauitas in imo Ventre. Renum vitia explicata ſunt quibus dignoſcantur. At læſo vno Rene, non tollitur Vrinæ deſcenſus per alterũ: niſi inflammatio vtrunque occupet. Si abſque Renum læſione non deſcendat Vrina, alio vergere neceſſe eſt, vt in febribus malignis. Prognoſtica. Si non ſuccurratur, breui occidit: aut Veſica inflammata, aut Vrina in venas regurgitante ſpecie Hydropis.

Coa.

Curatio Iſcuriæ aduerſus cauſas, vt in ſtillicidio. Ad Veſicam plenam abſtinere à

potu:

potu: Fomenta & inſeſsiones relaxantes. Si obturata fiſtula à lapide, reſupinato corpore concutere, vt lapis à meatu dimoueatur, elatis cruribus. Si non ſuccedat, repetendum efficacius. Sin, intromiſſo cathetere retruditur lapis, & Vrina per eius fiſtulam egreditur. Idem in Grumo & carnoſitate faciendum: at non vbi inflãmatio adeſt. Si fiſtula non eſt obturata, ſufficit abdominis compreſſio manu, ſed prius ſedata inflammatione, ſi adſit, per venæ ſectionem & relaxantia. Ad obtuſum ſenſum, irritantia vt in Paralyſi. Alliciunt Vrinam, Nitrum, Cimices tritæ illitæ ad fiſtulam. Aet. Si ob Renum vitia, remedia explicata ſunt. Ad Vrinam impellendam efficacisſimum remedium recentioribus, Oleum Vitrioli guttæ duæ vel tres in iure hauſtæ, *1. lo. af. 1.*

 niſi

niſi febris prohibeat. Antiqui Cantharidas propinabant.

6.lo. af.3. Diabete eſt Vrinæ profluuium, rariſsimus affectus: Dipſacos etiam vocatur, ob ſitim vehementem: nam multum bibunt, & multum mingunt non alteratum à ſua qualitate ob celeritatem, vt in Lienteria. Cauſam putat Gal. Renum imbecillitatem, vt pondus retinere nequeāt. At obſtat vehemēs attractio. Reſpondet, non abſurdum eſſe vt in fame Canina. An in Renibus non eſt tanta cauitas, quæ continere multam Vrinam poſsit, ſed ſucceſsiue labi in Veſicā neceſſe eſt? Attractio humidi in ſiti ob calorem, vel ſiccitatem, vel vtrunque. Aet. ex Aræteo. Viſcera ipſis vri videntur, anxij, & non longe poſt moriuntur. Si quando parumper Vrinam retineant, intumeſcunt Lumbi & Coxæ: Si adhuc amplius mor-

mordens calor augeatur in viſceribus, ſuperior Venter corrugatur, & Venæ eleuantur. Vniuerſum habitum gracilem habent, & tabes accidit. Humores vitioſi in Renum corpore imbibiti eam inducunt, ſalſi. Curatio. Motum auertere in habitum corporis. Humores contemperare, Abſtergere à Renibus, Refrigerare & humectare. Celſus auertit in corpus exercitatione, frictionibus, maximeq; ad ſolē, vel ad ignem. Aræteus ſudatorium parat ex vapore in dolio, vt interim aer frigidus inſpiretur. Aetius addit vomitum poſt potum. Archigenes Venę ſectione vtitur in initio moderata, non in progreſſu. Contemperatio per victum. Ptiſanæ ſuccus frigidus, Olera, refrigerantia non diuretica, Oua ſorbilia, Halica, Caro Porcina ſine pingui, elixa, Caſeus re-

cens non ſalitus, Potus frigidus Vini rubri auſteri cum aqua frigida amplius diluti. Celſus. Cibus comprimens, Vinum auſterum meracum, æſtate frigidum, hyeme calidum quam minime. Lac extincto ferro, vt totum Serum abſumatur. Euacuatio prauorum per Aluum medicamentis lenientibus vel Lacte Celſ. per vrinam Archig. mediocriter vrinam cientibus, vt Renes à prauis expurgentur. At non tutum in inueteratis. Emulſio ſeminum communiũ. Refrigeratio Renum exterius ex Lactuca, Vmbilico Veneris, Lenticula paluſtri, Vnguentum roſaceum, adiectis aliquando obſtupefacientibus, Mandragora, Papaueri.

Libri Septimi finis.

Digitized by Google

ANDREAE CÆSALPINI ARTIS MEDICAE

LIBER OCTAVVS

DE GENITALIVM MORBIS.

Præfatio. Cap. I.

NVnquam ſatis mirari licet, quantum Natura geſtiat in ijs partibus, quæ ad ſpeciẽ propagandam datæ ſunt, fabricandis & exornãdis, Nam in Plantis quid pulchrius ſpectari poteſt, quam apparatus ad ſeminis productionem? Quam iucunda eſt florum venuſtas

nuſtas

Digitized by Google

nuſtas fructus præmonſtrantium, in quibus ſemen naturæ theſaurus conditur? Nulla enim res adeo intuentium oculos oblectat, quam colorum pulchritudo, & texturæ artificium, quibus natura plerunq; in ijs condendis ludit. At illud maxime mirandum in animalibus, quod genitalia tam in maribus, quam in feminis tanquam turpia, & obſcœna abſcondit, quaſi pudeat oſtendere. Nam in brutis, quorum ingreſſus pronus eſt, ſub cauda & inter coxas latitantia collocauit. In hominibus autem, quibus ob rectam ſtaturam id minus fieri poterat; inditum eſt, vt arte has partes velent: nec turpe videtur reliquum corpus nudum ferre, modo hæ ſolæ tegantur. Quin & nominibus proprijs eas proferre pudet. Quæ enim apud vulgus recepta ſunt vocabula; ve

recun-

Digitized by Google

recundius loquentibus, ne conſuetudine quidem placēt, ſed fœdiora videntur. Ideo ſi quando neceſſe ſit aut in ſciē tijs, aut Medicinæ gratia eas partes meminiſſe, Latini Græcis nominibus vtuntur, vt Cornelius Celſus teſtatur. Quod ſi morbi in ijs ſedibus contingant, ægri ob verecundiam non audent patefacere. Idque ſæpe in cauſa eſt, vt remedijs deſtituti magis ingraueſcant, & hominem perdāt. Quod præcipue mulieribus accidit, ſunt enim verecundiores, vt Hippocrates teſtatur. Num putandum eſt naturam eas partes, quibus officium generationis delegauit, tamquam turpes deſpexiſſe? At nequaquam rationi conſentaneum eſt, eas deſpici, in quibus maximum eius artificium ſpectatur, diuinæ mentis ſapientiam oſtēdens. Creantur enim in Vtero tanquam

quam in officina omnes animalis partes:quanquam prope exitum excrementorum, quia materia generationis excrementum quoddā̃m eſt, in quo calor animalis comprehenditur, proportione reſpondens elemẽto ſtellarum, & cum eo diuina mens in homine, vt tradit Ariſtoteles. Nihil igitur turpe, nihil obſcœnum in Natura, ſed vbiq; etiam in rebus viliſsimis diuinum quid continetur. Genitalium porrò actionem non paruipendi, ſed ſummopere expeti à Natura, argumento eſt voluptas eximia indita rei venereæ, nulli alij ex corporeis voluptatibus comparanda. Gliſcit enim ex ea vniuerſum corpus, vt penè langueat præ dulcedine: qua ratione ad prolem gignendum auidius excitantur animalia. Plantæ igitur ſuam hilaritatem oſtendunt in floribus, & fru-

fructibus vario modo ornatis. Quoniam verò animalia præter partes genitales, alias pulchriores habent, quæ ſenſibus & motibus inſeruiunt, iure has oſtentant pulcherrimo artificio fabrefactas, præcipue Caput, & Faciem, genitalibus obſcuriori loco latitantibus. Neque immerito obſcoena appellantur. Cum enim homini vita præſtantiſſima ſit ex intellectu: quemadmodum turpe eſt brutorũ animalium more duci à ſenſu, ſic turpius quoque eſt more plantarum venereis illecebris detineri. Vt enim quodam tempore mas & femina iunguntur prolis gratia; ſic Plantæ maris & feminæ vires habent coniunctas, vt aſſidue quodammodo coire videantur, teſte Ariſtotele. Sed hæc iam egrediuntur inſtitutum noſtrum. Propoſuimus enim partium Genitalium morbos

perſequi,præcipue mulierum. Nam hæ longe pluribus, & grauius laborant, quam viri. Futura eſt autem hæc tractatio Medicis maxime neceſſaria. Difficilis profectò, quia à Galeno & recentioribus minus exculta reperitur, raro aut nunquam in ſcholis exagitata niſi per tranſennam. Neque ipſe hanc prouinciam ſuſcepiſſem, niſi Hippocratem auctorem haberem, qui diligentiſſime hanc partem excoluit. vnde eruere licet omnia, quæ neceſſaria ſunt ad prænotionem & curationem Muliebrium morborum. Inter poſteriores auctoritate dignos, in hac parte habemus Aetiũ; & Auicennam, qui admodum diligenter de ijs tractarunt. Quamuis autem libri, qui nomine Hippocratis de his circumferuntur, non omnes legitimi videantur, interſeruntur enim aliquando quædam

Digitized by Google

ſententiæ, quæ Doctrinæ Hippocraticæ non conſentiunt: auctores tamen graues eſſe oſtendit antiquitas, & accurata abſque vllo fuco eorum explicatio, quæ ratione & experimēto comperta ſunt. Multa de his habentur in Aphoriſmis. Extat præterea liber copioſiſſimus de Natura mulierum: cui tanquam procemium videtur præponendus libellus de Virginum morbis: quod enim in illo proponit ante morborum explicationem, prius ſingulorum naturas cognoſcendas eſſe: exequitur in libro de Natura mulierum: & incipit ab ea ſententia: Si quid Diuinum ineſt in morbis, quæ facta fuit in libello de Virginum morbis. Non eſſe autem hunc eiuſdem auctoris, qui ſcripſit de Morbo ſacro, vt multi putant, quia in eo proponat primum de Morbo ſacro agendum:

5. Aph. à 28. vſque ad 63.
4. Aph. 1.

dum: patet, quia ſententiæ diſſentiunt. Sedes enim mentis in hoc libello ponitur in Corde, Cor enim fatuum fieri ſcribit. Oppoſitum in libro de Morbo ſacro, non in Corde ſed in Cerebro. Extant etiã duo libri de Morbis Mulierum primus & ſecundus, & liber de Sterilibus, & alter de Superfoetatione, in quibus ijdem fermè morbi ſæpius repetuntur, vt videantur aut ab eodem auctore in diuerſis temporibus conſcripti, aut ab alijs tranſcribentibus collecti.

Sed inter hos liber primus de Morb. Mul. & de Sterilibus oſtendit alium eſſe auctorem ab Hippocrate, quia in conſtituendis quatuor humoribus, ex quibus corpus conſtat, ponunt Sanguinem, Pituitam, Bilem, & Aquam: aliter quam Hipp. qui in libro de *N*atura humana: loca

aquæ

aquæ atram Bilem numerat. Præterea Mulierem calidiorem eſſe viro, ſic & eius ſanguinem: Quam ſententiam refellit Ariſt. Sunt autem quatuor libri, qui ab eodem auctore ſcripti videntur, liber de Genitura, quem ſequitur liber de Natura Pueri, liber de Sterilibus, & liber primus de Morbis mulierum, & liber quartus de Morbis. Qui ſunt Alcmeonis Crotoniatæ, vt colligitur ex ſententia quæ habetur in libro de Natura Pueri, Pullum in ouo naſci ex luteo, augeri ex Albumine: quam Ariſtoteles tribuit Alcmeoni. *4. Ge. an. 1* *3. Ge. an. 2.*

Quatuor etiam libri de Principijs, De *Diæta*, De Inſomnijs, De Glandulis, De Morbo ſacro eiuſdẽ auctoris eſſe videntur à Democrito ſcilicet cõſcripti, quia quaſdam ſententias Ariſtoteles Democrito aſcribit, ſcilicet puerum

in

2. Ge. an. 5. in vtero labijs ſugere: animam eſſe ipſum calidum, &
1. An. 20. inſpiratione aeris hauriri prudentiam.

Vteri conſtitutio, & Affectus. Cap. 2.

De Reſp. 10. AD ſpeciem propagandam membra genitalia ſunt, diſtinguentia marem à femina. Mari quidem prominentia extra Teſticuli & Genitale: Feminæ autem vtraq; intus condita. Vterus propor tione reſpondens Genitali, & Teſticuli Teſticulis. Exterius autem ſolæ Mammæ prominent, vt lacte infantem nutriant: quæ & in maribus nothæ tantum gratia reperiuntur. Vterus ad recipiendam maris Genituram, & concipiendum Fundo cõſtat & ceruice, inſtar veſicæ. Os vteri eſt ingreſſus ſeminis in fundũ, prominet glãdis modo in cer uicem:

uicem: cum genituram acceperit, ſurſum contrahitur. Os ceruicis pudendum vocatur ab Hipp. Deſinit in carunculas veluti colliculos prominẽtes, quas Nymphas vocãt: teguntur labijs cutaneis inſtar præputij, Gal. Subſtantia eſt membranoſa, craſſa, exterius neruoſior: interius venoſa magis ex venis, & arterijs. Situs paulo infra Renes: craſſior & amplior redditur, augeſcente fœtu. Ceruicis cauitas rugoſa, vnde laceratio quædam in coitu virginibus Hymenæi appellati. In fundo venarum & arteriarum oſcula, vnde menſtrua erumpunt: Enixis Cotyledones apparẽt vt in Polypis. Teſtes vtrinque cũ vaſis ſeminalibus vbi Cornua vteri traduntur, nam in brutis vterus bifidus eſt veluti deſinens in cornua, quaſi duo vteri videantur, vnde numero plurali vteri dicuntur:

1. Morm.

Val. diſ. 2.5.6.8.

at in Mulieribus id non contingit: eſt enim vnica fundi vnica cauitas. Poſitus eſt vterus inter Inteſtinum rectum & Veſicam, quibus nectitur. Veſicæ collum deſinit paulo intra pudẽdum ſuperiori parte. Membrana vtrinque ad oſſa Ilij & os ſacrũ firmatur, vnde venas ſuſcipit. Ea laxa eſt, vt moueri vterus poſsit, In-
14.*vſ. pa.* 11. dita appetentia coitus & voluptas eximia & in propria ſeminis emiſsione, & in virilis receptione. At non in purgatione menſtrui. Vtrũ vtriuſque ſemina concurrãt ad foetum concipiendum diſſentiũt
1.*Ge. an.* 19. *1.Sem.*4. Galenus & Ariſtoteles. Negat enim Ariſt. Affirmat Gal. ex libro de Natura pueri. Sed obſtat ſeminis mulieris emiſſio extra: & vaſa deferentia ſemen ex Teſtibus ad ceruicem
2. *Sem.* 1. 5. tendentia non ad fundum, cũ tamen prius ad cornua inſerantur: quod antiquiores non vidiſ-

vidiſſe aſſerit. Mulieris temperamentum frigidum & humidum; eadem mollior, & animi deiecti. Ambiguæ viragines, & viri effeminati, Hermaphroditæ.

Morbi Mulierum plerunq; acuti & magni fiunt, ac periculoſi, intellectu difficiles, quia mulieres verentur narrare præ pudore, niſi cogantur ob vim morbi, quando incurabiles ſunt: & medici negligentiores in perquirendis cauſis: multum enim differt muliebrium morborum, ac virorum curatio. Patitur autem Vterus morbos in intēperie quacunque, Tumores, Vlcera, Occluſionem, Hiatum, Procidentiam, Diſtortionem. Vnde varia Symptomata aut ipſius Vteri, aut totius, aut partium, per ſe aut per conſenſum. Vteri Symptomata in excretis & retentis menſtruorum defectus, aut ſuper- *2. Mor.*

fluus fluxus. Circa facultatem concipiendi, Sterilitas, Prauus conceptus, vt Molæ, aut Monſtruoſus. Circa geſtationem, Abortus, Pariendi difficultas: & quæ partum ſequuntur purgationes vitioſæ aut imperfectæ. Præterea dolores, conuulſiones, Vteri
6. lo. af. 5. ſtrangulatio. Errores vteri vocantur. nam Plato Vterum tanquam belluam inuadere ait: quod & Hipp. fateri vi-
2. Morb. detur, inquit enim: Vterus ex loco motus alio alius allabitur, vbi dolores ingentes parit: ad Caput, Cor, Hepar, Pedes. Sed hoc eſſe per conſenſum afficere, idem teſta-
3. Artic. 100. tur, vbi inquit. Fratrationes ſeu Fraternitates, ideſt communitates & conſenſus multa habent cognita valde digna circa contractiones, muſculorũ figuras, Inteſtina, vniuerſum Ventrem, Vteri errores, & contractiones. Incipiamus

autem

autem à defectu menſtruorũ. hęc enim cauſa eſt multorum morborũ. Inquit enim Hipp. Si menſtrua plura fiant, accidunt morbi, & ſi non fiant, ex Vtero morbi contingunt. *5. Aph. 57*

De retentione Menſtruorum. *Cap.* 3.

INcipiunt menſtrua ſecundum naturam in pubertate, quando aptitudo concipiendi adeſt, quod plerumq; circa annum duodecimum, contingit, quamuis aliquando tardius. Deſinunt autem, cum facultas concipiendi deſinit circa ſeptimam annorum ſeptimanam, ideſt anno 49. Nam ſine eo ſanguine, qui multitudine grauans ſtimulat ſingulis menſibus ad expellendum, non fit conceptus. Non ſtimulat autem, poſtquam conceperint, dum Vtero ſerunt, neque poſt par-

tum quamdiu lactant, quoniam ſanguis ille tendit in alimentum fœtus & pueri. Quod ſi menſtrua illis temporibus aduenianr, foetum aut infantem lædunt. Si præter hæc tempora deficiant menſtrua, præter naturam eſt, & morbos prænuntiant, aut ſterilitatem. Secundum naturam ſingulis menſibus exeũt deſinente menſe, ideſt ante nouilunium ob frigiditatem.

1.Mor.Mu

2.Ge.an.4 Ariſtot. Exit autem ſanguis apertione oſculorum in fundo ad Cotyledones veluti à victima, duarum heminarum mẽſura ad duos vel tres dies. Longius aut breuius tempus morboſum aut ſterile. Morboſæ quibus vltra quatuor dies, & copioſiora exeunt, nam hæ attenuantur. Steriles, quæ intra tres dies, & exigua exeunt. hæ craſſæ bene coloratæ, viriles. At menſura prædicta hodie ob corporis

1.Mor.mu

par-

paruitatem non reſpondet. Retentionis cauſa eſt aut totius corporis natura, aut vitium ſeu totius, ſeu alicuius partis: aut tandem Vteri vitium. Aet. Natura corporis calida & ſicca, virilis ſeu ab ortu, ſeu per labores comparata caret menſtruis, quia totum ſanguinem abſumit. Item quæ abundant multa pinguedine, pauci ſanguinis ſunt, quia tendit in pinguedinem. Et quæ graciles ac valde extenuatæ ſunt ex morbo, non habent ſanguinem ſuperfluum pro menſtruis: ſiue id contingat vitio totius, ſiue alicuius partis. Vteri autem vitia impedientia menſtruam purgationem, ſunt: Os vteri occluſum aut diſtortum, aut aliqua pars pudendi contracta: Obnoxiæ, quibus os anguſtũ, aut quæ ceruicẽ habent à pudendo remotam: item quæ coitu non vtuntur

tur & virgines. Mulier enim quæ non peperit, grauius & citius è Menſibus ægrotat, quam quæ peperit, quia coitus, & partus omnia aperit. Ex retentione ſi in tertio menſe non prodierint, iam ſuffocatio aduenit, febris & horror, Lumborum dolor. *S*uppurantur enim cum à febre fuerint exuſti. Si exeat ſuppuratio ad pudendum, aut ad Inguen, aut ſupra, melius habet, ſed ſterilis fit. *Si* in quarto menſe adhuc retineantur, dictæ affectiones augentur, maxime in tempore Menſium, deinde minus, vt ſæpe à dolore libera videatur. Vrina craſſa, Venter durus magis quam prius, Dentium fremitus, Cibi auerſatio, Vigiliæ. Si curetur, euadet: In quinto menſe, ſi non multi deſcenderint, dolor fortior accidit. In Sexto iam incurabilis eſt, & iuxta priora magis

gis dolebit. Amplius anxia alias atque alias iactabit ſeipſam, animi deliquium, Vomitus pituitæ, ſitis fortis, quia exuritur Vẽter præ copia ſanguinis. Dolor ad tactum, maxime ad pectinem, Febris, Vteri murmuratio. Neque Vrina, neque excrementa deſcendunt. Dolor ſpinæ, dorſi. tandem ducit ad mortem ex Vteri inflammatione, aut materia translata ad partes principes. Aliquando perdurat ad octo menſes. Eadem contingunt, ſi pauciores prodeant ſed tardius apparent morbi: Signa. Si lac in mammis habet, quæ neque prægnans eſt, neque peperit, menſtrua defecerunt. Itẽ podagra laboret. Gal. hæc ſigna affert. Grauitas totius, faſtidium, inappetentia, horror inæqualis, os Vteri clauſum, cũ duritie, inclinatio. communicatio doloris ad Coxam. *5. Aph. 39* *6. Aph. 29* *6. lo. af. 5.*

Cum longiori tempore, tumores in Ilibus, ſuppurationes, dolor Lumborum, colli, ſincipitis, ad radices oculorum, Febres ardentes, Vrinæ nigricantes cum rubra ſanie inſtar aquæ loturæ carnis cũ fuligine: aliquando ſtillicidium, ſuppreſſio: Oriri ex toto corpore aut vitio aliarum partium, ſigna partim patent ex dictis, partim ſumenda ex
1.Mo.Mu. earum morbis. Ex vitio autem Vteri: Si mẽſes occultentur, aut vix exire poſſint cum dolore, ſignificat os Vteri occluſum aut diſtortum, aut aliquod huiuſmodi: quæ etiã tactu dignoſci poſſunt. Pro-
1.Aph.33 gnoſtica. Mẽſtruis deficientibus, ſanguis è naribus bonũ.

Curatio retentionis Menſtruorum. Cap. 4.

2 Mo.mu. SI totum corpus in cauſa ſit, prius illi proſpiciendum,

dum, quacumque purgatione egeat: Poſtea ad Vterum. Si ſolus Vterus, ſtatim eius cura auſpicanda eſt. Viragines non tangendæ: neq; quibus Vterus cicatricem magnã contraxerit, aut ſcirrum, aut alias incurabiles affectiones: His conueniunt deriuationes ad alias partes. Huius gratia in libro de Superfoetatione inquit. Mulier, quæ facile concipiebat, ſi prægnans eſſe deſijt: bis per annum à manibus & cruribus Venam ſecari ſinat, ſcilicet ne recurrat in partes principes, ſed effugiat morbos. In extenuatis prius reficiendæ, & quæ inanitæ ſunt, prius replendæ. Si menſtrua in alias partes recurrant, vt per ſanguinis fluxum è naribus, vomitu, Hæmorrhoidibus, Suppurationibus, Alui fluxu, ſudoribus: cũ ceſſauerit fluxus refectis viribus: ſi non ſuccedant Menſtrua.

Cucurbitulã retro ad mollitudinem affigite, & ſanguinem plurimum detrahe pro viribus. In initio autẽ ſi vires robuſtæ, & nihil prohibeat, Vena ſecanda eſt: nam remedium ad plenitudinem totius, ne recurrat in partem principem, libro de Sterilibus ex vtroque brachio. Aet. ex cubito & talo. Gal. In crure non in cubito, quia in cubito comprimit menſtruas purgationes, retrahens ad ſuperiores partes. An in plenitudine totius non tutum eſt deriuare ad partes vicinas, ne humores craſſi impingãt magis? Bene Paul. Cum præterierit tempus purgationis per decem dies, Venam ſecare & ſanguinem extrahere, ideſt in cubito: Iterum extrahere ex talo, cum in tempore purgationis nihil momentaneum exierit. Gal. anteuertit tribus quatuorve diebus ante cir-

De Steril.

Vig.m.

San. mi. 18.

San. mi. 19.

Digitized by Google

circuitum inciſa Vena cruris, aut ſcarificatis talis in vno pede paulum extrahendo, po ſtero die idem repetit in altero, vt menſes promoueantur. Vt tamen iſtis diebus & ante eos quatuor aut quinque extenuantem victum procures, & potiones prouocãtes adhibeas ex Nepita, Pulegio, in Melicrato coctis, aut in tenuiſſimum Pollinem inſperſis. Tempus commodiſſimum à balneo ſtatim. Valentiora etiam exhibenda. Sabina Dictamum: Crithmum in Vino Thedaceo Hipp. eodem tempore conuenit purgatio ex Hiera. Paul. pro Venæ ſectione purgat vehementius ex Hiera cum Colocyntide, niſi febris adſit. Deinde reficit cibis liquidis, Oleribus, Piſcibus ſaxatilibus, Auiculis, Lacte. Poſtea exercitationes inferiorum partium imperat. Vinum Abſinthite per totum

morbi decurſum. Si Menſes non prodeant, iterum purgat poſt ſeptem dies. Poſtea rubificatorium adhibet inferiori Ventri, Lumbis, & Feminibus ex ſinapi cum pane cocto, aut Caricis & mollientibus. Sed melius Hipp. Peſſis mollitorijs, & attractorijs, & ſuffitibus vtitur, vt ad Vterum intra alliciatur ſanguis, non auertatur. Sed hæc remedia commodius inferius explicabuntur in morbis Vteri. Hic ſolum proponuntur, quæ ſanguinem ad Vterum alliciunt. Victus ſit non admodum extenuans, ne diffletur, nec valde craſſus, ne obſtruat, & excretiones impediat. Paulus inquit: Lauandum eſt circa ſtatum menſtruale tempus, ac præſumatur potui Seſamum, aut Capitatum Porrum cum Pipere & Ruta ſimul incocta. Potio autem ex Paſſo Cretico erit

heminæ menſura, hæc enim deambulationibus menſtrua dimouet. Cibus ſit Lolligines, Sepiæ, Polypodes, & quæ eius ſunt generis, & eorum iura: nam ſanguinem propriè commouent, & teſtacea: Infernæ partes vinculis conſtringantur tribus aut quatuor diebus. Cum vero inſtat purgationis tempus, tollatur deligatura, & bibat Myrrhæ fabæ magnitudine, aut Caſtorium ex Paſſo: Intempeſtiuum igitur eſt cum non inſtant menſtrua, prouocare, aut potionibus, aut ſanguinis miſſione ex propinquis. Neque nocet Venam brachij ſecare cum tempus mēſtruorum diſtat. Quod ſi neceſſe ſit ob vim morbi Venam ſecare, inſtantibus purgationibus, vinculo adhibito ad crura, ſecare licet in brachio, vt poſtea ſoluto vinculo ſcarificentur tali.

De

De Sterilitate.Cap.5.

STerilitas eſt priuatio potentiæ concipiendi in quibus & quãdo eſt aptitudo ſecundum naturam: Non ante pubertatem, nec in ſenectute, non in ijs quæ viragines ſunt, vt inter viros Eunuchi. Traducũtur enim ab Hipp. duæ mulieres: quæ cum antea fæcundæ eſſent, poſtea viragines factæ ſunt, menſtruis deficientibus, quibus nulla ratione Menſes reuocari potuerunt, vnde non poſt multum tempus interierunt. In quibus igitur ineſt concipiendi potentia, non tamen concipiunt, cauſa quærenda eſt: hac enim ablata, foecunda erit mulier. Vna ex cauſis eſt, Non recipere genituram viri: Altera non continere: Tertia illam corrumpere. Quarta defectus materiæ. Non recipit vel quia occlu-

6. Ep. 8.

De Ster.

occluſum ſit os Vteri, aut Ceruix, vel compreſſum, vt contingit in valde pinguibus, comprimitur enim os Vteri ab Omēto. Non recipit etiã, cui os vteri diſtortum eſt aut auerſum à pudendo. Auertitur autem longius à pudendo Aet. cum mulier non concupiſcit, nec amat virum. Cum enim valde concupiſcit, os Vteri occurrit, & glandem viri amplectitur, etiam ſi breuius ſit virile membrum, mouetur enim vterus deorſum. Amplius durities receptionem prohibet: nam prohibet motum attractionis. Attrahi enim ſemē ab Vtero teſtatur Gal. Imbecillitas quoque atrractionis eſt in ſuperfluis purgationibus Vteri, ex morbo, & cum nimis hians eſt, aut prolapſus. Non continet autē genituram ob læuorem, aut ex cicatrice magna, aut ob humiditatem, vt contingit

5. Aph. 46

Nat. mu.

3. fa. na. 13

git in fluxu albo, & aquoſo; & vbi Cotyledones ſunt pituita pleni, in his enim eſt imbecillitas contentiuæ: & in fluxu ſuperfluo & hiatu. Corrumpitur autem genitura à ſanguine morboſo, ab vlcere purulento. Extinguitur enim calor innatus geniture à mẽſtruis derelictis incaleſcentibus aut refrigerantibus extra Venas. Deficit materia in defectu menſtruorũ aut paucitate: in ijs quæ multum extenuatæ ſunt: imo & pinguioribus, quia excrementum menſtruorum tendit in pinguedinem. Videtur tamen Ariſtoteles cõcedere aliquas mulieres ſine menſtrua purgatione concipere. Materia tamen hæc neceſſaria eſt, inquit enim. Quibus mulieribus nihil foras emittitur, quoniam non multum excrementi inutilis continetur, ijs tantundem quod colligitur in

Nat. mu. *5. Aph. 45* *5. Aph. 44* *1. Ge. an. 18.* *2. Ge. an. 4.*

in vtero eſt, quantum ijs quæ foras emittũt, remanet, quod maris facultas conſtituit. Videretur etiam & ſeminis mulieris defectus conceptionem tollere, ſi concurrat ad conceptum conſtituendum: vt traditur in libro de natura Pueri. At nulla fit mentio huius cauſæ in libro de Sterilibus, nec in libris legitimis Hippocratis: quaſi non ſit neceſſarium: quod comprobat Ariſt. Galenus tamen ab Ariſtotele diſſentiens teſtatur caſtrari à quibuſdam ſues feminas. Reducit autem Hippocrates in Aphoriſmis omnes cauſas ad 4. intemperies ſimplices, & 4. compoſitas. his verbis: Quæcunque frigidos & ſpiſſos Vteros habent, non concipiunt. Quæcunque præhumidos, non concipiunt: extinguitur enim in eis genitura. Quæcunque ſiccos magis & adurentes, nam ex defectu

1. Ge. an. 19.

2. Sem. 4.

5. Aph. 62.

Ae. aq. & lo. in fine.

Digitized by Google

fectu alimenti corrumpitur ſemen. Quæcunque vero ex vtriſque mediocrem habent temperaturam, eæ fœcundæ ſunt. Gal. ex Platone in Theeteto, inquit: Intemperaturas excedentes infœcundos reddere tum mulieres, tum viros. Et Ariſt. Mulieres corrigi
4.Ge.an.2 ros. Et Ariſt. Mulieres corrigi inuicem contrarijs; ſi mulier frigidior coeat cum viro calidiori, fœcundam fore: Si cum viro frigidiori, infœcundam: & è conuerſo. Idem in altera contrarietate humidi, & ſicci. Signa ſterilitatis mu-
5.Aph.59 lieris experimento Hipp. Mulierem pannis circumtectam deſubter ſuffias ideſt Thure, Myrrha aut Styrace. Si odor videatur per corpus ire ad nares & os, nō eſt ſterilis ex ſe ip-
5.Aph.62 ſa. Nititur Gal. oſtendere in qualibet intemperie verum
de Ster. in prin. eſſe. Aliud. Netopum modicum lana exceptum ſubdito, Si mane os oleat, concipiet, ſin

ſin minus, non. Iterum paulo poſt & de ſuperfœtatione. Poſt purgationes lauetur, caput tricetur, nihil illinatur: obuoluantur capilli linteo inodoro. Subdat Galbanum remollitum igne, quieſcat. Mane eius caput denudatum quis olfaciat: hæc faciat à cibis abſtinens. Si redolet, fœcunda reddita eſt: Sterili nũquam olet neque prægnanti. Idemfacit caput Allij deraſum ſubditum. Si ex ſubditis non valde fortibus excitantur dolores articulorum, dentium ſtridor, Vertigo, oſcitatio, ſpes eſt fertilitatis. Potio aniſi triti ex aqua ante ſomnum, ſi pruritum facit circa vmbilicum, fœcunda, ſin minus, non. Galenus vſitata 5. Aph. 59 eſſe huiuſmodi experimenta apud Reges & Sacerdotes ob ſucceſſionem, vtrum ex muliere an ex viro infœcunditas contingat. Sed ad certiorem

ſcien-

ſcientiam explorandi affectus mulierum, viſu, tactu, interrogatione per interpretem obſtetricem propter verecundiam. Quæ ex concubitu non concipiunt, interrogandæ, an Menſes prodeant, an non.
1.Mo.Mu. Si prodeant ſani arguit duritiem. An purulenti, aut frigidi. Sic cognoſcitur, an ex defectu vel prauitate. An ſtatim exeat genitura, an poſtera die, aut tertia, aut ſexta, aut ſeptima. Ex his dignoſcuntur Vteri affectus. Si prodeant Menſes ſecundum naturam, & non concipiant, vitium eſt in Vtero, impedita receptio, quia non attrahitur ſemen, vel ob duritiem, vel quia auertitur in coitu os Vteri. Si exeant morboſi, corrumpitur genitura. Si ſtatim exeat, ſignum non recipi intra os ob occluſionem, aut diſtortionē, aut auerſionem: duritiem imbecillitatem Attra-

tra-

tractricis. Multa ex his cognoſcuntur tactu intromiſſo digito ab obſtetrice. vt occluſio, diſtortio, durities, cicatrix, hiatus. Viſu cognoſcuntur multum extenuatæ & præpingues. Si poſtridie exeat, aut tertia, Vterus præhumectatus eſt, & ſemẽ eluitur. Si ſexta, aut ſeptima, ſemen computreſcit, & putrefactum exit. Si vltra ſeptimã aſſeruetur, iam conceptus eſt, cuius exitus Abortus dicitur. Quibus auerſio aut occluſio, Menſes non prodeunt, aut violenter, ſi morbus coegerit pro more conuerti. Sed poſt purgationem auertitur. Quibus os parum diſtortum, aut recens concluſum, prodeunt quidem Menſes, ſed violẽter & paulatim per multos dies. Exeuntia oſtendunt ſanguinis prauitatem, & pus, & humores. Menſtruorum examen fit ſuper duo lintea,

vnum

vnum nocturnum, alterum diurnum. Siccentur ſuper cinerem obſcuro loco: poſtea lauentur. Macula muccoſa ex pituita eſt, fulua & ſubliuida ex bile, ſalſugine. Vel
1. Mo. Mu ſiccentur ſuper arenam: nam pallidus color in bilioſa, muc-
Ster. coſus in pituitoſa. Prognoſtica. Vitia ab ortu inſanabilia: & quæ confirmata ſunt,
6. Ep. 8. vt Scirrus, Cicatrix. Idem ſi factæ ſunt viragines.

Curatio Sterilitatis. *Cap. 6.*

AVferendæ *S*terilitatis cauſæ, ſcilicet vitia totius, & Vteri, deinde remedia adhibenda ad fœcunditatem præſtādam. Totius vitia, nimia pinguedo, nimia extenuatio, Cacochymia. Hipp.
Superf. inquit: Mulier præter naturam craſſa & pinguis, & pituita repleta non concipit hoc

hoc tempore, quæ verò ex natura talis eſt, horum gratia concipit, ſi non aliud quippiã impediat. Impedit Omẽti craſſitudo cõprimens Vteri os. defectus materiæ, quia tranſit in pinguedinem. breuitas virilis mẽbri ob mulieris craſſitudinem non pertingẽs intimius, Aet. Scytharum gens parum foecunda, ob vitam ocioſam, ob pinguedinem, & humiditatem. Non continent ſemen: Menſtrua diminuta, & intempeſtiua: os Vteri concluditur. Oportet igitur attenuare victu extenuante. Venam ſecare per annum ex manibus & cruribus, ſi nihil prodit. Purgare deorſum pituitã, ad Vterum apponere quod purgat, ac flatum inducit. Paul. & Aet. Flatuoſa in victu conuenire ſemen gignentia non ſiccantia. At obeſorum extenuatio apud Gal. fit victu calefaciente

Ae. aq.

1. Me. mu. Ste.

14. Me. 15

te

te & ſiccante, attenuante, exercitationibus, curſu veloci, inunctionibus digerentibus, balneis naturalibus, non cibus poſt Balneum, ſed ſomnus aut quies ante cibũ: medicamenta vrinam ducentia, Theriaca, Sinapi coctum: ſumat ieiuna, & Vinũ merum

1.Mo.mu. ſuperbibat: Apponat Nitrum rubrum & Cuminum, & Reſinam, Cornu Cerui vſtum, cum farina Hordei, & Vino.

Sal. dia 12. obſonia ex Seſamo, & dulciarijs: pinguia ſint: ſic enim pauciſſimis ſaturabũtur (quidam codices legunt, non πίονα, ideſt pinguia, ſed πλίονα, ideſt plura) labor ante cibum: adhuc anhelantibus offerre: præpoto Vino diluto non admodum frigido: ſemel in die, ſine Balneo: Stratum durum; nudum quantum fieri poteſt, deambulare. Sed multa ex his nõ probat Gal. Corpora extenuata reficienda

ſunt

ſunt cibis incraſſantibus: Vino craſſo: Exercitationes paucæ, Frictiones moderatæ: Inũctio, Picatio: Balnea aquæ dulcis poſt cibum. Ieiuni non laborent, ſæpius in die cibum ſumant. Lac ſummo mane primo Aſininum, poſtea transferatur ad craſſiora. Bonus habitus, vt corpus contractum & iuſta mole conſeruetur, paucis Balneis vtatur, exercitatione multa & lenta. Cacochymũ purgatione eget ſurſum vel deorſum. Surſum ſi ex bile, ſi diſtillatio à capite: vomitus etiam cum inſtant Menſes. deorſum cum etiã Vterus affectus eſt cum toto. Præmittendum fomentum, vbi per inferiora tãtum, Elleborum, Scamonium, Peplirium. Poſtea lac Aſinæ: nam perficit purgationem, & corrigit noxam medicamẽti. Hodie mitioribus vtimur, ad Bilem, Rhabarbaro, Mirabolanis

14. Met. 16
6. Tu. ſa. 8
Sal. dia 14
1. Mo. mu.
Superſ.
1. Mo. mu.

lanis Citrinis. Sy. roſato ſolutiuo, Electuario roſato. Ad Pituitam, Agaricum, Diaphinicon, Mel roſatum ſolutiuum: Ad Melanch. Sena, Polypodium, Epithymum, Confectio Hamech, Mirabolani, Tudi.

5. *Aph.* 62. Ad totius intemperiem frigidam ex Pau. & Aet. Signa. Menſtruorum retentio ob anguſtiam vaſorum. Stupor quidam in Ventre inferiori, Lumbis, & Cruribus. Veneris modica appetentia, Victus frigidus & craſſus. Curatur purgatione Pituitæ. Conuenit calefactio totius & Vteri, leuitur inflantia Pau. ad dilatandum & incitandum, Vinum calidum modice ſumptum, Eruca, Horminum, Eryſimum, non Ruta, nec Calamentum. ſed Caſtorium, Cuminum, Aniſum, Pulegiũ, Iuniperi fructus, Piper. Quæ Menſes moueant cum propini

qui

qui ſunt: olera odorata & acria, Scandyx, Crithmum, Fœniculum, Apium Smyrnium: Sed Apium Plinio ſterilitatem facit. Fomenta & ſuffitus calefacientes ex decocto Saluiæ, Artemiſiæ, Rutæ, Squinanthi, Cyperi, Pulegij, Seminum odoratorum ad regionem infra Vmbilicum ſpõgijs, inſeſſu & per arundinem intra pudendum. Peſſi ex Myrrha, Ruta, Galbano, Caſtorio, Exercitationes.

Ad caliditatem, cuius ſigna. Totum corpus calidius, Menſes pauci, laborioſi, exulcerantes: Salacitas. Refrigerandum victu ex oleribus, Lactuca, Cicorio, Acetoſa, Malua, Blito, Atriplice, Cucurbita, Cucumis, Pepon, Portulaca. Vinum album tenue, aquoſius, ſomnus lõgior, Balnea aquæ dulcis. Infra Vmbilicum ſuccus Solani, Vmbilici Veneris cum Roſaceo ex

Digitized by Google

lanæ. Cataplaſma ex Mercuriali Lumbis & pectini.

Ad humidam intēperiem, cuius ſigna: menſtrua multa & tenuia, humiditas in coitu, victus exſiccans, labores, Fricationes ſuperiorum, Vomitus. Ablutio Vteri ex decocto Lentiſci, Myrthorum, Roſarum, Rhus, Balauſtia, Rubi teneri ramuli, Gallæ. Purgato prius toto corpore, ne aſtrictione recurrat humor ad principia, Aet. Ad ſiccum cuius ſigna: Gracilitas, Menſes pauci: Victus humectans. Compoſitæ intemperaturæ patent ex ſimplicibus.

Localia remedia ad Vteri occluſionem & diſtortionem. Cap. 7.

AD affectus Vteri prohibentes ingreſſum ſeminis, Occluſio, ſi ob membrum fiat ante os, quæ digito diſcernitur.

Nat. mu.

-nitur. Subdititiū exterens ex flore æris, melle, & Reſina linteo exceptis, filo appenſo, penitiſſime inditum. Peſſum vocat Paulus. Poſtea eluere ex aſtringenti Vino incocto Myrtho. Si ſola aſtrictio adſit, ob quam Menſes non prodeunt: indantur aperientia. Formetur glans ex linteo tenuiſſimo melle imbuto, & fici ſucco tincto, & apponatur, deinde amplius intrudatur. Vbi defluxerit aqua, abluatur ex Vino & Oleo: & cum viro dormiat, præſumpto Pulegio in Vino Cedrato. Aliud ex Reſina, melle, Cumino, nitro rubro. Si adſit durities, nam aliquando groſſum æmulatur, & digitum nō admittit. Poſt totius purgationem deorſum, lauetur Mulſa calida, & apponantur emollientia, ex pinguedine Anatis, oleo Amygdalarum dulcium, Butyro, poſtea ſpecil-

lum intromittatur, vel digitus: & calidam aſperge. Cum fuerit emollitum, apponantur, quæ ſanguinem purgant. Quàm diù durum eſt os Vteri, nihil acre indatur, ne exulceret. nam penitus ſteriles fiunt. Crithmi cortex in Vino bibēdus, vt ſanguis per Vterum feratur. Si aſperitas adiuncta veluti arena, poſt emollitionem & apertionem, exterere oportet ex Cyclamino, ſale, ficu cruda, melle formata glande: deinde fomento adhibito purgatoria infundere. Edat Mercurialem & Braſſicas, & ius ſorbeat, lauetur aqua calida. Fomentum per arundinem tranſmiſſo fumo in Vterum ex Vino iucundiſsimo aqua tēperato incocto Fœniculi ſemine, & radice, & adiecto oleo Roſaceo. Purgatorium molliens ex Caricis decoctis abiectis granulis cū Roſaceo. Aliud

Me-

Medulla Bouis, aut Cerui, pinguedo Anſeris magnitudine fabæ affuſo Roſaceo & lacte muliebri, quo illinatur os.

Ad diſtorſionem directio. *2. Mo. mu. 6. lo. aff. 5.* Diſtorſionis cauſa eſt, Vteri tenſio ob plenitudinem non erũpentibus menſtruis, nunc æqualiter, nunc inæqualiter, nunc ſurſum, nunc deorſum, ad dextra, ad ſiniſtra, ante, retro. Quibuſcunque Vterus *2. Mo. mu.* ad coxendicem, ſi non breui diſcedat, & rurſum in ſuum locum redeat, reſiccatur ad coxendicem: & neceſſarium eſt oſculum auerſum eſſe, & in ſupernis detineri. Cum auerſum eſt, concluſum eſſe: vnde & durum fieri ob tẽſionem. Conueniunt igitur relaxantia, vt os contractum conuertatur inferius. Purgato toto corpore, ſi inde morbus pendeat: Vterum fouere ſumigio per arundinem diutius, ex Allio contuſo in

aqua & oleo Phocæ, ideſt Vituli marini. Poſt fomentum lauetur toto corpore, & magis inſideat Lumbis, & infra Vmbilicum, duobus diebus, ſi ferat, ſin, intermittatur dies. Hoc fomento inflatur Vterus & dirigitur, ſed os magis auertitur, forte ob inſuauitatem.

Poſtea per quinque dies, aut plures, ſingulis diebus, ſi ferre poſsit, fomentum ſimili modo ex radice Foeniculi in aqua, deinde lauetur, quo paulatim os conuertatur, & propinquiſsime adducatur. Tunc imponantur ſubdititia ex Theda pinguiſsima illita, ex oleo Amygdalarum dulcium. Eius longitudo ſit ſex digitorum indicis craſsitudine gracilior, aſsidue ad extremum: Fiant alia minora. Indatur paulatim pars tenuior, & conſeruetur, ne excidat: Singulis diebus penitius intromit-

mittatur: donec intra os penetret quatuor digitis. Cum vnum eximitur, ſtatim alterum indatur, antequam conniueat. Poſtea ex Plumbo parentur fiſtulæ eadem figura, & magnitudine qua Thædæ, vt per fiſtulam egrediantur purgamenta, expleantur fiſtulæ adipe ouillo, & indantur confeſtim poſt Thædam. Si Plumbum mordeat, reuertatur ad Thædam, & iterum Plũbum intromittatur aqua refrigeratum. Saltem noctu Plumbea teneatur. Poſtea purgantibus vtatur ex Reſina magnitudine Oliuæ ſubdita oleo Roſaceo tincta. Nunc mollitorijs vtatur ex pinguedine & oleo, ſi inflammatio adſit, ante & poſt ſubdititia, & lauetur aqua calida. Si non ſuccedat apertio, iterum reuertatur ad ſuffimenta.

Remedia ad hiantem Vterum, & superfluam purgationem, & vlcera. Cap. 8.

CVm Vterus magis hiat, quam oportet, Menſes plures fiunt, & deteriores, & humidiores, vnde imbecillitas oritur; Genituram non attrahit, nec continet. Corripit hic morbus à fluxu ſanguinis, & cum Menſes ſuppreſsi, derepente eruperint, Vel ſi quid in muliere fuſum fuerit, & corruptum compu-
Nat. mu. truerit. Aliquando ex partu,
2. Mo. mu. aliquando aliter. Ad putredinem ſequitur febris, & rigor, & dolor ad imum Ventrem, & Lumbos, & laterum mollitudinem: morbus lethalis. Si diutius protraxerit, prolabitur Vterus. Huic, cum dolor maxime habuerit, tepefactoria apponito, & cum

re-

remiſerit, Vterum foueto, & Pharmacon infra purgans bibendum dato: alibi inquit, ſupra ad reuellendum. Et quæ non mordeant, ſubdito: & poſt ſubditita purgatoria, cū acerbis colluito, & quam minimum lauato: Cibis vtatur ſiccißimis. Si ab his non ſanatur, Pharmacum bibat, quod ſurſum & deorſum purget: deinde ad victum ſiccantem redeat: Aſtringentia ex decocto Myrthi, aut Rubi, Oleæ, Roſarum, Florum Labruſcæ, foliorum Vitis in aqua. Partes circa Vmbilicum cum ſpongijs fouendæ: Inſeſſus in frigida & ablutio. Suffimenta ſiccantia, graueolentia: ad nares autem beneolentia, ſuffitus aſtringentes ex Galla, Bitumine, Pice, Oleæ folia ſicca, & oleo ſubacta ſuper carbones. Optimum auxilium ſitis, frequens vomitus, abſtinētia Balneorum.

Eadem remedia ad læuorem ex humiditate. Victus ex marinis magis: ex Polypo: abſtinere à pinguibus. Aluus reddatur lubrica, ne egeat conatu, quo Vterus prolabitur, ex
I. Mo. mu. Mercuriali. Si oriantur vlcera, vt contingit ex tenuibus & ſanioſis humoribus, aliquando ex Abortu, vnde purulenta & compacta exeunt, cito curanda. Nam ſi negligantur, cito augeſcunt, & putreſcunt, quia in tenero loco. Si inflammentur, multa graueolentia & purulenta exeũt, velut aqua de carnibus; febris & dolor ingens aliquando ad ſcapulas pertingens. Prohibere oportet inflammationem, repurgare, explere, ducere ad cicatricem. Aqua in potu, Vinum minime, cibus paucus. Lac Aſininum coctum ad mitigandam mordacitatem, ſuperbibere aquã, ſi dolor capitis adſit. Caprinum

num ad aſtringendum: Bubalum ad replendum, Serum coctum ad purgandum poſt medicamenta purgantia. Vterum colluere ad pus abſtergendum ex groſſis, ex fæce Vini combuſta, Braſſicæ decocto, Butyro ad mitigandum: Malicorio ad cicatricem: Roſarum flore. Arida: Lithargyrus, Squama æris, Aerugo, Thus, Myrrha, Crocũ, Myrthilli, Labruſcæ flos, Galla, Alumen combuſtum coquantur contrita in Vino dulci diluto ad mellis craſſitiem, quo bis in die illinantur, prius abluta ex aqua tepida incocta Saluia, Hedera: Mitigatorium morſus: Caro Bubala pinguedine illita intromiſſa, additis pulueribus ſiccantibus varijs. 1. Mo. Mu

Ad vlcus inflammatum, Myrrha, adeps Anſerinus cera alba, Thus, pili Leporis, qui ſub Ventre ex lana molliſſi- Nat. mu

2. Memm. liſſima. Aliud. Myrthi baccas in Vino coctas ad colluẽdum, & Melilotum apponat. Mali Punici dulcis putamina in Vino coquito, in quo dilue Myrrham & Reſinam: & linteum intinctum impone. Ad callum ex vlceribus relictũ, qui tactu diſcernitur durus, eximendus pennis minutiſſimis in faſciculum deligatis Roſaceo illitis ſurſũ & deorſum ſæpius moto ſpecillo donec promineat: tunc volſe-
Ste. ſella placide extrahatur. Porrò cum prædicti affectus ſupra os Vteri fuerint, inanis eſt omnis labor fœcũditatis gratia, redduntur enim penitus ſteriles. Sed ſi in ceruice fuerint, niſi auferantur, impediunt conceptionem.

Remedia ad conceptum præſtandum. Cap. 9.

ABlatis Vteri impedimẽtis ad conceptum præſtan-

ſtandum præpationes requiruntur tum in viro tum in muliere, & tempora opportuna. Vterus ſit mundus, at non vehementer aſtrictus, ne vaſa obcæcata Genituram non apprehendant. Sit quidem ſiccus at non denſus ſed mollis. Nam medicamenta vehementius ſiccantia, quæ aliquando ad ſiſtendos fluores muliebres adhibentur in potu, aut ſuffumigijs, vt Rubigo ferri apud Dioſc. conceptum adimit. Idem ferè facit Scoriæ ignitæ extinctio in ſuffitu, quamuis imbecillius, aut ſimilia medicamenta in Peſſis adhibita Aet. Conueniút igitur poſt purgationem totius & Vteri, modicè ſiccantia, abſtergentia, & emollientia: qualis eſt Cedria cum adipe bubulo in peſſo. Suffitus ex baccis ac folijs viridibus Lauri contuſis, Thure, Myrrha, Artemiſia, Aniſo

adipe & cera ſimul contuſis: Caſtorio, Aſinino ſtercore, Allio, Styrace adipe Suillo.
Superf. Nam his os Vteri conuertitur, & hiat. Mollientia: Pinguedines, ſeuum Caprinum, Galbanum, ſemen Lini, Melanthium cum adipe Anſerino linteo exceptū ſubditum. Pulegium ſiccū in linteo ſubditum, & in potu. In calidioribus autem Lac, ſuccus Mali Punici dulcis cum Reſina & melle ſubditus. Mandragoræ
1. Mor. mu radix: ſuccus Mandragoræ & Cucumeris ſilueſtris cum Lacte muliebri. ſubdititium efficax.
Nat. mu. Si mulier diu non concepit, Menſibus apparentibus tertia aut quarta die Alumen tritum vnguento dilutum lana exceptum apponito per tres dies: Poſtea Fel Bouis deraſum oleo ſubactū, linteo exceptū apponito per tres dies. Sequenti die cum viro coeat. hoc enim præce-
dit

dit aſtrictio, ne ſemen eludatur, ſequitur apertio vt ſuſcipiat. Aſſumat in cibo & potu quæ magis expetit. Tempus oportunum eſt Vernum. Mulier ieiuna, Vir non ſit ebrius, neque Vinum album bibat, ſed quod fortiſſimum eſt ac meraciſsimum: itemq; edulia fortiſsima: non lauet Calida: Robuſtus ſit, & ſanus, abſtineat à cibis non conferentibus ad remu[illegible] *Superf.*

Virum adire poſt adhibitam curationem, deſinētibus, aut inchoantibus Menſibus: optimum autem eſt vbi quieuerint: dies enim hi oportuniſsimi ad conceptum. Quod ſi non ſucceſſerit, reliquis bene habentibus, nihil prohibet in alijs diebus coire. Nā exercitatione alacriores fiũt, & venulæ magis laxantur. Additur in libro de Superfœtatione. Si marem generare voluerit, Menſibus deſinentibus *1. Mo. Mu.*

tibus aut defectis miſceatur: & quam maxime impellat, donec emittat ſemen, obliget autem teſticulum ſiniſtrum. Ad femellam autem cum plurimi Menſes prodierint, dum adhuc eunt, & obliget teſticulum dextrum. Sed hāc
4. Ge. an. 1 ſententiam reprobat Ariſtot. quam tribuit Leophani. Præterea Auic. teſtatur, leproſos naſci, ſi menſtruata coeat. Vt autem auidius Vterus ſemen ſuſcipiat, aiunt Zibettum glandi illitum in coitu voluptatem mulieri adaugere, vnde alacrius ſemē admittit.

De ſignis conceptus, & regimine. Cap. 10.

SIgnum concepiſſe non fluxiſſe Genituram vſque ad ſeptimam diem. Nam in ſeptem diebus Genitura habet, quæcunque corpus habere debet. lib. de Principijs. Sed oppo-

oppoſitum videtur in lib. de Natura pueri. Die ſexta reperta eſt Genitura à muliere per ſaltum excluſa inſtar albuminis oui tenui pellicula incluſi. Præterea maſculũ in 30. diebus perfici, feminam in 42. An teſtatur Ariſt. prius fieri veluti delineationem, poſtea perfici? Delineationem quandam vidiſſe teſtatur in die ſexta auctor libri de Natura Pueri. 2.Ge. an. 4.

Idem teſtatur Hipp. ſi Genitura exeat poſt ſeptimam diem, Abortum eſſe. Alterum ſignum eſt, ſi tempore ſolito ceſſent purgationes, neque febris ſuperueniat, neque rigor, & faſtidia incidant: iudica in Vtero habere. Gal. faſtidia fieri ob læſionem oris Ventriculi vt in Pica: contingere poſſunt propter vitioſos humores in toto corpore, at tunc febris & horror aderit: non ſignum eſt concepiſſe. Si 1.Mor.Mu 5.Aph.61

non

non ex alio cognoſcas, ex hoc. * Oculi diſtracti, cauiores, eorum candidum liuidius apparet. Maculam ſolarem in vultu habent, Vinum odio habent, & cibos auerſantur, morſus Cordis, & frequenter ſaliuam expuunt. Ex-
5. Aph. 41 perimentum. Aquam mulſam dormituræ da: ſi Alui tormina patitur, concepit, ſi nō: non concepit. Aliud. Mel & Aniſum tenuiſsime tritum ex aqua bibat, & ſuperdormiat. Si tormen circa Vmbilicum, prægnans eſt, alioqui nequa-
Superſ. quam. Ex ſubdititijs non valde fortibus dolores in articulis, ſtridor dentium, diſtentio membrorum & oſcitatio, concepiſſe ſpes eſt. Mãma maior eſt qua parte foetus exiſtit; oculus quoq; maior & ſplendidior. Foetus maris in dextris magis, fæmi-
5. Aph. 48 næ in ſiniſtris. Quæ marem
42. concepit, bene colorata eſt:
Ster.

quæ

Digitized by Google

quæ feminam, male. Quæ maculam ſolarem in facie habet, feminam. Papillæ ſurſum cõuerſæ maſculum, deorſum feminam. Lac ſuper folia emulctum; ſi condenſetur, mas; ſi diffundatur, femina. Aetius. Cum Geniturã acceperit, horror quidam & moderatus dolor circa pubẽ & Vmbilicum. Os Vteri ſine duritie occluditur, & ſurſum progreditur, ſiccum: languet Venus. Menſes conſueto tempore non apparent. Venæ pectoris virent, & Mammæ intumeſcũt, & in progreſſu Lac colligunt. Lac tertio vel quarto menſe aduenit, cum foetus moueri incipit. Circa ſecundum mẽſem ſalſa & acida appetunt præter cõſuetudinem. *Nat. pu.*
Aduenire ſolet Pica à ſecundo ad tertium mẽſem in quibuſdam: aliquando vſque ad quartũ. Incipit vt plurimum circa 40. & nauſea & vomi- *1. Sy. ca. 7.*

tus, Vrina ignita, rubens. Ad fœtum conſeruandum: Victus ratio ſola, ſi quid non contigerit præter naturam. Cum concepiſſe cognouerit, abſtineat à Venere ſaltem vltra nouem dies. Quæ abſtinet à coitu, facilius in partu liberabitur: Frequens coitus impedit conceptum, aliquando ſuperfœtat. Si non exierit Genitura, tenuis victus conuenit, per ſex dies, melius per ſeptem. Motus vitet: non lauet per omne tempus: Deambulatio in loco plano & leui. Deſideat ſuper mollia. Deinde vſque ad dies 30. moderato victu vtatur ex pane, carnibus Palumbæ & ſimilibus, aut Marinis iis quæ Æluũſiſtant, aſsis potius: Abſtineat ab oleribus: Caput non madefaciat. Poſtea tranſeat ad conſueta poſt primam Quatragenariam, in qua magis periculum eſt abortus, Si contige-

Superf.

1. Mo. mu.

Sept. par.

tigerit aliquid præter naturam, mulierem Vtero gerentem capi aliquo morbo acuto, lethale. Nam ſi cum febre, perit fœtus vi febris, aut inedia. Quod ſi crebrius nutriamus, matrem occidemus victu intempeſtiuo. Gal. Idem in ceteris acutis ſine febre. *5. Aph. 3 55.*
Quæcunque Vtero gerentes à febribus corripiuntur, & fortiter caleſiunt ſine occaſione manifeſta, difficulter pariũt, aut ex Abortu periclitantur. Gal. quia grauidæ non ferunt remedia valida, & victum exquiſitum. Si perdurent praui humores vſque ad partum, difficulter parit: & valetudinarium. Ad bonum autem partum requiritur virtus valida vtriuſque. Si grauidæ Vterus patitur Eryſipelas, lethale. Remedia magna ſunt, *5. Aph. 43*
Venæ ſectio, Purgatio, Inedia, Aquæ frigidæ potus, Vſtio, vehementer alterantia.

5. Aph. 31 tia. Venæ ſectio. Sanguine miſſo ex Vena, abortit; & magis, ſi fœtus ſit maior, Gal. ob defectum alimenti. Minus periculoſum per Cucurbitulas, aut Hirudines ex locis diſtantibus ab Vtero. Tutius in principio & ante quartum

4. Aph. 1. menſem. Purgatio. Grauidas

5. Aph. 29 purgare turgente materia à quarto menſe vſque ad 7. minus has. Recentiores & ſeniores vereri oportet. Gal. quia fœtus vt fructus nouellus & maturus à quocunque motu abſcedit. Sed purgantia valida non ſolum motu, ſed & qualitate veneñoſa corrumpunt fœtum. Eligenda igitur mitiora, & quæ aſtrictionem participant. Sy. roſatus ſolutiuus Tamarindi, Rhabarbarum, Mirabolani. Paul. Rhaponticum grauidis tum ante cibum, tum poſt exhibet.

5. Aph. Si Aluus plurimum profluat, periculum eſt ne abortiat.

Gal.

Gal. ob defectum alimenti melius per ſuperiora, ex aqua tepida aut decocto Anethi, non Clyſteres. Victus tenuis in primis menſibus non periculoſus, cum foetus modico eget: imo iuuat ad continendum fœtum. In prima ſeptimana exquiſitus: non ſolus potus, ſed ſorbitiones validiores. Aquæ frigidæ potus non gelidæ, nec in magna copia, ne extinguatur fœtus. Si lauare opus ſit, pauca & nō valde calida lauetur. Non inuſtiones, & quæcunque horrorem incutiant, aut motum quemcunque vehementem, præſertim intra Vmbilicum & Crura. Non Opiata, nec vehementer alterantia, quia corrumpunt foetum. Si ex remedio aut vi morbi Abortus contingat, adhuc grauius laborat mulier. Nam acceſſio fit alterius morbi ex Vteri hiatu, aut inflamma- 1. Mo. Mu.

n tio-

tione. Minus ſi partus ſit naturalis: quia minus laceratur Vterus. Inquit Hipp. Abortus grauiores ſunt, quam partus, quia ſine violentia non fiunt: aut ex Pharmaco, aut potu, aut cibo, aut ſubdititijs medicamentis, aut aliqua alia re. In his periculum, ne Vterus exulceretur, aut inflammetur, quod periculoſum. Aberrant igitur, qui dedita opera tamquam remedium Abortum parant. Si prægnanti menſtrua fluant ſingulis menſibus, tenuis redditur, & debilis: aliquando febris corripit, pallida, licet pauci exeant. Foetus quoque tenuis ac debilis redditur. Si purgationes eant, impoſsibile eſt foetum eſſe ſanum. Gal.
5. Aph. 60 inquit: Si paucus ſemel aut bis excernatur, repertum eſt, foetum non pati. Sed ſi pari quantitate, & ſingulis menſibus exeat, impoſsibile foe-

foetum ſanum eſſe. non enim attrahit. Exire autem in his non ex fundo, ſed ex ceruice. *Si* curetur, melior euadit foetus & mulier. Si non curetur, foetus corrumpitur, & ipſa quoque periclitatur, ne morbus fiat diuturnus, & ex Abortu, ne Vterus magis hiet. Remedia requiruntur aſtringentia & repellentia. Stercus Aſininum ſiccum, & Rubricam, & Sepiæ teſtam terito, & linteo illigata apponito. Aut Pæoniæ ſemina nigra in Vino diluta bibenda dato: Dioſcorides laudat rubra. Si inter coeundum imus Venter dolet, & ſanguis recens exeat, Lini ſemen tuſum & Muſcum molle, & adipem Anſerinum mixta, & molli lana excepta apponito: nam mollit, concoquit, & exſiccat. Abſtineat à coitu. Si prægnanti diſtillatio à capite in Vētrem fiat: febris debilis corripit. Pal- *1. Mo. mu.*

pitationes quibuſdam debiles, quæ redduntur acutæ: cibi faſtidium, impotentia. Periculum eſt ne foetus corrumpatur. Ipſa quoque in periculum adducitur, ſi non curetur. Vbi effugerit, nempe fluido Ventre, ſtatim conſtringere oportet. Nos commode euacuabimus ex Rhabarbaro in ſubſtantia ſumpto: Dein de aſtringentibus vtemur, Saccharo roſaceo, Diacitonio, Bolo Armeno. Si dolor in Ventre aut Lumbis fuerit, formidare oportet, ne abruptis pelliculis foetus dejiciatur: Mitigandus fomentis ex aqua calida incocto Chamæmelo, Anetho, Clyſteribus mollibus, purgatione leni, ſi opus ſit.

Si cõtingat Vteri ſuffocatio, quod maxime fit, vbi mulier laborauerit, & cibum faſtidit, Vtero calfacto, & pauciore humore foetui accedente, vnde

de commotio ad Hepar & Præcordia. Vel cum à capite diſtillatio in Thoracẽ fit, vnde reſpiratio tollitur, ſatis eſt motum ſedare aſſumpto cibo, qui celeriter ad Vterum feratur. Vinum cum modico panis toſti. Nam reliqua remedia grauidis non conueniunt. Ad cibi faſtidium, & Picam vomitus ex aqua tepida, Pau.& Aet. Cibi varij, & varie conditi. Lambere Amilum pro terra: Ventriculum roborare aſtringentibus.

De Conceptu falſo. *Cap.* 11.

VIdentur aliquando mulieres concepiſſe, cum Vterus intumeſcit, & Menſes deficiunt: aut ex morbo, aut ex concubitu, vnde conceptus deprauatus fiat, quæ Mola appellatur. Ex morbo in *Nat. mu.*
Hydrope Vteri: in quo Menſes pauciores, ac deteriores fiunt: deinde repẽtè deficiũt: & Vẽter intumeſcit, & mam

mæ ſiccæ fiunt, & reliqua ma le habet: & in Ventre ſibi habere videtur. Deprehenditur autem ex aqua laborare etiã tactu. Nam os Vteri gracile, calidum, humectum: In proceſſu dolor circa imum Ventrẽ, Lumbos, & Laterũ mollitudinẽ. Fit maxime ex Abortu: fit & ex alijs cauſis, ex inflammatione. Augeſcit aliquando vſque ad decimum menſem: Tunc venter aqua impletur, & Vmbilicus eminet, & pedes intumeſcunt, clauiculæ attenuantur. Contingit in hoc morbo Vtero geſtare per duos mẽſes aut paulo amplius: Sed fœtus corrũpitur à multa aqua: Ex Abortu autem effuſa multa aqua plerunque moritur. Rigor
1. Mo. mu. aliquando & febris corripit.
Nat. pu. Ex flatu: cum ex Ventre flatum acceperit, eleuatur, & intumeſcit Menſibus non prodeuntibus: ex ſanguine
non

non erumpente ob clauſio-
nem, craſsitiem, viſcoſitatē:
Dolet in coitu, grauitas. Ven
ter prominet. Deſiderijs ſimi
liter afficitur, vt prægnantiū. 1. *Mo. mu.*
Dolor ſtomachi præcipue
poſt dies 30. alias atq; alias in
Vētre circa Vmbilicum, Col-
lū, Inguina, Lumbos. Aliquan
do poſt duos vel tres menſes
menſtrua erumpunt in pu-
dēdum aceruatim veluti car-
nea ex corruptione foetus.
Quibuſdam alterius. Aliquā-
do ad ſex menſes erumpunt
ſuppurata ſupra Inguen.
Iterum Hipp. Vbi Vterus con 2. *Mo. mu.*
cluſus fuerit, vt Menſes ſur-
ſum ad mammas, & ad pe-
ctus ſecedant: & imus Ven-
ter attollitur, inexpertæ pu-
tant in Ventre habere. Vſque
ad 7. & 8. menſes Venter pro
ratione creſcit, & pectora
eleuantur, & Lac innaſci vi-
detur. Poſt id tempus mãmæ
gracileſcunt & Venter, & Lac

euaneſcit, quo tempore ſe parituram ſperabat, Venter euaneſcit, & concidit. His contingẽtibus Vterus modico tempore fortiter contrahitur, & oſculũ reperire non datur, præ contractione & ſiccatione. In mammis autem tubercula fiunt dura partim maiora partim minora: non ſuppurantur, ſed ſemper duriora, vnde Cancri occulti, & alia grauia ſymptomata ſuperueniunt vnde pereant, nisi cito curentur. Mola conceptus eſt deprauatus à craſſa Genitura intus retenta. Fit cum multa menſtrua modicum & morboſum ſemen cõceperint: Vnde foetus non rectus, & Venter plenus eſt vt prægnantis. Sed nihil in Ventre mouetur: neque Lac in mammis fit, licet ſint turgidæ. Nam in foetu naturali mouetur tertio menſe in maſculis, quarto in feminis.

1. Mo. mu.

Ster. & Mor. mu

Eo-

Eodem tempore Lac gignitur in mammis. Perdurat Mola ad duos annos & tres. Si vnica caro eſt, incurabilis eſt, ſed perit cum in ingentem molem excreuerit. Si plures erumpit per pudendum ſanguis multus & carnoſus. Si id modice fiat, ſeruatur: ſin, ex fluxu moritur. Ariſt. prodit, 4.Ge.an.7 Molam fieri, cum pro coctione inquinatio fit ob imbecillitatem caloris & multitudinem menſtrui. Duraſſe aliquando annos quatuor, & Abortu dyſenteria peperiſſe carnem adeo duram, vt ferro tranſigi non poſſet, ac periclitatam: comitari aliquando per totam vitam. Raro cõtingere & ſolis mulieribus. Auic. inquit, exiſtimari duplicem eſſe cauſam, quarum vna eſt multitudo materierũ effuſarum ad Vterum cum vehementia caliditatis: altera, apprehenſio aquæ mulieris in

coitu. An ſemen præter naturam humectatum non retinet figuras eorum quæ coagulantur; ideo foetus informis fit? Quod autem præter naturam craſſum ineſt, non ſeparatur à partibus coagulatis, ſed ſimul cum partibus concreſcit: vnde durities. Paul. & Aet. Tumorem induratum inſtar lapidis interim in oſtiolo, interim per totum Vterum. Vnde in progreſſu tendit in Hydropem. Fieri ex inflammatione, aut ex vlcere, cui ſupercreuerit caro. Quidam, inquit Paul. Molam aſſerunt carnem informem Vteri tunicis adhærentem, edi in lucem foetus modo. Raſi. & Auic. vnde poſteriores acceperunt. Molam vocant omnem affectum ſimilem prægnanti, Flatuoſam, Aquoſam, Humoroſam, Carnoſam. Sed molam vere dictam eſſe carnem informem, quæ

& mouetur alio modo quam foetus naturalis. Raſi. moueri inquit, cum duriter tangitur.

Curatio ad Vteri Hydropem. Cap. 12.

PRius dolores mitigandi: Calida lauare oportet, & tepefactoria adhibere, donec ſedetur. Poſtea Pharmacum purgans deorſum bibendum ſcilicet ex ijs, quæ trahunt aquas, vt in Hydrope dictum eſt. Poſt purgationem Fomentum ex ſtercore Bubalo. Vltimo Subdititia, quæ Vterum expurgant, & Menſes eliciunt: vt tandem cum viro dormiat. Nam ſi pepererit, ſana redditur. Eadem fermè repetuntur alibi. poſt purgationem perſeuerandum in medicamentis ſubdititijs. Bibat corticem Crithmi alternis diebus. Pæoniæ grand- Nat. mu. 1. Mo. mu.

nigra quinque, Sambuci fructum in Vino ieiuna, Mercurialem quamplurimam edat, & Allium crudum, & coctum. Ad ſomnum vtatur mollibus & multa potione: Obſonijs marinis potius quam carnibus. Si interim conceperit, & pepererit, cum puerperij purgamentis ſubpurgãtur etiam quæ prius inerant. Sed ſi multum tempus proceſſerit hydrops, & in Ventre habuerit, corrumpit, & eijcit, & cum foetu aqua effunditur, & mulier plerunque moritur. Sanguis autem corrumpitur, & aquoſus redditur. Huic Lac bibendum dato, & Papauer album potandum, donec foetus moueri poterit. Nam ante hoc tempus, vt plurimum abortit. Si febris ſuperuenerit, aut aliquis æſtus in Ventriculo, & ſitierit vehementer, ex potu aquæ Splen attollitur, vnde Venter & cru-

ra aqua implentur. Ideo continere oportet. Iterum alibi inquit. Cum ſic habuerit, Pharmacum infra purgans bibat: Subdititijs vtatur, & fomentis odoratis. Per diem penicillis plumbeis vtatur, prius aqua calida non mordente colluatur. Poſt appoſitionem colluat ex decocto Cneſtri, ideſt Timæleæ: in aqua admixto oleo Narciſſino, aut Anethino. Si permanſerit, iterum Pharmaca bibat ad aquam purgandam: Cibis vtatur panibus & oleribus elixis, & marinis potius quam carnibus, aut extremis partibus coctis flaccidis. A pinguibus & dulcibus abſtineat. Victus frigidus & glutinoſus ad Hydropem, quia aqua tenuis à calido fit. Quod Celſus notauit in Hydrope. Laboret plurimum ante & poſt cibum, nō lauet frigida. Adiātum bibat in Vino diluto ieiuna

2. Mo. mu.

M. M.

M. M.

iuna

iuna diebus inter purgatio-
nes. Subdititia aquam pur-
gantia: Cyclamen in lin-
teolo, Cuminum, Vua paſſa
alba, Vrticæ ſemen, Ari ra-
dix. Cantharides modico tem
pore & per longa interualla,
cum Cupreſſi ſucco ex aqua
2.Mo.Mu efficax. Vnguentum Narciſ-
ſinum: Cuminum quod edi-
tur, Myrrha, Thus, Abſin-
thium, Cyperum, Vnguen-
tum Roſaceum cum puluere
ex Lino dum pectitur, decuſ-
ſo, ſubdatur per totam no-
ctem: lauet, & aqua odora-
ta perluat. Aliud ex Myrrha,
Sale, Cumino, Felle Tauri,
Melle.

2.Mo.Mu. Si flatus in Vtero ſit: ar-
dorem facit, & præ ardore
intumeſcit, & dolet. qua fla-
tus exit, ſtridet, mordet; to-
ta intumeſcit, febris oritur,
& ardor. Præ dolore exilit
valde, virum non admittit,
erigi non poteſt, neque diri-
gi.

gi. Onus graue in Vtero iadet, Capitis dolor, anxietas, loqui non poteſt. Cum dolor exacerbatur, clamat, & dolet omnia, Lumbos, pubem, & ſedem. Vrina ſupprimitur, Venter ſuffocatur. mori incipit, & Præcordia diſtenduntur, Stomachus mordet, os amarum: Vomit acida & pura: Frequenter ructat, & melius habet: ſin minus, intumeſcit, & ſi tetigeris, renititur, & dolet. Contingunt hæc quia ventus in Vtero eſt & Genitura.

Deſideat in oleo calido iniectis aromatis, Iurioi flore, aut in aqua Lauri, aut marina. Optimum prius Ventrem purgare molli Clyſteri, aut glande ex lana illota cum Melle, aut efficacius Cæpa in Oleum & Mel tincta. Vterum colluere ex aqua mulſa aut aceto mulſo & oleo. Subdititia & potiones, Aroma-

ta

ta omnia & Vnguenta odorata, Laurus, Myrthus, Saluia, Cedri, & Cupreſſi ramenta contuſa & cribrata inſpergantur in Vino odorato, & oleo Roſaceo infundantur. Folia Lini & ſemen trita, & lana excepta appone. Efficacius vnguentum Irinum, Crocum, Lini folia, Adeps gallinaceus, Lac muliebre. excipiantur raſura linteoli. Potio. *S*aluia, Cyperus, tuſa noctu madefiant, mane cremor excolitur, Tritici farina adiecta & aceto & Laſerpitio Fabæ magnitudine modice coctis. Cuminum & Aniſum fumere. Hodie in vſu Diacyminum. Si inueterauerit, deficientibus menſtruis præmittenda Venæ ſectio, aut purgatio.

Remedia ad Molam carnoſam. Cap. 13.

Bter. INquit Hipp. Hanc maxime quidem ne curato, aut

aut certe cum prædictione: quia ante quartum menſem non cognoſcitur, ſine Lacte, & ſine motu. In progreſſu induratur, & cum nunquam matureſcat, coaleſcit. Primum totum corpus foueto, deinde per ſedem Clyſterem adhibeto, quo purgetur. Muliere enim à Pharmaco calefacta fortaſſe commouebitur, quod conceptum eſt, vt videatur foetus. Amplius Vterum colluito, vt ſanguinem educas: ſin minus, ſubdititijs vtatur ex Bupreſti. Bibat Dictamum Creticum in Vino, aut Caſtorium, Cucurbitam retro ad laterum mollitudinem affigito, & plurimum ſanguinem detrahito pro virium robore: nam aufert nutrimentum. Item Thim- *2.Mo.mu.* bram tritam in aceto & aqua bibendam dato: aut Hyoſcyami ſemen tritum. Vterum colluito cum Muria ac Laſer-

pitio

pitio & aceto, aut cum aqua. Optimum infundere aquam mulſam cum aqua Lentium, aut Erui, aut flore Violæ, ideſt Leucoij. Si purgationes exeant tanquam exuſtæ, Myrthum coquito & perluito. Et apponito Myrrham & Netopum, ideſt Oleum Amygdalarum dulcium cū lana. Raſ. pillulas foetidas ſæpius exhibet. Decoctum de ſeminibus, Oleum de Cherua, Trociſcos de Myrrha. Indit peſſaria educentia foetum præcipue
a.Mo.mu. ex Ruta & Mentaſtro. Ad tumorem ſcirroſum Vteri, qui videtur veluti lapis tangenti. Os aſperum multis radicibus præditum digitum non admittit. Superuenit febris circum refrigerans, fremitus:
aim.oM. dolor in imum Ventrem, & laterum mollitudinem, & Lumbos, cum ſcilicet Menſes computruerint: aliquando ex partu & frigore: aut

pra-

praua victus ratione. Huic medicamenta purgantia danda ſunt. Lauare multa aqua calida, item oleo: & fomentum adhibere qua parte dolor fuerit. Cum regens lota fuerit aut fota: immiſſo ſpecillo, os Vteri dilatare, aut digito. iterum fouere diuturne cum decocto Cucumeris ſyl. Deinde mollitoria apponere, quæ tribus diebus adhibeantur. Cum os molle apparuerit, intromittendus penicillus ex Lino crudo longitudine quinque digitorum, non craſſior paruo digito, incipiendo à tenuiori, illitus adipe Anſerino. Poſtea adhibito fomento odorato ſuffito: Glans mollitoria indatur, aut Nitrum ſuperillitum, ne exulceret; non enim mordeat. Teneat per duos dies: decedet ex hoc veluti cortex & pellicula craſſa. Intermiſſis vero tribus diebus, Cyclaminum

Digitized by Google

minum cum Narciſſino ſubdito. Si hæc non purgarint, cũ multa conſideratione apponito id quod cum Bupreſti paratur, & cum fortiter momorderit, glandem extrahat, & pudendum colluat cum aqua calida, & in oleo inſideat. Poſtridie adhibeat adipem Ceruinum cum lana. Si adhuc purgatione egeat, fiat per mollitoria poſt tres dies: ex Narciſſino primum, deinde Netopo. Iterum odoratis colluito & pinguibus. Poſtridie Pulegium indito per vnũ diem: poſtridie foue cum Aromatis. Vtatur cibis acribus marinis, aut carnibus. & in Menſibus Caſtorium ſumat. Paul. & Aet. Molam eſſe tumorem induratum aut ex inflammatione, aut ex vlcere, cum ſupercreuerit caro. Inſequitur grauitas deorſum trahens, gracilitas, color vitiatus, inappetentia: ſolet

in

in Hydropem conuerti: licet incurabilis putetur, non negligenda remedia, Cataplaſmata laxantia, Fomenta, Peſſi mollitorij, non acres: inſeſſiones. Cerata ex Althæa, Oleo Cyprino, Caricis, Pinguedine: Cucurbitulæ cum ſcarificatione, Dropaces, Rubificatoria. at hæc non probat Hipp. Suffitus aquæ marinæ vel Muriæ incoctis Lauri baccis, Pulegio, Saluia, Artemiſia, & alijs digerentibus. His remedijs ſæpe plurima copia egreditur ſanguinis grumoſi & atri, vnde affectio diſſoluitur. ſed periculum de nimio fluxu Hipp. Philoſophus quidam vſus eſt in vxore Vino generoſo incocta Ruta & Anetho, potu continuo calido, vnde excreuit ſanguinis copiam.

De Abortu cauſæ, & ſigna. Cap. 14.

1. in 6. Ep. 2. ABortus eſt fœtus deperditio, ideſt imperfecti fœtus emiſſio. Qui dedita opera parant, ſubiacent legibus tanquam de homicidio: vt fatetur Gal. & Hipp. in Iuſiurando. Aetius tamen medicamenta abortiua docet, & in libro de facile parabilibus ad Solonem. Num forte liceat aliquando, vt matrem ſuperſtitem habeamus? nam ea pereunte, etiam fœtum perire neceſſe eſt. An remedia aduerſus morbum danda ſunt, non ad fœtum perdendum? Quod ſi vi morbi, aut remedijs quibuſdam neceſſarijs perdatur, medicus excuſabilis eſt. Cauſæ Abortus ad ſummum tres ſunt. Moles nimia, Pondus, Morſus. Moles, cum Vterus diſtendi amplius

An Animal ſit q in Vt. 5.

2. Nat. fa. 12.

plius nequit ad perfectum incrementum. Sunt enim quædam, quæ facile concipiunt, ſed geſtare nequeunt, ideo perdunt vt plurimum tertio, aut quarto menſe, nulla cauſa manifeſta. In cauſa eſt imbecillitas. Hipp. Quæcunque præter naturam tenues exiſtentes Vtero gerunt, abortiũt antequam foetus craſſeſcat. Menſtruum aut bimeſtre, trimeſtre, aut amplius ferre nequeunt, cum Vterus tenuis fuerit, nec amplius diſtendi poteſt. Iterum inquit: Mulier præter naturam extenuata augere fœtum amplius non poteſt. Quæcumque autem mediocriter corpora habentes abortiunt ſecundo aut tertio menſe, ſine occaſione manifeſta, ijs acetabula Vteri plena muccoris ſunt, & nõ poſſunt ex pondere fœtum continere, ſed abrumpuntur. Alia ratione, ſi qua mulier na-

1. Mo. mu.

5. Aph. 44

Ste. et Superf.

Nat. mu

5. Aph. 45
Nat. mu.

tura ſterilis forte concipiat, abortit, defectu ſcilicet nutrimenti, cum alio vertatur nutrimentum: aut quia menſtrua nõ ſecundum rationem procedant, vnde mulier laborat. & deijcit foetum: vt
Nat. mu. innuit Hipp. Hoc modo Abortus ſimilis eſt Partui naturali, cum ſponte ex defectu nutrimenti paulatim abſcedat, non per abruptionem. Abruptionem faciunt violentam, motus, ſaltatio, ponderis
1. Mor. mu eleuatio, Percuſſio, Vociferatio, & alia multa etiam animi motus. Morſus irritantes ad expulſiones: vt Medicamenta, Peſsi acres. Cibi acres, & quæcunque turbant Ventrem, ſeu humores diſtillantes, ſeu putredines. Quædam ex his foetum enecant, vnde ſequitur Abortus. quæcunque vehementer alterant, vt Venena, & Medicamenta purgantia, odores praui: &

quæ

quæ auferunt alimentum, vt magnæ euacuationes, Venæ ſectio, inædia.

Signa futuri Abortus: Si mammæ repente gracileſcũt, abortit. Si altera mamma geminos habenti dextra aut ſiniſtra, alterum abortit, marẽ, aut feminam. Et rurſus. Quæ corrupturæ ſunt foetus, ijs mammæ gracileſcunt: Si vero rurſus duræ fiant, non corrumpent. Nam ſimul natura per Venas diſpenſat Vtero & mammis, vt patet in conceptu. Mulieri Vtero gerenti, ſi Lac multum è mammis effluat, foetum imbecillem ſignificat: Si vero mammæ ſolidæ fuerint, foetum ſaniorem ſignificant. Quod enim debuiſſet tendere in alimentum foetus, effluit ex mammis, vt in auerſantibus cibum vomitus. Si vero mammæ ſolidæ, ſignificãt aſſeruari materiam pro Lacte, quanto magis foe-

5. Aph. 37 38. 53.

5. Aph. 52

tus augetur. Hic enim eſt partium conſenſus: vt vna læſa, altera lædatur. Conuertuntur igitur propoſitiones. Si mammæ gracileſcant, aut multum Lac effundant, corruptio futura eſt, aut foetus imbecillis eſt. Si vero ſolidæ fiant, ideſt plenæ non effundentes, foetum ſaniorem ſignificant. Si rurſus duræ, ideſt plenæ, non corrumpent. Quãquam Galen. aliter in Com. ſentiat. Quæ abortiunt non ex defectu nutrimenti, ſed ex violenta abruptione, ijs non paulatim mammæ gracileſcunt, ſed repente. Sed quæ corrupturæ ſunt foetum, deficiente paulatim alimento, ex neceſſitate mammæ paulatim gracileſcunt. Nam in partu maturo, licet multa purgatio ſuccedat, non tamen gracileſcunt mammæ: quia iam collecta eſt materia pro Lacte, nec duobus amplius

plius natura incūbit: & quod in Vtero collectum erat, ſuperfluum eſt. Fieri autem Abortum ex acetabulis muccoſis, cognoſcitur Hipp. quia humida fit, & muccoſum quid defluit, & non mordet: & in Menſibus vbi fuerit purgata, per duos, aut tres dies mucci ab Vtero prodeunt. *Nat. mu.*

Si autem ex mordentibus, & irritantibus Abortus fiat, horrores & febriculæ contingunt: dolores in alijs, & alijs partibus: cibi faſtidium, oris amaritudo. Hæc ſi biliosa per ſeceſſum egerat, quod ſæpe contingit, melius deget. Prognoſtica. Abortus periculoſior eſt partu, ob violentiam. Periculum ne Vterus exulceretur, aut inflammetur. Plurimi Abortus fiunt in primo Quatragenario: nam eo præterito, foetus fortiores fiunt. Iterum in ſexto Quatragenario, cum foetus de- *1. Mo. mu.* *Sept. pa.* *Oct. pa.*

deſcēdit laxatis membranis. Si naſcantur in octauo mēſe, Abortus ſunt: in ſeptimo autem quidam vitales, antequam ex deſcenſu foetus laboret: robuſtior enim eſt.

Præſeruatio ab Abortu. Cap. 15.

CAuere oportet à cauſis Abortum facientibus. Sed quædam præſente fœtu auferri nō poſſunt: vt imbecillitas Vteri propter extenuationem, vt propter humectatos cotyledones. Sed ante conceptum craſſeſacere oportet, & Vterum ſiccare, ac roborare. Dum Vtero ferunt ſolum ad cauſas recentes occurrere licet, ne abrumpant, ne auferant alimentum, ne corrumpant. Ideo compeſcendi fluxus, & optimo nutrimento reficiendæ mulieres, & Vterus aſtringentibus roborandus.

dus. Si morſus adſit, humores mordentes euacuare, ex Manna, Rhabarbaro: Contemperare victus ratione.

In fluxu à capite, Ventre fluido periculum effugitur, ſed ſtatim concludere, ac cõſtringere oportet. Si mulier ægrotauerit, & Venter concludatur, aut magnus fiat, etiam ſic puer perit à labore calfactus, & à tumore preſſus. In his modica ſanguinis miſsio iuuat ex brachio. Si biliosa fuerit, & doloribus vexata, ſi per ſeceſſum deiecerit biliosa, melius deget. *1. Mo. mu.*

Vt mulier non abortiat: Cancer fluuiatilis in Vino tritus in potu: nam facit ad Tabeſcentes. Non Leporis prægnantis coagulum, vt quidam tradunt, in Vino, licet ſiſtat fluxiones Vteri, ſed enecat fœtum, Dioſc. Hipp. Si inuita Abortum facit, nec eijcere velit, triticum torrefa- *Dinam.* *Ster.*

ctum & molitum, Vuam paſſam albam ex aqua mulſa cum modico oleo bibat ieiuna. Poſtea Raphani ſemen tritum cum aceto & adipe Anſerino bibat. Origanum, Pulegium cum Polenta ex aqua: Lauri folia cum Gummi ex aqua: Paſtinacæ ſemen ex Vino diluto.

Conueniunt igitur Emplaſtica ad tollendam aſperitatem, ſiue ex mordentibus, ſiue ex motu abrũpente: adiungenda quæ ferant ad Vterum modice acria. Hodie vtuntur ouis ſorbilibus cum Cocco. Extrinſecus autem Vnguento de Comitiſſa ad Lumbos, & ſupra pectinem: nam aſtringendo corroborat. Ad vitia autẽ antiqua, ex quibus abortit: curanda eſt, cum non Vtero gerit. Cum in Ventre habens foetum menſtruum, aut bimeſtrem corruperit, & ad perfectionem geſtare non

Nat. mu.

poſſit

poſſit, & tenuis præter naturam fiat, huius Vterum purgare oportet, & corpus pinguefacere. Non enim prius fœtum perferre poterit, quam Vterus craſſus fiat, & robuſtus: Iterum: Poſt Pharmaca purgantia ſurſum & deorſum, Lac Aſininum aut Serũ bibendum dato. Poſtea adhibito fomento Vterum purgato ijs quæ non mordeant: Poſtea aceto colluat, & ſuffiat aromata. Vt omnia facta ſint prima die Menſium. Poſtea lota & leuiter paſta, ſuffita affuſo Netopo, & Roſaceo coeat. Iterum ſi Vterus diſtendi nequeat ad perfectã magnitudinem: cognoſcitur, cum ſæpe ſtatuto tẽpore eodem ſine cauſa manifeſta abortit. Huius Vterum colluere oportet, & ſubdititijs quam maxime inflare Cucumerario medicamento. Cucumeris ſyl. medulla contun- ***Ste. et Superf.***

Digitized by Google

datur & cribretur: eius modicum excipiatur multo Melle cocto, addito modico Laſerpitij. Summo ſpecillo indatur in os Vteri, vt penitius penetret: Sinatur, donec liquatum fuerit. Tertia quoq; die repetat, aut pluribus interiectis. Elaterium idem præſtat, & Colocyntidis medulla eodem modo. Poſt hoc tempus edat Allia plurima, & Sylpij caulẽ & quidquid flatum inducit. Interiectis diebus mollientibus vtendum: & poſt Menſium apparitionem, vbi ſicca fuerit, cum viro miſceatur. Flatum etiam inducit in Vterum Allij caput integrum & Laſerpitium in ſubdititijs. Sed noxa mollientibus corrigenda intus & extra pinguedine Anatis, oleo Amygdalarum dulcium, affricatis ſupra pectinem. Si ob Cotyledones pituita plenos: hanc ſucco groſſorum eluito.

Poſtea

Poſtea per acerba bis aut ter Alumine, Galla, Malicorio. deinde apponito quæ pituitā purgent: & mollia fomenta ex Lauro: Colluito aqua & aceto pari menſura, & in Menſibus aromata ſuffito: Impaſta & illota cum viro dormiat: Faſcijs crura circundet, & oleo illinat. Purgant pituitam, aquam, & muccos, & non exulcerant, Subdititia: Myrrha optima, Salis Grumum, Pix Aromatis imbuta: & trita apponito. Aliud. Grana Gnidia decorticata 30. Indicum, quod Perſæ Piper vocant; in quo rotundum ineſt, Myrthidanum vocatum, ideſt vt puto Gariophyllus, cum Lacte muliebri & Melle ex lana pennæ inuoluta indito, & per diem ſinito. 1. *Mo. mu.*

De Partu naturali. Cap. 16.

PArtus ſecūdum naturam perfectiſſimus ſeptem *Oct. pa.*

Quatragenarijs conſtat, qui dies 280. ad ſummum continent. Decimeſtres appellantur, quia continent 9. Lunas integras, & paulo amplius: ſingulis Lunis aſsignãdo dies 29. cum dimidio & paulo amplius ab vno nouilunio ad alterum. Deſunt autem vſque ad dies 280. dies 14. cum dimidio, quæ eſt pars decimi menſis, aliquando vndecimi. Si enim cõceptio fuerit vltra plenilunium, attingit menſem vndecimũ. Nouimeſtres minus perfecti ſunt: adhuc minus Septimeſtres, vitales tamen in diebus 182. cum dimidio, quod eſt anni dimidiũ: ad minus continet menſes quinque integros, primum, & vltimum non integros. In libro de Principijs perducitur ad dies 210. qui attingit menſem octauum & prætergreditur quintã Quatragenariam. Sed apud hunc menſis eſt dierum

rũ triginta Gal. ad ſummum peruenire ad dies 204. In ſexto Quatragenario laborat foetus in Vtero, qui octauum menſem includit, aliquando partem ſeptimi vel noni. Laborat autem quia matureſcente foetu pelliculæ ſpicarum more laxantur in ſeptimo menſe, vnde foetus præ grauitate deſcendit propinquior factus ad exitum. Ex tenſione Vmbilicus cõuulſus dolorem matri inducit, Multæ etiam febricitãt: quædam pereunt cũ foetu. Aliquando claudi & cæci naſcuntur. Fortiſſimi & pleniſſimi foetus in laxatione pelliculorum violantes & diſrumpẽtes partum fieri cogunt. ſed plurimi intereunt: quia cum parui ſint, 40. dierum afflictionem ferre nequeunt extra Vterum, vt Decimeſtres perfectiſſime faciunt. At ſi in 8. menſe exeãt, omnes moriũtur, quia adhuc *Sept. par.*

ægrotus ex laxatione pellicularum in 7. menſe, cogitur ex partu laborare. In ſeptimo Quatragenario quibus bene futurum eſt, ſoluuntur inflammationes tum matris, tum foetus. Venter fit mollior, tumor à Præcordijs deſcendit. facilius ferunt: donec contigerit foetum verti: Os Vteri

Sept. pa. propè pudendum. Tunc dolores partus, & labores fiunt.

Nat. pu. Nam deficiente alimento per Vmbilicum, puer copioſius deſiderans calcitrat, diſrumpit membranas, & conuertitur.

Quibus modici ſunt Menſes, alimentum citius deficit, vt quædam non perueniant ad decimum mẽſem. Eædem vt plurimum ſine Lacte ſunt.

Sept. pa. Conceptus & Abortus & Partus mulieribus in eodem tempore, in quo etiam morbi, & ſanitas, & mors omnibus fiũt: partim ſecundum dies, par-

tim

tim ſecundum menſes, partim ſecundum dierum Quatragen. partim ſecundum annos. Sed vt diſtinctius habeatur dierum computatio geſtationis foetus, hoc modo conſideretur. Septem Quatragenarij, qui terminus ſummus eſt, continet dies 280. Continet Lunas nouem integras, dierum ſcilicet *29.* & horas 15. ſcilicet dies *265.* & horas 15. Vſque ad *280* deſunt dies 14. & horæ *9.* decimi menſis. Si conceptio contingat vltra plenilunium, vt die *16.* primi Menſis relinquentur dies 13. & horæ *15*, vt compleatur menſis decimus: ſuperſunt adhuc horæ nouem vndecimi menſis, vt ad ſummam perueniatur dierum 280. Si tardius adhuc conceptio fiat, vt, vt die 20. Lunæ relinquuntur dies 9. & horæ 15. menſis decimi. Hæc peruenire poterit ad diem 5. vndecimi menſis.

Se-

Septimeſtres partus quinque Quatragenarijs abſolui poſſunt, ad minus diebus 182. cum dimidio, quod eſt anni dimidium. Continent menſes quinque integros, qui dies 147. cum dimidio: primi menſis & vltimi plus dimidio, vt ſaltem perueniãt ad dies 35.

Sept. pa. Ad ſummum perueniunt ad dies 204. vt Galenus teſtatur ſemel tantum vidiſſe, vt plurimũ non excedunt dies 200. At liber de Principijs perduci ad dies 210. qui ſunt menſes ſeptem dierum 30.

De partu facili, & difficili. Cap. 17.

Nat. pu. Modus ſecundum naturam eſt, vt diſruptis membranis puer exeat in caput. Si pueri momẽntum in caput inclinatum prædominabitur, mulier facile parit, inquit Ariſt. Proni in caput *4. Ge. an. 9.*

con-

conuertuntur, quia pars ab Vmbilico ſuperior plus ponderis habet. Diſruptis membranis prius effluit aquoſus humor, qui inter eas continebatur: deinde infans, vltimo membranæ ab Vmbilico appenſæ, quæ Secunda vocatur, quia ſecundo loco poſt infantem exit. Aqua viam præparat, infans Secundam trahit. Difficilis eſt omnibus, præcipue Primiparis, quia in hiatu Vteri maior violentia fit. Nam coxendices diſparantur, dolet totum corpus maxime Lumbi & coxendices. Difficilior ſi exeat in pedes, aut obliquus. Nam ſæpe foetus perimitur, aliquando & mulier. Contingit peruerſio ob iactationẽ, cum inexpertæ, aut propter incontinentiam non quieſcunt. In peruerſione Vmbilicus collo ſæpe circumducitur.

Mortui foetus difficilius eiciun-

ejiciuntur, & languidi, quia robur requiritur non ſolum in muliere, ſed etiam in infante. Nam adiuuat impulſu & calcitratu. Gal. Poſt exitum
5. Aph. 55 infantis aliquando moratur Secunda præ imbecillitate: aut quia adhæreat Cotyledonibus, quod in Abortu magis contingit, cum foetus non maturus eſt. Alia impedimenta affert Aet. Loci anguſtiam, ob pinguedinem: Si moles amplior. Si tuberculus adſit, aut inflammatio: Lapis in Veſica, Excrementa craſſa: Siccitas, cum ante tempus debitum
3. Aph. 12 aqua proruperit: Aquilonia conſtitutio præcipue Veris.
2. Mo. mu. *S*igna inſtantis partus. Frequens reſpiratio. dolor Lumborum, Ventriculi ſigna difficilis partus: febribus corri-
5. Aph. 55 pi: Fortiter incaleſcere ſine cauſa manifeſta. Quibus circa 7. aut 8. menſem derepente mammarum & Ventris
ple-

plenitudo collabitur, & Vbera gracileſcunt, & Lac non apparet, his dicendum, puerum aut mortuum eſſe, aut debilem viuere. Si Lac multum è mammis effluat, foetum imbecillem ſignificat: Si mammæ ſolidæ, foetum ſaniorem. Si Vtero gerenti purgationes eant, impoſſibile eſt foetum ſanum eſſe. Si cui ex partu laboranti fluxus multus ſanguinolentus citra dolorem ante puerum prodeat, periculum eſt, puerum exoluendum eſſe, & non vitalem proceſſurum. Nam ſignificatur ſanguinem pueri exire per Venas Vmbilicares. Si puer diu in genitalibus hæreat, & non facile exeat, ſed cum labore, & Medici machinamentis, modicæ vitæ eſt. Talis omnino obliquus aut in pedes procedit. Vnde ſæpe aut matres pereunt, aut puer, aut ambo. Si cui exeat Secunda

5. Aph. 52

5. Aph. 60

1. Mo. mu.

Superſ.

da, priuſquā puer foras procedere incipiat, ægre parit, & periculoſius, ſi caput nō præcedat. Si ſimul exeant, & ad os Vteri rumpatur *S*ecunda, facilius parit. Sed *S*ecunda hæret, & ſeipſam retrahit, & manet. Cum puer immortuus fuerit, tum alijs ſignis coniectari licet: tum iubere, vt mulier de vno Latere in alterum conuertatur. Si mortuus, tranſlabitur pondus, quo ſe verterit, veluti lapis: & pecten frigidus. E contra pecten calidus, & totus Venter tumens translabitur.

Curatio Parturientis. *Cap.* 18.

1. Mo. mu. INquit Hipp. Cuſtodia & multa ſcientia opus eſt mulieribus, vt in Vtero geſtent puerum, enutriant, & vt euadant ab ipſo in partu. Aet. circa octauum menſem, qui

qui moleſtiſſimus eſt, alimentum contrahendum eſt, & motus vehementiores præſcribendi: Aluus humectanda: nono menſe Balneo frequenter vtendum relaxãdi gratia, vt dolores partus ferre poſſit. In Partu ſitus quærendus eſt rectus, decliuis, firmus, vt foetus conuertatur in caput. Eniti oportet retento ſpiritu, & truſo deorſum, vt Septo tranſuerſo & muſculis Abdominis expreſsio fiat ad inferiora. Ariſt. Mulieres ſi in partu vel oſcitando, vel aliqua huiuſmodi cauſa retrahant, difficilius pariunt. At fruſtra enituntur, antequam os Vteri hiarit: quod Obſtetrices digito cognoſcunt. Humectum enim & laxatum os reperitur pudẽdo propinquiſſimum. Nã inutile antequam turgeat. Si ægre pariat, locis præcluſis manentibus, & ſiccis: inſideat in aqua calida & oleo,

1. Ge. an. 11.

4. Pro. 9.

oleo; crebris perfuſionibus; incocta Malua Fœno Græco ſemine Lini. Inunctio Locorum ex oleo Cyprino, pinguedine: Bibat oleum, apud nos
1. Mo.mu. ol. Amygd. dulcium. Nam lubricat, & dolores lenit. Suffitus ex Reſina, Cumino, cortice Pinus. Si prodire volentes non facile exeant, cum ſitus ſit ſecundum naturam, talibus ſternutatorium admoueto, & naſum apprehendito, & os comprimito, ac ſic ſternutet, vt ſit efficax. Vtendum & concuſsionibus ſuper lectulum ſtratum, cui ſupina alligatur faſcia ad pectus, & axillas recuruis cruribus, malleolis apprehenſis detinetur. Cum accedunt dolores, attollitur lectus ad caput, vt decliuis ſit in pedes, at non prona. Decidat poſtea lectus non in ſuos pedes, ſed in faſcem ſarmentorum paratum ad caput, vt concuſsio
mol-

mollior fiat. Si prima concuſſione non exeat, rurſus interſtitio facto concutito: & in lectulo geſtatum attollito ac agitato. Interim illinire oportet & perfundere ex decocto Maluæ, Fœnogræci, aut potius ſucco Ptiſanæ triticeæ vſque ad Inguina, & ſedem, & pudendum fouere, & inſidere, vbi partus dolores maxime infeſtarint: & nihil aliud mente verſare. Obſtetrix molliter oſcula aperiat: Vmbilicum vero vna attrahat cum fœtu. Ad fœtus ſitu deprauato 1. Mor. mul.

Quicumque duplicati in oſculo Vteri incumbunt, aut foras præmittunt manum, aut crus, aut vtrunque, ſiue viui ſiue mortui: rurſus retro protruſos vertere oportet, quo ſecundum naturam in caput exeant. Supina collocanda eſt in lecto vt recli‑net in caput, ſubſtratis mol‑

libus

libus ad coxas, & ſub lecti pedibus ſenſim aliquid ſub-ponendo, vt mulieris pedes attollantur, nullo ceruicali ſub capite. Obſtetrix manu peruncta foetum dirigat in ſitum naturalem. Deinde ſenſim mulier conſtituatur, vt reclinet in pedes, & caput altius ſit: & ſi opus fuerit, concutito. Interim vires refocillare, & in aquam calidam reſidere. Si foetus mortuus fuerit, non ſemper licet detrudere, & dirigere: quia intumeſcit. Tunc membratim ſecando extrahendus, cauendo ne Venter ſcindatur, ſed perforetur tantũ, vt flatus exeat.

Superf. Intumeſcit etiã viuentis pars, quæ extra Vterum manet, reliquo corpore intra. Tunc fouere oportet odoratis, vt humectiſſimus Vterus reddatur: & tumor deſideat, vt intromitti & dirigi poſſit. Si à fomento non proceſſerit, os

Vteri Elaterio craſſo aqua diluto oblines, quo inducat parturitionem: Et pudenda cerato illinenda, ſi ſicciora videantur. Vbi defaticata, & nullum auxilium à foetu imbecilli, aut mortuo, prouocanda eſt parturitio: à potibus & cibis. Partum accelerant ægre parienti, Lauri radix deraſa, & Lauri bacca dimidij acetabuli menſura in aqua calefacta bibenda data: Dictami oboli duo in aqua calida. Abrotoni drachma & Lauri bacca, & Aniſum in Vini dulcis veteris cyatho vno, & aquæ cyatho affuſo bibat. Hoc bonum etiam ante dolores partus. Dictami, Myrrhæ vtriuſque obolos duos Nitri obol. vnus in Vini dulcis cyatho vno, & aquæ calidæ cyathis duobus. Dein calida lauato. Reſinam Terebinthinam, Mel Oleum duplum horum, Vinum *1. Mo. mu.*

num odoratum ſuauiſſimum, hæc mixta tepefacta ſæpe bibenda dato. Interim Vterus ſedandus, ſi fuerit inflammatus. Si multo tempore cohibeatur, & parere non poſſit, diebus pluribus doloribus ex partu laboret. Et iuuenis in vigore multo ſanguine referta Venas in malleolis ſecare oportet, & ſanguinem extrahere virium reſpectu. Poſtea calida lauare incoctis Lauri corticibus. Et ſemen Viticis, & Dictamum Creticum pari pondere in Vino albo, aut aqua bibat. Subdititium ex Galbano, baccis Lauri, oleo Roſaceo in lana. Polypodium Quercinum in Vino bibitum. Adiantum in Vino meraco bibitum, & ex oleo illitum. Cibi qui etiã faciunt ad pur-
1. Mo. mu. gamenta partus: Triticum trimeſtre fractum, & freſum in aqua coquito vt ter, aut quater efferbuerit, ſorben-
dum

dum dato: aut Braſſicas coctas & Porrum, & Fœniculum, & Anethum, & Polypos, & Locuſtas, piſciculos.

Remedia ad Secundam, & Purgationem ex partu. Cap. 19.

CVM Secunda non ſtatim exierit poſt partum, imi Ventris dolores contingunt, & in Laterum mollitudine: Rigores & febres. Si diſceſſerit Secunda, ſanatur mulier. Sæpe putreſcit, & diſcedit ſexta aut ſeptima die, aut etiam prius. Si non facile cum foetu excidat, ad foetum appẽdere ſinenda eſt: & Puerpera ſedeat ſuper ſella in altum extructa, quam Laſanum vocant, vt foetus deſcendens grauitate ſua Secundam extrahat: At ſenſim, non violenter: ne præter naturam diuulſa inflammationem inducat. *Superſ.*

ducat. Subſternere lanas molles recens carminatas, quo paulatim remittatur, & conſidant. Aut vtres duos copulatos aqua plenos, & ſuper vtres lanas molles fœtum ſuſtinentes. Vter vterque ſtilo perforetur, vt ſenſim aqua exeat, & conſidant. Sic foetus ſenſim deſcendens Vmbilicum trahit, Vmbilicus Secundam. Si ſuper Laſanum ſedere nequeat: ſuper reclinatam ſellam perforatam collocetur. Sin ob imbecillitatem non poſſit ſedere, lectum quam erectiſſimū ſtruemus, vt à capite deorſum declinet. & ſic foetus grauitas quam maxime Secundam trahet. At Puerpera ſub alis faſcia, aut loro alliganda eſt ad lectum, ne deorſum labatur. Si Vmbilicus abruptus ſit, aut ante tempus debitum reciſus, moderate grauibus ponderibus appenſis, Secundæ eductionem

nem facere oportet. Contingit relinqui in Vtero Secũdã, cum per vim Vmbilicus abruptus fuerit, aut reciſus per imperitiam: retrahitur enim ſurſum. Hodie ſi cogantur reſcindere à puero, antequam exeat, alligant ad coxam Puerperæ. Aet. Chirurgia vtitur ad extractionem, quod periculoſum eſt. Nam ſatius ſponte exire adiuuãtibus medicamentis & artificio Hippocratis. Nam & foetus mortuus ſponte exit tabeſcens in ſaniem. Tunc fouere oportet odoratis, & abluere Vterum ob putridos vapores. Vt Secundæ procidant, Sternutatorio impoſito nares aprendito & os. Vterinis, & ei quæ difficulter parit, ſuperueniens ſternutatio, bonum. Præſtat dare ea, à quibus maxime purgantur puerperij purgamenta. Allia elixa in Vino, & oleo, cum Polypis ac Sepiolis

Superf.

5. Aph. 49
35.

1. Mo. Mu.

lis totis ſuper prunas. Caſtorium, aut Nardum, aut Rutam in Vino nigro dulci, aut admixto melle bibat, Braſſica cum Ruta, & Mercuriali additis ſeminibus odoratis. Omnium optimum Artemiſia herba & Dictamum, Violæ albæ flos, Laſerpitium fabæ magnitudine in aqua potum. Et ſi Secũdam excludere non poſſit, à cibo abſtineat. Poſteà Viticis folia trita in Vino & Oleo & Melle bibat, & exibit.

Nat. pu. Purgatio ex partu niſi fiat, morbus magnus corripiet: & periculum vitæ incurret, niſi cito curetur. Neceſſariam eſſe purgationem, vt euacuetur id, quod à primo Quatragenario non abſumebatur in fœtum. Ideo reſpondere tempus purgationis tempori articulationis fœtus in feminis diebus 42. in maſculis 30. ad ſummum. Purgatio ad minus diebus 25. in feminis. 20. in ma-

maſculis. Vel dicendum: vt puer poſt partum laborat 40. diebus, ſic Puerpera. Exeunt *Sept. pa.* purgamenta poſt partum ob conturbationem ſanguinis: primum muccus ſanguinolentus copia heminæ vnius cum dimidio paulo plus aut minus: in dies minus, donec deſinat. Similiter fit in Abortu. Si ſana eſt, procedit ſan- *1. Mor.mu* guis veluti à victima qui ſtatim congelatur. Si morboſa, purgatio paucior procedit, & ſpecie deterior, nec cito congelatur. Si ex partu non fue- *Nat. mu.* rit purgata, tumet Venter & crura. Rigor & dolor corripit imum Ventrem, & Lumbos, quandoque ad viſcera aſcendit, & animo linquitur: Febris acuta. In proceſſu faciei partes cauæ rubeſcunt: *1.Mo.mu* moritur vt plurimum ad ſummum in diebus 31. Pulſus debiles, nunc attolluntur, nunc deficiunt. Cauſa impediens

purgationẽ eſt os concluſum ex inflammatione. Obtorquetur enim os Vteri poſt pueri egreſſum. Quodcumq; horum fuerit, purgatio non procedet. Hinc febris, horror, Ventris inflatio: dolor ad tactum,& alia multa ſymptomata. Primiparæ & Abortus magis obnoxij ob violentiam, & quibus partus difficilis. Ad purgationem ex par-
Nat. mu tu, fomento adhibito ad Vterum ex Vrina, aut decocto Sambuci, & ſuffitu. Cyclaminum apponito: aut alia ſubdititia. Cucumeris ſyl. interna pars oboli tres, Artemiſia, Thus, obolus vnus cum Melle & lana ad Vteri os, teneat die ac nocte per dies quinque. Bibat medicamentum cum Thæda præparatum, donec fluxus fuerit com-
Nat. mu. motus. Potiones multæ recen-
1.Mor.mu ſentur ab Hipp. Sambuci folia coquito, & oleo affuſo bibenda

benda dato. Eryſimum in aqua coquito, & oleo affuſo bibendum dato; aut tritum cum aqua & oleo Polentæ inſperge & coquito. Trifolium ex vino. Si purgatio in grumos coacta exit, Porrum coctum & olera cum oleo exhibe. Lauet tertio quoque die, caueat frigus, nungat. Ad os Vteri applicētur emollien tia. adeps Anſerinus, Myrrha, Reſina tepefacta. Deambulatio. Sumat ante cibum Mercurialem coctam & Allium, & Porrum: & Braſſicæ ſuccum ſorbeat. Cibis mollibus vtatur magis marinis. Abſtineat à pinguibus & dulcibus, donec ſana fiat. Lauetur calida. Si febris adſit, ne lauato, à balneis abſtinere oportet: Sed fomentis & tepefactorijs ad imum Vētrem & Lumbos curare oportet. In potu exhibere Pharmaca vterina admixtis Sepiæ ouis, aut

 Ca-

Caſtorio: Poſt hoc farinam cum Ruta coctam, aut Ptiſanæ ſuccum. Pharmacum autem, ſi turgeat, ſit, quod Bilem ducat aut Pituitam, ſi biliosa aut pituitoſa fuerit. Prodeſt & Aniſum, & quæ Vrinam cient: Vomat: & ſudores eliciantur: Clyſteres ex ſucco Ptiſanæ, Melle, Ouis, Maluæ decocto. Admiſcenda refrigerantia, & aſtringentia poſt vſum attrahentium. Vitis pampini, aut folia viridia trita ex melle cum lana. Cupreſſi fructus, & Thus trita cum Roſaceo & Melle.

De inflammatione Vteri.
Cap. 20.

VTeri inflãmatio vt plurimum ex partu difficili contrahitur aut ex Abortu: cũ præ frigore materiæ multitudo & craſſities obſtruit,& putreſcit deficiẽtibus purgamen-

mentis. Oriri etiam poteſt ex alijs cauſis ob defectum menſtruorum. Nam primum obſtructio ſit, putredo, & febris de genere ſynoche ob magna vaſa, quæ in Vtero ſunt: Succedit autem inflammatio, ſi non recte curetur. Ad inflammationem febris vehemens. Vteri ceruix variegatur multis tenuibus Venis ad ſimilitudinem telæ araneæ.

1. *in* 6. *Ep.* 2.

2. *Mo. mu.*

Aliquando febris debilis: Caligo, Caliditas perpetua in Ventre, Sitis, Dolor ad coxas: imus Venter intumeſcit: Aluus turbatur: excrementa olida, tunc calor vehemens. Cibi faſtidium: dolor circa ſynciput: Ventriculi imbecillitas. Niſi ſtatim curentur, plurimæ moriuntur. Si fiat Eryſipelas, tumor incipit à pedibus, procedit ad Crura, & Lumbos, poſtea intumeſcit Venter: Rigor & febris, imbecillitas. Præ dolore iactat

1. *Mo. Mu*

P 5 ſeip-

ſeipſam: ex imo Ventre aſcendit ad Lumbos, & Præcordia, Pectus, & Caput: Mori ſibi videtur. Cum remiſerit, occupat torpor ad manus, aliquando ad inguina, & liuida fit. Interualla quædam mitio-
5. *Aph.* 43 ra: Corpus impletur puſtulis,
2. Mo. *Mu.* Faciei rubor, Sitis vehemens, Fauces ſiccæ, Tumores fiunt liuidiſſimi exorſi à pedibus, liuores in poplitibus, cum dolor ſolutus fuerit. Curatio. Quæ ex partu vel Abortu, nō Venæ ſectio Aet. neque quibus multus effluxit, ſed leuiter Aluum mollientia. Sam-
Nat. mu. buci folia tenerrima in tritici farina cocta ſorbeat tepida:
1. Mo. *Mu* Reſinam terebinthinam, & Mel & Vinum tepidū, oleum Amygdalarum dulcium, nam ſedant dolores, & inflammationem. Ad Vterum relaxan-
11. *Met.* 16 tia, non repellentia. Quicunque tumores Vteri in partu, aut ex partu fiunt, eos aſtrin-

gere

gere non oportet, vt Medici 1.Mo.mu.
faciunt, ſed digerere potio-
nibus ex Cumino, Aniſo, Se-
ſeli, Pæoniæ radice aut ſemi-
ne in Vino albo odorato ieiu
næ: Refrigerantia tamen ali-
quando adhibet Hipp. vbi in- 1.Mo.mu.
quit: Si ex partu Vterus in- Nat.mu.
flammatus fuerit, Solani ſuc-
cum infundito, aut Betæ, aut
Rhamni actu frigida, & vbi
incaluerit, alium: aut Lenti-
ſci, aut Cucurbitæ ſuccum
expreſſum, & medullam dera
ſam in longitudine indito: Ce
ruſſam ex aqua lana exceptã,
Cataplaſma frigidum impo-
ne ad pectinem. Ventrem
quoque frigefacere oportet,
cauendo ne horreſcat. Vbi
calor debilis, ſed imus Ven-
ter igne ardet. Sorbitiones
actu frigidæ: ſed extrinſecus
calefacere oportet ad relaxã-
dum & extrahendum: præci-
pue vbi ex frigore condenſa-
tus fuerit Vterus. Cataplaſma

ex Muſco marino, farina Hordei, Cinere ſarmentorum, ſemine Lini tolſto ex oleo & aceto ad ignem addenſatis, vt paſta: & calidiſsimum imponatur: & ſi oporteat ſcarificare, id quoque fiat. Poſtea ſubdititia ad inflāmationem conſequentia, relaxantia, dolorem mitigantia, digerentia, & extrahentia. Peſsi, ſuffitus, lotiones ex pinguedine Anatis; oleo Amygd. dulcium, Roſaceo, Butyro, Myrrha, Thure: Oui vitellum. Cataplaſma imo Ventri ex palmulis, Caricis, Meliloto, Aet. Ruta, Parietaria, Artemiſia. Tandem Peſsi purgantes. Aqua mulſa in potu & Vinum aquoſum. Cibū quam minimum edat, & Venter ſiſtatur: & caput curet. Aet. Capiti Oxyrhodinum imponit. Hepar Ouinum, aut Caprinum ſub cineribus obruito, poſtea elixato: edat, &

Vinum meracum bibat vetuſtius, ſi nihil prohibet, ad dies quatuor, ſi longe aberit à partu. Si poſt partum ſanguinem vomat, multa calida lauare oportet, & lac Aſininum detur ad dies ſeptem. Poſtea Vaccæ nigræ ad dies 40. ſine alio cibo, ſi fieri poterit.

Ad Vteri inflammationem ex retentis menſtruis: Venæ ſectio in Cubito Aet. ſi nihil prohibeat, repetitio fiat altera die & tertia. Non ex one re, niſi inſtantibus menſtruis. Purgans medicamentum. Ad Vterum quæ purgant, & non mordent. poſtea ablutio ex aqua & aceto. Edat Mercurialem & ſuccum eius farina inſperſa vel cocta: Cotyledonis folia & Porrum in tritici farina cocta oleo affuſo edenda. Si dolores vehementes adſint, fouere ſpongijs calidis ex aqua & oleo expreſſis. Subdititia mollia ex medul- *Cu. per ſan.* 18. *Nat. mu.* 2. *Mo. mu.*

la

la Cerui, adipe Anſerino, cera alba, oui luteo: aut ceratum picatum cũ Reſina ſubdito. Ablutio ex Vino, aut Lacte Caprino, iuſculo volucris ex Vino & oleo Roſaceo Aet. Vinum ne bibat, & Ptiſanæ ſuccum ſorbeat. Suffumigia ex Vino ſuauiſſimo, & aqua pari, Fœniculi radice & ſemine, & oleo Roſaceo; quæ in olla ferueant, vt fumus recipiatur: addatur & Scylla ad oſcula aperienda. Si ex hoc excitentur puſtulæ: ſuperponatur intra pudendum caro Bubala illita cũ Butyro, aut adipe Anſerino & Aniſo: Ad pus in Vtero, cum non eſt in-

Ster. cluſum in tuberculo: Lacte Equino cocto & colato abluatur per fiſtulam Veſicæ alligatam: deinde fumum recipiat ex Vino odoratiſſimo, ſicciſſimo, & vetuſtiſſimo; iniectis lapidibus nigris cãden-

2. *Mamu.* tibus. Ad Eryſipelas purgan-

dum ex Lacte Aſinino, ſi non ſoluatur, Ventrem mollibus frigefactorijs ſubluere: Subdititijs non moleſtis & leuibus paulatim Vterum purgare: vomere, ex Sambuci folijs coctis cum Origano, aut Thymo, aut Ruta: Cum febris dimiſerit, etiam Vinum & cibos dulces dato: veruntamen paucæ curantur. Frigefactoria adhibenda: & Ventrem turbare ex ſolis cibis & potibus: ſi prægnans ſit, ijs quæ foetum nō corrumpant: vt Lac Aſininum,& Clyſteres molles: Si non prægnans, ex Pharmaco: Cibis paucisſimis vtatur, mollisſimis ac frigidis: Mercurialem edat & Sambucum: abſtineat à ſalſis, pinguibus,& acribus. Poſtquam calor & ſtrangulatio remiſerit, & tumor non fuerit ſedatus: medicamentum fortius infra purgans bibat: paucæ tamen effugiunt. Vtrum conueniat

Nat. mu.

ueniat aquæ frigidæ potus, 9.*Met.*5. qui à Galeno in Eryſipelate interno laudatur non expectata coctione? An conueniret, ſi exquiſitum eſſet Eryſipelas? At in Vtero prohiberetur eius purgatio.

De fluxu Vteri. *Cap.* 21.

9.*Met.*10 EX immodico Vteri fluxu morbi fiunt ex inanitione. Nam aut mors repentina ſequitur, aut graues morbi: nam praui habitus inſe- 6.*lo. af.*5. quuntur: color fædus: Pedes molli tumore attolluntur, robur totius proſternitur, vitiatur concoctio, & appetitus.

5.*Aph.*56 In fluxu muliebri, ſi conuulſio & animi defectus ſe- 2.*Mo.mu.* quatur, malum. Differentiæ. Quidam ruber, quidam albus, qui Fluor muliebris appellatur, quidam fuluus. Ruber contingit aliquando ex febre: ſed magis ex Abortu aut

Partu

partu difficili : aliquando in coitu violento ob ruptionem Venarum , aut apertionem oſculorum . Fit aliquando ex Menſium retentione, cum con cluſi repente eruperint : Aliquando ex vlcere ob eroſionem . Si fluxus plures fiant quam oportet, etiam craſsiores , & plurimi prodeunt diebus intermedijs . Incipientes autem & deſinentes pauciores & tenuiores effluunt . His os Vteri propè pudendum eſt hians , & ob impetum magis dilatatur , & à toto corpore fluxionem recipit . In muliere laxa & pituitoſa, ſanies potius ſubrubra interdum aquoſa aut ſubpallida. Aliquando ſanguis purus veluti à diſſecta Vena , quando ob eroſionem præcipue in ceruice fiat. His prædicere in principio oportet periculum, vt cito remedia adhibeantur . Curatio ſuperflui fluxus rubri: Reuulſio:

ſio: Sedatio perturbationis: Tandem vitia Vteri, aut totius corrigere. Reuulſio per Venæ ſectionem iteratam in brachio, vbi vires conſen-
5. Aph. 50 tiunt. Cucurbitula magna ſub mammis eleuata & detracta nunc ad dextra nunc ad ſini-
2. Mo. mu. ſtra, ſine ſcarificatione. Vincula ad manus, ſupra cubitos, & ad poplites ſupra genua. Sedatio perturbationis per medicamenta ſiccātia; & victum mane danda ſunt ter, & quater in die, ſi ſanguis multus diſceſſit. multa deſcribuntur ab Hipp. Cornu Ceruj vſtum cum duplo farinæ hordei in Vino Pramnio. Adianti radix; Cicer torrefactum, farina lentium in potu, aut ex melle. Aſpalathi radix extollitur in Vino albo cocta,
Ster. ante cibum. Refert Hipp. iuuenculam ex fluxu rubro laborantem, quæ neque medicamentis datis, neque capite

pur-

purgato; neque Vena ſecta, quidquam proficiebat: curata eſt ex Aſpalathi radice in Vino albo cocta. Hodie habemus radicem *S*aſſafras ex India Occidentali: non abſimilem Aſpalatho. Mali Punici dulcis aſſati ſuccus cum Vino nigro: Hodie vtimur Trociſcis de Carabo, cum ſaccharo Roſaceo. Aet. Hypociſtidem exhibet, Acaciam, Lycium, Terram Samiam, & alia aſtringentia. Diæta Hip. ſi ſine febre ex cibis, ſi febricitet, ſorbitionibus ex Panico, farina Hordei, Tritici, Halica. Cibi panis aſſatus in cinere, caro Leporina, Columbæ tum elixa, tum aſſa: Hœdi caro aſſata cum aceto. Hepar Caprinum, Vitulinum ſub cinere aſſatum, Oua, Caſeus inſulſus: abſtineat ab oleribus & balneis. Cibis ſiccis vtatur, & Vino nigro vinoſo. *S*ed Paul. abſtinet à Vino, vtitur

tur aqua Chalybeata cũ Vi-
2. Mo. mn. no Granatorũ. Si ad hęc non ſedetur fluxus, habita virium ratione, & conſiderata natura mulieris, vtrum141 bilioſa, aut pituitoſa, ſi robuſta fuerit, Veratrum dare oportet, & ſi non obediat, Caput purgare: facta autem purgatione, per diætam reliqua curare. Gal. inquit: Vbi affectio in toto corpore eſt, non in
6. lo. af. 5. Vtero, hæc ſufficiunt. Ad Vteri affectus: ideſt oſculorũ relaxationem, intemperiem calidam, & humores irritantes: imo Ventri refrigerantia imponenda, mulier autem elatis pedibus decumbat. Ex ſpongia madida, aut linteis laceris in aqua frigida tinctis & aceto, at non diutius, ne horreat. Indat ſubdititia ſiccantia, aſtringentia & abſtergentia: Groſſum ſiccum cõtuſum & cribratum linteo exceptum impone. Oleæ ſyl.

folia

folia in aceto cocta perluat pudenda: Rhus eodem modo: melius ex aqua & Vino auſtero, ſi acetum offendat, nam Vtero inimicum.

Myrthi folia, Lauri, Hederæ in aqua, collant tepida. Lentiſcus, Labruſcæ germina, Cyperus, Vua paſſa ex Mulſa leuiter tepida. Cupreſſi fructus, Mali Punici. Gal. Succo Plantaginis vtebatur. Fomenta & Cataplaſmata leuiter tepida. Vbi dolores affuerint, ex ijſdem, aut ex digerentibus: Farina Lolij in poſca, lentes torrefactæ & decorticatæ in aqua coctæ. Saluia. Loti ramenta & Cupreſſi in cremore Vuæ paſſæ. Illitiones ex Roſaceo, Butyro, Reſina, adipe Anſerino, medulla & adipe Suillo, oleum ſeminis Lini. Suffitus ex Hordeo toſto prunis inſperſo, cornu Cerui cum oliuis immaturis; Palea hordei & ſter-

cus Bubalum, Vinum nigrum in quo ramenta Loti, Cupreſſi, & Rhus. Galbanum, manna Thuris, aut Reſina Vino ſubacta. Vinacea vtantur in ſcrobe, & ſuper cinerem irrora Vinum odoratum, & mulier circũ ſedens ſeipſam cõtegẽs excipiat fumũ. Aromata, Cinnamomum, Thus, Styrax, Myrrha cum folijs Rubi, Roſarum, Mentha, in cinere ſarmentorum vitis. Sed cauere oportet, ne odor ad nares, nam melius eſſet non ſuffire. Subdititia ex ijſdem cum oleo Roſaceo. Myrrha & Bulbion cum melle tritum: Porrum, Calamentum in Vino nigro coctum cruſtam inducant. Hyoſcyami folia, Cicuta ſimiliter cocta obſtupefaciunt.

De fluxu albo. Cap. 22.

FLuxus albus, Muliebris fluxus, vel fluor vocatur

Paul.

Paul. & Aet. Menſes decolo-
res dicuntur. Eſt expurgatio *5. Aph.36*
per Vterum prauorum humo
rum in corpore exiſtentium;
nunc continue, nunc per in-
terualla. *Senioribus* mulieri- *2. Mo.mu.*
bus magis fit: Ruber autem
iunioribus, Rufus in vtriſque:
Albus pituitam ſignificat, Ru
fus bilem, Ariſt. Quæ alba *2. Ge. an. 4.*
vocãtur, paruis adhuc & puel
lis proueniunt. Vterq; fluxus,
ſcilicet albus & ruber, cum
modice fit, ſeruat corpora
integra. Per Menſes decolo-
res omnes intelliguntur præ-
ter rubrum: Hipp. ad ſex ſpe- *2. Mo.mu.*
cies reducit. Prima, in qua
quod defluit, eſt veluti Vrina
Aſini: tumores albi apparent
in facie, ſub oculis ſpecie Hy-
dropis: In cruribus laxi, quod
ſi digito preſſeris, relinquitur
fouea: ſaliua multa, lachrymę:
Anhelatio, cum ad accliuem
locum procedunt: Refrigera-
tio inferiorum partium: Os

Vte-

Vteri fiat præter rationem, cum grauitate plumbea, difficile liberantur, quia ætate prouectioribus aduenit, & conſeneſcunt. Secunda, Rufa eſt, veluti ex ouo vitioſo, graueolens cum inflammatione, & dolore in Lumbis, & Inguinibus.

Si cito non liberetur, cum multitudine effluxus: quæ relinquuntur, reliqua putrefaciunt: vnde rigor & febris acuta: defluit humor veluti à carnibus aſſatis, & multæ pereunt. Tertia mixtionem habet ex bile & pituita: purgatur album ſubluteum, cum mingit, morſum percipit, lancinatur, Vterus vlceratur, febris acuta, calor multus, ſitis, vigiliæ, deliria: cum aliquid feſtinanter egerit, anhelatio, exolutio. Quarta: Defluit veluti Vrina ouilla: Color albus, tota intumeſcit, in tibijs eminentiæ laxæ rubi-

cundæ

cundæ; Si quid ederit, impletur, & inflammatur, in motu anhelatio, dolor, color albus, quandoque ſubluteus. Quinta, exit ſubluteum veluti ex ouo, viſcoſum: Venter imus intumeſcit & durus fit, dolet ad tactum, dentibus ſtridet: febris, animi deliquium. anxietas, perfrigeratio, ſudor multus. Pulſus ad manum accelerantes, debiles, deficientes, & ſtatim pereunt. Sexta, fluxus eſt ſanioſus, fluit ſubcruentus veluti à carnibus aſſatis: mordet vt Muria, corrodit, & vlcerat pudenda, & Vterum, ac circumſtantia, & femora, & alias partes. Veſtes ea tinguntur, vt ægre elui poſſint. Venter attollitur, & durus fit: dolor, color vt Arquati. In progreſſu cauæ partes attolluntur, & pedes intumeſcunt. Oritur maxime ex Abortu, aut ex partu, cum quid delaniatum fuerit. Tan-

dem quicunque fluxus, nunc tenuis eſt & aquoſus, nunc craſſus, vel calidus, vel frigidus. Exulcerans, mordens, ſanioſus velut lotura carnis exit poſt ſanguinis fluxum: Purulentus in vlceribus, & ſuppurationibus: Purulenta, & compacta poſt Abortum, aut difficilem partum, ſi quid relictum in Vtero ſit, quod pu-
1.Mo.mu. truerit*. Tenuia autem & ſanioſa ex toto corpore fluunt.

Curatio. Qui ex vlcere tantum Vteri fit, remedijs tātum
5.Aph.36 ad Vterum eget. Qui ex toto corpore, Purgatione totius pro humorum vitio. Siccatio in pituitoſa, contemperatio inললbilioſa. Ad fluxum album,
Nat.mu. ſi adfuerit Alui fluxus, prius aſtringentibus ſiſtere oportet ex cortice Papaueris albi & rubri pari menſura, & fructu Acanthæ; ides Acaciæ in Vino diluto & inſperſo polentæ. Adde & Malicorium torrefa-

ctum:

ctum: cibi ſicci & frigidi. Confirmato Ventre purgandum prius per ſuperiora, & poſt purgationem, Lac Aſininum. Iterum purgandum per inferiora, poſtea Lac Bubalum per dies 40. Alibi & Paul. purgat per Vrinam cientia, & quæ caput purgant. Abſtinere à balneo, Potus Epithimi: Deambulatio: omnis reſiccatio in victu. Iteratis vomitibus, poſt fomenta toti corpori adhibita tertia, vel quarta quaque die ex multis & acribus oleribus & cibis multis quos voluerit, & multo vino aquoſo, à quibus vomat. 2. Mo. mu. 1. Mo. mu.

Poſt vomitum, victus ex pane & aqua nullo obſonio, quam Vino nigro meraco: Melius autẽ eſſe, ſi prius per Pharmaca purgetur. Ad fluxum fuluum & mixtum Bilẽ, aut etiam pituitam purgare per ſuperiora & inferiora eo-

dem modo per Elleborum, ſi non affuerit febris. Aet. Rhabarbaro. An & Myrabolanis, Tamarindis? Poſt purgationem potiones aſtringentes, & contemperantes, Serum, Lac: vbi ex morbo aut medicamẽtis refectione egent. Papauer album, Vrticæ ſemen; & quod præſtat, Mali Punici dulcis radix & folia: Rhas: Galla in Vino acerbo bibenda. Succus Mali Punici: Caſeus Caprinus.

Ad Vterum, ſi inflammatus eſt, & dolet. Fomenta mollia, ablutiones, Subdititia emollientia: Lac Caprinum decoctum & refrigeratum, cum Mulſa bibat. Cum ceſſauerit inflammatio, abſtergentia, & purgantia primum ex Vini fæce, poſtea ex Scamonij ſucco ad bilem, Thapſia ad Pituitam ex aqua, & Melle, & oleo Narciſsino, aut Anethi: poſtea ex Vino, Mel-

le

Digitized by Google

le & oleo: Deinde ſuffitus per aſtringētia ex Malicorio. Ad aquam fluentem Clyſter in Vterum ex Reſina ſicca, Myricæ folijs, Thure, ſemine Lini in Vino tritis, & adipe Anſerino, Gallinaceo. Amylum, farina puriſsima cum lana ad os. Sulphur & Mandragoras in Vino meraco ex lana. Dormiat ſupina & immota. Victus contemperans ex oleribus refrigerantibus, Amygdalis, Seſamo: Piſces ſaxatiles. Caro Ouilla, aut volucres, Leporina, elixa potius quam aſſa. Deambulatio mane, & à cibo. Geſtatio: Curſus in declinatione.

De Procidentia Vteri. *Cap.* 23.

PRocidentia Vteri, Deſcenſus, vt extra pudendum promineat magis, & minus. In Partu ab expultri- 3. na. ſa. 8

ce violentius concitata, nam
2.Mo.mu. ſimul decidit cum fœtu. Poſt
partum, ſi recens cum viro
dormierit, aut defaticata. In
fluxu muliebri, Vtero relaxato
& humectato, & calefacto.
Sterilibus maxime contingit.
Euertitur os per ceruicem ad
Nat. mu. locum refrigerij: Calor ſentitur
maxime ad pudēda & ſedem.
Vrina paulatim diſtillat
& mordet. Cum penitus
prolapſus eſt, dependet veluti
Scrotum: Dolor in imo Ventre
& Lumbis, ad Inguina.
Cum tempus proceſſerit, non
vult in ſuum locum redire: intumeſcit:
morbus conſeneſcit.
Os durum ſemper extra: fluit
humor ſanioſus. Si breui curetur,
ſana fit, ſed ſterilis relinquitur.
Aliquando retruſa
inſtabilis eſt, ex quacunque
occaſione exit: cum ſupina
fuerit, manet: Cum ſurrexerit,
aut à ſomno expergiſcitur,
aut ſe inclinauerit, exit,
ſæpe

Digitized by Google

ſæpe etiam dum quieſcit. Aetius ſcribit, nō eſſe Vteri prolapſum à ſuis ſedibus, vt multi putant, non enim reſtitui poſſet, ſed euerſionem eſſe, ideo quod prominet, eſſe ſimile ouo ſtruthiocameli modo maius, modo minus. Sed mirum, quod ſcribit, aliquando putreſcere totum quod prominet, & reciſum ſanari. Quod teſtari poſſum Romæ cōtigiſſe in pluribus: & quædam poſt exciſionem, non ſolum ſanata eſt, ſed & concepit, & peperit. Quod fieri omnino impoſſibile eſſet, ſi id quod excidit, eſſet fundi Vteri pars inuerſa. Potius putandum eſt eſſe, quas alibi idem Aetius, & Paulus Hæmorrhoidas Vteri vocat, pendentes modo ex ceruice, modo ex Vteri ore: quemadmodum videmus ex naribus Polypos pendentes, has Hipp. columellas vocat. Vidi aliquando *2. Mo. mu. in fi.*

do in muliere viragine paulatim ex pudendo egredi inſtar genitalis virilis inæqualis craſſitudinis: hæc fluorem album patiebatur, aliquando rubrum. Curatio: Retrudere: Aſtringere: Reuellere ad ſuperiora: Fluxionem ſiſtere. Si parum egreſſus fuerit, retruditur manu: ſi valde, machinamentis. Aſtrictio ex Myrthi baccis, Loti ramentis in aqua decoctis: Refrigeretur decoctio noctu ſub dio, & quam frigidiſſima perfundantur pudenda. Eadem trita pro Cataplaſmate adhibeantur. Reuulſio per vomitum ex decocto Lentium Melle & Aceto donec Vterus fuerit eleuatus. Iaceat pedibus altioribus.

Nat. mu.
2. Mo. mu.

Graueolentia ad pudendum ſuffiantur: odorata ad nares. Cucurbitula ad Vmbilicum Aet. Duæ ad Ilia Hipp. non ad coxas, vt praue legi-

legitur. Fluxio ſiſtitur potionibus ex Papauere, Caſeo, & polenta: Cibis molliſſimis & frigidis. Vinum aquoſum album. Non lauetur, nec cum viro dormiat. Si penit⁹ prolapſus: Ad dolores mitigandos fomenta ad pudendum refrigerantia. Quod extra depurgare: abluere Vino nigro incocto Malo Punico. Intro protrudere. Mel & Reſinam ſimul liquata intra pudendum infundere. Spongias faſcia alligatas ad Lumbos. Abſtineat à cibis. Potu quam pauciſſimo vtatur vſq; ad 7. dies. Si non redeat, deradere ſummas Vteri partes: abluere: Ceratum picatum illinire. Pedes ad Scalam deligare, vt caput deorſum pendeat: & manu introtrudere, Scalam concutere, crura inuicem colligare: ſinatur ſic per noctem & diem. Ptiſanæ ſuccum frigidum modicū dato, aliud

nihil. Poſtera die recliano, & Cucurbitam quã maximam affigito ad Ilium, & multo tempore ſinito ſine ſcarificatione. Sola Ptiſana vſque ad 7. dies, ſi ſitiat, aquæ modicum. Poſtea molliſſimis & pauciſſimis cibis vtatur. Si Vẽtrem exonerare oporteat, decumbens faciat, vſque ad
Nat. mu. dies 14. vel 40. Poſtea colluatur tepidis fomentis, melius ad ſolem calefactis: pauciſſime deambulet. Non lauetur. Ventrem ne ſolueris: Geſtet ſubligas. Si multo tempore prominẽat vt refrigeratus, & ſtupidus redditus ſit, abluatur ex aqua calida: illinatur ex oleo, & Vino. Indito & deligato, & reliqua prædicta facito. Si iam inſletur, etiam acetum ad aquam admiſceto. In aqua incoquatur Laurus, Myrthus, Abſinthium. Oleum ne adhibeto, neque aliud pingue.

Si

Si inſtabilis ſit. Intromitte pomum Mali Granati perforatum ad Vmbilicum magnitudine, quæ quadret: in Vino picato calefactum: deligetur faſcia, ne excidat. Aut globum ex Hedera ſicciſſima trita linteo excepta: vt humiditatem manantem excipiat. In potu, Triticum recens, Papauer album, Saluia, Cyperus, Aniſum in Vino diluta, cum furfuribus Hordei bis in die. Si igitur Vteri Procidentia morbus eſt in ſitu. Remedia ab Hippocrate explicata ſatisfaciunt. *S*i autem ex genere abſceſſuum ſunt, vt Hæmorrhoides apud Paulum, curantur reprimẽtibus, quod ſi non ſuccedat, abſciſſione: quam coguntur præſtare, cum putruerit.

De Vteri Strangulatione, & Histericis. Cap. 24.

STrangulatio Vteri vocatur, ſeu ſuffocatio, cum

inter cetera ſymptomata inducit priuationem reſpirationis. Hyſtericæ autem mulieres appellantur, quæ vitio Vteri huiuſmodi ſymptomata patiuntur. Eorum cauſa difficilis cognitu viſa eſt. Fama enim eſt fieri ob Vteri errores, impetentes varias partes, nunc Hepar, Septi tranſuerſum, Ventriculum, Caput, nũc inferiores, Coxas, Pedes. Citat Gal. Platonis verba: Vterum eſſe tãquam animal; & deſiderio prolis petere diuerſas partes, vnde Hiſterici affectus oriuntur. Ariſt. Vterum protendi ſuperius vſque ad Septum trãſuerſum, quod in ouiparis manifeſtum eſt, quia oua in ſuperiori parte naſcantur, licet deſcendant ad incrementum. At in Viuiparis, vt in homine, licet deorſum fœtus contineatur, membranoſa tamen ſubſtantia ad Septum pertingit, vt carnoſa

6. lo. af. 5.

1. Ge. an. 11.

ſa

Digitized by Google

ſa in ouiparis. Hinc fit, vt inanis Vterus ſurſum adiunctus ſtranguler. Locus enim cum ſit vitalis, motum perferre non poteſt. Ex hoc patet inanitionem cauſam eſſe contractionis Vteri, quæ communicata ſuperioribus ſuffocationem facit. Eadem eſt ſententia Hipp. inquit enim: Si ſuffocatio de repente acceſſerit, fit autem maxime ijs, quæ cum viris non coeunt, & ſenioribus magis quam iunioribus, leuiores enim Vteri ipſarum ſunt: Fit autem potiſſimum tunc, vbi mulieris vaſa euacuata fuerint, aut plus ſolito laborauerit, reſiccati à labore Vteri conuertuntur, vt qui vacui ſint, ac leues. Eſt enim ipſis locus ſpacioſus, vt conuertantur: vtpote Ventre vacuo exiſtente. Dum autem conuertuntur, impetunt Hepar, & iuxta conſiſtunt, & ad præcordia irruunt. Currunt 1. Mo. mu.

enim

enim & progrediũtur ſurſum ad humiditatem; tamquam á labore magis quam oportunum eſt, reſiccati. Hepar autem humidum eſt. Poſtquam autem impetierint Hepar, ſuffocationem faciunt, de repente per ſpiratione̅ intercipientes. Si interim deſcendat à capite pituita, ſimul cum defluxu ad locum ſuum reuertuntur, & ceſſat ſuffocatio. Dum ſtrangulatur, mulier albas oculorum partes ſubuertit, & frigida fit, ſunt autem & quæ liuidæ fiunt, quædam etiam dentibus frendunt, & ſaliuæ ad os fluunt, & ſimiles ſunt ijs, qui ab Herculeo morbo detinentur. Quandoque vero vbi mulier vaſa euacuata habuerit, & inſuper laborarit, Vteri conuerſi ad Veſicæ ſtomachum allabuntur, & vrinæ ſtillicidium inducũt, aliud autem nihil mali habet, & curata cito ſaneſcit, quãdoq; etiam

etiam ſponte. Quibuſdam vero ex labore aut inedia, ad Lumbos aut ad Ilia allapſi dolores exhibent. Obtorquetur autem Vterus quibus anguſtus eſt, aut ceruix procul à pudendo ſita: cum abſtinet à venere, quia humectari cupit.

*S*ed Gal. hanc ſententiam refellit. Non vt à ſemine humectetur, ſed vt ſemen proprium excernat. Indicio quandam viduam ſanatam emiſſo ſemine, dum pudenda contrectaret. Ideo Strangulationem à repletione fieri putat, aut retentis menſtruis, aut potius ſemine. hoc enim ſi putreſcat, cōtrahere vim venenoſam. In libro de Virginū morbis ſcribitur: Virgines viro maturas pati vterinas affectiones vnà cum Menſium deſcenſu: antea minime: Confluente ſcilicet ſanguine ad Vterum, ſi exitus intercludatur: regurgitat enim ad Cor, & Septum tranſ- *6. lo. aff. 5.*

uerſum

uerſum, à quibus locis tarde refluit, quia Venæ inſunt obliquæ, & locus periculoſus ad deſipientiam & inſaniam: mœrores, ſtupores, & febres. Etiã viro coniunctæ patiuntur, ſed magis quæ ſteriles. Hæc affectio à plenitudine quidem fit: at non ſtrangulatio. Aetius flatuoſam eſſe refrigerationem: nam ſemen in Vtero paulatim coaceruatũ, aut alia quædam materia inſita, ac putrefacta perfrigeratur, & ad Cerebrum, aut Cor frigiditatem tranſmittit, vnde accidentia dicta fiunt, Refrigeratio totius, deperditio pulſus, & reſpirationis. *Si* acris & mordax, conuulſiones facit. Si Melãcholica, triſtitiam, animi deliquium ſequitur ad magnitudinem affectuum Cordis, aut Ventriculi. Communicari aliquando Vtero à ventre, Hepate, Liene: vaſis repletis, vnde

Vte-

Vterus pendet. At ſi ex ſeminis retentione in mulieribus fiunt, cur non in viris? Sed ſanatio arguit potius ab inanitione fieri, quam repletione. Hipp. Errores Vteri, & contractiones conſenſus eſſe admirabilis ſcribit. Ex ſolo enim eius motu, quocunque inclinauerit, conſenſus fiunt, tanto magis, ſi materiam aliquam tranſmiſerit, ſeu benignam, ſeu malignam. A quacunque autem occaſione Vterus propelli poteſt, ſi quid mali habet. Nam frigiditas Pedum, Lumborum, Saltatio, Terror, lignorum ſectio, Curſus ſeu ad accliuem locũ, ſeu decliuem, & alia multa. Signa cõſenſus ad varias partes tradũtur. Si ad caput, aliud alijs indicium. Deeſt ſuffocatio, ſed caput grauatur. Venæ in naſo & ſub oculis dolent. Sopor altior tenet, & ſpumant, vbi leuius habuerint. Sympto-

3. *Artic.* 100.

2. *Mo. mu.*

pto-

ptomata Epilepſiæ ſimilia. Si ad Cor conuerſio fiat, ſuffocationem facit. Aer violenter attrahitur, anxietas, vomitus. Quibuſdam ſtatim tractus deorſum cedit, & flatus exit. Quædam vomit ſpumoſa; Quædam quieta manet.
6. lo. af. 5. Gal. hæc addit. Quibuſdam neque pulſus, neq; reſpiratio deprehendi poteſt: videretur mortua, niſi exiguum quendam calorem in medijs partibus haberet. Quibuſdam exiguum reſpirationis ſignum apparet, ſi naribus admoueatur floccus: aut flamma exigua: aut cyathus aquæ plenus pectori imponatur: deprehenditur enim quidam motus. Quædam ſine ſenſu iacent immobiles cum obſcuro paruoque pulſu vel nullo. Quædam ſentiunt, & moueri poſſunt, integra ratione, ſed animi deliquium adeſt, & difficilis reſpiratio. Quædam crura, &

bra-

brachia contrahunt. Tandem multas eſſe affectuum differẽtias, vel pro cauſæ magnitune, & paruitate, vel ſpeciei differentia. Si ad Hypochõdria; Suffocatio vt ab Elleboro, Orthopnea, Cordis morſus: & cum ad ſummum peruenerit, vomitus feruidus acris corripit: & modico tempore mitior fit: & dolor ad caput, & collum penetrat. Si cito non discedat, obmuteſcunt, torpor ad linguam. Si ad Hepar, muta repente fit, dentes conſerit: color niger: hæc fiunt repente, dum ſana eſt, præcipue virginibus antiquis, & viduis iunioribus, quæ pepererunt; & ſterilibus ex partu, quia deeſt puerperij purgamentum. ijs non intumeſcit Vterus, non mollitur, neque vomunt. Si ad latus, tuſſis, & dolor ad coſtas. Vterus durus veluti pila, dolet ad tactum. Contabeſcit, videtur

2. Mo mu.

Nat. mu.

Pe-

Peripneumonia: conuellitur, gibba fit: Menſes omnino non apparent, aut cum apparuerint, euaneſcunt, & deterius tunc habet. Si ad Lumbos, aut inania: Spiritus ſublimis, Suffocatio, Aſthma, nec moueri vult, nempe ob Lumborum dolorem. Si ad Ventrem dolor acutus, & vehemens ad Ilium, Lumbos, & inania, Crus claudicat. Ad ſedem, prohibet ſeceſſum, dolor ad nates, imum Ventrem, Lumbos. Si ad Ilium, durities fit ad mollitudinẽ: dolores Lumborum, Mollitudines, & imi Ventris, & Cruris: tenditur & ſuppuratur: pereunt, niſi ſeces aut vras. Ad Veſicam, Vrinæ compreſſio; dolor ingens, ſi cito non ſanatur, ſuppurantur quo decurrerint, aut in mollitudine, aut in Inguine, pectine. Si ad crura & pedes, Pedum digiti conuelluntur ſub vngues: dolor

cru-

cruris & ſemoris. Hoc modo Vterus afficit omnes partes à capite vſque ad pedes.

Curatio Hyſtericarum. Cap. 25.

CVratio Hyſtericarum, vna ad ſymptomata; altera ad cauſas. Cum vrget, ſuffocatio, animi deliquium, dolor, conuulſio. Aſcendentē Vterum, aut euaporationem detrudere à ſuperioribus: Allicere ad inferiora: iter intercludere. Digerere, Obſtupefacere, immobilem reddere. Truditur deorſum non repellentibus frigidis, vt in ceteris fluxionibus, ſed graueolentibus ad nares. Allicitur deorſum non calidis attrahentibus, ſed beneolentibus ad Vterum. Hipp. An quia requiritur opus naturæ expellentis & attrahentis? Expellit autem natura quæcun-

Nat. mu. 1. & 2. Mo mul.

cunque ingrata ſunt, attrahit iucunda. Fertur ſponte ad iucunda, aufugit iniucunda. Natura autem ſpiritus qui in homine continetur, quo omnes operationes perficiuntur, abhorret fœtida, gaudet odoratis. Ideo ad hæc allicitur, auertitur autem à foetidis. Recta autem ratione Plato Vterum tamquam animal eſſe dixit: Impetu enim naturali fertur ad iucunda, auerſatur autem iniucunda. Quod in nullis alijs partibus adeo euidẽter cõſpicitur. Inſtrumenta enim ſenſus in ſuo genere lætitiam & triſtitiam oſtendunt: Auditus enim gaudet harmonia, diſſonantia audire non poteſt. Oculi coloribus perfectioribus oblectantur, fuſcos faſtidiunt. Omnes partes nutrimentum familiare attrahũt, inimicum expellunt. At Vterus præter hæc alium impetum ad prolem

lem ſcilicet gignendam habet. Ideo ægre fert, cum eo officio fruſtratur.
Sed gaudet coitu, gaudet & conceptu. Repleri loca non quibuſcunque appetit, ſed ijs quæ ad prolem faciant: inaniri ægre fert, & quaſi indignatur; ideo huc illuc commouetur, vnde vterinæ paſſiones oriuntur, præcipue Viduis: & ijs quæ viro coniunctæ ſunt, ſed ſteriles. Hæ namque etſi multo ſanguine repletæ ſint, non tamen ob id commouetur Vterus, ſed deſiderio prolis. Nā poſtquam Vterus à conceptu repletus fuerit, non patitur commotiones prædictas, niſi cum infans nutrimento eget. Per ſiccationes autem & inanitiones ſæpius commouetur, quia vt inquit Hipp. Vterus leuis redditur: cum grauis eſt, quieſcit. His prænotatis magis patebit curatio. Ad Strangu-

 latio-

lationem igitur ſub nares ſuf fitus fiant lanæ accenſæ: pili vſti: Bitumen in ignem conie-ctum: Sulphur, Pix, cornu Cerui: Lucernarum extinctio: Coenũ fœtidiſſimum, Caſto-rium. His etiam vidimus vi-ros à ſopore excitari. Ad In-guina, & foemora, & intus inungere vnguento odoratiſ-ſimo. Nos Gallam muſca-tam ex oleo Roſaceo, Moſco, Ambra, Aromata quæcun-que: Aqua Roſacea, Lamſa, ex floribus Myrthi. Digerun-tur vapores praui Caſtorio, aut Conyza, aut vtriſque in Vino potis. Radix Pæoniæ in Vino odorato: Coriandrum, Cuminum, Ariſtolochia, Peu-cedanum, Panax, Angelica. Nux Muſcata, Gariophylli; Gutta olei Aniſi per diſtilla-tionem extracti, aut ex Vino, aut Mulſa. Compoſita ele-ctuaria. Diaciminum: Tri-phera magna cum Opio, pil-

lulæ

lulæ paratæ pro Matrice, nã opiatæ ſunt. Galen. Agarici drachmam vnam, bibat cum Vino: Onyx ex Conchilio, acetum Scylliticum abſorptum. Plantaginis ſemen, & ſuccus: quod ſolum inter cetera repellit: Ruta, Allium, Cæpa: Indit in anũ Rutã cum Melle lana exceptã: quæ omnia ad digerendum faciunt. Aetius motum attractionis deorſum adiuuat Cucurbitula vtrinque ſub Inguinibus appoſita. Iter intercluditur Hipp. faſcia ad Vmbilicum, aut ſub Hypochondrijs, cum prius manu deorſum expreſſus fuerit flatus. Nos in ipſum Vmbilicum grana duo Moſchi goſſipio incluſi indimus. Ad cauſas, ſedata ſuffocatione. Si ex Menſium retentione Aet. & Auic. Venæ ſectio ex baſilica eiuſdem lateris, in quem declinauerit Vterus: Si non ceſſet ſuffocatio, 9.*Cat.* 10.

ex Saphena, aut ex Poplite. Gal. Non ſi ex *Spermate* retento, aut ex frigiditate. Hip.
Virg. mo. Virgines ſola miſſione ſanguinis curari: poſtea ſuadet, vt cum viro cohabitent. Item.
Superſ. Si virginum Menſes maturi non prodeant, & febricitent: Dolet, ſitit, eſurit, vomit, furit, & ruſus reſipiſcit. Vterus mouetur, cum vertitur ad viſcera, vomitus at febris, & delirium, vbi ſedatur Vterus, & illa quieſcunt, eſurit, & ſitit. Hepiala. Huic pelles agninas calidas ad Ventrem apponito, & ſuffitum ad pudenda, vt quam penitiſſime admittat, ex Myrrha fabæ magnitudine, Thuris duplo admixta cũ Zea freſa in ignem dum ieiuna eſt: & multa calida lauare. Apponere Artemiſiam tritã Vino ſubactam. Si praui humores adſint, Purgatio ex Hiera picra, aut pillulis fœtidis Auic. Agarico

ſæpius

ſæpius iteratis. Hipp. Pharmacum deorſum purgans dare oportet, ſi quidem bilioſa fuerit, quod bilem purgat: ſi pituitoſa, quod Pituitam. Poſtea Lac Aſininum coctum bibendũ præbeto, & Vterum odoratis foueto: & medicamenta ſubdito, quæ Vterum purgant, per interualla fouendo cum odoratis. Hæc viduæ facito; Virginem ne attingito, inquit Hipp. Sed perſuadeto vt nubat: quaſi hoc ſolum ſit remedium ad Vteri furorem compeſcendum. At vero ijs quæ caſtitatem vouerunt, danda ſunt, quæ venerem compeſcunt: ſiccantia, & frigefacientia, Ruta, Calamentum, ſemen Viticis in potu: & folia ſubſtragulis. Inunctio Lumborum ex oleo Nympheæ. Victus refrigerãs ex Lacte, piſcibus ex aceto: ſalſamenta. Abſtinere à flatuoſis, & multum replenti- 2. Mo. mu.
 bus.

bus. Aſſis vti potius quam elixis: modico Vino. Ad Vteri errores ad diuerſas partes varia remedia. Si ad caput,
Nat. mu. multa calida lauare oportet etiam in capite, incocta Lauro, & Myrtho: Caput Roſaceo illine. Odorata ſubter applicentur, ad nares graueolentia. Edat Braſſicam, & ſuccum ſorbeat. Si nõ audiat,
2. Mo. mu. frigido eodẽ lauacro vtatur, etiam in capite. Auic. omnino contrariam curationem adhibet. Nam ad commotionem Vteri ſuperfundit ſuper caput oleum odoriferum calefactiuum, vt Nardinum.

Si per remedia deorſum vehementer trahentia non redit anhelitus: effunde ſuper caput oleum feruens, aut Cauterium fiat in ſyncipite. An hæc eſt communis ratio ad excitandũ ſenſum & extrahẽdum extra, qua vtimur? In viris ex Gal. in principio repel-
11, Met. 18.

lentia

lentia per oxyrhodinum, Extrahentia cum nihil influit. At non ſimilis eſt curatio mulierũ Hipp. inquit enim: Cum vrgent ſymptomata, cum ſpiritus aceruatim ſurſum commotus fuerit, & grauitas, & mens perculſa, & loqui non potuerit, cum perfrigeratione, ſpiritus offendens, oculi obſcurati; caput citiſſime exſicca: faſcia obducito, & ſi oportuerit, ad Vmbilicum dato Caſtorium, Conyzam, Rutę aquam, Cuminum, ſemen Rhaphani, Sulphur, Myrrham, Graueolentia ad nares, Beneolentia ad Vterum: Sternutatoria ex Veratro in naribus: Optimum eructare, ſedentem collocare. Si ad Cor: Porri ſemen, & Pauer ex aquæ cyathis tribus bibat. Aceti albi cyathus potatus. Pæoniæ & Viticis ſemen, Abrotonum, Ruta, Iuniperi fructus, & Saluia, cum

aceto, aut Vino. Calefacere, Glādulam ſupponere ex adipe Anſerino Cerato reſinato, & pice liquatis: Melanthion ex Melle.

Si ad latera, Pharmacum deorſum purgans: Lauatio ex multa aqua calida: Fomenta tepefactoria: Apponere, quæ ſanguinem purgent. Semen Lini torrefactum, & Papauer, & Saluiam cum tenui polenta ex Vino bibat ieiuna. Frequens fomentum, & calidæ aſperſio, & Ceratum molle, vt à Latere diſcedat; & latus faſcia lata deligato. Poſtea Lac Bubalum ad dies 40. exhibeto: cibos quam molliſſimos. Nam morbus vehemēs, lethalis, & paucæ effugiunt.

Si ad Hypochondria: primum tepefactoria apponito, & graueolentia ad nares, & beneolentia ad Vterum: Deinde bibat Myrrham, Coriandrum, Reſinam, Pæoniæ radicem,

dicem: Cuminum ex Vino albo, & aqua, aut Mulſa leuiter tepida. Peucedanum, Cæpæ lachryma, Panax, in Vino, aut aqua Ariſtolochia, Apium, Fœniculum, Aniſum, Piper, Opium. Cum dolores quieuerint, Pharmacum deorſum purgans, non ſupra: nam cæcitas imminet.

Si ad Hepar: depulſio cum manu fiat ſub Hepate, aut præcordijs, & faſcia deligato: & aperto ore Vinum odoratiſſimum infunde: Naribus graueolentia, Vtero beneolentia. Si fiat ſoporoſa, Pharmacum infra purgans: poſtea Lac Aſininum: Purgantia Vterum interiectis fomentis odoratis. Si ad Lumbos, Glandula longa & craſſa ad ſedem ex Myrrha, & Melle, aut Bitumine, Sulphure, & Cicuta. Oleum calidum in Vterum infunde, fomentum. Deſideat in aqua & oleo: Suffiat grave-

ueolentia odorata ad nares. Cum dolor quieuerit, Pharmacum ſurſum purgans, non deorſum, niſi cum Vterus conſederit. Poſtea Lac Aſininum. Si ad Ilium, Vterũ odoratis fouere, dein digito reuellere ab Ilio, & thædulis, aut fiſtulis plumbeis dirigere. Si ad ſedem, Calida lauare, Fomentum Lumbis: Graueolentia ſuffire & apponere, quæ Vterum purgant, & propellant ſurſum.

2. Mo. mu. Si ad Inguina, ſuffito Caprini ſtercoris pillulás, & Leporis pilos cum adipe Phocæ. Hederæ fructus, folia, & cortex ſiccata: folia Quercus cũ Reſina & oleo: *B*ubalum ſtercus, & cornu ramenta, Bitumen: Vinacea, Cedri baccas cum Reſina pinea: Fomenta tepida ex ſtercore Bubalo, aceto, & Muria, incocto Eruo, Sambuci folijs cum Myrtho. Vomitus ex decocto lenticu-

ticulæ : Poſtea farinam ſorbeat ex Vino : Vrinam cientia, Ciceres, & Vuæ paſſæ decoctum, Saluia, ſemen Lini, in Vino diluto & polenta. Si ad Veſicam, odorata ad nares, graueolentia ſuffito ad Vterum. Fomentum adhibeto, & pectinem illinito. Deſideat in decocto Roſarum, aut Rubi, aut Myrthi, Oleæ, Pampinorum vitis, Iuniperi baccæ, Saluia. Ad ſtillicidium, Myrrhæ ſuffumigium intra pudendum per Cucumerem.

Si ad crura & pedes, multa calida lauare, fomentum, ſi ferre poſſit, Graueolentia ſuffire: Femora inungere ex Roſaceo. Si repente crura refrigeſcant, & genua, & manus; obmuteſcentia: Cor vibratur, dentium ſtridor, ſudor, & alia, vt in Epilepſia. His frigidam aquam multam affundere oportet ſuper crura, & manus, & alia facere

vt prius dictum eſt. Nam per antiperiſtaſim reuocatur calor.

Mammarum conſtitutio & vitia. Cap. 26.

14.vſ.pa.5. 8. Mammæ ad partes genitales ſpectant: Lactis enim gratia datæ ſunt, ideo magnus eſt earum conſenſus cum Vtero. Nam ſimul intumeſcunt, cum incipiunt menſtrua in pubertate: & cum concipiunt, augeſcunt cum foetu; gracileſcunt in ſene-
5.Aph.53 ctute. Attenuantur, cum in Vtero foetus corrumpitur, modo ambæ, modo altera, ſecundum rectitudinem foetus. In brutis tot mammæ, quot ſinus in Vtero. Nutriuntur per Venas communes duas aſcendentes ex Venæ cauæ bipartitione ad crura; & duas deſcendentes ex axillari. Caro eſt ſpongioſa, glanduloſa,

in

in qua inſunt meatus exigui frequentes ad papillas, vnde ſugitur Lac. Lactis generatio per concoctionem ex eadem materia, ex qua mõſtrua: ſuppeditatur per Venas communes. Cum Lac effluit, deficiunt menſtrua: Cum conceperit, extinguitur. Si Lac multum effluat in prægnante, foetus imbecillis redditur. Si Lac habet neque prægnans, neque puerpera, menſtrua defecerunt. Mammarum affectus in Puerpera: Lactis defectus, aut deprauatio. Lac in mammis coagulatum: Dolor in ſugendo: Tumores, Vlcera. Lactis defectus ijs vt plurimum contingit, quæ paucos Menſes demittunt. Quæ ſicciores, & denſiorem carnem habent, aut natura ſine Lacte ſunt, aut deficit ante tempus: Huiuſmodi ſunt viragines. Deficit etiam quibus ſanguis eſt paucus, vel vitioſus ex

4. Ge. an. 8.
5. Aph. 52 39.
Nat. pu.
1. Mo. mu.
5. Sim. 21.

morbo aut victus ratione. Iis, quæ natura tales ſunt, non revocatur Lac. Quæ ex morbo, aut prava victus ratione, curantur, refectione, & pravorum purgatione, & concoctione.

Gignunt Lac alimenta boni ſucci humida & tepide calida: ad naturam ſanguinis accedentia: quia Lac calidius eſt pituita, paulo frigidius ſanguine. Medicamenta pituitam concoquentia, calida in primo aut ſecũdo gradu, non ſiccantia. Potiora ſunt, quæ ſimul nutrimenta ſunt, & medicamenta: Eruca, Fœniculus, Anethum: non herbæ ſiccæ, ſed virides. Smyrnium, Apium, Sion, Polium. Pauca ſunt huiuſmodi. Sed quæ Lac ſiccant, multa ſunt, ſiccantia omnia tum calida, tum frigida, partim quia ſanguinem minuunt, partim quia vitiãt.
Na. mu. Hipp. Calida lavetur, & ſubcali-

calidum bibat, Foeniculi ſemen & radicem Hippomaratron, Hipposelinon ſimul coctas cum Butyro. Porrum tritum aqua dilutum. Braſſicam edat, Cytiſi folia ſimul cocta, & ſuccum ſorbeat. Saluiam Cedri aut Iuniperi baccis adiectis coquat, & decocto Vinum affundat, & bibat. Ad cetera farina inſperſa, additoq. Bulbo & modico oleo edat. Vitet acria & acida, & ſalſa, & cruda olera omnia. Naſturtium in Vino potum commodum eſt, nam Lac purgat. Hordeum mollitum, ac Butyrum ſimul coquito, & frigidum bibat: Caſeus Capræ. Viticis fructus in Vino: Betæ ſuccus potatus multum Lac facit. Seſamum recens & Hordeum trimeſtre trita in mortario, & ſuccum expreſſum, & Mel aut Amamelidas, ideſt Azaroli fructus miſce, & Vino nigro affuſo bibat. 1. Mo. mu.

Paul.

Paul. non frequenter medicamentis vtendum.

De Lacte vitiato. Cap. 27.

VItiatur Lac à prauis humoribus, victu prauo, & à coitu Paul. & Aet. à conceptu non ſolum vitiatur, ſed & tollitur. Diſcernitur colore, odore, ſapore, craſſitie & tenuitate. Optimum candidum, dulce, beneolens, mediocri craſſitie, vt neque Serum, neque caſeus ſuperet. Paul. Diſcernitur craſſities ſi vngui inſtilletur, vt neq; ſubito neque tarde diffluat. Aetius pilo Lacte madido & ſuſpenſo, vt æqualiter hæreat.

Si non hæret, liquidius eſt: Si guttulæ hærent, craſsius. Colores alieni linteis candidiſsimis Lacte madidis, & in vmbra ſiccatis. Acredo & ſalſedo partim ſappore, partim effectu cognoſcitur. Nam aut

aut papillas exulcerat, aut infantis os: excretiones infantis plures, mordaces. Craſſum Lac tubercula parit, Ventrem cohibet, & Vrinas. Indicatur igitur prauorum humorum purgatio. Aetius recuſat prorſus: præſertim ſi nutrices ſolitæ ſint eo vitio laborare dum lactant: ſed ſola victus ratione contentus eſt. Nam pharmaca purgantia infantes lædunt: Si cogantur, eo tempore infans alia nutrice vtatur: niſi etiam puer egeat purgatione. Quæ ſalſo humore abundant, Balneis, & Vini diluti potione vtantur: In cibo aſſumant Lac ex alijs animalibus, probatiſsimum eſt, quod forma & ſimilitudine humani ſpeciem referat. An Aſininum? Ptiſana: idem victus ad bilioſum. Ad tenue & ſeroſum, non Balneum. In victu Alica, Oua ſorbilia, pedes & extremita- *5. Sim. 21.*

tes

Digitized by Google

tes porcinæ, Hædinæ, Volucrum teneriorum carnes; Vinum dulce, quies. Ad Craſſum, victus attenuans, Balnea frequentia: vomitus ex oxymelite, labores. Si Lac cohibere oporteat, aut quia mortuus ſit infans, aut alia ratione non libeat lactare: Victus exſiccans modico cibo, & potu. Mammis imponenda, quæ Lactis cõgelationem prohibent. Crocum cum ouo, & oleo Cyprino, Aet. aut cum Foenogræci ſucco aut Cumini decocto. Quædã ſolo Croco vtuntur inter mammas: Cæra alba trium granorum Erui magnitudine deuorata ſingulis diebus: Terra Cimolia ex aceto, & aqua, & oleo Roſaceo impoſita: puluis marmoris albi eodem modo. Si multitudine Lactis mammæ inflammentur, vnde febres Puerperis oriuntur de natura Ephemeræ, priuſquam putre-

ſcat:

ſcat: quod vt plurimum primiparis contingit, cum Lactis egreſſus per vias anguſtas fit. Quandoque etiam febræ ad papillas deſinentes conuellſuntur, vnde dolor in ſugendo, qui morbus pilaris vulgo appellatur, & *Setole*. Iis in proceſſu à nimio calore Lac retētum coit in grumos: Vnde inſequitur mammarum durities & dolor ad tactum. Curandæ in initio molliter repellentibus ex Poſca cũ ſpongia Dein concoquere oportet, emollire, & digerere. Cataplaſma ex palmulis cum pane & Poſca. Vincire, & moderate conſtringere. Furfures in aceto coctos cũ Rutæ decocto: Menta cum polenta: Iuglans cum Ruta, & Melle, ouum totum cum Roſaceo: Ricini folia, & Cuminũ cum polenta: Capita Papauerum cocta cũ Melle: Crocus cum Lacte: Muriæ fomentum:

Apium

Digitized by Google

Apium viride, quod & grumos diſſoluit. Alumen & Pſyllium cum aceto & Coriandri ſucco: Pyrites cum Roſaceo, & aceto Lac reſtringunt. Aet. Si diſtentio oborta eſt, Paul. Panis ex Hydræleo, aut Mulſo: Panis cum Parietaria viridi & Cærato bis in die. Perfuſio ex oleo calente dulci. Fouere ex decocto Fœnogræci, Altheæ, ſeminis Apij. Delinire ex polline farinæ ſeminis Lini, Fœnogræci, cum Hydræleo, Seſamo, cum Melle & Butyro. Cauere, ne Lac ſugatur, nam attrahit: Concedit tamen Aet. in principio, ne coeat: Si ſuppurauerit: ſecundum.

2. Mo. mu. Fiunt aliquando in mammis tubercula dura nunc maiora nunc minora: ob retentionem menſtruorum, quæ non ſuppurantur, ſed ſemper fiunt duriora: Deinde ex ipſis Cancri occulti naſcũtur. Præcedunt

cedunt oris amaritudo: quæ cum ederint, omnia amara videntur: mente percelluntur, oculi duri: Ex mammis ad iugulum & ſub ſcapulis dolores fiunt, ſitis, mammæ graciles, & totum corpus attenuatur. Cũ peruenerint ad hæc, ſanæ fieri non poſſunt. Si antea curentur, vt Menſes ſoluti fuerint, euadunt.

De Genitura, & virilium genitalium conſtitutione. Cap. 28.

GEnitalia eadem eſſe in mare & femina teſtatur Galenus, ſolum poſitione differre, nam in mare foras egreſſa eſſe ob caliditatem, in femina intro condita. Viri genitale proportione reſpondere Vtero, eſſe enim Vterum inuerſum foras egreſſum ex peritonæo vnà cum teſticulis. Vnde aliquando immutatum

14. vſ. pa. 6.

2. Sem. 5.

ſexum

ſexum in adultis ſcribitur. Phætuſæ & Namyſiæ cum priùs fœcundæ eſſent, corpus virile factum eſſe. At non putandum eſt muliebria extra prodijſſe: non enim Hippocrates tentaſſet mẽſtruas purgationes. Præterea ſi genitale eſſet Vteri inuerſio foras, procidentia eſſet abſq; meatu ad externa: Neque teſtes penderent ex vaſis ſupra os pubis: ſed aut intro laterent, vt in ouiparis, aut prodirent infra os pubis. Non ſolum igitur poſitione, ſed & figura, vt patet, atq; alijs differentijs differunt.

6.Ep.ſvlt.

Genitale ex oſſe pubis duplici exortu dextro, & ſiniſtro producitur extra, veluti duo corpora coniuncta in vnicam glandẽ: quemadmodũ Vterus in brutis bifidus in vnicũ os, non abſimile glandi. Eius ſubſtantia nulli alij ſimilis, neruoſa vt ligamentum, ſed ca-

15.vſ.pa.1.

cauernoſa, vt flatu diſtendi poſſit, qui ex Arterijs prouenit in coitu. Meatus ſeminis communis cum ceruice Veſicæ dilatatur in tentigine ad ſeminis proiectionem recto itinere: Flectitur hic in Semiſpadonibus ob vinculũ, quod præputium cum glande nectit: quo exciſo foecundi ſunt. Genitura ex teſticulis prouenit per vaſa ſeminaria eiaculantia ſurſum retractis: Confici vult Galenus in teſtibus. Ariſt. non confici, ſed perfici tradit in teſtibus: inquit enim: Teſtes alijs intus, alijs extra, propterea quod ijs quoque operimento & velamine opus eſt, tum vt ſeruentur, tum vt ſemen genitale perficere poſſint; non enim fieri poteſt, vt frigentes & gelidi poſſint retrahi atq; emittere genituram. In libro de Genitura, qui adſcribitur Hippocrati, ſcribitur, ex toto cor

15. vſ. pa. 8.

1. Ge. an. 12.

pore

pore ab omnibus partibus prodire: humido ſpumeſcente id quod robuſtiſſimum eſt & pinguiſſimum ſecerni, & ad ſpinalem medullam venire, & ex cerebro in Lumbos, & medullā: Ex medulla ad Renes, à Renibus ad pudendum per medios teſtes.

Exectos autem infoecundos fieri obcæcatis meati-
1. Ge. an. bus. Ariſt. autem ſemen eſſe
18. excrementum vltimi alimenti, quod in corde fit, ideo vtile: & ad omnes partes tendere: Quod & Gal. ſignificare
1. Sem. 12 videtur, tradēs gigni ſemē in omnibus Venis & Arterijs; quo partes albæ alantur. Na-
2. Ge. an. 5 turam genituræ inquit Ariſt. ſimilem eſſe cerebro; aquoſa enim eſt materia: ideo in coitu immodico oculi languent, quia ſedes eorum maxime
4. Prob. 2. ſeminalis eſt. Iterum: Oculi & Renes vim ad procreationem maximam obtinent. In-

dicat

dicat Venæ ſectio poſt aures: ſi enim inde multus ſanguis extrahatur, infoecundos fieri teſtatur Hipp. Ad teſtes igitur ex toto corpore, & magis ex cerebro per ſpinalem medullã genitura peruenit: ibiq; perficitur, & nimio coitu abſumitur albarum partium nutrimentum. Paul. Teſticulorum tunicas ex peritonæo haberi, vaſa autem ex ſpinali medulla: At certum eſt ex Venis & Arterijs prope Renes ortũ ducere. Vitia contingũt, Infoecunditas, vt Sterilitas in muliere. Gonorrhoea, Priapiſmus: Vlcera, Teſticulorum tumores: Hernia.

Ae. aq. 5. & de Gen.

De Infœcunditate. Cap. 29.

QVæcunque intemperies viri tam ſimplex quam compoſita infoecundum ſemen facere poteſt ſi magna fuerit: vt de ſterilita-

te

te mulierum dictum eſt: Si vero modica, corrigi poteſt à contraria qualitate Vteri: vt
5.Aph.62 Galenus ex Platone colligit,
1.Na.hu.12. & ex Hipp. Idem Ariſt. teſtatur, Moderationem quandam requiri temperamenti ad foecunditatem, ideo quidam
4.Ge.an.2 non inter ſe foecundi ſunt. ideſt tam vir, quam mulier: ſed cum alijs foecundi repeꝛiuntur: ideſt modicæ intemperaturæ ſimiles cum ſimilibus infoecundæ, cum contrarijs autem foecundæ. Alio mo
5.Aph.63 do videtur Hipp. in maribus infoecunditatem colligere: cum inquit: Aut propter corporis raritatem ſpiritus extra fertur, vt ſemen non transmittatur ad os, aut propter ſpiſſitudinem humor nō exit foras. Vel propter frigiditatem non concaleſcit, vt colligatur ad hūc locum: Vel propter caliditatē hoc idem accidit. Galenus eum Aphoriſmum

riſmum non approbat. Simili tamen modo in maribus vt in feminis: ad denſitatem, & intemperiem reduxit: ſed in maſculis amplius ad raritatem. Sed Galenus modum non videns, ideo negauit. Ob laxitatem igitur infoecundos fieri viros teſtatur Hipp. patere apud Scythas. Gẽs enim ea minus foecunda eſt ob corporis laxitatem, quia infantes non ſtringuntur faſcijs, & adulti in ocio degunt: Ventres molliſſimi, & ob aeris frigiditatem frigidi, vnde coitum non appetunt: Accedit Venæ ſectio poſt aures, vnde multus ſanguis exiens ſterilitatem facit: nam multus ſpiritus exit, qui in capite eſt. Semen igitur infoecundum redditur, quia ſine ſpiritu eſt: & non incaleſcentibus humoribus præ frigore, non generatur ſpiritus. In corporibus igitur rarioribus, in- *Aer. aqu. 10. 11.*

quit Hipp. ſpiritus extra fertur, ideſt exhalat, vt ſemen non tranſmittatur ad os: eget enim multo ſpiritu vt dirigatur ſemen ad os Vteri. Quod autem ſubiungitur: propter ſpiſſitudinem non exit foras: vel propter frigiditatem non incaleſcit, vt colligatur ad hunc locum: ſignificat, non ad os Vteri, ſed ad teſticulos, vnde fit eiaculatio. Materia enim ſeminalis in toto corpore exiſtens, præcipue in capite, ob ſpiſſitudinem, ideſt meatuum anguſtiam nō peruenit ad teſticulos, vnde eſt exitus foras. Nam in libro de Genitura, inquit: Quibus iuxta aures Venæ ſectæ ſunt, hi coeunt quidem, & genituram emittunt, verum modicam & debilem & infoecundam, quia plurima genituræ pars à capite iuxta aures in ſpinalem medullam procedit, ipſe autem tranſitus cica-

trice

trice ſectioni inducta conſoli-
datus eſt. At vero pueris ve-
nulæ tenues, & repletæ exi-
ſtentes genituræ tranſitum,
impediunt: & quæ ſequuntur.
Denſitas igitur in viris hoc
modo infœcunditatem parit.
Reliqua manifeſta ſunt: Nam
frigida intēperies genituram
inualidam præſtat, quia ſine
ſpirituoſa ſubſtantia, neque
fertur ad hunc locum, neque
ſi feratur, foecunda eſt. vt
contingit ijs qui ſuperfluo coi
tu vtuntur. Ob eandem cau-
ſam, quibus varices adſunt,
infoecundi ſunt, Ariſt. quia *4. Pro. 21.*
ſpiritus ad varices deflecti-
tur. Propter caliditatem au-
tem idē accidere inquit Hip.
ideſt non colligi ad pudenda
ſemen, diſſoluta magna par-
te genituræ. Alias infoecun-
ditati cauſas affert Aetius: vi
tia ſcilicet inſtrumenti, exci-
ſio teſtium, aut vaſorum at-
tritio, quibus meatus obcæ-

cantur. Pudendi canalis non rectus, obſtructus: breuis, vt non pertingat ad os Vteri. Etiam longior, quia in itinere
1.Ge.an.6. ſemen refrigeratur. Signa foecunditatis geniturae: proba-
2.Ge.an.5 tio in aqua. Nam quae aquoſior eſt, tenuis & frigida, diffunditur cito & ſupernatat. Quod foecundũ eſt, ad imum deſcendit, quia calidum, concoctum, denſum, & craſſum eſt. At ſi eius ſubſtantia ſpumoſa eſt, debuiſſet aſcendere: An veluti ſpuma eſt, non ſpiritus, ſed in ſpiritum facillime vertitur? vt Argentum viuum quamuis ſpirituoſa ſit ſubſtantia, grauiſſima tamen eſt, antequam in ſpiritum vertatur. Si igitur huiuſmodi eſt genitura foecundiſſima, non eſt neceſſe extendi per Vteri cauitatem, & tectorij modo illiniri, vt Galenus putat. Sed rationi magis conſentaneum eſt, oui inſtar vndique com-
plecti

Digitized by Google

plecti ab Vtero: ſic enim intra membranam conceptus fieri poteſt lineis in vnum Vmbilicum coeuntibus, vt traditur in libro de Natura pueri. Curatio infoecunditatis Ad habitus laxiores, pingues, & pituitoſos: Victus ſiccior ex ijs quæ boni ſucci: Exercitatio: Modicus ſomnus: Non balnea. Ad denſiores & duriores, & qui multis laboribus aſſueti ſunt: Victus humectans: Balnea aquæ dulcis: Inunctiones: Exercitationes moderatæ: Somnus moderatus. Ad frigidos vel in regione frigida: Aromata in cibis: Vina generoſa: Ad Calidos, vel in regione calida, in Aeſtate, Refrigerantia, olera, fructus, Cucumeres, Melopepones, Ficus, Vuæ, Ceraſa, Pruna, Perſica, Poma. Omnibus conueniunt Gignentia ſemen, & Venerem proritantia, cum bona tem-

Digitized by Google

peries acquiſita fuerit. Gi- *5.Sim.23.* gnunt ſemen cibi, qui bene nutriunt, & flatuoſi ſunt, ac tota ſubſtantia familiares. Calidi & humidi. Bulbi, Cicer, Faba, Polypus, Oſtreæ: nuclei Pinei, Piſtacia, ſemen Lini, Eruca, Menta inter medicamenta, Satyrion, Scyncus. Extingunt quæ contraria ſunt, ſiccantia, & refrigerantia. Ruta, Vitex, Nymphæa. *Ster.* Vir non ſit ebrius, neq; Vinum album bibat, ſed fortius & meracius: Cibos edat fortiſſimos: Non lauetur calida, & robuſtus ſit, ac ſanus. A cibis abſtineat, qui ad rem non conducunt. Monet Aetius abſtinendum à venere ſuperflua: nam frequenti vſu ſemen inualidum fit, non con coctum, vt aliquando ſanguis exeat. Aduerſus ſalacitatem, refrigerantia, non ſolum in victus ratione, ſed & balneis & vnctionibus ex Roſaceo,

San-

Sandalino ad Lumbos & Teſticulos. Multi hodie ex maleficio redditi ſunt infoecundi, alij omnino impotentes ad rem veneream. Meretrices vt plurimum hæc perpetrant opera dæmonum: aliquando vt cum ſolis ijs exercere poſſint rem veneream, cum alijs nequaquam. Aetius merito cauſam hanc occultam eſſe ſcribit. Hipp. apud Scythas creditum eſſe, euiratos fieri à dijs: Dæmones enim deos putabant. ideo illis munera ferebant, vt inquit, decepti à ſacerdotibus. Nititur autem oſtendere eorum cauſas eſſe naturales. Sed hæc non pertinent ad nos. *Ae. aq.*

Ad vitia inſtrumentorum: Si per exciſionem, aut attritionem teſtium, vel vaſorum, meatus obcæcati ſint, incurabiles ſunt. Si canalis pudendi obſtructus ſit à carne ſuper vlcus excreſcente, exteri po-

teſt, vt in Vrinæ difficultate dictum eſt. Si canalis intortus ob vinculum vt in ſemiſpadonibus: Vinculi ſectio fieri poteſt, vt ſub lingua apud
15. vſ. pa. 3 Gal. Alia vitia ab ortu, ſeu breuitatis, ſeu longitudinis tolli nequeunt.

De Gonorrhoea. Cap. 30.

GOnorrhœa ideſt Genituræ profluuium, communis eſt maribus cum mulieribus: Aet. Nam fluxus al-
Defin. bus ſæpe eſt ipſius ſeminis. Eſt excretio ſeminis morboſa, in qua tabeſcit corpus, decoloraturque. Fit ſoluto robore vaſorum ſeminalium, vt ſe-
14. vſ. pa. 10. men non retineant. Vel irritata expultrice: Gonorrhœa eſt inuita ſeminis effluxio, vt in vehemētibus Epilepſiis ob conuulſionē totius: hæc in ſo-
6. Tu. ſa. 14 lis vaſis ſpermaticis fit iis, qui genitale ſemen copioſum

cali-

calidumq. gignunt, quod ad ſui expulſionem proritat. Vnde os Ventriculi reſoluitur, & totum corpus relaxatur, imbecillis, ſicci, gracilis, pallidi, cauiſq. oculis. Læduntur etiam à coitus abſtinentia: Nam capitis moleſtia, & ſtomachi faſtidia fiunt. Augetur & nocturna pollutio, vnde eadem incommoda reuertuntur. Qui multo ſemine abundant & fluido, quaſi arbor in fructificatione luxurians, ob maximas in venere voluptates, & moleſtias inſaniunt. Oriri ſolet in morbo, quem Hipp. Typhon vocat: ex atra bile calefacta, vnde cutis nigredo: tenuis fit, & valde gracilis: grauatur à cibis, gaudet odore lucernæ extinctæ: frequenter ſemen per ſomnum effundit, ſæpe etiam inter eundum: Corripit poſt annos 29. Si non curetur, perſeuerat annos 20. *Ani. mo. 6* *Int. aff.*

2.Mor. In Tabe dorſali: Corripit maxime recentes ſponſos, & Ventri deditos ſine febre. Bene cibum capiunt, ac conſumuntur. Sentiunt à capite in ſpinam veluti formicas deſcendentes. Vbi mingit, aut aluum exonerat, prodit ſemen multum & liquidum, minime foecundum, & in ſomnis ſemen profundit: Anhelatio in curſu, aut aſcenſu, imbecillitas, capitis grauitas, aurium ſonitus. In progreſſu tẽporis febres fortes lypiriæ

6.in 6.Ep. in fi. perdunt. Satyrus cũ eſſet 25. annorum ſæpe per ſomnũ ſemen effudit, & interdiu frequenter prodibat. Anno 30.

4.Ep.in fi. tabidus mortuus eſt. Nicippus in febribus per ſomnum ſemen effudit, & nihil ad piras proceſsit. Sæpe id factum, & nihil læſit. Deſiit, poſtquam febres iudicatæ ſunt, vt prædictum fuit. Nam coitus morbis ex pituita commodus eſt.

Cau-

Cauſa explicatur, quia exitus eſt excrementi pituitoſi. In morbo craſſo apud Hipp. teſtes contrahuntur; calor, & dolor ad ſedem & Veſicam: ſæpe per ſomnum ſemen effundit; genitura ſubcruenta, & ſubliuida, quæ in coitu. Morbus 6. annis curabilis, alioqui ad annos decem peruenit, ſæpe ad mortem. Incipit in Autumno vt plurimum, & ex vſu fructuum, pomorum, ob calorem Solis, & aquæ potum. Alius eſt affectus Gonorrhœę ſimilis, quem vulgo vocant *Sfilato*. Saniei fluxus ex vlcere intra pudendum, aliquando cum dolore cum vlcus recens eſt, & inflammatum. Aliquando ſine dolore, cum inueterauerit. Aut nullo exiſtente vlcere manifeſto, ſanioſus fluxus exit ex vaſis ſpermaticis, aut ipſo ſemine in ſaniem conuerſo; aut humoribus prauis ad eam partem

5. in 6. Ep. 23.
4. Pro. 17. Int. aff.

confluentibus, vt in muliebri fluore contingit. Signa: Diſtinguitur ſemen à ſanie, viſu, loco, & modo exeundi. Nam ſemen album eſt: Sanies varij coloris. Semen nonniſi ex vaſis ſpermaticis: ideo Lumborum calor adeſt, aut dolor teſticulis communicans. Sanies ex vlcere in pudendo, aut ex eius dolore cognoſcitur, aut quia prius exit quàm Vrina: etiam digitis exprimi poteſt.
6. lo. af. 6. Seminis effuſio ob expultricem irritatam cognoſcitur, quia cum tentigine fit, & imaginibus nocturnis. irritatur autem aut à copia ſeminis, aut caliditate partium: Imbecillitatem autem retentricis ſignificant, emiſſio inuoluntaria ſine venere & ſine imaginibus nocturnis, Hanc ſolam Gonorrhœam ponit Celſus. Fieri hanc tradit Aet. ex ſeminis colliquatione ob vsũ calidorum: quod ſolet præ-

ſtare Menta. diſtillat autem continue humor in pudendum: Sed hic præcipue degenerat in fluxum ſaniei Prognoſtica. Gonorrhoea, ſi cito non curetur, tranſit in Tabem, quam Dorſalem vocat Hipp. quia nutrimentum tollitur albarum partium. Quæ in temperamento pituitoſo contingit, aliquando vtilis, Paul. inquit: Veneris hæc ſunt commoda: repletos inanit, corpus agile reddit, in augmentum promouet, & magis virile efficit. Intelligentiæ vim inſtaurat, mitigat iratos. Melancholicis remedium ac commodatiſsimum, ſenſus integritatem reſtituit. Alij cibum reſpuentes, appetentiam recuperarunt. Quidam à continuis per ſomnũ veneris imaginibus liberati. At in habitu Melancholico periculũ ne in inſaniam trãſeat: ex Platone: Nam Melancholici libidinoſi ſunt,

Quod animo. 6 4. *Pro.* 31.

ſunt, ob flatum, & animi perturbationibus lætitia, & triſtitia maxime agitãtur ex vſu veneris. Sanici fluxus putredines inducit, vlcera, & conſumptionem.

Curatio Gonorrhoeæ. Cap. 31.

CVratio Gonorrhoeæ ob ſeminis multitudinem, in temperamento calido, & humido: Victus frigidus, & ſiccus. Medicamenta ſemen extinguentia: Aliquando euacuatio ſeminis: Reuellentia. Cibi cõditi ex aceto, Omphacio. Carnes volucrũ aſſæ, Hoedinæ, Vitulinæ, Milium, Far, Oryza, Lens, Cucurbita, Lactuca, Cicorium, Pyra, Mala acida, Punica, Limones: Vinũ rubrum auſterum, aqua extinctionis ferri. Aet. Medicamenta, Viticis ſemen, aſſidue veſcatur Rutam, ſemen Cannabis, Coriãdrum torrefactum. Solanum non permittit inſom-

6. Tu. ſa. 4

ſomnis ſemen effundere. Extrinſecus Balneum aquæ dulcis: melius Balneum de aquis. Poſt Balneum inunctio Lumborum ex oleo Omphacino, Roſaceo, Melino: aut cerato admixto ſucco Semperuiui, Solani, Vmbilici veneris, Pſyllij, Polygoni, Portulaca, Tribuli, Lactucæ, cremor ſeminis Lini, Lamina plumbea. In ſtragulis folia Viticis, Rutæ, Pampinorum, Roſarum. Cauere obſtupefacientia ex Papauere, Mandragora, etiam ſi robuſti ſint. Reuellentia exercitatione partiũ ſuperiorum magis, vt ludis paruæ pilæ, Follis: Frictione ex pannis aſperis vſq; ad ruborem, dein ex oleo: vt poſtea reficiatur ex modico pane in Vino diluto: deinde tendat ad cõſueta: Sic corrigi Ventriculi moleſtias. Euacuatio ſeminis poſt aliquot dies, cũ ſe continuerit, poſt mediocrem coenam, 2. Diat.

ante

ante ſomnum coeat. Poſtera die cum ſatis dormierit, frictionibus dictis vtatur. Antidotum magnæ celebritatis Aet. Recipit ſeminis *S*alicis drach. 7. Calamintæ drach. 6. ſeminis Viticis drach. 5. Rutę drach. 4. Seminis Cicutæ dra. 2. Cum aqua paſtillos forma. Doſis nucis Auellanæ magnitudine cum Poſca cyathis 3. Cortex radicis Halicacabi ex aqua. Aufugiāt eſum acrium omnium. & multi Vini potum, & olera. Vtatur ſiccantibus & aſtringentibus: Modice lauandum: melius ex frigida, ſi nihil prohibeat. Balneū ex Albulis etiā in potu. Nos habemus aquam Villenſem. Stratum non valde molle ex pellibus, decumbat in latus, non in Renes, ne Arteriæ ſupercalefiant. Celſus præcipit vehementes frictiones, & natationes quam frigidiſſimas, & perfuſiones. Nec cibi, nec

potio

potio niſi frigida. Vitare cruditates, omnia inflantia. Fouere partes internas ex decocto aſtringentium: & Cataplaſma imo Ventri, Inguinibus; præcipue Rutam ex aceto.

Ad Atram bilem irritantẽ, Vẽtrem ſuperiorem purgato ex Elleboro nigro; & inferiorem ex Scamonio. Deinde Serum & Lac *Bubalum* aut Caprinum pro tempore exhibeto. Dato & Lac Aſininum decoctum ad purgationem. Cibos autẽ quos vult aſſumat, & quam maxime nutriatur. Deambulet coniectura facta ad cibos. Iterum in morbo craſſo, vbi ſubcruentum ſemen exit, aut ſubliuidũ. Hip. purgat ex Cneoro, Hippophæ, grano Gnidio: deinde lactis Aſinini cocti heminas 8. bibendas dat Melle affuſo. Poſt purgationẽ nutrit cibis oportunis. Si cibos ferre nequeat præ febribus, ſorbitiones *Int. Aff.*

nes ex Lenticula: pro potu Vinum nigrum, quam maxime auſterum.
2. Morb. Ad Tabem dorſalē: Si ab initio curandū ſuſceperis, fomento per totū corpus adhibito, Pharmacum ſurſum purgans, poſtea Caput purgato; deinde Pharmacū deorſum purgans: optandum id in Vere. Poſtea Serum & Lac Aſinum: Ceterum Lac Bubalum per dies 40. ad veſperam vtatur Halica: à cibis abſtineat. Poſt vſum Lactis mollibus reficito, initio modicis; & quam maxime craſſum, & pinguē fieri ſtudeto, per annū ab ebrietatibus, & Venere & laboribus abſtineat exceptis deambulationibus: Vitet frigus & ſalem: lauet tepida. Ad Saniei fluxum: dū vlcus inflãmatū eſt, repellentia. Succus Plantaginis, Solani ex aqua Roſacea, aut Hordei inſtillatus in meatū, & extra linteis intinctis impoſitis. Vnguētum Roſa-

Roſatũ. Sanguis Teſtitudinis ad Lumbos inſtillatus. Cũ ceſſauerit inflammatio, ſi perſeueret fluxus, abſtergentia ex aqua hordei, Melle Roſaceo, Thure. Ad diuturnum fluxum optimum remedium Terebinthina lota cũ aqua Roſacea, vncia ſemis deuoretur inuoluta in paſta, & ſuperbibat aquam Hordei cum Melle Roſaceo, diebus quinque continuis. Aut Reſina Terebinthi ex Cypro eodem modo. Idem præſtat Maſtiche drach. duæ in ouo ſorbili inſperſò puluere. Etiã Terebinthina ſi bullierit in aqua addenſatur, vt cõminui poſsit in puluerẽ, qui eodem modo exhibeatur. Caſſia cum ſemine Viticis ad Aluam exonerandam.

De Priapiſmo. Cap. 32.

PRiapiſmus, Satyriaſis, Satyriaſmos, iuuenibus cõtingit, & in pueris adultioribus. Eſt Colis erectio in lõgi- *14. Met. 7.* *3. Aph. 26*
tudi-

6.lo.af.6. tudinē & Circulo permanēs. *2.Met.2.* Eſt pudendi præter naturam *Deſi.* erectio. Eſt genitalis affectus cum tentigine, tēſis omnibus particulis inflammatis. *S*unt quibus & ſeminis eiaculatio fit cum voluptate, hi mente turbantur, Cauſa. Repletio ex flatu in neruo cauernoſo, vt plurimū ex Arterijs repletis & dilatatis, aliquando genitis in parte, ſed rarius: ex *6.lo. af.6.* imaginatione venereorū, retētione ſeminis: ex calefactione Lumborum, vt iacentibus in Renes: Ex vſu medicamentorum & ciborum ad venerē facientium. Impleri cauernoſum neruum flatuoſo ſpiritu *14.Met.7* ex humore ſemicocto, craſſo, & glutinoſo, vbi calor naturalis imbecillior eſt: vnde halitus craſſior quā vt tranſpirare poſſit, præcipue ſi particula denſior eſt reddita. Aliquādo humor frigidus, craſſus, & glutinoſus à vehemētiori calore

in

in flatus craſſos attollitur. At raro ab initio id cõtingit, ſed in proceſſu tẽporis ex Arterijs etiam ſubſtantia ſpermatica aut alij humores ſuccedunt, vnde inflãmatio oritur, & conuulſio. Aet. inquit, de Priapiſmo: eſſe auctionem in longum & ſpiſſum citra veneris appetentiam, cum inflammationem quandam & dolorem facit, vt in neruorum diſtenſione. Signa ſenſui patent. Gigni in parte flatũ ex eo iudicat Galen. ſi præcedat palpitatio. Paul. differre Satyriaſim à Priapiſmo: Satyriaſim palpitationem eſſe ex aliqua vaſorũ ſeminis affectione inflammatoria, cũ tenſione, quę niſi finiatur, in reſolutionẽ vaſorum ſeminalium finit, aut conuulſionem. Priapiſmũ autem eſſe perpetuũ & firmum genitalis incrementum citra veneris appetentiã. Sed Satyria apud Ariſt. eſt, in quo præ *4.Ge.an.3* abun-

6.lo. af.6.

abundantia fluxionis aut flatus crudi in partes faciei decumbẽtis facies animalis diuerſi, & Satyri apparet. Alia vero eſt cutis & Præputij inflãmatio, in qua Glans tegitur, vt nudari nequeat, de qua Celſ. Prognoſtica. Si cito non curetur, conuulſi pereunt, Vẽtre inflato cum ſudoribus frigidis, vt in ceteris conuulſionibus. Curatio: Ad plenitudi- 14. *Met.* 7 8.
nẽ Venæ ſectio in brachio niſi puer ſit. nã flatus cum ſanguine exit: vt in Palpitatione Cordis. Si praui humores adſint in toto, purgatio cõuenit per ſuperiora magis ad reuellendum: Aet. abſtinendum in totũ à purgationibus efficacioribus: ſed Clyſteres molles conueniunt ex decocto Betæ, Maluæ, & Mercurialis. Frictiones multæ, & dimotiones. Balneum ex digerentibus calidis & ſiccis: Cibi abſtinẽtia: Decoctũ Cõcharum, nã Aluũ

mo-

mouent. Inedia vſque ad tres dies: Poſtea cib⁹ frumẽtaceus paucus, potus aquæ: Cauere inflantia, & Vrinam cientia.

Ad Lũbos & Genitale vſq; ad anum Refrigerãtia, efficaciora ad Lumbos. Solanum, Portulaca, Hyoſcyamus, *Sẽ*peruiuum: Ad Colẽ mitiora. Lithargyrus, Cimolia, Ceruſſa ex aceto, aut Poſca, aut aqua. Gal. Solo cerato Roſato in tribus diebus curatũ quendã poſt ſanguinis miſſionem ex aqua frigida ad Lũbos, & Pudendum. Aliũ ex oleo Chamæmelino. In potu ſemen extinguẽtia: Nympheæ radices, ſemen Viticis, ſemẽ Rutæ, ad ſiccandos humores relictos. At ſi flatus digerẽtibus & ſiccantibus diſſoluuntur, nõ conueniunt refrigerãtia & aſtringẽtia niſi in principio. An flatus, qui aliunde ferũtur, ſolis repellentibus egent, non qui in parte naſcuntur? Idẽ in tu- *12. Met. 9.*

more

more linguæ cõtingere patet.
14.Met.8. Nã ſolo Lactucæ ſucco curatus fuit quidam, remedio in ſomnis reuelato. Nam vitium eſt in latitudine vaſorũ, quod ſolis aſtringentibus curatur. Si relicti humores fuerint, concoquentibus & digerentibus vtendum, vt in ceteris inflammationibus.

Teſticulorum Conſtitutio.

Cap. 33.

Teſticuli Didymi appellati, quia gemini in eodem
Ar.Me.9. ſcroto ſunt. Gal. inter partes principatum tenentes nume-
Sem.15. rat. Nam vt Cor viuendi principium eſt, ſic Teſticuli bene viuẽdi, quia robur addunt, vt patet in exectis ob priuationẽ alterius originis inſiti caloris. Paradoxum hoc à nemine antiquorum traditum eſt. Nam ſeminis generatio apud antiquos in toto corpore fit, maxime in Capite & Spinali medulla apud Hipp. Et idem

Gal.

Gal. tradit in omnibus Venis, & Arterijs fieri. Teſtes & Genitalia eſſe locum ſecretionis eius excrementi. Nam ex ſpinali medulla in Renes & vaſa ſeminalia deſcendere ad pudenda traditur in libro de Genitura. Paul. Teſtium nerui, inquit, quos Paraſtatas vocant, à quibus pendent genitales partes, ſpinalis medullæ ex cerebri mẽbrana propagines ſunt cum Venis arterioſis ad Teſticulos pertinentes, per quos ſemen in naturalia permeat. Idẽ Teſticulum deſcribit ſubſtantiam glandoſam, fragilem, ad genitricem ſeminis effectam. An vt Renes Vrinam gignere dicuntur, quia illam per concoctionem ſeparant à ſanguine, ſic Teſtes ſeminale excrementum? Quod pulchre oſtendit Ariſt. cum inquit. Replicationis meatus pars altera ſanguinea, qua recipitur materia ſeminis, vaſa ſcilicet ſpermati-

Ae. aq. 5. & de Gen. 1. Sem. 12. 1. Ge. an. 18.

1. Ge. an 6.

ca deferentia, Vena & Arteria ex caua & Aorta iuxta Lumbos: altera exanguis, qua factũ iam ſemen tranſit, ideſt vaſa eiaculãtia: vt ex Renibus vaſa Vrinaria. Quod & alibi expreſ-
2. Ge. an 12. ſius dixit: Teſtes operimento & velamine egent, tum vt ſeruentur, tum vt ſemen genitale perficere poſſint. Nõ igitur ſolum prebent vſum perpendiculorũ, vt cauillatur Galenus aduerſus Ariſtotelem. Cõmunio autem vaſorum ſeminalium cum ſpinali medulla & eius membrana patet ex eo, quod ſcribit
16. vſ. pa. 10. Gal. ex Venis & Arterijs in ſpinalem medullam ad tenuẽ mẽningẽ vaſa diſpenſari per ſingulas vertebras. Deſcendunt autem vaſa ſpermatica inuoluta peritonæo implexa & tortuoſa inſtar Capreolorum per Inguina ad teſticulos: vbi conſtituũt appendicem quãdam iuxta poſteriorem teſticuli partẽ, quæ Epididymis quaſi ſupergeminalis,

Digitized by Google

nalis, nam Didymos ideſt Geminalis Teſticulus eſt. Ex eadẽ appendice egreditur vas ſpermaticum, qui neruus vocatur à Celſo, ex Teſticulo ducẽs ſemen confectum ad genitale lõgo itinere: eadem via ſurſum per Inguina aſcendens, & iuxta os pubis iterum deſcendens ad Veſicæ ceruicem, vbi glandulæ ſunt tali humore plenæ. Duæ autem membranæ Teſticulum veſtiunt ex eadem appendice ortæ, quarũ interna Elythroides quaſi virginalis ex vaſis ſeminalibus oriri videtur, Externa Darton appellata quaſi Coriacea ex Peritonæo oritur. Scrotũ Græce Oſcheon, ex cute conſtat cum ſua membrana carnoſa ſinum cõmunem conſtituens vtrique Teſticulo.

1. Sem. 15

de Vul. d. 9.

De inflammatione Teſticulorum, & Hernia. Cap. 34.

TEſticulorũ vitia, Tumor, Inflammatio, vel ex ictu, vel ſponte. Hydrops ex aqua in

Ae. aq.

Digitized by Google

Scroto, pueris contingit quandiu parui ſunt, qui ætatis progreſſu euaneſcit. Hernia aquoſa à recẽtioribus vocatur. Hernia flatuoſa, cum Scrotum impletur flatu: pertinent ad Hydropem Aſcitem, & Tympanitem. Hernia inteſtinorum cum labuntur inteſtina in Scrotum, Ramex vocatur, Græce Enterocæle. Bubonocæle cum in Inguinibus. Epiplocæle cum deſcendit Omentum. Paulus addit Sarcocæle ideſt Ramicem carnoſum, aut ſcirroſum, aut varicoſum: vitia ad Chirurgiã pertinentia. Cauſa cur deſcendant Inteſtina, aut Omentum eſt Peritonæi apertio, qua vaſa ſeminaria deſcendunt. Rupta vocantur. Cõtingit apertio ex motu violento, ſaltu, aut ponderis eleuatione, qua ſpiritum cohibere oportet, qua violẽtia aliquando exprimuntur deorſum Inteſtina in Scrotum Aut ſponte à flatu dilatari poteſt

Peri-

Peritonæum cum multa humiditate fuerit relaxatum. Vt autem deſcendant humores non eſt neceſſe aperiri Peritonęum: ideo non proprie Ramex dicitur, ſeu Hernia, ſi non apertum ſit Peritonæum, vnde Inteſtina aut Omentum labi poſſint. Cũ dilatatur amplius quã ſecũ dũ naturã, prius locus flatu impletur, poſtea ſuccedunt Inteſtina: & prius in Inguinibus tumor apparet, poſtea in Scroto. Signa inflãmationis Paul. Dolor, Durities, Feruor, Rubedo, aliquando febris. Si in Scroto, dolet primo contactu, ſi in Teſticulo, nõ dolet leui tactu, ſed ſi validius premas, durities profundior. Quanuis Teſtes infra Inguina ſint, ſtatim tamen febrem accendunt ob vicinitatem vaſorum magnitudine inſigni ex Renibus. Pulſus durus ob tunicam Elythroidem Peritonæo adnatam & minor. Ex Teſticulo non ita durus & ma- *4. Praſ. 10*

ior ob vaſa. In Scroto Eryſipelas magis, ſine febre. In Teſticulo Phlegmone, aut Scirroſus tumor, durities ex quocunque humore ob tenſionem intra tunicam Elythroïdem ex vaſis naſcẽtem. Intra Darton minor tenſio ex ijs quæ deſcẽdunt ex Peritonæo. Prognoſtica. Tumores Teſticulorum ſoluunt febrem ardentem Hipp. Pudendi liuor vel Teſtis intentus. Oppoſitum videtur tradi in Prognoſticis. Si Genitale, & Teſtes conuelluntur, dolor, & periculum lethale. An aliud eſt Teſtis intentus, ideſt durus præ tumore: & contractus ideſt conuulſus? hoc enim lethale eſt: ſeu cõtractio in genitali ſit, ſeu in Teſtibus? Tumor autem aut dolor fortis Teſtis, tuſſim finit, quod ſignificat communionem pectoris, mãmarum, genitaliũ, vocis. Tuſſis ſicca ijs qui Teſtes affectos habent, Et ex tuſſi ſolutio fit, Vena ſecta ad Teſtem.

De Iud. *2.Epi 2.* *4.Acu. 17* *2.Prog. 10*

2.Ep. 1. & 5.

4. Epi. in fin.

Cu-

Curatio inflammationis Paul.
Sãguinis miſſione ex Talo: An
in plenitudine totius prius re-
uellere melius eſt ex interna
brachij? Si morbus magnus fe-
brem faciens, purgatio vt in
Priapiſmo. Localia ad Teſtem
initio repellentia & dolorem
ſedantia ex Roſaceo: poſtea
digerentia: Si ardor infeſtat,
Hyoſcyami folia cũ farina Tri
tici, aut Cicerum cataplaſma.
Harundinis folia cum Cucur-
bita cruda: Senecion: Corian-
drum viride. Digerẽtia: farina
Fabarũ in Vino diluto & Vuis
paſſis pinguibus demptis aci-
nis: Cuminũ, Aſphodeli radix,
Semen Lini, Fœnogræci, Lilij
radix ex Mulſa: Farina Hordeĩ.
Si morbus vetuſtus eſt cum du
ritie: Emollientia. Cucumeris
ſyl. radix cocta in Mulſa & læ-
uigata cum Lolij farina: Vua-
rum paſſarum pulpa: Cicer fer
uefactum: Cuminum, Sulphur,
Nitrum, Reſina cum Melle. Ce

rata ex Plumbagine cocta in oleo, cera & Reſina Colophonia: Oleum Anethinum, Roſaceum, Reſina picea, Cera, Cuminum, Stercus Aſini: Superponitur ex linteo & lana. Oleum omphacinum, vel Butyrum cum Reſina æquali pondere.

Ad Aquā, quæ cognoſcitur cute translucida, ſi extra tunicas intra Scrotum, punctione tuto educitur. Si intra Elythroidē aut Dartō periculoſius ſcinditur. Paulus docet Chirurgiā.

Ad Herniam Inteſtinorum, aut Omenti: quæ cognoſcitur, quia tumor in Inguine eſt cum ſtat, deſidet cum iacet. Initio flatu tantum impletur Inguen, poſtea deſcēdunt interanea rupto Peritonæo: Si ſola dilatatio ex humiditate vt pueris; & ijs, qui aquis paluſtribus vtuntur, ſolus flatus tumorem facit in Inguine. In grandioribus inſanabilis eſt, præcipue Ruptura: non enim glutinari poteſt. Sed
Ae.aq.

ſola

ſola Chirurgia Teſticuli abſciſione, & cicatrice obducta in Inguine clauditur Peritonæũ: aut ſine abſciſſione: impulſo teſticulo ſupra Inguẽ, vratur vſq; ad os pubis: ſic enim cicatrice obducta claudetur locus intactis vaſis ſpermaticis, vnde nõ prohibetur generatio: In pueris per aſtringentia curari poteſt. Paul. in potu Cupreſſi decoctum cum Vino aut puluere globulorum inſperſo, vt triginta diebus in lecto maneat: Super Inguina intromiſſis optime Inteſtinis imponatur Malicorium, Galla incocta in Vino, & læuigata, & perfuſa prius aqua frigida. Aliud. Vlmi Veſicæ in Vino coctæ: aut liquor glutinoſus qui in ijſdem Veſicis reperitur. Emplaſtrum de Pelle arietina efficaciſſimum eſt. Sed faſcia & puluillo ſuperpoſito aſtrictus locus continendus eſt. Quo ſolo egent quamdiu locus apertus eſt. Caueant

Digitized by Google

interim flatuoſa, abſtineant à copioſo Vino & Balneis,& validido motu.

De Hæmorrhoidibus. Cap. 35.

*Atr. bi.*4. HAemorrhois ideſt ſanguinis fluxus, ſymptoma eſt, cum per Venã ſedis natura excernit humorem atrum ſanguini mixtum. Ab hoc Vena ſedis
7.*Met.*11. nomen accepit. Nam ſi ab alijs partibus ſanguis fluat, vt naribus, Hæmorrhagia vocatur.
3.*Aph.*30 Pleriſque autem ora Venarum in ſede aperta cõſueuerunt expurgare ſuperflua, præcipue in ætate declinante. ſit cum atra bilis repente tota deſcendit ad
De Ham. Venas ſedis. Hipp. inquit: Cum bilis aut pituita ad Venas recti Inteſtini decubuerit, ſanguinem qui in Venis eſt, calfacit: Venæ calfactæ ex vicinis Venulis ſanguinem attrahunt, quibus repletis interna ſedis pars intumeſcit, & capita Venarum

ſu-

Digitized by Google

ſupereminent,& partim dum à ſtercore exeunte comprimuntur, partim dum à coaceruato ſanguine coguntur, ſanguinem eiaculantur: maxime quidem cum ſtercore, aliquando vero etiam ſine ſtercore. Cognoſcuntur facile: nam ſupereminēt in internam recti Inteſtini partē velut Vuæ acini liuidæ, & cum ſedes extrahitur, ſanguinem fundunt. Hinc colligere licet huiuſmodi Venas ex ijs eſſe, quæ ex Vena Portæ per Omentum ad Lienem tendunt, & ad Inteſtinum rectum fæcem ſanguinis expurgant. Ad partem autem ſedis externam, non ex Vena Portæ, ſed ex Vena Caua rami diſtribuuntur: in quo loco rarius Hæmorrhoides infeſtant, ſed ſæpius carnis excreſcentia, æquiuoce Hæmorrhoides vocatæ: ſunt enim Thymi, aut ficus, à Latinis Mariſcæ vocatæ, criſtarum ſimilitudine: ortæ ex rimula, aut exulcera-

ſtruis. Curatio: ad immodicam euacuationem, reuellere ad ſuperiora. Vene ſectio in brachio ex baſilica ſiniſtra: vt reuulſio fiat à Liene mittente. Purgatio per ſuperiora, Hepati roborantia frigida aſtringentia: in victu & medicamētis. Rhaſ. Omphacium: Cidonia, Trociſci de Carabe Raſ. Vinum in magna imbecillitate, & carnes. Parti affectæ Iſchemon medicamentum, ideſt ſanguinem ſupprimēs: Fici ſuccus lana exceptus: Porri ſuccus: Aloe. Thus cum pilis Leporinis ex albumine oui. Si ex his non ſupprimatur: claudi oſtia Venarū nequeunt, niſi vrantur. Cruſta enim genita ſanguinem ſupprimit: Sed ablata cruſta, reuertitur morbus, niſi caro denſa & dura gignatur. Vrit igitur Hipp. ferramentis ignitis admotis propinque at non tangentibus, quamuis rectum Inteſtinū ferre poſſit multa huiuſmodi tormenta

4. *Acu. vi.*

5. *Met. 4.*

ſine

ſine periculo: quia craſſum eſt. At inurenda ſolum eſt ſuperficies non corpus. Alio modo per medicamenta cruſtam inducentia, aut glande formata, ex Melle cocto additis vehementer ſiccantibus: Galla, Alumine, Melãtheria, Chalcitide. Aut illinẽdo, abſcedit enim ex his veluti corium exuſtum. Aut digito auellit quancumq. ſupercreſcẽtiã, quam inquit facile auelli, & facilius inueterata. Si abſcedẽte cruſta, ſanguis exit, imponendum medicamẽtum carnem denſam faciẽs ex flore æris toſto, & in Vrina macerato, ac ſiccato. At ne ex vehementia medicamentum fiat inflammatio, indit Hipp. Inuſtionẽ, Lentem, & orobum coctum ex aqua tritum. Deinde ſarcoticum. Nos mitius ex medulla & pinguedine, aut Sapa lintea imbibentes Glandem formamus inſperſis pulueribus ſiccantibus, & ad putrefa-

cien-

ciendum addimus oleum Vitrioli, aut Sulphuris. Paulus ad Cæcas hæmorrhoidas, quæ tumidæ quidem ſunt, ſed ſanguinem non fundunt, applicat aperientia ora venarum: quidam ſanguiſugas admouent: at ſatius eſt ſanguinem deriuare ad crura lota quidẽ prius, vt Gal. monet ad ſuppreſſionem hæmorrhoidarum. Si autem inflammatio oriatur in ſede, Repellentibus mitigandus dolor Vnguento roſato. Populeon; Vitellum oui aſſatum cum Vino albo tritum ex cerato Roſaceo exceptum Raſis laudat ad vehementiores dolores, cum decocto ſeminis Lini: addit & Opiũ, Bdellium, Crocum, adipem Gallinæ, Cæpa alba cocta cum Butyro, ſemen Lini decoctum cum Butyro: Oleum ſeminis Lini. Blattæ, vel potius Scarabei nigri incocti in oleo Roſaceo. Sed præmittenda Venæ ſectio, vbi magna eſt inflãmatio. *De Hir. 4.*

Digitized by Google

matio. Victus tenuis ſine Vino. Vt fiat Alui deiectio, ex lubricantibus Aluum: ne dura ſtercora lædant in exitu, Hippocrates laudat inter cetera furfures decoctos in cibis. *S*ed præcipua curatio ad ſuppreſſionem Hæmorrhoidarum, & ad Varices, humoris melancholici euacuatio per medicamenta ſæpius repetita, & victu boni ſucci.

De Fiſtulis Sedis. Cap. 36.

Fiſt. Fiſtula ſinus eſt calloſus harundinis cauitati ſimilis, Paul. Vt plurimum ex abſceſſu ortum ducens. Hipp. in libro de Fiſtulis fieri ex confuſionibus & tuberculis, in remigatione, equitatione, congregato ſanguine ad nates prope ſedem, qui putreſcens diſtribuitur ad partes molles, & rectum Inteſtinum. Cum autem ſuppuratus eruperit, in fiſtulã

abit,

abit,& manat ſanie, & ſtercus per ipſum fluit, & flatus. Quaſi fiſtula dicatur, etiam ſi callũ nondum contraxerit, quod in progreſſu tẽporis fit:& tũc humor tenuis excernitur certis temporibus. Recens igitur curationem recipit facilem ante quam callum contraxerit. Poſtea aut incurabilis eſt, aut cũ difficultate. Si dimittantur nõ curati, moriuntur. Hipp. Curatio. Dum abſceſſus crudus eſt, quam citiſſime ſecandus, antequam ſuppuretur ad Inteſtinum rectum. Si vero iam eruperit ad Inteſtinum: intromittenda medicamenta, vehementer ſiccantia, & glutinantia. In potu quidem Seſelis radicem tenuiſſime tritam aqua affuſa per quatuor dies maceratam, eamque aquam trium cyathorum mẽſura Melle admixto æger bibat ieiunus eadẽ aqua intromiſſa in ſedem Aſcarides purgantur: gignun-

Def.

Fiſt.

gnuntur enim ex ſanie.

Poſtea, intromittendus eſt penicillus ex linteo byſſino inuoluto ea longitudine, qua perueniat ad Inteſtinum eroſum, qui imbuatur ex ſucco Tithymali magni, ideſt Caraciæ, & inſperſo flore æris toſto. Eſt autem flos æris, quam vulgo Raminam vocant, fabri ærarij: Cum enim ollus æneas, aut alias æris maſſas afflatu carbonum ad ignitionem perduxerint, & in aqua extinxerint, abſcedunt ramenta quædā, quas Palas vocat Plinius, & Dioſcorides Pſegmata. Dicebatur autē Pala Græcis Auri purgati glebula non maior ſelibra: vnde nomen ad alia
3.*Me.* translatū eſt. Et reperio apud Hipp. Palas vocari Peponis maſſulas, quas detracto cortice ex aqua frigida febricitantibus exhibebat ad ſitim extinguendam, ideſt Cucumeris noſtri. Sed flore æris medicamen

to

to apud Hipp, in frequentiſſimo vſu ad conſolidanda vlcera in faucibus & Pudendis, hodie priuantur Medici, quia florem æris non cognoſcunt: putantes minutum quid eſſe milio ſimile. At hæc ſimilitudo manifeſta eſt infracturis, videtur enim glebulæ, quæ in æris extinctione abſcedunt, ex minutis granulis conſtare: vt innuit Dioſcorides, cum inquit: Dum teritur, Milio ſimile. Vt autem Inteſtinum ad medicamentum comprimatur, imponenda eſt glans cornea in ſedem: Sinatur penicillus per quinque dies, ſi interim ad fæces exonerãdas cogantur eximere, iterum intromittatur, ad refrigerium autẽ illinatur podex ex Cimolia. *S*exta die eximatur penicillus ex carne: & ſola glãs intromittatur ad inteſtinũ inſperſo Alumine, donec liqueſcat, & podicem Myrrha illines, donec coaleſcat.

Alia

Alia etiã ratione corrodit fiſtulam intromiſſo Lino crudo intorto & equinis ſetis inuoluto, vt ſingulis diebus intorqueatur, donec fiſtula corrodatur. Poſtea per ſpongias tritas & Melle imbutas purgat, & flore æris glutinat: interim aqua calida abluere cum ſpongiæ eximuntur. In ſeptem diebus, inquit, corrodi fiſtulam. Paul. corrodit ex Veratro nigro duobus aut tribus diebus: Colluit autem Amurca cocta. Deinde carne explet ex Myrrha & Aloe. Vtitur etiam exciſione. Sed cauere oportet ne muſculus Sphinctir excidatur, nam ſequitur inuoluntaria excrementorum excretio. Ad vlcera & rimas in ſede ſicccantia ſine morſu, quia locus ſentiens facile inflammatur, & putreſcit. Cadmia, Ceruſſa, Lithargyrus ex Butyro, oleo Myrthino. Verbaſcum tritum cum Roſaceo: efficacius addi-

ta Squama æris. Suffumigia ex Thure, Aloe, Cinabrio ſuper Carbones. Teſtudinis teſta ſuffita. Ad Calloſa vlcera: Glandes ex Galbano, Ammoniaco, Bdellio, Sepo hircino additis ſiccantibus. Supercreſcentes carnes, ſi magnæ fuerint, ferro auferendæ, poſtea inurendæ. Si paruæ & tenui baſi, filo apprehendendæ: Si lata baſi, putrefaciente medicamento attingendæ, vt oleo Vitrioli. Alternandum Galbano ob dolorē: & mitioribus Anodynis. Si procidat ſede, lauandus primo locus *5. Cat. 8.*
ex Vino auſtero: & inſpergendus puluis aſtringens ex aridis auſteris: Galla, Malicorium, Rhus coriariorũ, Balauſtium, Roſæ, cortex Pini, Cupreſſi pillulæ, Plumbum vſtum, Lithargyrus, fructus Ericæ, Thus. Deinde intromittenda eſt ſedes calidis linteis locum fouendo.

Pe-

Peroratio.

VOS, qui auctoritatem exercendi Medicinam, adepti eſtis, iuſti diſpenſatores eſtote huius doni Dei, nemini negantes, præcipue egenis, non lucri cauſa. Sed ijs tantum negate, qui Medicinam contemnunt. Non enim conferenda ſunt beneficia in inuitum. Studete autem, ne ob ignorantiam veſtram aut vitia, cuiquam occaſionem contemnendi artem hanc optimam præbeatis. Quod proculdubio ſuccedet, ſi quæcunque in arte continentur, non in perniciem vllius feceritis, ſed ad morbos propulſandos, & vniuſcuiuſq; ſalubritatem conſeruandam direxeritis. Non experimentis nouis, neque noua doctrina corpus humanum in periculum ducentes: ſed ex auctoribus approbatiſſimis obſeruatio-

tio-

tiones fideles & iudicia ſincera colligentes: quos cum diligentia euoluere debetis, vt ſi quando optatum finem ſanitatis non conſequuti eſtis, culpa vacetis. Mihi autem, ſicubi declinare ab antiquorum decretis conſpexeritis, ne credite: non enim is ſum, cuius auctoritate corpus humanum omnium præſtantiſſimum tractare ſine crimine poſſitis. Iuraſtis præterea non iuſiurandum Hippocratis, quod antiqui faciebant dijs falſis, ſed Deo vero Domino Noſtro Ieſu Chriſto, atque eius Vicario in terris, qui Dei Maieſtatem præſeferens cum poteſtate magna omnes iudicat: Iuraſtis inquam Catholicam fidem à Sancta Romana Eccleſia promulgatam obſeruaturos, ad laudem & gloriam omnipotentis Dei. Hoc mementote.

FINIS.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITT. EM.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google